ו' אב תשמ"ג, 20.7.83 מיספר 2394 72 עמ' ... 80 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

מיסמר מדהים:

העולם הזה

בגין קנה את סיעת תל"ם

ב־200 אלף $

מיפלגה מכורה

קניין בגין ומוכר בן־פורת

סקופ

אורי אבנרי מגלה:

מה באמת אירע בפת"ח

רק אחרי שקנינו פלדלת הרשינו לעצמנו לקנות מערכת וידיאו

כבר הרבה זמן רצינו לקנות מערכת וידיאו טובה,
אבל לא העזנו. שמענו ש"הלהיט" אצל הפורצים בזמן האחרון זה מערכות וידיאו.
עם דלת עץ מיושנת כשלנו ועם מנעול פשוט, זו ממש פירצה
קוראת לגנב. לכן החלטנו קודם כל לקנות את דלת הבטחון הטובה
ביותר שיש בשוק. קנינו פלדלת. היא תגן עלינו, על כל היקר לנו בבית,
וגם על מערכת הוידיאו החדשה.

אני סומכת רק על פלדלת
מנדלוביץ עדנה

90% מהציבור סומכים על פלדלת

שנה אחרי שנה ברציפות זוכים מוצרי "רב בריח" במשאלי דעת הקהל של "הקניה הטובה ביותר" ו"המוצר הנבחר".
ב-1983 94% מהנשאלים במשאל "הקניה הטובה ביותר"
ו-91.2% מהנשאלים במשאל "המוצר הנבחר"
בחרו בפלדלת של רב-בריח.
פלדלת של רב בריח בהשגחת מכון התקנים.

פְּלָדֶלֶת של רב בריח®
אתה בידיים טובות

לפרטים והזמנות, אנא פנה:
תל-אביב: 03-283166 (3 קוים)
חולון: 03-844145 (5 קוים)
רמת-גן: 03-722111 (3 קוים)
רחובות-אשדוד: 054-73111 (3 קוים)
צפת-ק. שמונה: 067-71450
נצרת-העמקים: 065-73267
חיפה: 04-237134 (3 קוים)
קריות: 04-725111 (3 קוים)
נתניה-חדרה: 053-34688
כ"ס-השרון: 052-443043 (2 קוים)
פתח-תקוה: 03-9230262, 03-9230263
ירושלים: 02-533261 (3 קוים)
אשקלון: 051-29358
באר-שבע: 057-76840, 057-79516
אילת: 059-73176

עכשיו חברת רב-בריח מייצרת 3 דגמי פלדלת כדי שיותר אנשים יוכלו להרשות לעצמם הגנה מירבית בלי להתפשר. ראה פרסומנו בדפי זהב עמ' 1

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי ◆ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 4/3/232262 03. תא־דואר 136, ◆ העורך הראשי: אורי אבנרי ◆ עורך תבנית: יוסי שנון ◆ רכז המערכת: שלמה פרנקל ◆ עורכי ביתוב: תמי מזוזביץ וגזרא נויפן ◆ צלמי מערכת: ציון צמריר, ענת סרגוסטי רציסי מנשה ◆ עורכת דסק: אהובה קורן ◆ ראש המינהלה: אברהם סיטון ◆ מחלקת המודעות: רפי זברוני ◆ המו"ל: "העולם הזה" בע"מ ◆ הדפסה: "הדסה החדשה" ◆ הפצה: "גד" בע"מ

כתבת השער הקדמי:

מכירת תל"ם

ב־5 ביולי 1982 נערכה אחת העיסקות המבישות ביותר בפוליטיקה הישראלית. תל"ם מכרה עצמה לליכוד תמורת 200 אלף דולר. העולם הזה מפרסם את הנוסח המלא של הסכם הקניה.

8

כתבת השער האחורי:

הרוסה ומרוקנת

"אני מרוקנת. במשך כמעט שנתיים הסתגרתי בבית. אין לי עוד אמון באנשים. כל מה שנשאר לי הן בנותיי" — בווידוי אישי מזעזע מגוללת עליזה עזיקרי את סיפור חייה העצוב.

66

המרד והמורדים

סקופ

על סמך מידע בילעדי שלא פורסם מעולם, מגלה אורי אבנרי מה התרחש בתוככי פת"ח לפני המרד, אחרי שסרין ובאשר התברר כי התנועה הפודית נבשלה לחלוטין.

6

הקרב אל ביירות

מדוע לא השיג צה"ל ניצחון מהיר וחותך במילחמה, למרות עליונותו הכבירה? מדוע איחר להגיע לביירות? מדוע לא הביס את הצבא הסורי? העולם הזה ממשיך לנתח את הכישלונות הצבאיים וסיבותיהם המיקצועיות.

30

הוא חוזר!

חמישה חודשים אחרי שאריאל שרון אולץ להיפרד מלישכת שר־הביטחון, נכנע לו בגין, והוא שב למרכז הבימה הפוליטית.

5

במקום ראיון

"לדבר על דברים מעניינים השנויים במחלוקת איני רוצה. ולדבר על דברים בלתי מעניינים לא כדאי. לכן לא אתן ראיון." אמר בנימין בכהן עם פרישתו מתפקידו כנשיא בית־המישפט המחוזי בתל־אביב – אך העולם הזה ריאיין את סיסקיידיט והריביב מתובב דיוקן מרתק.

52

העשור השחור של בת"ים

הפיכות־חצר, קנוניות בין אויבים וידידים, מילחמת־השמצות, אלימות ו־תביעות משפטיות – כך מתנהלים העניינים בעיריית בת"ים מאז 1973. כעת מתארגנים כולם לסיבוב נוסף.

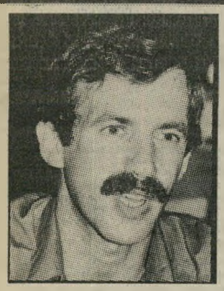
14

מיגדלים באוויר

הקבלן והמלונאי חיים שיף אינו מרוצה מהתדמית השערוריתית שדבקה בו. לכן פנה לשרית ישי וביקש להתראיין. "הבניינים שלי מנקרים לכולם את העיניים," הוא אומר, "ולכן מקנאים בי. אבל אני לא פוחד מאף אחד, אפילו לא מצ'יץ'."

55

כאב כן בנו

בנו של יעקב טימרמן, האסיר המפורסם מארגנטינה, נשפט בישראל למאסר על סירובו לשרת בלבנון: "איני רוצה לעשות שם מה שהצבא הארגנטיני עשה למישפחתי!" אומר דני טימרמן.

28

הימלר למכירה

צייר תל־אביבי עלה במיקרה על יומני המנהיג הנאצי. היום מחזיק חיים רוזנטל באוסף מיסמכים מיוחד במינו של היינריך הימלר ובמיסמכים אמריקאיים חסויים על מעשי ד"ר יוזף מנגלה.

46

כבר לא נוצצים

יהלומן התאבד, יחלומן מת מהתקף־לב, 1200 איש פוטרו, 17 יהלומנים פושטי־רגל הוצאו מאומלם הבורסה, ל־70 נוספים יצפוי גורל דומה: מה הסיבות למצב?

42

מה קרה עם באסם?

ביום שיחזורו מהכלא היא רקדה לפניו. אחר־כך הוא הזמין אותה לבקר שוב בבית. על מה שהתרחש בפגישות בינה ובין עמוס ברנס סיפרה להעולם הזה רקדנית־הבטן ברי סימון

40

שערוריה בהבימה

"אתה שחקן מת!" "אתה מלקק להנהלה!" "אני אתן לך בעיטה בביצים!" – חילופי דברים אלה לא התנהלו במיגרש כדורגל או בזירת איגרוף, אלא באכסדרת תיאטרון הבימה, במסיבה ש־ערכו השחקנים לרגל סיום העונה.

68

המדורים הקבועים:

תשקיף	4
במדינה	5
אתה והשקל	10
הנדון	13
אנשים	16
בלונים	18
הזרוסקים	19
מיכתבים	20
זה היה העולם הזה שהיה	21
תשבץ	22
יומן אישי	27
אנשים בעולם	32
עולם קטן	34
זה וגם זה	39
תוכניות נבחרות –	
בטלוויזיה הישראלית והירדנית	44
שידור	45
נמר של נייר	48
חלון ראווה	50
לילות ישראל	58
קולנוע	60
רחל המרחלת	62
מה הם אומרים, מה הן אומרות –	
עזר וייצמן, דבורה גנני,	
בני גאון, נורית שפירא,	
משה הירש ורפי פרבר	64
ספורט	70

בעיה ביבי,

בעמודים 6־7 בגליון זה מופיע דיווח על המתרחש באש"ף, העשוי להדהים אותך.

הוא סותר לחלוטין כל מה שקראת עד כה על נושא זה, לא רק מבחינת ההערכות, אלא קודם כל מבחינת העובדות. מצטיירת כאן תמונה שונה לחלוטין מזו המצטיירת בכל כלי־התיקשורת בישראל, וגם בארצות־הברית ובמערב אירופה. אלא שזהו המידע המוסמך.

לקבור בפעם החמישית

מדוע התקבלה בכלי־התיקשורת תמונה על מרד כביר, העומד להביא בכל רגע להדחת יאסר ערפאת, או לפחות לריקון מעמדו? מתוכן ולהפיכתו לשבר־כלי?

יש לכך שתי סיבות, המטילות אור על המיגבלות החמורות הקיימות בשטח התיקשורת, ולא רק בנושא זה.

הסיבה הראשונה: היכולת הפיסית של הכתבים בשטח. המאורעות האלה מתרחשים בתחום־השליטה של אחת הדיקטטורות הטוטאליטריות ביותר בעולם. שום עיתונאי זר או לבנוני אינו יכול לנוע בשטח זה בלי רשות ופיקוח. הסורים מראים לאנשי־התיקשורת את אשר הם רוצים להראות להם. אין לכתבים שום אפשרות מעשית לבדוק ולוודא. אילו קרו הדברים בסיביר, היה המצב דומה.

לא מכבר דיווחו כתבים זרים, שסיירו בשטח בחסות הסורים, כי ראו "400 לוחמי פת"ח שמרדו בערפאת". 400 אלה לא היו ולא נבראו. הכתבים ראו וצילמו את אנשי אל־צעיקה וחברי אירגונו של ג'ברייל, שגוייסו למטרה זו, ושהתיימרו להיות אנשי־פת"ח. לכתבים לא היתה, כמובן, כל אפשרות של בדיקה.

מבחינת המידע, תלויים אמצעי־התיקשורת באופן מכריע במנגנון־התעמולה הסורי המשוכלל. מה גם שאין כימעט כלי־תיקשורת המקיימים מגע עיתונאי רצוף עם הנהגת פת"ח.

הסיבה השניה חשובה עוד יותר. למרבה הצער פועל גם בעיתונות הכלל האומר ש"המישאלה היא אם הדיווח". העיתונים רואים את אשר הם רוצים לראות.

העולם התיקשורתי בישראל, בארצות־הברית (ובמידה רבה גם באירופה המערבית) ממתין בכליון־עיניים לנפילתו של יאסר ערפאת, שהפך אובייקט של שינאה. כל דבר העשוי להפיל את ערפאת — גם אם יבוא במקומו כוח שהוא שונא־השלום, נוסח האיית־אללה חומייני — יזכה מראש בקבלת־פנים אוהדת. ומכיוון שהעיתונאים רוצים להאמין שהנה סוף־סוף ערפאת מחוסל, הם מאמינים לכל דיווח המאשר תיזה זו, ואינם טורחים לחפש מידע העלול להפריך אותה.

מובן שבישראל הגיעו הדברים עד כדי גיחוך. מדי יום ביומו מדיעים הרדיו, הטלוויזיה והעיתונים על נפילתו של ערפאת, על הדחתו הסופית, על שבירת אירגונו ואובדן השפעתו. וכאשר אין הדברים מתאשרים באותו יום, הם חוזרים על כך ביום המחרת, וכן הלאה.

הם קברו את אש"ף סופית בספטמבר השחור של 1970, וקבעו שאש"ף וערפאת מחוסלים. כאשר התברר כי קרה ההיפך, ואש"ף הקים מעין מיני־מדינה בלבנון, הם קברו אותו שוב ב־1976, כאשר הסתער הצבא הסורי בלבנון על אש"ף. כאשר אש"ף קם שוב לתחייה, הם קברו אותו סוף־סוף ולגמרי ביוני 1982, ואחר־כך שוב באוגוסט 1982, כאשר פונו אנשי אש"ף מביירות.

לתדהמתם התברר כי אש"ף חי וקיים, ומתאים את עצמו במהירות לתנאים החדשים. אבל כלי־התיקשורת לא למדו לקח. אף שאין לשום כלי־תיקשורת ישראלי גישה כלשהי לזירת המאורעות, ואין הם חיים אלא מפי השמועה (ברוב כלל מפי תחנות המארונים בלבנון, שונאות אש"ף, הידועות בכוחות־ההמצאה הפנטסטי שלהן), נוסף על סוכנויות מערביות), הם מודיעים בתרועה רבה מדי יום שעכשיו, סוף־כל־סוף כל סוף, אש"ף מחוסל. אריאל שרון ניצח בדיעבד, באמצעות חאפט' אל־אסד ואבו־מוסה, הגיבור החדש של התיקשורת הישראלית (שלא ידעה על קיומו לפני כמה שבועות).

אבו־מוסה, המטיף למילחמת־השמד ניצחית בישראל, להפסקת כל יוזמות־השלום ולחידוש פיגועי־הרצח בישראלים ברחבי העולם כולו, זוכה באהדת כלי־התיקשורת הישראליים, כאילו היה אחיו־התאום של מייג'ור סער חדאד.

ימתינו להזדמנות הבאה

סעמים רבות בעבר פירסם העולם הזה דיווח על מאורעות מסויימים — ובמיוחד בעולם הערבי — שסתר לחלוטין את המידע וההערכות שהופיעו בעיתונים האחרים.

בכל הפעמים האלה יכולת לשאול את עצמך: "מניין הם יורעים? איך זה יכול להיות שהם יודעים משהו שהוא שונה לגמרי מכל מה שיודעים האחרים?"

אף באחת מן הפעמים האלה לא גילה העולם הזה את מקורות־המידע שלו. ובכל המיקרים, בלי יוצא מן הכלל, התברר כעבור שבועות, חודשים או שנים כי העולם הזה צדק, ושכל העיתונים האחרים טעו.

חלק מן הסיבות לכך התגלה לציבור הרחב כאשר נחשפו בדיעבד הקשרים שלנו עם אישים ערביים, וביניהם פלסטיניים. מצריים ואחרים. עם כינון השלום הישראלי־מצרי ניתן היה לגלות כי קיימנו במשך שנים רבות מגעים סודיים עם שורה של אישי־צמרת מצריים, הן בשילטון, הן באופוזיציה. אחרי רצח עיצאם סרטאווי התגלו כמה פרשות אחרות, ופגישותינו עם יאסר ערפאת גילו אף הן טפח.

גם הדיווח המתפרסם השבוע לוקח באי־ציון מקורות־המידע. ניתן רק לומר שאין המידע בא מאיש אחד וממקור אחד. ואני מרשה לעצמי להתנבא כי בעוד כמה חודשים יתברר לכל כי מידע זה היה מוסמך ואמיתי, וכא ממקורות מוסמכים ביותר. איש לא יזכור אז את אשר מתפרסם בימים אלה בכלי־התקשורת השונים.

אולם אלה ימשיכו כאילו לא קרה דבר, וימתינו להזדמנות הבאה "לקבור את אש"ף".

תמי מיכאלי

דף שחור

בגין לא יסע?

יתכן כי ברגע האחרון יימצא תירוץ — בריאותי או פוליטי — כדי למנוע את נסיעת ראש־הממשלה מנחם בגין לארצות־הברית.
בגין חושש מן הלחצים שיופעלו עליו על־ידי הנשיא האמריקאי רונלד רגן.

המארחת של הנשיא

גיטה שרובר, שבחווילתה בירושלים מתארח הנשיא חיים הרצוג, היא אלמנתו של המיליונר מיילס שרובר. שרובר עשה את הונו בעיסקי נפט בוונצואלה.
גיטה שרובר היא שותפה באחת החברות המתחרות על הזיכיון לטלוויזיה בכבלים או לערוץ שני.

ג'מייל הזהיר את ערפאת!

מקורות פלסטיניים גילו מניין ידע אש"ף מראש על כוונת צה"ל לסלוש ללבנון ולהגיע עד ביירות.
לדבריהם, היה זה דווקא בשיר אל־ג'מייל, בעל־הבריח העיקרי של ממשלת־בגין, שהעביר ערב־המילחמה מידע על כך לאבו־אייאד, ראש שירותי־הביטחון של פת"ח.

מתחזק מעמד דן מרידור

מעמדו של מזכיר הממשלה, דן מרידור, מתחזק באחרונה. ראש־הממשלה מעביר לטיפולו עניינים הקשורים במאבקים בין שרי חרות, ומרידור סותר אותם במהירות.
אחד הנושאים שבהם הוא טיפל באחרונה היה מאבק בין מישרדי החקלאות והשיכון בעניין התחלות־הבניה בפרוייקט נופים בגדה המערבית.

אופוזיציה לישראל באינטרנציונל הליברלי

החלטת האינטרנציונל הליברלי לקיים את ועידתו הבאה בסתיו 1984 בישראל עשוייה להתבטל.
נציגי המיפלגה הליברלית הבריטית, הדוגלת במדינה לפלסטינים, עירערו על ההחלטה בטענה שהיא טותרת החלטות קודמות. גם חברים אחרים דורשים כי שתי המיפלגות הליברליות הישראליות, שהן חברות באירגון העולמי, יוכיחו תחילה שהן מציעות פיתרון לבעייה הפלסטינית.

בגין יתמוך באריאל

למרות שנראה כאילו מסיר ראש־הממשלה, מנחם בגין, את תמיכתו משר־האוצר יורם אריאל, אין ספק כי לטווח הארוך יתן בגין גיבוי מלא לאריאל.
בגין אינו יכול להרשות לעצמו משבר ממשלתי עתה.

עוזבים את אריאל

שניים מעוזריו הבכירים של שר־האוצר יורם אריאל עומדים, כנראה, לפרוש ממישרותיהם. השניים הם דן דרך וגידעון סיטרמן.
פרישתם הצפוייה פירושה הדראה שאריאל מחוסל בתנועת־החרות.

רפול ממשיך בחרות

רפאל („רפול") איתן מעמיק את קשריו עם „צעירים למען ישראל", קבוצתו של ישראל בן, מצעירי־חרות, המורכבת על טהרת סעיליי־חרות.
רפול הופיע השבוע פעם נוספת בכינוס של קבוצה זו בראשון־לציון.

התמיכה בנבון דועכת

למרות התמיכה הרבה בנשיא־לשעבר, יצחק נבון, בסקרי דעת הקהל, דועכת במיפלגת העבודה התמיכה במועמדותו לראשות הממשלה.
תומביו של נבון במיפלגה מתלוננים כי הוא אינו מגלה עניין בפולטיקה, והם חוששים כי הוא יישכח על־ידי הציבור.

לחצים להדיח את משל

על יו"ר מיפלגת העבודה שימעון פרס, על מזכ"ל המיפלגה חיים ברי־לב ועל הח"כ יצחק רבין מופעלים לאחרונה לחצים מצד סניפים במיפלגה, לגרום במשותף להתפטרותו של מזכ"ל ההסתדרות ירוחם משל.
בינתיים מצליח משל לתמרן היטב, בגלל המאבק המתלהט בין פרס ובין רבין, ואינו נוטה להתפטר.

עיתון־ערב לחרות

סעילים בתנועת־החרות התחילו במגעים עם אנשי־עסקים מהמיפלגה לשם הוצאת עיתון־ערב יומי, שיוצג לציבור כלא־מיפלגתי.
הוגי הרעיון טוענים שיומן השבוע נחל כישלון חרוץ מפני שהוא מזוהה מדי עם הממשלה והליכוד.

עמירם ניר — מחבר תוכנית פרס

בביקורו האחרון של שימעון פרס בלבנון, נראה עמירם ניר, מי שהיה הכתב הצבאי של הטלוויזיה לפני שהצטרף למטה־הבחירות של מיפלגת־העבודה, כשהוא צמוד אליו.
יריביו של פרס טוענים כי עמירם ניר הוא מחבר תוכניתו של פרס לנסיגה חלקית בלבנון, המבוססת על שורה של „קווים אדומים".

בן־נתן אושפז

האיש החזק" במפא"ל, רפאל בן־נתן, מזכ"ל „הסרעל המיזרחי", אושפז באומן מפתיע ביום חמישי השבוע בבית־החולים „הדסה".
יריביו של בן־נתן, איש סיעת למיפנה, הסיקו שמועה כי הוא לא יחזור עוד לפעילות פוליטית, אך השמועות היו מוקדמות מדי. בן־נתן שוחרר מבית־החולים כבר ביום השישי, למחרת אישפוזו.

גוש־אמונים לגליל

מיבצה שיוקם בעמק בית־נטופה בגליל יאוכלס באנשי גוש־אמונים.
כרגע בודקים למי שייכות הקרקעות באיזור.

ראשי־העבודה בעד המתנחלים

סערה חדשה מאיימת על מיפלגת־העבודה בעניין ההתנחלויות.
בסגישה שקיימו שימעון פרס ויצחק רבין עם אישיות ממרכיבי הקואליציה, הם הבטיחו לו שאם יגרום להפלת הממשלה, הם מתחייבים ליישב 100 אלף ישראלים בגדה, בתחומי תוכנית אלון.
יוני העבודה מתכוונים לצאת במיתקפה נגד פרס ורבין על רקע זה.

הופעות מעטות לבגין

במערכת הבחירות לרשויות המקומיות, יתוכננו לראש־הממשלה מנחם בגין שתיים או שלוש הופעות פומביות. אם יאפשר זאת מצב בריאותו.

בגין יופיע באסיפות בחירות של הליכוד בתל־אביב ובירושלים, ואולי גם בקריית־שמונה או בעיירת־גבול אחרת.

סקר בחיפה: רוב למערך

לפי סקר שנערך על־ידי המערך בחיפה, צפוי למועמד המערך, אריה גוראל, רוב של 45% בבחירות המוניציפליות כבר בסיבוב הראשון.
על־פי הסקר, אין זה משנה מי יעמוד בראש רשימת הליכוד בבחירות.

נוף ירוץ בנצרת עילית

ח"כ הימין הקיצוני, עקיבא נוף, הביע את נכונותו לרוץ ברשימת הליכוד לראשות עיריית נצרת־עילית. נוף, שסיכויו להיבחר לכנסת ה־11 אפסו, מעוניין לנצל את עובדת היותו רשום כתושב נצרת־עילית ולנסות לזכות בתפקיד.
ראשי סניף חרות במקום אינם מעוניינים בו כמועמד. האיש החזק של הסניף, זאק לארדו, הציע לערוך בין התושבים סקר שעל־פי תוצאותיו יוחלט מי יוצב מטעם רשימת הליכוד.
השמועה על רצונו של נוף לעקור לנצרת עוררה חרדה בעיר, בעיקר בקרב התושבים הערביים המתגוררים במקום.

עובדי בל"ל יסגרו הבורסה

עובדי „בנק לאומי" מאיימים לסגור את מחלקות ניירות־הערך בסניפי הבנק ולגרום לסגירת שערי הבורסה לניירות־ערך.
הסיבה: בימים אלה מתנהל משא־ומתן בין הבנק והנהלת הבורסה על ההגבלים שיחולו על עובדי בנק המחזיקים במניות. על־פי ההצעה יהיה חייב כל עובד הבנק להחזיק במניה לפחות 50 יום, ולא לתת הוראת קניה או מכירה בבוקר הפעילות בבורסה.

המחשב טעה

מנויי טלפון רבים באזור רעננה והשרון מקבלים בימים אלה הודעות לבתיהם, כי עליהם לשלם תוספות גדולות על־חשבון חוב משנת 1981.
למנויים נאמר כי המחשב טעה אז, והמנויים שאינם מסכימים לשלם ועועניים כי יתכן שהמחשב טועה גם הפעם, נדרשים להציג את חשבונותיהם מלפני שנתיים.

סירוטה לא תשפוט

עורכת־הדין שרה סירוטה מפרקליטות מחוז תל־אביב, אשר היו שמועות כי תמונה למישרת שופטת (העולם הזה 2393), כלל לא הגישה מועמדותה למינוי.

סטודנטים דתיים לרפואה

הפקולטה לרפואה שליד אוניברסיטת חיפה תיבא סטודנטים דתיים לרפואה מארצות־הברית.
לאחרונה יצאה מישלחת של מרצים ומנהלים מטעם הפקולטה לארצות־הברית, כדי לעניין סטודנטים אמריקאיים חובשי־כיפה בלימודים בחיפה.

הלפרין, לא ויין

סעיל־חרות עדי הלפרין מונה כמנהל מסע־הבחירות של שלמה („צ'יץ'") להט, ראש עיריית תל־אביב.

מסע נגד קרנות הפנסיה

כלכלנים מקורבי חרות מכינים דו"ח על מחדלים והשקעות כלכליות מוטעות של קרנות הפנסיה ההסתדרותיות. הדו"ח שיוגש לשר־האוצר, הוא שלב ראשון בנסיון לחוקק בתוך זמן קצר „חוק־פנסיה ממלכתי".

במדינה

העם שמש בגיבעון – קריסה

יוסף בורג הצליח במקום שנכשלו כל גדולי הציונות: הוא צירף את ישראל לאירופה המרכזית.

רוב המנהיגים הציוניים חלמו תמיד על מדינה שתהיה, למעשה, חלק ממרכז אירופה. בנימין זאב הרצל, חוזה המדינה, קבע בפירוש כי מדינת־היהודים בפלסטינה תהיה, בבוא העת, חלק מן „החומה של אירופה" נגד הברבריות המיזרחיות. חיים וייצמן, זאב ז'בוטינסקי ודויד בן־גוריון חזרו על השקפה זו פעמים אין־ספור.

השנה הושגה המטרה גם למעשה. הגיבור הציוני שהשיג זאת הוא יהודי שעלה מגרמניה: יוסף בורג.

בחלל ובזמן. המוני בית־ישראל, הנוסעים עתה לטיול באירופה, מגלים להפתעם שאין הם צריכים להזיז את מחוגי השעון בבואם לארץ־חפצם. בגרמניה, בדנמרק ובאיטליה השעה שווה לשעון ישראל. על־ידי מעשה אמיץ אחד צירף בורג את ישראל למרכז היבשת האהובה עליו.

„שמש בגיבעון דום!" פקד יהושע בן־נון, כאשר רצה להרוויח כמה שעות לניהול קרב. בורג עלה על יהושע, והחיש את מהלך השמש בשעה — כך שהיא, זורחת עתה, לפחות מבחינה רישמית, בעת ובעונה אחת בפרד־סחנה ובפאריס.

הדבר משכש, כמובן, את הגיאוגראפיה המקובלת. אדם הטס מנמל־התעופה בן־גוריון לאתונה מגלה, אחרי טיסה של שעתיים מערבה, שהוא נסע, בעצם, מיזרחה: עליו להזיז את שעונו אחורה בשעה. המישלחת הישראלית שנסעה למוסקווה (ראה להלן) גילתה שהמצב חמור עוד יותר: חבריה נאלצו להזיז את מחוגי השעון בשעתיים אחורה, למרות שמוסקווה מצוייה, על המפה, כימעט בדיוק מצפון לתל־אביב.

כל המהפכה הגיאו־פילוסופית הזאת, הנוגעת לעצם מיקומה של ישראל בזמן ובחלל, נובעת מרצונו של אדם אחד, שהוכיח כי הוא יכול להביס את ישראל כולה, בתרגיל נדיר של הפעלת עוצמה פוליטית אישית. בתחרות של בורג — עם־ישראל ניצח בורג 0:1.

כמה אזרחים החליטו השבוע להמרות את פיו של בורג ולהזיז את מחוגי שעוניהם על דעת עצמם, תוך קביעת שעות־עבודה שונות. אבל היה זה מרד של בודדים בילבר. הכל יוד־עים: מנחם בגין ושימעון פרס יכולים ליפול, אך הבורג לעולם עומד.

• מוסקווה נמצאת מעלה אחת מיזרחה.

יחסים מדיניים אזהרה במוסקווה

מוסקווה עלולה לבטל את תוכנית־השלום שלה, אם תיאלץ להתייצב לצד סוריה נגד אש"ף.

כאשר צריכים לדקוד על שתי חתונות, אין כמו שולמית אלוני. היא רקדנית מעולה.

השבוע נסעה אלוני לבריתּ־המועצות במיסגרת מישלחת שאורגנה על־ידי רק"ח, על סמך הצהרה פוליטית שתואמה עם רק"ח. היא נענתה להזמנה מבלי לחשוש שמא יפגע הדבר בפופולריות שלה בישראל, שבה שוררת שינאה עזה לארץ־הסובייטים. היא ידעה איך למנוע זאת.

ואכן, בהגיעה עם המישלחת למוסקווה, דאגה להודיע לציבור הישראלי שהיא פועלת שם כלוחמת אמיצה נגד הסובייטים. בפגישה עם חברי הוועד האנטי־ציוני הסובייטי — המורכב מיהודים, כמובן — פתחה בהגנה נלהבת על הרעיון הציוני. כך נהנתה משני העולמות בעת ובעונה אחת — גם נסיעה מטעם רק"ח, גם פופולריות בישראל האנטי־קומוּניסטית.

המארחים הסובייטים הבינו את הבעייה. באירוניה דקה הודיעו לאלוני ולחבריה שהם מוכנים להתווכח עימה בהרחבה, ובלי כל הגבלה, על האידיּ־אולוגיה הציונית, שעימה יש לקומר ניסטים ריב עוד מימי הראשית של הבולשביקים. אם תואיל אלוני להישאר בבריתּ־המועצות עוד שבוע, כאורחת מכובדת של הסובייטים, ניתן יהיה להקדיש לוויכוח זה שיבעה ימים רצופים.

עד מתי? נימה רצינית יותר הושמעה בדיונים אחרים, בייחוד עם יו"ר המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני, האלוף (מיל') מתיתיהו פלד, הנמנה עם המישלחת.

אחד המומחים המרכזיים בבריתּ־המועצות לענייני המרחב, פרשן איסווסטיה גיבאנוב, השמיע בפגישה רמז דק, שיש בו כדי להדליק אורות אדומים. אמר גיבאנוב: כיום רוצה אש"ף בשלום. אך אין כל ביטחון שמצב זה יימשך. אם ימשיך אש"ף להיתקל בסירוב, עלול להיווצר מצב שבו לא יהיה אש"ף מעוניין עוד בשלום. „הזמן אינו פועל לטובת השלום," אמר האיש.

הרמז היה ברור. אם יחול שינוי כזה, תשנה גם בריתּ־המועצות את עמדתה. כיום דבקה מוסקווה, לפחות רישמית, בתוכנית־השלום של ליאוניד ברז'נייב, המבטיח את קיומה וביטחונה של ישראל, לצד מדינה פלסטינית שתקום על פי גבולות 1967. אך אם יתגבר באש"ף זרם קיצוני, עלולה גם בריתּ־המועצות לשנות את עמדתה.

משלום למילחמה. למעשה עלול מצב כזה להיווצר כבר מחר, ובצורה אחרת.

אם יסתיים ה„מרד" באש"ף (ראה עמודים 6־7) בפרישת נאמני סוריה מאש"ף ובהקמת אירגון מתחרה בדמשק, תעמוד מוסקווה במצב קשה מאין כמוהו. היא עלולה להיות נתונה במצב שבו תצטרך לבחור בין המשך הכרתה באש"ף העצמאי בהנהגת יאסר ערפאת, ובין הכרה באש"ף הסורי.

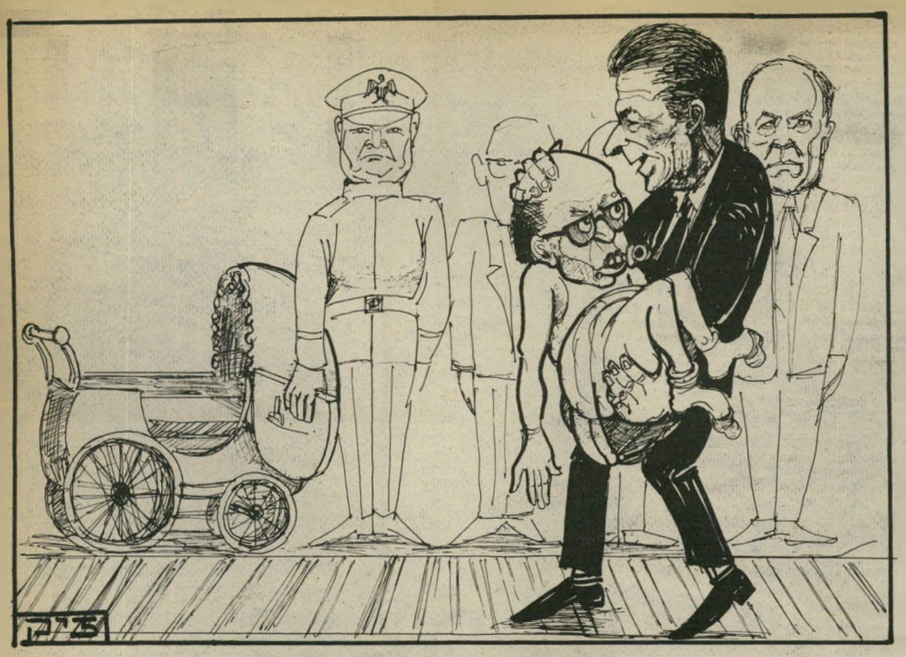
לאור מצבה במרחב, אין ספק שבריתּ־המועצות תצטרך לתמוך אז בסוריה, הדוגלת במילחמתּ־צבא, ולנתק את יחסיה עם ערפאת השואף להסדר הסיכסוך — אף שזה נהנה מתמיכתו של 99% של העם הפלסטיני. הדבר עלול להרוס את מרבית המיפּ־לגות הקומוניסטיות בעולם הערבי, ובמיוחד את רק"ח.

סכנה לרק"ח. 90% ויותר מבוחרי רק"ח (להבדיל מחבריה, שמיספרם מצומצם ביותר) הם ערבים. רובם המכריע אינם קומוניסטים, אלא פלסטינים לאומיים. המצביעים בעד רק"ח מפני שזו פעילה למען זכויות הערבים בישראל ומפני שמוסקווה תומכת בערפאת. אם תעביר מוסקווה את תמיכתה ליריבי האירגון הפלסּ־טיני, עשויים בוחרים אלה לברוח בהמוניהם.

דבר דומה קרה לרק"ח ב־1959, כאשר התכסכסה מוסקווה עם גמאל עבדּ־אל־נאצר, המנהיג המצרי שהיה נערץ על הערבים בישראל. רק"ח ירדה אז במכה אחת מישישה לשלושה מושבים בכנסת.

האפשרות שמצב זה יחזור עתה מדירה שינה מעיניהם של ראשי רק"ח. האזהרה המוסקוואית הסמוייה, שניתנה השבוע למישלחת הישראלית, בוודאי אין בה כדי להרגיע פחדים אלה.

• חברים אחרים: ח"כ המערך אהרון הראל; פעיל **שלום עכשיו** בני ברבש; דובר רק"ח עוזי בורשטיין.

„יישאו אותנו בוושינגטון על כפיים"

שוב: אולטימטום של שרון!

שרון זוכה לתמיכה גם ממלאּ־מקום יושבּ־ראש הועדה, הפרופסור יובל נאמן, שר־המדע מטעם התחיה. נאמן גילה שהוא אינו מסוגל לנהל את ישיבות הועדה ושהוא מעדיף שאת העבודה יעשה שרון, היכול לקדם בתפקיד זה את האינטרסים של התחיה.

גם נציג חטיבת ההתישבות של הסוכנות בועדה מטעם חרות, מתיתיהו דרוזלס, מעוניין בשרון, כדי להחליש את כוחו של דויד לוי. דרוזלס מתלונן ששר־השיכון חוסם את הסוכנות בשטחים.

דקל הבין ששרון, כיושבּ־ראש הוועדה, מבטיח את בידודו של לוי, יריבו שלו ושל שמיר. יחסי־הכוחות בוועדה המאשרת התנחלויות יהיו עתה לטובת האגף הקיצוני ביותר של הממשלה: שרון־דקל־נאמן. בעקיפין מצטרף עתה שרון למחנה שר־החוץ, ממתנגדי הסכמי קמפּ־דייוויד.

נגיסה במעמד ארנס. שרון מורע לכך שהתפקיד החדש הוא כמעט ריק מתוכן, אלא אם יש בידו תקציבים. תמיכת מישרד־החקלאות ביוזמותיו בשטחים מבטיחה לו, מלבד תמיכה בוועדה, עורף תקציבי. לדעתו, חזרה לענייני ההתנחלויות משמעה העלאת העניין למוקד הוויכוח הציבורי, חזרה לעמדת־כוח בממשלה ובעיקר במיפּלּ־גה. ונגיסה במעמד שר־הביטחון משה („משה") ארנס בשטחים.

לקראת הבחירות המוניציפליות המתקרבות הבטיח שרון לכל מועמד של חרות שהוא יבוא לעזרו וילחץ ידי עוברים ושבים כדי לעזור לאיש התנועה. עתה הוא לא יזדקק לכך. בתפקידו החדש יוכל שרון להביא את בוחריו, כפי שעשה לפני שנתיים, לסיורים בגדה, כשהוא משמש להם מורה־דרך.

בן־ציון ציטרין

שנבלעה בחרות אחרי המהפך — ואחרים. בפי כולם נשמעה תביעה דומה: לתת לאריק תפקיד ביצועי.

בפגישה בין בגין ובין פעילים מהתנועה, שהתקיימה בלישכת ראש־הממשלה ביום השני שעבר, גילה בגין כי שרון איים בהתפטרות אם לא יקבל את התפקיד, ושיש לחצים תנועתיים כבדים לתת לשר־הביטחון לשעבר את כיסא יושבּ־ראש ועדת־השרים לענייני התישבות.

אינטרסים של התחיה. מעבר לכך מנצל שרון את המצב בוועדה לטובתו. בוועדת־השרים יושב, מלבד דקל, שר הבינוי והשיכון דויד לוי. שני האישים נאבקים על כתר „מיישבי הגדה," כשדקל זוקף לזכותו את התנופה בהתחלות הבניה הרבות של יומם פרטיים בגדה. לוי מנסה לדחוק את רגלי דקל בוועדה ומעכב אישורי בניה שלא יצאו ממישרדו.

אריק שוחח טלפונית עם דקל הסביר לו שאם הוא יהיה יושבּ־ראש הוועדה, הוא יעבוד בשיתוף פעולה עם מישרד־החקלאות. כדי לקדם את התנחלויות בגדה. דקל מיהר לדווח על־כך לגרופר, שלא הביע התנגדות לרעיון, מה גם שהוא אינו מעוניין להיות יושבּ־ראש הוועדה. כפי שהיה אריק.

במישרד, מיכאל דקל מחרות, והשניים נפגשו יותר מפעם אחת עם בגין. גרופר פנה בקול דראמאתי לראשּ־הממשלה וקרא לו שלא לחלק את נכסי המת, שהיה יידוי האישי של בגין.

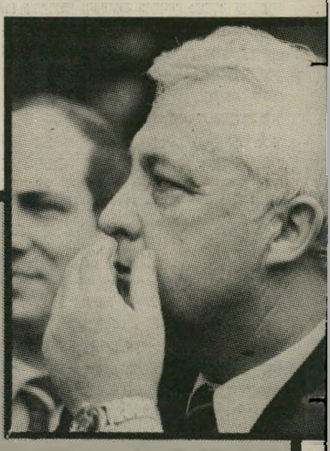
דקל מצידו הסביר שתיק לענייניּ־התיישבות משמעו חיסול לישכתו שלו במישרד־החקלאות, ופגיעה בשרּ־החוץ יצחק שימר, שאל מהנהו משתייך דקל.

אריק הבין ששתי דרישותיו הראּ־שונות אינן בנות ביצוע, ושראשּ־הממשלה לא יוכל לבצע שינויים מרחיקּ־לכת בממשלה. הוא החליט ללכת על תפקיד יושבּ־ראש ועדתּ־השרים לענייני התישבות.

כאן הוא פעל בכיוונים שונים ויציל מצב שהתעורר בוועדה כדי לקטוף את התפקיד כפרי בשל לידיו.

נאמניו ומקורביו טרחו להפיץ את הידיעה שהוא יתפטר. „לאריק נמאס לעבוד בטרקטור כל בוקר," נאמר לראשּ־הממשלה. „הוא ריצה בתפקיד." בגין הבין את המסר.

אחרּ־כך פקדו את לישכתו של ראשּ־הממשלה פעילים אפורים של התנועה: חברי מיסדר ז'בוטינסקי, ותיקי האצ"ל, אנשי חוג תנ"ך, שרידי תנועת שלומציון — תנועתו של אריק שרון.

הוא חוזר!

חמישה חודשים אחרי שאולץ להיּ־פרד מלישכת שרּ־הביטחון, חוזר אריק שרון למרכז הבימה הפוליטית.

אחרי ששרון איים שיתפטר מהממּ־שלה אם לא יקבל תפקיד משמעותי, הסכים ראשּ־הממשלה לעיסקה: שרון יהיה יושבּ־ראש ועדת־השרים לענייני התישבות.

מאז הפך שרון לשר בלי תיק, ניסו קומץ תומכיו בתנועת החרות למצוא לו תפקיד של ממש סביב שולחן הממשלה. הם פנו לבגין וביקשו שימנה את בעל החזון כשר לענייני התפוצות, תפקיד שמעולם לא הוגדר. מסיבה זו התקשה בגין לתת את הסכמתו לרעיון.

מותו של סגן־ראשּ־הממשלה ושרּ־החקלאות, שימחה ארליך, סלל לפני שרון את הדרך לצמרת ולמרכז ההשפעה בממשלה.

עוד בטרם תמו ימי השיבעה למות ידיבו הגדול, ניתן האות על־ידי אנשי שרון: הוא רוצה להיות שרּ־החקלאות. או שרּ־לענייני התישבות, או במיקרה הגרוע — יושבּ־ראש ועדת־השרים לענייני התישבות.

לחלק את נכסי המת. הראשון שנבחל היה סגן־שרּ־החקלאות פסח („פייסי") גרופר, שייבחר קרוב לוודאי על־ידי מרכז המיפלגה הליברלית כמועמדם לתפקיד שרּ־החקלאות. הוא גייס לעזרתו את סגן־השר השני

סקופ

אבו־צאלח: שיחה חשאית בין שני פועלים

המורדים

שיחה ארוכה וגלויה בזאת, עם איש שאף אחד לא ייחס לו אז חשיבות, יבלה להיות מיועדת רק למטרה אחת: להעניק לאיש חשיבות שלא היתה לו.

אבו־צאלח עצמו טרח לספר אחר־כך לכל מי שרצה לשמוע מה קרה באותה פגישה. „אני מבין אותך," אמר אסד לפעיל הפלסטיני המשופם. „אתה בן־כפר, כמוני. אתה פועל אמיתי, כמוני. את ערפאת אינני מבין. אבל אותך אני מסוגל להבין."

● אדם חלה ומתוסכל

היה זה תרגיל מחוכם מאוד בפסיכולוגיה. כי אסד שם את אצבעו בדיוק על נקודת־פוליטי. חבריו נטו לזלזל בו, ואבו־צאלח סבל קשה מיחס זה אליו.

היתה לו עוד סיבה למרירות. אף שהוא כיום רק בן 45, הוא חולה קשה. ריאה אחת שלו הפסיקה לתפקד כליל, וריאתו השניה פגועה. תוחלת־חייו נמדדת בחודשים, אולי בשנה־שנתיים.

עד אז נודע אבו־צאלח בקרב ראשי פת"ח רק כמנהיג הדרוזי הנערץ כעל בוגד. ערפאת נאלץ להתנצל לפניהם.

אף שנחשב כשמאלי, קרא אבו־צאלח דרור לכעסו על הסובייטים בעת המצור על ביירות. הוא טען שהסורים והסובייטים שותפים למזימה הציונית. „ברז'נייב הוא ראש הלובי הציוני בקרמלין!" הכריז, כשהסובייטים לא נקפו אצבע כדי לחוש לעזרת הפלסטינים הנצורים. ערפאת נתן הוראה למנוע את פירסום ההודעה בעיתוני ביירות, אך אחד העיתונים פירסם אותה בכל זאת.

● שלושה קצינים נגד הפלמ"ח

היו האיש שאסד בחר בו כדי לבצע את תוכניתו באש"ף.

השותף השני הוא אדם שונה לחלוטין.

מוחמד מוסה, המכונה אבו־מוסה, הוא חייל קרבן וחייל מיקצועי. הוא היה קצין בצבא הירדני, ועבר משם לשורות אל־עסיפה, הזרוע הצבאית של פת"ח.

אבו־מוסה, יליד כפר ליד חברון, זכה בהערכת חבריו כקצין מוכשר וכאדם העובד קשה („24 שעות ביממה," כדברי אחד מיריביו הנוכחיים, שהיה פעם ידידו.)

במילחמה הסורית־פלסטינית הרא־שונה, בסתיו 1976, כאשר חדר הצבא הסורי ללבנון בדי להשמיד את אש"ף, היה אבו־מוסה מסקר בוחות־סת"ח ב־צידון. היה זה הוא שמשך את הבוחות הסוריים המשוריינים לעיר והבין להם שם מארב קטלני. חטיבה סורית הרשמדה, והסורים לא שכחו לקח זה מעולם.

באותה שעה נחלו הסורים גם מפלה קשה בשל פשטותו הרבה, ונטייתו לראות כל תמונה בשני צבעים פשוטים בילבד: לבן ושחור. מי שלא הסכים עימו היה „בוגד", ודינו של בוגד הוא מוות. במשך רוב שנות חייו לא נגע באלכוהול, ורק בקושי רב הצליחו עמיתיו להשקותו בפעם הראשונה.

הערצתו ליאסר ערפאת היתה עיוורת ומביכה. כל מי שחלק על דבריו של ערפאת היה בעיניו „סוכן ציוני". את דעתו השמיע אבו־צאלח בנר־סח: „אני אחסל את הטינופת הזאת במו ידיי."

מאז 1970 היה אבו־צאלח קיצוני ובלתי־מתפשר. הדבר גרם לא־פעם למבוכה בצמרת האירגון.

כך, למשל, קרה בסוף 1975, בשלב הראשון של מילחמת־האזרחים.

אש"ף היה אז קשור בקואליציה הלבנונית השמאלית, שכללה את הקומוניסטים, הדרוזים של כמאל ג'ונבלט (האב) ועוד. באותו שלב הציעו הקומוניסטים לנסות להשיג פשרה עם הימין המארוני, להסתפק ברפורמה מתונה של המישטר ולחתור להסכמה לאומית חדשה.

אבו־צאלח יצא מכליו לשמע ההצעה הפש־רנית. „הקומוניסטים הם בוגדים!" הכריז. וכאשר קיבל ג'ונבלט הזקן את ההצעה, הכריז גם על התורפה של בעל־שיחו.

נימר צאלח הוא חריג בין ראשי פת"ח. הוא אכן פועל פשוט, חסר כל השכלה. הוא בן כפר ליד לוד, נשא אשה בגיל צעיר, הוליד ילדים והרוויח את לחמו כפועל פשוט בכוויית — דבר נדיר למדי בקרב הפלסטינים המהווים בדרך כלל עילית אינטלקטואלית. לא היה לו שום נסיון פוליטי.

כשנבחר לוועד המרכזי של פת"ח, אחרי ספטמבר השחור, הוא מצא את עצמו בחברת אנשים מתוחכמים, בעלי השכלה ונסיון פוליטי ודיפלומטי רב. הוא גם לא היה לוחם. אלא עסקן

● אסד גרם למילחמה

בשנת 1976 נכשל נסיונו של אסד לחסל את אש"ף ככוח עצמאי, ולהפוך את השרידים לכלי־שרת בידי הסורים. הגורם העיקרי היה ההתנגדות הצבאית העיקשת של כוחות אש"ף, בפיקוד אבו־מוסה, אבו־חאלד וחבריהם. אסד לא ציפה לכך, ונענה אז לתיווך הסעודי.

כנקמה ניסה אסד להרוג את אבו־מוסה. אנשיו התנקשו בחייו. צרור־יריות סגע בו. הוא ניצל בנס. אך הוא נפגע בצד אחד של גופו מכמה כדורים, ומשום כך הוא נעזר במקל להליכה.

יתכן מאוד שההתנקשות בחיי השגריר שלמה ארגוב בלונדון, ב־3 ביוני 1983, נועדה לשרת מטרה דומה.

לפי אחת הגירסות הנפוצות עתה, פעלו הרוצחים של אבו־נידאל בשלי־חות אסד, שקיווה שאריאל שרון יעשה את המלאכה בשבילו וישמיד את כוחות אש"ף ואת הנהגתו. לא עלה בלל על דעת אסד כי שרון יתקוף גם את הצבא הסורי — וכשירדה עליו המכה, היה מופתע מאוד, מפני שלא היה בה שום היגיון.

אחרי פינוי אש"ף מביירות חמק ערפאת מן המלכודת הדמשקאית וקבע את מיפקדתו בתוניס. אך היה מגוי וגמור עם אסד לשים קץ, אחת ולתמיד, לאש"ף העצמאי. הוא רצה להחזיר את אש"ף לימי־הראשית, כאשר האירגון, בהנהגת

בפעם הראשונה: הסיפור האמיתי של מה שהתרחש בפת"ח

בכביש הראשי ביירות־דמשק, שבו התקדמו כוחותיהם העיקריים. ליד בחמדון הם נתקלו בהתנגדות נמרצת מצד כוחות פת"ח. בראש הכוחות האלה עמד מפקד כוחות־פת"ח באיזור־ההר, אבו־חאלד אל־עמרי — שהוא כיום שותפו של אבו־מוסה ב„מרד".

הקצין השלישי בחבורה הוא אבו־רעד, ששמו האמיתי הוא וסיף עריכאת.

לשלושת הקצינים האלה היתה טענה משותפת, המזבירה את הוויכוחים שליוו את ימי־הראשית של צה"ל.

שלושתם היו קציני הצבא הירדני, ועברו בית־ספר לקצינים. בדומה לקצינים היהודיים שחזרו בשעתו מן הצבא הבריטי ושזילזלו במפקדי־הפלמ"ח, אשר פיקדו על החטיבות הקרביות, מזלזלים אבו־מוסה וחבריו במפקדים שרכשו את נסיונם בשרות בשרה מבלי שעברו קורסים בצבא „מקצועי". קידומם מרגיז אותם.

אבו־צאלח העסקן ושלושת הקצינים — אבו־מוסה, אבו־רעד ואבו־חאלד — היוו מזה זמן רב אופוזיציה קיצונית בפת"ח. משותפת להם העובדה שהם חסרי־השכלה וחסרי תיחכום פו־ליטי כלשהו. משותפת להם גם השינאה למימסד של פת"ח, שהפכה במשך הזמן שינאה אישית לערפאת.

בשביל אל־אסד, היו אלה המועמדים הטיבעיים לביצוע תוכניותיו.

אחמד שוקיירי, היה כלי־שרת בידי גמאל עבד־אל־נאצר.

אסד רצה להדיח את ערפאת, למנות במקומו אישיות פת"ח שיהיה נאמן לו אישית ולהסיר את אש"ף כולו לזרדע של המדיניות הסורית.

בכך רצה להשיג כמה מטרות:

● לשכנע את ברית־המועצות וארצות־הברית שהעניין הפלסטיני הוא מעתה רכוש סורי, וכל מי שרוצה לקנות אותו יצטרך לשלם את המחיר בדמשק.

● לאיים על המישטרים הערביים השמרניים בכוח־ההתירה של אש"ף, כגורם מהפכני פוטנציאלי, ולגבות מהם דמי־חסות.

● לקדם את עניין "סוריה רבתי", שפלסטין נועדה להוות חלק ממנה. בשבוע האחרון חזר הביטאון הרשמי של מיפלגת־אסד בפעם הראשונה בגלוי לנושא זה, הוא הכריז כי פלסטין אינה אלא "סוריה הדרומית", וכי על כן אין אש"ף מוסמך לדבר בשמה באופן עצמאי, אלא רק על פי הנחיות דמשק. בכך בוטאה, בפעם הראשונה מזה זמן רב, מגמה שהיתה חבוייה בקושי — התביעה הסורית לסיפוח פלסטין לתחום־השליטה הסורי.

בכך הסבו כל הפלסטינים תומכי סוריה, ובכללם "המורדים" בפת"ח, לבורגדים בעניין הפלסטיני.

● פקודה מדמשק: להרוג את ארפאת

חילה התקדם הכל לפי התוכנית. אריאל שרון הכין את המילחמה שלו, קיבל לכך אור ירוק אמריקאי, וקבע את היום: ה־6 ביוני 1982.

ב־3 ביוני סיפק אסד לשרון את האמתלה הדרושה. מיפקדת אבו־נידאל בדמשק שיגרה הוראה בהולה לסניף שלה בלונדון לבצע את ההתנקשות בחיי השגריר שלמה ארגוב. המעשה בוצע בחיפזון, בלי ההכנות הדרושות, מבלי להבטיח דרכי־נסיגה. המבצעים החובבניים נלכדו מיד. ביניהם היה בראחיו של אבו־נידאל עצמו.

אבל זה הספיק. המעשה של אויביו המושבעים של אש"ף סיפק לשרון את האמתלה לתקוף את אש"ף. הוא הנחית הפצצה איומה על ביירות, בניגוד להסכם הפסקת־האש עם אש"ף. אש"ף הגיב בהפגזה, ואריאל שרון פלש ללבנון.

המטרה הגלויה שלו היתה להשמיד את אש"ף — ובעיקר את הנהגתו המדינית — ולהדוף את השרידים לתוך סוריה.

אלא שבניגוד לציפיותיו של אסד, תקף שרון גם את צבאו. התקפה זו נכשלה. אמנם השמיד חיל־האוויר את הממוסים והטילים הסוריים בלבנון, אך הוא נזהר מלתקוף את הטילים העיקריים, שהיו ממוקמים ממיזרח לגבול סוריה־לבנון; ואילו על הקרקע הנחיל הצבא הסורי לצה"ל כישלון מכאיב ויקר בסולטאן־יעקוב.

גם בגיזרה המערבית לא עלתה תוכניתו של אסד יפה. צה"ל עוכב בהתקדמותו לאורך החוף על־ידי ההתנגדות העיקשת של כוחות־אש"ף בצידון (העולם הזה 2392, "הפקק של צידון") והגיע לביירות באיחור של שבוע. כוחות אש"ף, שהיו מוכנים להתקפה ביגלל הלשנה של בשיר אל־גמייל (ראה תשקיף), התגוננו במשך 79 ימים, ולא נוצחו.

כשהתסנו מביירות על־פי הסכם, ה' תקבל הדבר בקרב הפלסטינים כניצחון כביר. יוקרתו האישית של ערפאת הרקיעה שחקים. הוא הפך ג'יבור לאומי ומנהיג בלתי־מעורער. שרון ואסד ה' שיגו את ההיפך ממה שרצו.

עוד לפני כן, בעיר הנצורה, כשהוא משוחרר מן הלחץ הסורי, פיתח ערפאת מדיניות עצמאית. הוא קיבל בגלוי עיתונאים ישראליים שחצו את הקווים, השמיע באוזני אנשי־קונגרס אמריקאים הצהרה מהפכנית על נכונותו לקבל את כל החלטות האו"ם (ובמילא להכיר בישראל), בירך את נחום גולדמן וחבריו שדיברו כיהודים על הכרה הדדית בין ישראל ואש"ף, והמשיך בדרך זו אחרי הפינוי, כשהתמקם בתוניס.

אסד רתח מזעם. הוא לא העז לפעול מיד. ערפאת היה פופולרי מדי, והכל זכרו שהסורים נטשו את אש"ף בשדה־הקרב. הוא לא רצה להיראות בגלוי כשותפה של ישראל במערכה נגד הפלסטינים.

אך הוא הכין בשקט ובשיטתיות את המיבצע המכריע, שנועד לחסל את ערפאת אחת ולתמיד. הוא היה סבלני.

● "75% מלוחמי פת"ח"

בו־צאלח וחבריו הבלתי־מתוחכמים לא היו שותפים לסבלנות זו. הם רצו לפעול מייד.

הקש ששבר את גב הגמל היה, כנראה, המיפגש הפומבי בין ערפאת ובין מישלחת המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני. היה זה אקט פוליטי מהדהד, ניצחון של עיצאם סרטאווי השנוא, וסטירת־לחי מצלצלת לאבו־צאלח ולדומיו.

כעבור שלושה שבועות היה אמור להערך באלג'יר מושב המועצה הלאומית הפלסטינית.

אבו־צאלח החליט להחרים את המועצה. הוא תבע שאסד יורה לסוכניו, נציגי אל־צעיקה, להחרים גם הם את המושב, ושמועמר קד'אפי יתן הוראה דומה לסוכן שלו, אחמד ג'בריל.

אולם אסד דחה את הבקשה. הוא חשש שאם נציגי כל האירגונים יבואו לאלג'יר, ורק אל־צעיקה תעדר, הוא יואשם בכך שהוא נועץ סכין בגב אש"ף, חמישה חודשים בילבד אחרי ביירות. הוא החליט להמתין.

עצם כינוס מושב המועצה, בהשתתפות כל האירגונים והפלגים, היה ניצחון גדול לערפאת, והוא היה חשוב לו יותר מכל הדיבורים וההחלטות. על כן תבע מסרטאווי להימנע מדיבור, שמא יגרום למרידה של המיעוט הקיצוני. הוא יצא מהמועצה כמנצח, חרף ההחלטות המעורפלות.

אחרי ועידת־אלג'יר קיים אסד בדמשק התייעצות חשאית עם אבו־צאלח. זה הביא עימו את שני המפקדים, אבו־מוסה ואבו־חאלה, והציג אותם לפני אסד: "אלה הם שני המפקדים שהנחילו לצבא שלך את הכישלונות ב־1976!" אסד הושיט להם יד וכבש את ליבם.

היתה זאת ההתייעצות המכרעת. אסד אמר לבעלי־שיחו: "אם נתחיל, לא נוכל להפסיק. נצטרך ללכת עד הסוף. לכן בדאי לשקול את העניין מראש — והיטב."

אבו־צאלח לא היסס.

"אנחנו בטוחים בתמיכת 75% של הלוחמים בפת"ח," הבטיח בוודאות. "נציגי אש"ף ב־13 מדינות מובטחים לנו."

מכיוון שכל נציג אש"ף שולט באירגונים הפלסטיניים בארץ שהוא מוצב בה (כשם שהשגריר הישראלי שולט בה בכל האירגונים היהודיים) היתה זאת הבטחה מרשימה.

נראה שאסד הזדהר שובנע. הוא החליט להבות, אך הוא הבין את המלבודת בקפדנות.

● קנניה בנוסח הרייסאנס

כל התנהל כקנוניה איטלקית בימי הרנסאנס. אסד החליט להרדים את ערפאת.

הוא הזמין את ערפאת ואת הוועד־הפועל של אש"ף לפגישה רשמית בדמשק. שם היה את ערפאת בפניו בצורה כימעט מביכה, הכריז עליו כעל גיבור פלסטיני ועולמי והבטיח לו את תמיכתו.

ערפאת היה מופתע ומרוצה. בסוף הפגישה אמר: "דרושה פגישה בין ההנהגה הסורית ובין הנהגת פת"ח, ליישוב כל הבעיות."

זה היה ביום ג' בשבוע. ביום ד', למחרת, שיגר ערפאת מדמשק שדרים בהולים לחבריו בהנהגת פת"ח — אבו־ג'יהאד, אבו־איאד, אבו־מאזן והאחרים — וביקש מהם לבוא מייד. "האווירה היא כל־כך טובה," הודיע להם, "שכדאי לבוא ולסדר את כל העניינים!"

הפגישה עם אסד נקבעה ליום ה'. אולם היא לא התקיימה מעולם.

אסד הודיע לערפאת ששר־החוץ האמריקאי, ג'ורג' שולץ, עומד לבוא לדמשק בסוף השבוע, ושעליו להתכונן לכך.

היה זה תירוץ מגוחך. היה די והותר זמן לפגישה.

מה קרה באמתז

כשנודע לאבו־צאלח על הפגישה המתוכננת, הוא הודיע לו: אם היא תתקיים, אנחנו מחוסלים. זוהי הפרה של ההסכם בינינו!"

אסד השיב לו: "בסדר. הפגישה לא תתקיים, ואני אדאג לכך שהכל יידעו שאינה מתקיימת." **בעבור שלושה ימים פרץ "המרד".**

● כישלון מוחלט

המרד נכשל לחלוטין. זוהי עובדה פשוטה. לא זה בילבד ש־75% של לוחמי פת"ח לא הצטרפו לקומץ המורדים, אלא שגם לא 5%.

מיספר אנשי פת"ח בלבנון שהצטרפו למרד הוא בין 140 (מאה וארבעים) ו־160 — מתוך כוח של כ־12 אלף לוחמי פת"ח בלבנון.

שום יחידה של כוחות פת"ח בעולם כולו, מחוץ לבקאע, לא הצטרפה למרד.

אף לא אחד מנציגי פת"ח בעולם לא הצטרף למרד.

(כשטילפן אבו־מוסה עצמו מדמשק לאחד הנציגים בצירה מערבית, שהיה ידידו האישי, ביקש הלה מאשתו לגשת לטלפון ולהודיע לו שהוא רואה בעצם הנסיון להתקשר עימו חוצפה.)

אף קיבוץ פלסטיני אחד בעולם לא הצטרף למרד.

בגדה המערבית וברצועת־עזה לא הושמע אף קול אחד בזכות המרד.

(המופתי של ירושלים פסק פומבית שכל מי שיהרוג את אסד יקנה לו מקום בעולם הבא.)

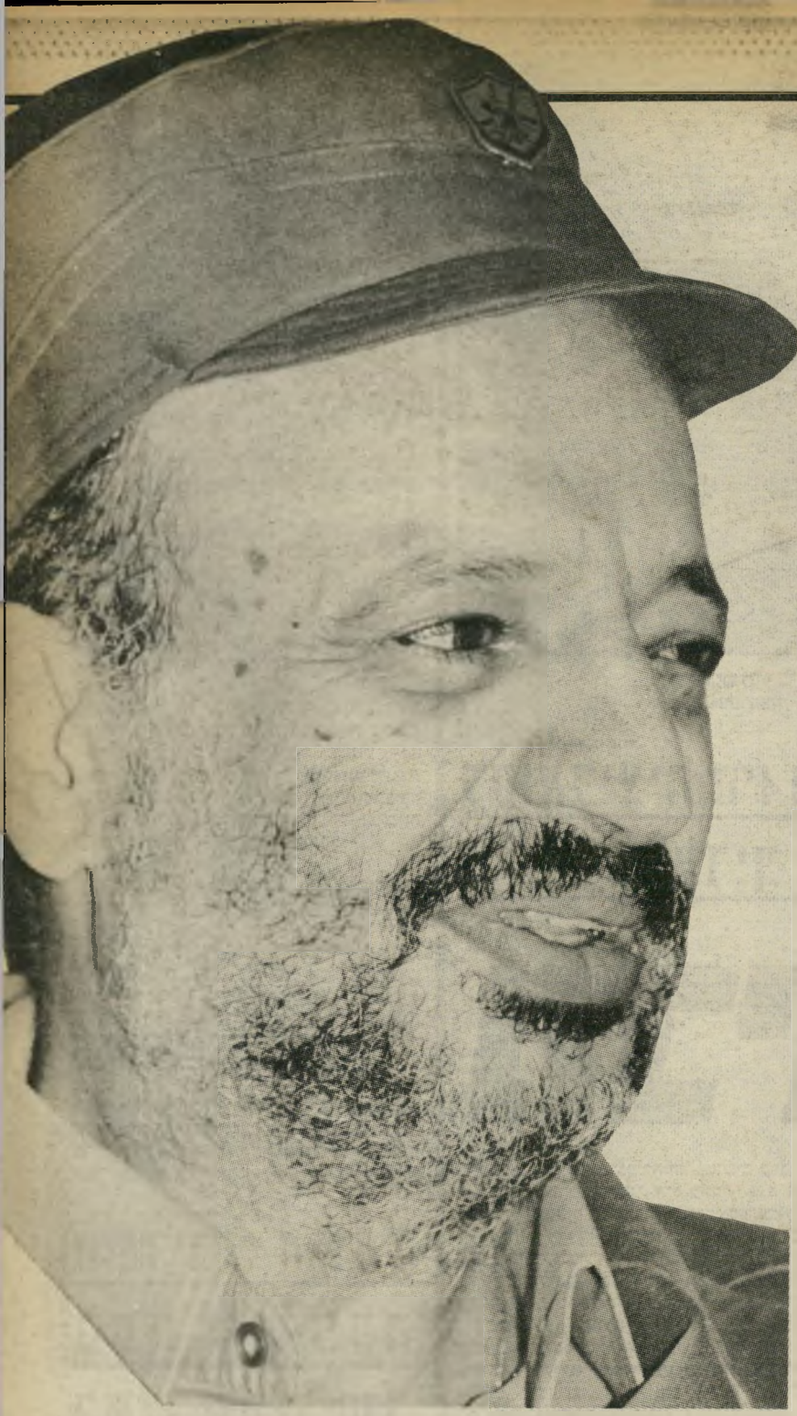
מה קרה? במה טעו ה"מורדים"?

תחילה הציגו שורה של דרישות, שנראו לרבים: רפורמה פנימית, חזרה לתוכניות מהפכניות, קידום למפקדים שהצטיינו במילחמה וסילוק מפקדים כושלים. דרישות כאלה צצות מדי פעם בכל אירגון לוחם, והן תמיד פופולריות. פלסטינים רבים סברו שיש לדון בדרישות אלה באורח דמוקרטי במוסדות התנועה (פת"ח).

אך חיש מהר התברר שאין אלה תביעות תמימות, ושמאחריהן התחבאה מזימה לשבור את האירגון ולהפכו לסוכנות של מדינה זרה — סוריה.

פלסטינים ירו והרגו פלסטינים. הצבא הסורי ויחידות לוביות המוצבות בלבנון פתחו במילחמה של ממש בכוחות פת"ח — בדיוק כמו שעשה אריאל שרון שנה לפני כן.

ה"מורדים" של פת"ח סיפקו אמתלה לסורים להפגיז את כוחות אש"ף, לתקוף ולהרוג, כשהמטרה הברורה היא להדיח את יאסר ערפאת, שהפך סמל הקיום הפלסטיני. (המשך בעמוד 8)

ערפאת: הפגישה המכרעת לא התקיימה מעולם

אסד: "אני מבין אותך"

(המשך מעמוד 7)

השימחה הצוהלת בישראל על המתרחש בפת"ח הבהירה לפלסטינים את התמונה עוד יותר.

במצב זה הגיבו הפלסטינים ברחבי העולם כפי שמגיב כל עם נורמלי. מול התקפת האוויר החיצוני הם מתלכדים סביב הנהגתם. ומוקיעים את סוכני היריב מבית.

בך קרה לאבו־צאלח ולחבריו.

● המצב בשטח

ה„מרידה" הגדולה בפת"ח חדלה מלהיות כזאת. במקומה באה מילחמה רגילה — מילחמה של הדיקטטורה הסורית באש"ף העצמאי. זו אינה אלא המשך ההתקפה הישראלית עליו.

אנשי אבו־צאלח שוב אינם „מורדים". הם הסבו „משתפי־פעולה" עם האוייב, ותו לא.

אילו היה זה נסיון רגיל לפוטש במדינה עצמאית, הוא היה מתמוטט ונעלם תוך 24 שעות, כאשר היה מתברר כי המוני העם ו/או יחידות הצבא אינם מצטרפים למרד. העולם שומע על נסיונות־נפל כאלה במדינות שונות עתים לבקרים.

אלא שבמיקרה הזה המצב הממשי מסובך הרבה יותר.

כל כוחות אש"ף בבקאע אינם אלא איים בתוך הצבא הסורי. הם נתונים לחלוטין תחת שליטת הסורים. היכולים לנתק אותם. למנוע מהם אספקה של מזון ותחמושת, לתקוף אותם ולנסות לחסל אותם. לסורים יש, כמובן, עדיפות כבירה על פני הפלסטינים. החטיבה הלובית, המצוייה בשטח, מסבכת את המצב עוד יותר.

כיום המצב הוא כזה:

מיעוט מיזערי של אנשי פת"ח בבקאע — ומיעוט זעיר עוד יותר בלבנון כולה — הצטרפו ל„מורדים" — למרות שיש בידי הסורים להציע שוחד בלתי־מוגבל למי שמצטרף אליהם, ולהפעיל לחץ עצום על המפקדים והלוחמים שאינם רוצים להצטרף אליהם. מישפחות הלוחמים האלה נמצאות ברובן המכריע בתחום־השליטה הסורי, בלבנון או בסוריה עצמה. מישפחות רוב המפקדים חיות בדמשק.

למיעוט מבוטל זה — בין 140 ו־160 לוחמים מכל הדרגים, לפי המידע המוסמך — מצטרפים בשעת־הצורך חברי הקבוצות הפרו־סוריות וה־פרו־לוביות האחרות, אשר מפקדיהן מקבלים שכר מדמשק ומטריפולי (לוב). אלה כוללים את

ה„מרידה" הגדולה בפת"ח הפכה למילחמה של הדיקטטורה הסורית באש"ף העצמאי

אירגונו של אחמד ג'בריל („החזית העממית לשיחרור פלסטין — המיפקדה הכללית", הממומנת על־ידי קד"אפי) ואל־צעיקה, שהיתה תמיד סוכנות סורית גלוייה, המופעלת והממומנת כולה על־ידי שרותי־הביטחון הסוריים. מיספר אנשיו של ג'בריל מגיע לכמה מאות, ואילו מיספר חברי אל־צעיקה תלוי בכל עת כרצון המפעילים הסוריים.

לקבוצה זו הצטרפה לאחרונה הקבוצה הטרוריסטית של אברהים אל־יסידאל — או לפחות אותו חלק ממנה המועל מתוך דמשק.

אבו־ניידאל טען תמיד שהוא „פת"ח האמיתי". קרא לאירגונו בשם פת"ח ואת ביטאונו הוא קרא על־שם הביטאון הרישמי של פת"ח.

במקום המורדים פועלות יחידות הצבא הסורי והחטיבה הלובית, הזוקפות את פעולותיהן על חשבון ה„מורדים".

כל הכוחות האחרים של פת"ח בלבנון — יותר מ־12 אלף איש, יחד עם אוכלוסיית הפליטים הפלסטינים — מתנגדים באופן מוחלט ל„מרד" ותומכים בערפאת.

בכל הפזורה הפלסטינית לא מצא ה„מרד" הד חיובי כלשהו, ויהיה קטן שבקטנים.

(בשבוע הבא: מה עומד לקרות — התסריטים האפשריים.)

דיין עם הורביץ
פעם אופוזיציה –

דיין עם בן־סורת
– ופעם קואליציה

לקואליציה היו חסרים שני ח"כים — והכסף ענה על הכל. התעריף שנקבע: 5000 אלף דולר לראש!

מכירת תל"ם

ס ביב ביירות הנצורה היו נטושים קרבות עזים באותו יום שני, ה־5 ביולי 1982, אך בכנסת בירושלים היה זה יום דיונים אפור. כאשר עלה הח"כ מרדכי בן־פורת, איש סיעת תל"ם שאותה יסד משה דיין, על הדוכן, היו נוכחים באולם המליאה רק ח"כים מעטים. בן־פורת נשבע אמונים כשר בממשלת ישראל. רוב הח"כים ישבו באולם הטלוויזיה, ליד מזנון הכנסת, וצפו במישחק הכדורגל המסעיר שנערך באליפות העולם בספרד בין נבחרות איטליה וברזיל. לצערם של ח"כים רבים, הסתיים המישחק בניצחונה של הנבחרת האיטלקית.

השבעתו של בן־פורת כשר, והצטרפותו של חברו לסיעה, הח"כ יגאל („אין לי") הורביץ לליכוד, היו חשובים מאוד לליכוד. לפני כן היו לקואליציה הממשלתית רק 59 חברי כנסת. הצטרפות תל"ם לקואליציה השיבה את הרוב בכנסת לממשלה.

אך אותו יום שני היה חשוב מאוד גם מבחינה אחרת. זה היה היום שבו נקנתה מיספלגה אחת על־ידי מיספלגה אחרת. הליכוד קנה את תל"ם בדולרים ירקרקים ומרשרשים.

שטר־המכר עצמו נערך ונחתם רק כמה חודשים אחר־כך, בנובמבר של שנת 1982. מכיוון שמדובר היה באופן ברור ביותר בענייני כספים, עסקו בתהליך הקנייה של תל"ם גיזברי הליכוד. האיש שניסח את הסכם־הקנייה היה הגיזבר של הגדולה במיפלגות הליכוד, הח"כ איתן לבני מתנועת החרות.

לידי העולם הזה הגיע המיכתב ששיגר איתן לבני לגיזברי הליכוד, מיכתב המהווה הסכם לכל דבר.

להלן הנוסח המלא של המיכתב (ראה תצלום). הסברי העולם הזה ניתנים בסוגריים ובאות שונה.

הרב פתח לבעית התבחה של תל"ם

בהמשך לשיחותנו בנידון הריני מתכבד להציע פיתרון כדילקמן:

רשימת תל"ם נקלעה לחובות בעיקבות מערכת הבחירות האחרונה לכנסת ולפי בדיקתי האישית החוב היה למעלה מ־240,000 דולרים ארצות־הברית.

לפני זמן מה פנו שני הח"כים שלהם לרוה"מ (ראש הממשלה, מנחם בגין), בבקשת עזרה, בעיקבות ההצטרפות שלהם, דבר שנראה (לבגין) והבטיח לנו (צריך להיות: להם, לח"כים של תל"ם) שיושיט לנו (כנ"ל, לבן־פורת ולהורביץ) עזרה.

בעיקבות שיחותינו עם השניים, הנני מציע פרעון החוב על־ידי הליכוד:

א. הסכום שנקצה יהיה 200,000 דולרים ברוטו (שערכם היום הוא בערך עשרה מיליוני שקלים), בתשלומים לשיעורין של כשנתיים. התשלום יהיה ברוטו, זאת־אומרת היתרה וכן הריבית שתצטבר, זה עניינם הם.

ב. כל הסדר שיקבע יהיה מותנה בכך שישארו בקואליציה. באם תהיה פרישה מצידם תהיה הפסקת התשלומים וההסדר.

ג. כספי מימון של הכנסת השייכים לשניהם ישארו משועבדים לבנק שנתן להם את ההלוואה וכן ישארו ערבים במיסגרת שקבעו מלכתחילה.

ד. מוצע, כי באם תוקדמנה הבחירות והשניים יהיו קשורים לליכוד ישירות (כאן מחוקות המילים „או בעקיפין") הרי היתרה תשולם מתוך תקציב הבחירות (של הליכוד). התשלומים יהיו כדילקמן (מדי חודש בחודשו)

מתוך הקצבת הכנסת	
(של תל"ם)	5,600 דולר
חרות תשתתף ב־	3,500 "
ליברלים	1,200 "
לעם	1,200 "
(סך הכל)	11,500 (דולר)
החזר לשניהם לצורך הוצאותיהם והחזקת פעילות	2,800 (דולר)
יתרה (לתשלום על־ידי הליכוד)	8,700 (דולר)

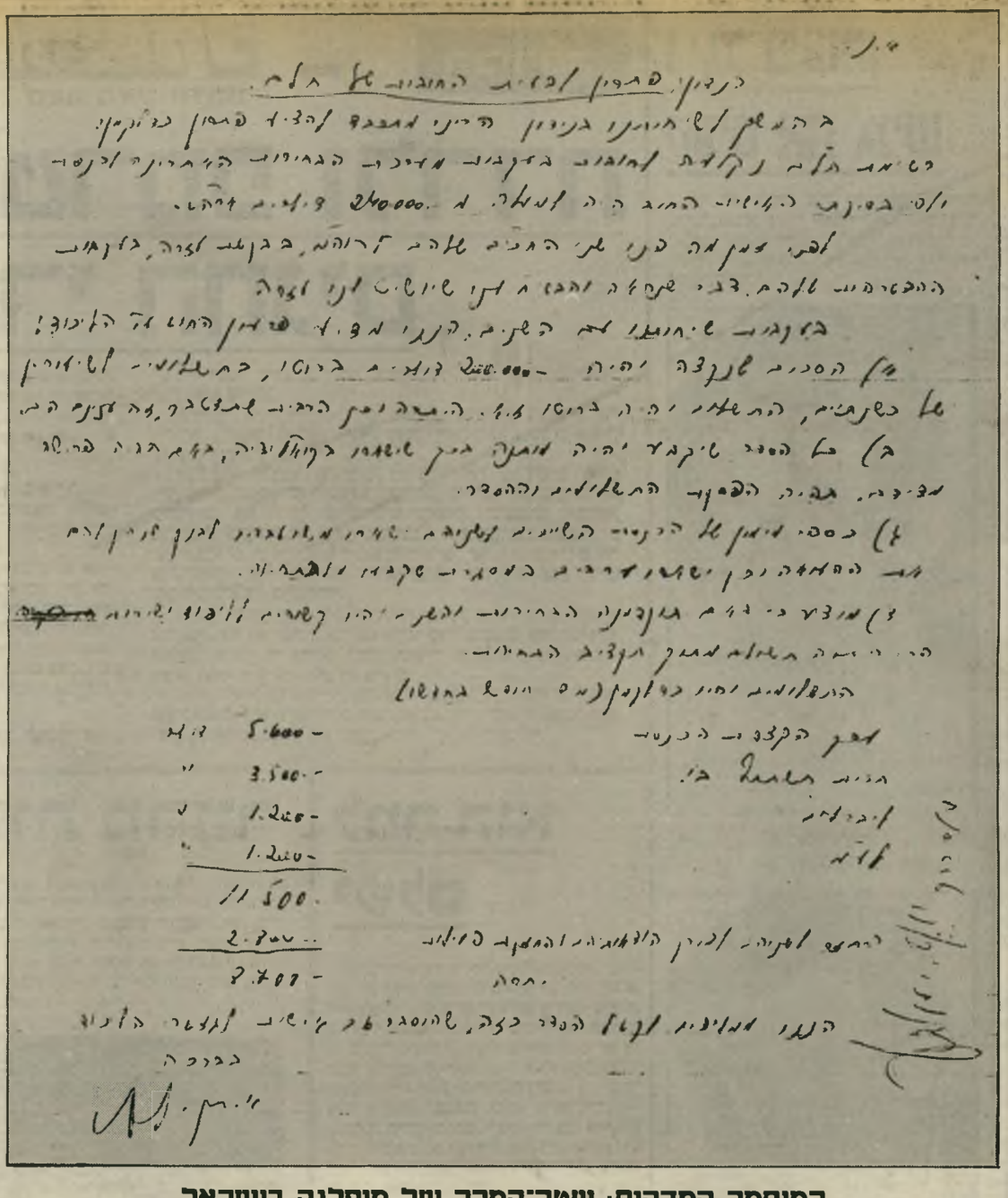
הנני ממליצים לקבל הסדר כזה, שהוסבר גם אישית לגיזברי הליכוד.

בברכה
איתן לבני

בגין עם ליבני
יושיט עזרה

סקופ

המיסמך המדהים: שטר־המכר של מיפלגה בישראל

בצד ההסכם מופיעה חתימתו של יו"ר נשיאות המפלגה הליברלית, ונאמר: "מסכים, (82) 8.11". מודע."

התשלומים שהתחייב הליכוד לבצע על־חשבון קניית תל"ם, על־פי מיסמך זה, כבר התחילו.

המשמעויות הנובעות מן המיסמך ומן התשלומים האלה הן מרחיקות לכת.

דולרים אמריקאיים לח"כים של תל"ם, לצורך החזרת חובם.

● **טיבה של העיסקה:** סעיף ב' מגדיר במדוייק את אופייה של העיסקה המבישה. תשלום הכסף מותנה באופן מוחלט בהישארות חברי־הכנסת של תל"ם בקואליציה, וברור להם היטב כי ברגע שיעזו להפר את ההסכם, יופסקו מייד התשלומים.

● **עברה על החוק:** מסעיף ג' בהסכם מתברר שהח"כים של תל"ם עברו באופן ברור על חוק מימון מיפלגות, והליכוד נותן ידו לעברה זאת.

בסעיף 15 לחוק מימון מיפלגות (1973) שלפיו ניתנת ההקצבה לסיעות בכנסת נאמר במפורש: "הסכומים המגיעים לסיעה לפי חוק זה אינם ניתנים לשיעבוד או לעיקול." תל"ם שיעבדה את הכספים, והליכוד המשיך בכך.

● **שימוש בדולרים:** האופי המביש של העיסקה המתבטא גם בסכומים. הנגקבים בדולרים אמריקאיים, ולא במטבע החוקי של מדינת ישראל. מאוחר יותר התקבל חוק האוסר שימוש בדולרים בעיסקות קנייה ומכירה.

אחרי קבלת המיסמך, פנה העולם הזה לקבלת תגובה אל גיזבר הליכוד. הח"כ איתן לבני. איתן לבני לא הכחיש את קיומו של המיסמך. הוא אמר כי "עד לסוף יוני לא נכנס ההסכם לתוקף היות שהיו התנגדויות," אך סירב לומר מה קרה אחרי שהסתיים חודש יוני, לפני שלושה שבועות. להעולם הזה נודע כי התשלומים לתל"ם כבר התחילו.

"העולם הזה" **סנה גם אל השר־בלי־תיק מרדכי בן־פורת. השר סירב להגיב על שאלת "העולם הזה" בקשר למיסמך.**

בתולדות מדינת ישראל כבר נערכו לא פעם עיסקות פוליטיות מבישות. על שמו של רחמים כלנתר הומצא המושג, "כלנתריזם", אחרי שהאיש עבר ממיפלגה למיפלגה תמורת מישרה. משה דיין, האיש שמאוחר יותר הקים את תל"ם, עבר, אחרי הבחירות ב־1977, בדלילה מן המערך שבאופוזיציה לקואליציה של הליכוד תמורת מישרה של שר־חוץ.

אך יורשיו בתל"ם עלו על מנהיגם ורבם בעיסקה הזאת.

משה דיין, שהקים את תל"ם עם תיקוות גדולות, נחל אכזבה גדולה כאשר קיבל שני מנדטים בלבד בבחירות לכנסת העשירית ב־1981. עימו נכנס לכנסת מרדכי בן־פורת. זמן קצר אחרי הבחירות, באוקטובר 1981, נפטר דיין המאוכזב, ובמקומו הושבע כחבר־כנסת של סיעת תל"ם דודנו יגאל הורביץ, מייד כשנפתח המושב הראשון של הכנסת העשירית.

במשך תישעה חודשים התנדנדו יגאל הורביץ ומרדכי בן־פורת בין המערך ובין הליכוד, כשהם מצביעים פעם עם האופוזיציה ופעם עם הקואליציה, ולעתים גם מתפלגים בהצבעות, כשאחד מהם אינו נוכח באולם.

כמה ימים לפני שפרצה מילחמת־הלבנון, בסוף מאי 1982, פרשו הח"כים של הליכוד, אמנון לין ויצחק פרץ ממיפלגתם, ועברו למערך. הח"כים של הליכוד תקפו צעד זה של הר־פיסטים־לשעבר בשצף־קצף, והעלו טענות חמורות ביותר. אפשר היה להבין את זעמם:

בעיקבות סרישתם של לין ופרץ נותרה הקואליציה ללא רוב סרלמנטרי. ממשלת בגין פתחה למעשה במילחמת־הלבנון כשהיא ממשלת־מיעוט.

בשלבים הראשונים של המילחמה לא היה לבגין צורך בקואליציה רחבה יותר. המערך, ברובו, תמך בממשלה כמעט ללא סייג. אך לקראת סוף יוני, כאשר התברר המימדים האמיתיים של המילחמה, והתחילה להיחשף מערכת הכיזוב, רבתה הביקורת בציבור, והמערך נאלץ לנקוט בצעדים אופוזיציוניים.

מנחם בגין, שחשש — בצדק — לגורלה של ממשלתו, נקט בצעד המביש, וקנה, למעשה, את תל"ם.

השיחות על הצטרפות תל"ם לממשלה התחילו כמה ימים לפני שהתחילה המילחמה, אולם אז עלה המו"מ על שירטון, מפני שהתברר כי אין הסכמה בין הליכוד ובין תל"ם בעניינים מדיניים וחברתיים.

כאשר הצטרפה תל"ם לממשלה, חודש אחרי שהתחילה המילחמה, נעלמו לפתע כל חילוקי הדיעות האידיאולוגיים. לא נודע על שום תנאים, מדיניים או חברתיים, שהציבה תל"ם לפני הקואליציה תמורת הצטרפותה אליה.

עכשיו גם ברור מדוע.

הליכוד קנה את תל"ם תמורת 200 אלף דולר — סכום שאותו חייבים היו הח"כים של תל"ם לשלם אלמלא שילם אותו הליכוד. התעריף שנקבע כאן לכל ח"כ הוא 100 אלף דולר, בחמישה מיליוני שקלים. על־פי תעריף זה, אפשר להשיג רוב של 61 חברי־כנסת תמורת 6.1 מיליוני דולרים — סחות ממחירו של טנק אחד.

בעיקבות הגילוי של המיסמך המדהים, פנה העולם הזה אל היועץ המישפטי לממשלה, הפרופסור יצחק זמיר, בבקשה כי יבדוק את ההיבטים החוקיים של העיסקה המבישה.

שלמה פרנקל ■

מן המיסמך משתמע במפורש שראש הממשלה מנחם בגין היה מעורב בתהליך הקנייה של תל"ם. זמן מה לפני חתימת שטר־המכר שוחחו חברי הכנסת מרדכי בן־פורת ויגאל הורביץ עם בגין והוא הבטיח להם "עזרה": הליכוד ישלם את חובותיהם!

● **מעורבותו של ראש־הממשלה:** מן המיסמך משתמע במפורש כי ראש־הממשלה מנחם בגין היה מעורב בתהליך הקנייה של תל"ם.

לפי הכתוב, שוחחו זמן־מה לפני כתיבת המיסמך הח"כים בן־פורת והורביץ עם בגין, ולדבריהם הוא "הבטיח לנו שיושיט לנו עזרה." העזרה שבה מדובר הוא תשלום של 200 אלף

הבורסה

מאת מאיר תדמור

לתפוס טרמפ ולרדת אחרי החגים

זה דבר מעניין. ביום הרביעי והחמישי בשבוע שעבר נרשמו עליות שערים בבורסה. ביום השישי פורסם המדד. וגם ביום הראשון היו עליות בכל הענפים. מתברר שיש איזו מחוזרות: אחרי ירידה באה עליה. הצרה היא שאתה מתקשה לדעת מתי הירידה היא לירידה נוספת ומתי היא תביא לעליה בשערים, ואחריה ירידה נוספת.

השכן שלי אומר תמיד: תשמע, אם אתה לא בטוח, אז גם אני לא, אז בטח יותר טוב להישאר בחוץ. והוא צודק. גם העליות באות בגלים, בעיקר אחרי החגים, כמו שאמר לי אחד מחכמי הבורסה, שלא טרח לומר לי איזה (חגים).

השבוע דיברתי, ליתר דיוק, הוא דיבר ואני האזנתי, לדבריו של אחד מגדולי המבינים בבורסה. השיחה היתה ארוכה, לכן נביא רק את הכותרות: אי־היציבות במקרו (כל המשק) והאינפלציה יוצרים חוסר אמון ואינפלציה של ציפיות (אתה מצפה שמה שהיה אתמול יקר, יהיה מחר יקר מאוד) ואלה מביאים או גורמים לאימפוטנציה (איזו מילה למונח פשוט כמו אין־אונות?) של הגופים השולטים בבורסה ובמוסדותיה. הם יוצרים מעגל של השקעה לטווח קצר, המבוססת על אופטיקה של רווח מהיר נומינלי.

הסבר: אתה לוקח טרמפ ועוד לא הספקת לסגור את הדלת וכבר רוצה לרדת בשהרווח הוא שתוכל לספר שתפסת טרמפ.

וההמשך: משקיעים מוסדיים מחפשים מכפילים בירידות, כדי להצדיק בדיעבד השקעה גרועה בעבר, שאז היתה אופטית ואפילו עניינית מעניינת.

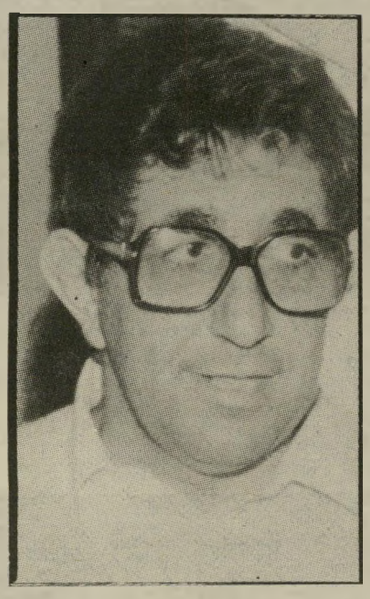
ועכשיו אנחנו מגיעים לעיקר: מה שעושים היום המוסדות הכספיים והמשקיעים המוסדיים הוא שערוריה. מכריזים כל הזמן שתומכים בשוק. תומכים תמיכה אופטית שעולה הון עתק שמסכנת את מערכת הבטוחות של הבנקים. וכאן נכנס לתמונה האוצר שיש לו עניין ברור ביציבותה של הבורסה. הוא תומך בבנקים שתומכים בבורסה, אבל בהספקות.

עד כאן הספיקה הסבלנות. אמרתי לו: תשמע חביבי, כל מה שאמרת אני מבין, יופי של דברים. אבל אני והחבר שלי, שהפסדנו אצל יוסי ריגר ואליעזר פישמן עוד בינואר חבילה רצינית, מה אנחנו עושים עכשיו? אפילו המדד ירד. אין נחת, מה עושים?

82 לא תחזור, הוא אומר לי. טוב, את זה אני כבר יודע. אבל, אני שואל, מתי לעזאזל ולכל הרוחות יבוא התור של 83, מתי? יבוא, הוא אומר, בטח יבוא, זה תלוי... גמרתי את הקפה, אמרתי שלום, והסתלקתי.

ריגר־פישמן קונים את גניש

אני לא מאמין, אבל מה לעשות, המקור מהימן. מספרים לי שהחברה של יוסי ריגר ואליעזר פישמן מתכוננת לקנות את החברה של הקבלן שלום גניש. אני לא מבין למה, אבל בטח יש סיבה טובה.

בורסאי ריגר
קונה?

קבלן גניש
מוכר?

העיקר לעשות מחזור

אמרתי לכם לפני כמה שבועות, שכל החוזרים הפנימיים של הבנקים מכילים אמת גדולה ולפעמים גם מעניינת עד מעניינת מאוד. הנה לפניכם דוגמה נוספת למה שעוללו האוצר והבנקים, וזה בהחלט לא לגנותם. הם מנסים, השפנים נמצאים בתרדמת־קיץ, וחלק אחר מטיילים בעולם הגדול. בלית ברירה (זה כמו בלי ברירה אבל בארמית זה נשמע יותר טוב ומכובד) זורקים מקורבי הבורסה סחורה האחד לשני ועושים מחזור. פעם למטה ופעם למעלה. ב־16 במאי החליט האוצר לתמוך בבורסה באמצעות הבנקים ותראו מה קרה עד לשבוע שעבר. בשבוע האחרון של יוני פסקה התמיכה של הבנקים ותראו מה קרה החל מה־27 ביוני ועד לפני שבוע.

שם המניה	שינויים בשערי המניות ** 16.5 (1)	27.6 (2)	13.7	%השינוי 16.5-13.7.83	%השינוי 27.6-13.7.83
פתוח משכנתאות	976	1350	1295	32.6	-4.1
רלק	1881	2750	2185	16.1	-20.6
ח.י.ל.ר	212	353	297	40.0	-40.0
[illegible]רים	272	466	355	30.5	-33.9
אדרי־קר 0.1	7115	8640	8746	22.9	1.2
נכסים	1500	2220	2070	38.0	-6.8
הכשרה	2238	2696	2467	10.2	-8.5
מהדרין	2090	3070	2370	13.3	-22.9
נכסי הדרים	532	815	590	10.9	-27.7
אזדרן 1	1215	1550	1419	16.7	-8.5
אזדרן 5	643	1190	1003	55.9	-15.8
אלביט	12000	20300	18350	52.9	-9.7
אלומיה	340	430	410	20.5	-4.7
אלקו 2.5	410	577	529	29.0	-8.4
אלרון	22290	29450	26400	18.4	-10.4
המסלול	174	244	210	20.6	-14.0
כלל אלקטרוניקה	900	1220	1000	11.1	-18.1
ים המלח	1470	2145	1735	18.0	-20.0
עלית	3080	4040	3351	8.7	-17.1
פולגת 0.4	1400	2220	1720	22.8	-22.6
פקר פלדה (3)	478	797	700	46.4	12.2
החברה לישראל 1 (3)	620	960	710	-14.5	-26.1
דיסקונט השקעות ש'	1590	2525	2210	38.9	-12.5
כלל השקעות ש'(3)	906	1147	1261	26.6	-9.1
כלל ישראל 11	930	2266	1740	87.0	-23.3
כלל תעשיות	450	750	618	37.3	-17.6

מקרא:
(1) 16.5 - תאריך החלטת האוצר לתמוך בבורסה באמצעות הבנקים.
(2) 27.6 - תאריך משוער להפסקת התמיכה ע"י הבנקים.
(3) השערים הותאמו להטבות.
** מניות אלו נבחרו כמדגם של מניות חצי ככדות. ואין לראות ברשימה זו המלצה לרכישה.

חוזר סנימי של בנק
פעם למעלה, פעם למטה

למה הוא ישלם

זה שהרוויח 33 מיליון שקלים בבורסה, ישלם מס. יש חמש סיבות טובות מדוע הוא ישלם. הראשונה — שלא התייעץ עם אליעזר פישמן, שהרוויח פי כמה וכמה ולא ישלם פרוטה. השנייה — שעבד ישירות עם הבנק, במקום עם ברוקר או מנהל תיקים. השלישית — שלא דאג לקבל משכורת ולא חשוב מאיפה. הרביעית — שנתן אלף הוראות, במקום מאה, והחמישית — שהרוויח הרבה בתקופה קצרה. עכשיו: הוא היה צריך להשקיע גם באיגרות חוב, גם בקרנות וגם במניות בנקאיות, אלה היו עוזרים להיחלץ מהמס, לא כולו אבל חלקו.

והדבר הכי גרוע שהוא עשה שהוא הצליח לצאת מהבורסה בזמן. על החברים שלו אני לא רוצה לומר דבר.

היגיון בורסאי

אמר לי אחד מהנודעים בחכמי הבורסה: תראה מהו היגיון בורסאי: תמכור בל"ל במכפיל 20 ותקנה פי־בי במכפיל 6. תראה מהו חוסר היגיון בורסאי: תמכור בל"ל ותקנה איגוד או כללי.

יעוד חוכמה: בורסה דומה לגפרור דולק — האחרון נכווה; בזמן האחרון הגפרור מתקצר.

300 מיליון להופעה

ויש עוד משהו שאני לא מבין והוא קורה, עכשיו. אנחנו הפכנו לאחת המדינות העשירות על פני תבל. עובדה: רק כעת יכולים להרשות לעצמם אמרגנים להביא לישראל להופעות את רוד סטיוארט וג'ו קוקר. מחיר הכרטיס 1000 שקל ויותר, או 20 דולר. תכפילו ב־30 אלף ותקבלו 600 אלף דולר, או 300 מיליון לירות להופעה. שיגעון?

הכל בגלל מגדלי הירקות

שורש הרע הוא מגדל הירקות והפירות. למשל: בחודשים הקודמים, היה מזג־האוויר גרוע, שפגע בגידולים, המחירים עלו מכיון שהיה מעט. המדד עלה. בחודש האחרון היה מזג־אוויר טוב, היבול גדל, המחירים ירדו. גם המדד ירד. עכשיו כבר ברור שהכל תלוי במגדל הירקות והפירות.

ולכן יש לי הצעה מיוחדת. ביטוח מחיר נמוך למגדלים. המדד יוסיף לרדת. האינפלציה תצא לחופשת קיץ ארוכה ויורם אריידור ימשיך להיות שר־אוצר ואפילו יקיר פלסנר ימשיך להיות יועץ מיוחד על תקן של משנה לנגיד עם נהג ו"וולבו" צמוד. ואני מבקש להזכיר לכם שד"ר פלסנר התמחה בכלכלה חקלאית.

מגדלקופטר –
מסוק של חברת הבטוח מגדל
מסייע להכוונת התנועה בדרכים

מי שנוסע בימים אלה מן הפרברים לכיוון תל־אביב בבוקר, בשיא עומס התנועה, שם לב בוודאי להקלה מסוימת בלחץ התנועה בדרכים.

חברת הבטוח מגדל ורשת ב' של קול ישראל חברו יחד למבצע משותף במסגרתו מדווח הרדיו בין השעות 7.15–8.30 על מצב התנועה בדרכים באזור גוש דן, כפי שהוא מצטייר ממעופו של הליקופטר, אותו מממנת חברת הבטוח מגדל.

נסיון של כשבועיים מלמד שאכן הנהגים קשובים לעצותיהם והערותיהם של השדרים המוטסים במסוק ומנתבים את דרכם לפי המלצותיהם של „שוטרי התנועה" המעופפים.

יוזמי מבצע מגדלקופטר אשר יעדו אותו לתקופה מוגבלת מעודדים מן העובדה שציבור הנהגים משתף פעולה ומאריכים לכן את משך מבצע מגדלקופטר לזמן בלתי מוגבל.

הציבור בישראל בחר Venta!
המאוורר הנמכר בכל רחבי העולם.

שרון תעשיות מיזוג אויר בע"מ רמת-גן, רח' גלעד 2 (פינת אבא הלל 12) טל. 737626, 733251.

הירחון הבינלאומי לגבר ולאשה

PENTHOUSE

גליון חודש **אוגוסט 83**

הגיע ונמצא כבר בכל החנויות

ובגליון החודש:

★ לא סתם עוד נאצי -
בעקבות פושע מלחמה, ממחנות ההשמדה ועד לקליפורניה.

★ ג'ון ויוקו — השנים האחרונות (פרק ב')

★ נערת הערום של החודש ובן זוגה

★ והרבה הרבה יותר...

ספרים זה סטימצקי

לא רק לדוגמניות ולמולכות־יופי מיועד אולפן לאה פלטשר

בליבו של הכרך הסואן תל־אביב, ברחוב אבן־גבירול 50, מצוייה פינת חמד מטופחת להפליא ושקטה שבה שוכן האולפן של גב' לאה פלטשר, לטיפוח החן, נימוסים ויחסי אנוש, דוגמנות מקצועית ותרבות הגוף.

למרות הדימוי של ביה"ס כאילו הוא נועד רק לדוגמניות ולמלכות יופי, הרי ש־80% מתלמידותיה הן חתך ישראלי רגיל, כמו: מורות, פקידות, נשות חברה וכל אשה ונערה השואפת לשיפור עצמי מכף רגל ועד ראש.

אולם לא די בטיפוח החן החיצוני, כי על האשה ללמוד נימוסים, גינוני חברה ויחסי אנוש ומתוך כל אלה היא רוכשת בטחון! עצמי המקנה לה הצלחה והערכה, בעבודה, בחברה ובמשפחה.

נוסף לכך מתקיימים במסגרת האולפן שיעורי התעמלות שמטרתם לעצב גמישות לגוף, חיזוק שרירים והרזייה במקומות הרצויים. תרגילים אלה מיועדים לבנות ולנשים בכל גיל.

לקביעת ראיון טלפון 267682, בשעות 09.00 — 12.00. הגב' לאה פלטשר הינה המורה המוסמכת היחידה בארץ ללמד את מקצועות טיפוח החן ודוגמנות מקצועית.

בית־ספר „אורלי"
לספרות גברים ונשים
ת"א, רח' המלך ג'ורג' 69, טל.
298318, 284919 (03) מזכירות:

נפתחים קורסים לספרות וקוסמטיקה גברים ונשים לחודש ימים

מחירי חזמנות ללקחות:

* צבע 220 שקל * תסרוקת 100 שקל
* תסמורת 100 שקל * סלסול 800 שקל
* החלקה 800 שקל * פסים 800 שקל

— המחירים לפי אחרך השיער —

* מחלקה לקוסמטיקה, פדיקור, חזורדת שערות מחרנלים.
* השתלת צפורניים השתלת ריסים ע"י מומחית

הנדון:

הגיע הזמן לעשות סדר בסופר־מארקט

אם כבר, אז כבר

מים אחדים אחרי שמפ"ם החליטה שלא לפרוש מן המערך, היא פנתה אל מיפלגת־העבודה ותבעה ממנה לשתף אתה בבחירתם של מועמדי המערך לתפקידי ראש־הממשלה, מזכ"ל ההסתדרות, יו"ר ההסתדרות הציונית ועוד.

עצם הדרישה הזאת מטילה אור על המצב המוזר הקיים עתה במיסגרת המערך.

■ ■ ■

שמעתי סעם בכנסת נאום ארוך של מנחם בגין, שבו ליגלג על מפ"ם. במרכז הנאום עמד הביטוי „תוך".

לדברי בגין, כל העמדות של מפ"ם מסתובבות סביב מילת־הקסם הזאת. מפ"ם תומכת בשלום תוך כדי יציאה למילחמה. היא דוגלת בהעלאת תוספת־היוקר תוך הקפאתה. היא מתיישבת על אדמות ערביות תוך התנגדות נמרצת להפקעת האדמות הערביות, וכו'.

זה היה, כמובן, נאום דמגוגי, אך קשה היה לומר שאין בו גרעין של אמת.

גם מעמדה של מפ"ם במערך מעוגן ב„תוך" שבזה.

בימי הוועידה נשאלתי על־ידי כמה צירים מה תהיה, לדעתי, ההחלטה הסופית. עניתי בהלצה שיש ברירה בין שתי החלטות אפשריות: לצאת מן המערך תוך הישארות בו, או להישאר במערך תוך יציאה ממנו.

ההחלטה שהתקבלה היתה תקיפה יותר. הוחלט להישאר במערך תוך חיפוש דרכים לשינוי היחסים בו.

הדרישה הנ"ל היא, כנראה, ביטוי ראשון להחלטה זו.

■ ■ ■

המערך, כמו שהוא, הוא מיסגרת שאין דומה לה.

קל יותר להגדיר מה שאיננו, מאשר לקבוע מהו.

אין זו ברית בין שתי מיפלגות שוות. הזיווג בין מיפלגת־העבודה ומפ"ם אינו דומה לזיווג בין פיל וזבוב, אך הוא דומה לזיווג בין שור וכבש. התנ"ך אוסר בהחלט את רתימתם ביחד למחרשה.

אין זו התאגדות של כמה מיפלגות, היכולות ליצור ביניהן איזון כלשהו. במערך יש רק שתי מיפלגות — העבודה ומפ"ם. השאר אינו אלא בגדר קישוט.

אין זו מיסגרת איחודית, שבה הכל שותפים להחלטות. כי מיפלגת־העבודה ומפ"ם הן שתי מיפלגות נפרדות לגמרי, המשתפות פעולה ביניהן רק בימי בחירות ובמוסדות חיצוניים — הכנסת, מוסדות ההסתדרות, הסוכנות וכו'.

באירגון מסוג זה, כל היתרונות הם בידי השותף הבכיר, וכל החסרונות הם נחלת השותף הזוטר.

■ ■ ■

איך מתקבלות ההחלטות במערך?

נניח שמונחת על שולחן הכנסת הצעה לספח את ביקעת־הירדן למדינת־ישראל.

מכיוון שהמערך מורכב משני מיפלגות נפרדות, תכנס כל אחת מהן את מוסדותיה ותחליט על עמדתה בנפרד.

מוסדות העבודה יחליטו לחייב את ההצעה, התואמת בהחלט את תוכנית־אלון, ואילו מוסדות מפ"ם יתנגדו לה.

יתכן כי במיפלגת־העבודה יהיה רוב זעום להחלטה החיובית, ואילו במפ"ם יהיה רוב עצום להחלטה השלילית.

אחר־כך יבוא הדבר להכרעה בסיעת המערך. כל חברי־הכנסת של מיפלגת־העבודה יצביעו בעד, בהתאם להחלטת המוסדות, מלבד אחד שיימנע וימסור לעיתונות הודעה חריפה נגד. כל חברי־הכנסת של מפ"ם יצביעו נגד.

התוצאה: רוב גדול בסיעת המערך למען ההצעה.

החלטה זו תחייב את כל חברי הסיעה, חברי שתי המיפלגות, כולם יצביעו בעד. או, במיקרה הטוב ביותר, ואחרי ויכוח חריף, תינתן לאנשי מפ"ם הרשות להימנע.

■ ■ ■

אם נבדוק תהליך זה לפרטיו, נגלה בו כמה תופעות מוזרות.

למשל: יתכן מאוד שאילו היה הדיון במוסדות שתי המיפלגות נערך ביחד, היה מתקבל רוב נגד ההצעה.

יכול היה לזיווצר מצב שבו הרוב הגדול של מפ"ם היה מתחבר עם היונים והיונצים במיפלגת־העבודה, ושכך היה נוצר רוב.

על כל פנים, העניין לא היה מוכרע מראש. אנשי מפ"ם היו יכולים להיאבק על דיעותיהם, לעשות להן נפשות בקרב אנשי מיפלגת־העבודה, לשכנע, לגבש קבוצת־לחץ.

דווקא מפני שהיא מהווה מיפלגת נפרדת, אין למפ"ם כל אפשרות כזאת.

במילא ברור מראש מה תהיה ההחלטה. הרוב במיפלגת־העבודה יכריע, כאילו לא היה המערך קיים כלל.

בקיצור: כל ההחלטות של מיפלגת־העבודה, ההיסבות אוטומטית להחלטות המערך, מחייבות את מפ"ם. אך למפ"ם אין שום השפעה ישירה, ולרוב גם לא עקיפה, על קבלתן.

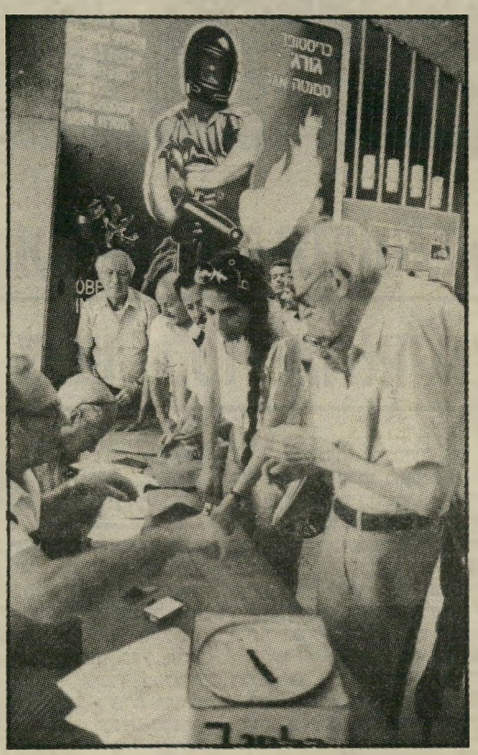
זהו פאראדוכס אמיתי. מכיון שמפ"ם היא עצמאית, אין לה השפעה במערך.

האם יהיה נכון גם ההיפך? האם תוכל להיות למפ"ם השפעה רבה יותר אם לא תהיה עצמאית?

■ ■

ומני שהתשובה היא חיובית.

אילו החליטה מפ"ם לפרוש מן המערך ולהיות מיפלגה עצמאית־באמת, הייתי מברך על כך. החלטה כזאת היתה אפשרית רק אילו היתה מפ"ם מאמצת לעצמה מצע חדש לגמרי, תקיף

אנשי מפ"ם מצביעים: איך ייקבע הראש?

ונמרץ, המנוגד עקרונית לדרכה של מיפלגת־העבודה.

אולם למפ"ם אין מצע כזה. ההבדלים בינה ובין מיפלגת העבודה הם קטנים, והם מהווים מעין ואריאציות על הנושאים המוסיקליים השונים.

משום כך החליטה הוועידה, בצדק, שאין מקום לפרישה.

את התפקיד להקים מיפלגת־אלטרנטיבה אמיתית, שתגבש מצע שונה לחלוטין, השאירה מפ"ם לאחרים. אני מקווה שימצאו כאלה.

השאלה היא: מה יהיה תפקידה של מפ"ם במערכת הקיימת?

■ ■ ■

אם החליטה ועידת־מפ"ם כפי שהחליטה, על סמך ההנחה שההבדלים בינה ובין מיפלגת־העבודה אינם מצדיקים גירושין, הרי המסקנה המתבקשת היא שאין כל טעם בקיום מיסגרת עצמאית־למחצה.

מכל הבחינות, עדיף איחוד מלא של שתי המיסלגות על המצב הקיים.

איחוד מלא יאפשר לאנשי מפ"ם להשפיע על ההכרעות בכל המישורים ובכל הדרגים. שוב לא תהיה אפשרות להביא לפניה עובדות מוגמרות, ולתבוע ממנה להרים יד באופן אוטומטי.

יהיה צורך להניח את כל השאלות על השולחן בשלב המוקדם ביותר ולקיים עליהן דיון דמוקרטי בסניפים, במרכז, בלישכה, בסיעה בכנסת ובהסתדרות — תוך השמעת קולותיהם של חברי־מפ"ם יחד עם כל שאר הקולות. ובאשר יורמו הידיים לקבלת החלטה, יימנו הידיים של אנשי־מפ"ם יחד עם כולן.

■ ■ ■

איך ייבחר, למשל, המועמד הראשון ברשימת המערך לכנסת הבאה?

כל אדם מבין כי להחלטה זו תהיה חשיבות גורלית. בכל המדינות הפרלמנטריות, גדלה והולכת חשיבותם של ראשי הרשימות. החשיפה לטלוויזיה, מיזוג הציבורים המקומיים לציבור ארצי אחד, הריכוז הגובר של הסמכויות בידי ראש־הממשלה — כל אלה גורמים לכך שהאזרח בוחר בקלפי קודם כל בראש־הממשלה הבא.

המצב שונה במדינות שבהן קיימת דמוקרטיה נשיאותית, כמו בארצות־הברית. במישטר כזה מופרדות הבחירות לראש הרשות המבצעת מן הבחירות לפרלמנט.

זהותו של ראש רשימת המערך בבחירות הבאות עשוייה להשפיע במידה רבה מאוד על סיכוייו לחזור לשילטון.

שימעון פרס או יצחק רבין? יצחק נבון או מישהו אחר לגמרי?

במצב הנוכחי, אין למפ"ם שום השפעה שהיא על ההחלטה זו.

במיסגרת של מערך, מקובל שהמיפלגה הגדולה ביותר היא הבוחרת בנציגה הראשי, ההופך אוטומטית לראש הרשימה הכוללת. זהו נוהג ישן, שהתקיים בכל גילגולי המערך, וגם בגח"ל ובליכוד.

משמע: גורלה של מפ"ם בבחירות ייקבע במידה רבה על־ידי החלטה המחייבת אותה מאוד, אך שאין לה כל השפעה על קבלתה.

הדרישה של מפ"ם שהמועמד ייקבע תוך הסכמה עימה היא חסרת־תקדים, וספק אם תתקבל. אחרי ועידת־מפ"ם, כוחה־הלחץ שלה במערך בוודאי לא התחזק.

אך אילו היתה מפ"ם מצטרפת למיפלגת־העבודה עצמה, היו רבבות חבריה משתתפים בקביעת ראש־הרשימה בדיוק כמו כל שאר החברים.

■ ■ ■

ושחתי על כך בימים האחרונים עם כמה מראשי מפ"ם, ומצאתי — די להפתעתי — כי יש נכונות רבה ללכת בדרך זו. ולאו דווקא רק בקרב מתנגדי הפרישה מן המערך, אלא גם — ואולי דווקא — בקרב המחנה שתמך בפרישה ושנוצח.

לפי העיקרון: „אם כבר, אז כבר".

אולם אנשי־מפ"ם ששוחחתי עימם העמידו תנאי: שבמיפלגת־העבודה המורחבת יהיה מקום לסיעות רעיוניות, שתוכלנה לנהל מאבק רעיוני לגיטימי במיסגרת המשותפת.

הצעה זו נראית לי הגיונית. יותר מזה, היא נראית לי טובה כשלעצמה.

אומרים שמיפלגת־העבודה היא סופר־מארקט. אין זה נכון. כי סופר־מארקט הוא מקום מסודר. כל סחורה מונחת במקומה והלקוח יודע היכן נמצא מה. היא ערוכה בסדר ומסומנת כראוי. אין בסופר־מארקט קופסות־שימורים בלתי־מסומנות, או המסומנות בתוויות כוזבות. מי שקונה שעועית, לא ימצא בבואו הביתה שקנה כרוב חמוץ. מי שרכש וודקה לא יגלה שהבקבוק מכיל חומר־ניקוי רעיל.

אילו התנהל סופר־מארקט כלשהו כמו מיפלגת־העבודה, היה פושט את הרגל מזמן.

במיפלגת־העבודה אין תוויות, ואותן שישנן — כוזבות ברובן. חברים רבים מחזיקים בכיסיהם תוויות שונות, ומדביקים לעצמם מדי יום את התווית הפופולרית באותו יום.

אין ויכוח רעיוני. הקרב על הגועל־נפש אינו מתיימר כלל להיות דיון על עקרונות.

במילא אין הכרעות אמיתיות על שום דבר. בעיות־הגורל של המדינה מתגלגלות במיפלגה כמו כדורגל במיגרש נטוש.

יתכן שהקמת סיעות רעיוניות גלויות ולגיטימיות במיפלגת־העבודה תהיה צעד ראשון לשיקומה. תתגבשנה חזיתות סבירות. העסקנים יצטרכו לקשור את קיומם האישי למצע רעיוני כלשהו. המאבק הפנימי כולו ייראה אחרת, ואולי גם יהיה אחרת.

נראה, סוף־סוף, מידהו ניץ ומי יונה, מי מתקדם ומי ריאקציונר.

■ ■ ■

כאשר דיברתי על כך עם אחד מראשי מיפלגת־העבודה, היתה קבלת־הפנים מסוייגת מאוד.

אין התנגדות לחוגים רעיוניים. כבר יש במיפלגה כל מיני חוגים, ואם יהיו עוד — מה טוב. במילא (כך רמז) אין איש מתייחס אליהם ברצינות.

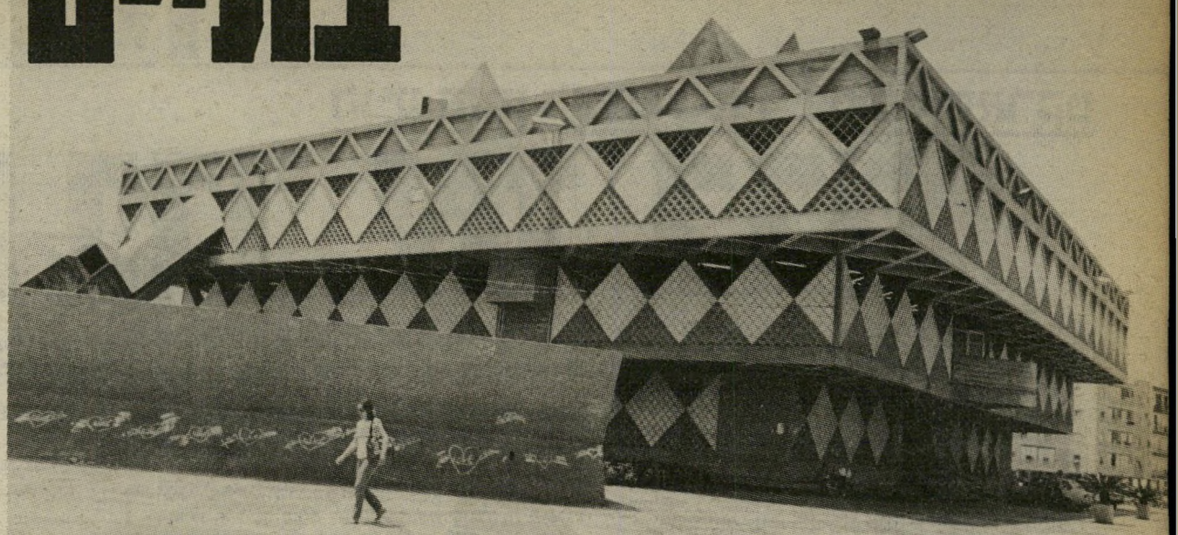
אבל סיעות ממש, שיופיעו בבחירות הפנימיות במיפלגה ושיקבעו את הרכב מוסדותיה וזהות מועמדיה — זה עניין שונה לגמרי.

ראשי המיפלגה פוחדים מכך. המיפלגה לא התגברה עדיין על הטראומה של ה„לשעברים" — רפ"י־לשעבר ואחדות־העבודה־לשעבר ודומיהן. ובעיקר — כך נדמה לי — כל אחד עורך בראשו את החשבון — למי זה טוב? האם זה יקדם אותי או לא? האם זה יחסום את דרכו של פלוני אל רשות־הרשימה או להיפך?

אין זה מתפקידי לתת עצות למיפלגת־העבודה ולמפ"ם. אך מה שמתרחש בהן נוגע, לפחות בעקיפין, למדינה כולה.

לדעתי, איחוד מלא ביניהן יכול רק להועיל.

בת-ים

העיריה הפרועה

הפיכת־חצר, אלימות, איומים ועריקה מסיעה לסיעה — אלה השיטות של נבחרי בת־ים מאז 1973. כעת מתארגנים כולם לסיבוב נוסף

כ אשר יפתח ראש העיריה הנבחר הבא של בת־ים את בקבוק השמפניה לרגל זכייתו, הוא יוכל להרים כוס לכבוד סיבה נוספת. בבחירות המוניציפליות הקרובות ימלא עשור לתקופה שכמותה לא נודעה בארץ ברשויות המקומיות. לא במיקרה קוראים לעשר שנים אלה בבת־ים "העשור השחור". הפיכות־חצר, קנוניות בין אויבים וידידים, מילחמת השמצות, איומים, אלימות ותביעות משפטיות הם המאפיינים את השנים האלה. בת־ים, עיר שבה יש הגירה תמידית ובנייה צפופה, ממש הזמינה את מה שבא עליה.

כשם ששנת 1967 היתה שנת מפנה בתולדות מדינת ישראל, בגלל מילחמת ששת־הימים, הרי ששנת 1973 או ליתר דיוק הבחירות המר־ניציפליות שנערכו ביום האחרון של אותה שנה, הפכו לנקודת מיפנה בבת־ים.

ואם לדייק עוד יותר — הכל התחיל מסניף חרות.

מועמד אטרקטיבי

ע רב הבחירות המוניציפליות באותה שנה הוקם הליכוד, שרץ לבחירות לכנסת. יושב־ראש תנועת החרות בעיר היה יהודה שקל (49), מוותיקי בית"ר, פעיל בסיעת תכלת־לבן, ציר בועידת חרות ומאלה ששמם נקשר לקרן תל־חי של התנועה. שקל, כיום בעל חנות למכירת מיטבחים מתוצרת קיבוץ מפלסים ברחוב רוטשילד בעיר, חיפש בעזרת ידידו, מוריס אבוטבול, גם הוא חבר הסניף, מועמד אטרקטיבי שיוכל להוציא את ראשות העיריה מידי המערך ומידיו של מנחם רוטשילד, ראש־עיריה וחבר מועצה שנים רבות.

בתנועת החרות התייחסו ברצינות לאפשרות שיתחולל מהפך בעיר הדרומית לתל־אביב. אוכלוסיה צעירה, רובה מבני עדות־המיזרח, היא גם האוכלוסיה המצביעה, על פי הסקרים, לליכוד. הכל עסקו בחיפוש המועמד המתאים: פנו לד"ר אליהו בן־אלישר, שדחה את ההצעה, לאברהם שכטרמן ולאחרים. לבסוף מצאו מישהו שהוא גם בן המישפחה הלוחמת, גם איש־צבא וגם די־מרשים מבחינה חיצונית. האיש היה סגן־אלוף (מיל) יצחק ולקר גדול המימדים. אביו, יוסף ולקר, שנפטר לפני כחודשיים, היה מראשוני בית"ר בברלין, ודמות מוכרת במצודת זאב.

ולקר (58), איש רב פעלים שמאחוריו תארים רבים, יצא במסע בחירות מאסיבי ביותר. ריח הניצחון כבר עלה באפו. ולקר הוא בעל מיפעל הקונפקציה, בוננזה ויבואן כימיקלים. הוא היה מפקד גדוד 13 של האצ"ל, שירת בצה"ל ואחר־כך היה שליח מישרד־הביטחון לאתיופיה. בין העיטורים שבביתו גם עיטור־כבוד איטלקי.

כאשר הורכבה הרשימה למועצת העיר נכלל בה, אחרי דין ודברים, הגיבור השלישי של בת־ים, דויד מסיקה (41), שנפגע במחלת ניוון השרירים. היה חבר ההנהלה הארצית של בית"ר, עורך־דין במיקצועו, נכה הצמוד לכיסא גלגלים. הוא היה פעיל במרכז החופשי לצידו של שמואל תמיר, וכאשר הוקם הליכוד באותה שנה הצטרף מסיקה אף הוא למה שהיה גח"ל בעיר מגוריו. למקום 8 נבחר נציג רפ"י משה עזרן.

בבחירות שהתקיימו בצל מילחמת יום־הכיפורים זכה הליכוד ב־9 מתוך 21 המושבים במועצה. המערך זכה ב־10 והמפר"ל ב־2. למרות שהמערך זכה ברוב זעום, הוקמה קואליציה בין הליכוד והמפר"ל. ולקר הפך ראש־עיריה.

לראש לישכתו של ולקר מונה יוסי ברון (39), שניהל ביחד עם אחרים את מסע הבחירות.

האם היה ולקר ראש־עיריה טובז האם הוא הצליח לשנות את מהלך החיים בעיר הבעייתית? התשובות על כך הן חד־משמעיות. כל צד טוען לצידקתו, אך המציאות הוכיחה שחבריו של ולקר בסיעתו העדיפו להביא להדחתו לפני תום מועד הקאדנציה שלו.

הטענות כנגד ולקר היו שהוא מרבה להשתמש במישטרה כדי לעשות סדר בבניין העירייה, שהחוף מזוהם, שהוא מוקף בבירוקרטיה שישיבות המועצה מתקיימות בשעות בלתי־סבירות כדי להחליש את היריבים. על אשתו חיה, בת למישפחה דתית מניצולי חברון, אמרו שהיא־הקימה ועד לשיחרור פושעים אחרי שחבריהם הבטיחו לתמוך בבעלה (העולם הזה 1938).

אמרו עליה שהיא ניהלה את העיר הורתה ולקר ואנשיו התארגנו לבחירות הבאות. מערכת היחסים בינם ובין התנועה למען בת־ים היתה מתוחה ביותר. איש מישטרה בת־מי אמר, שאם באותה תקופה לא נהרג איש בגלל הפיכת־החצר זהו נס משמיים.

בבחירות שהתקיימו ב־1978 נבחרו כבר 23 חברי־מועצה. התנועה למען בת־ים קיבלה ארבעה מושבים, הנציג הדרכי היה יצחק מיסטרנו, הנאמן עד היום למסיקה. המערך קיבל שמונה. הממר"ל שמר על כוחו וקיבל שלושה. תנועת שינוי הכניסה חברת־מועצה אחת, ארנה שוורברג, ואילו הליכוד קיבל שיבעה מנדטים. הבחירות לראשות המועצה היו אישיות. בסיבוב הראשון לא נבחר איש מהמועדים. בשני נבחר רוטשילד. מסיקה הפך להיות ממלא־מקומו הקבוע, תפקיד שניתן לביטול רק בהסכמת ראש העיריה והמועצה גם יחד. לעוזרו המיוחד של מסיקה מונה חבר התנועה למען בת־ים, יוסי עוזרן (42), שהשנה נפרד ממסיקה.

האם פתרה הקואליציה רוטשילד־מסיקה את בעיותיה של העיר? שוב, כל צד טוען בביטחה שהוא צודק. אלה אומרים שהעיר הוזנחה ואלה אומרים שמצב העיר לא היה טוב מעולם. ברון עזב בינתיים את עיריית בת־ים והפך דובר חרות.

מסיקה עמד מאחורי הקמת החוף לדוגמה מול מלון ארמונים בעיר, וקריית הנופש והספורט הגדולה השוכנת ברחוב הקוממיות. לדבריו, הוא רוצה להקים מארינה בעיר. אשתו, ציפי, מנתה לתפקיד יושב־ראש האגודה הלאומית בבת־ים, מפני שבעלה הוא חבר הסתדרות עובדים לאומית. התנועה רכשה עבור חבריה אולם גדול ברחוב ירושלים. יריביו של מסיקה טענו שגם פרשת האולם וגם התפקיד של אשתו הוא מקור למעשים שיש בהם כביכול עבירות על החוק. האשמות אלה לא הוכחו, אך לעומת זאת הם הביאו לבת־ים רמות מרתקת נוספת.

אחותו של השר

ש בניו לבניין של מסיקה תבעו ממנו שהוא יפנה את אולם התנועה. הם נזקקו לשירותיו של עורך־דין שמיודד עם מישפחת ולקר, ואף טיפל בתיקים פרטיים של עיסקיהם. באחרונה היה עורך־דין זה מעורב בתיק מישפטי של אחד הצדדים בסניף חרות המקומי, צד שהיה מקורב לוולקר.

שמו של עורך־הדין הוא אברהם חוטין. לא מזמן הוא נעצר על עבירות מירמה והתנאה.

לבעלה מה לעשות. בני מישפחת ולקר דוחים טענות אלה על הסף.

מצב בלתי־נסבל

ש נה אחרי שוולקר ישב על הכיסא המכובד, הודיעו שקל ואבוטבול, חבריו מסניף חרות, שאם הוא לא יישמע למרות הסניף הם יפעלו להדחתו. בפועל הם דרשו את הדחת ברון, ראש הלישכה, בטענה שהוא חוסם מידע מוולקר. מנחם בגין הזמין אותם לשיחה. התוצאה — הם חזרו בהם. וכל אחד הפך לסגן ראש־עיריה. לוולקר היו שישה סגנים.

ההסדר לא החזיק מעמד זמן רב. מסיקה, שלא היה בעל תפקיד יצוגי, הודיע שהמצב הוא בלתי־נסבל, שהוא אינו חייב דבר לחרות מפני שהוא איש המרכז החפשי והוא ישקול התפטרות או פרישה. יריביו טוענים שלמרות טענה זו הוא חבר תנועת החרות, בעל כרטיס־חבר שמיספרו 060842.

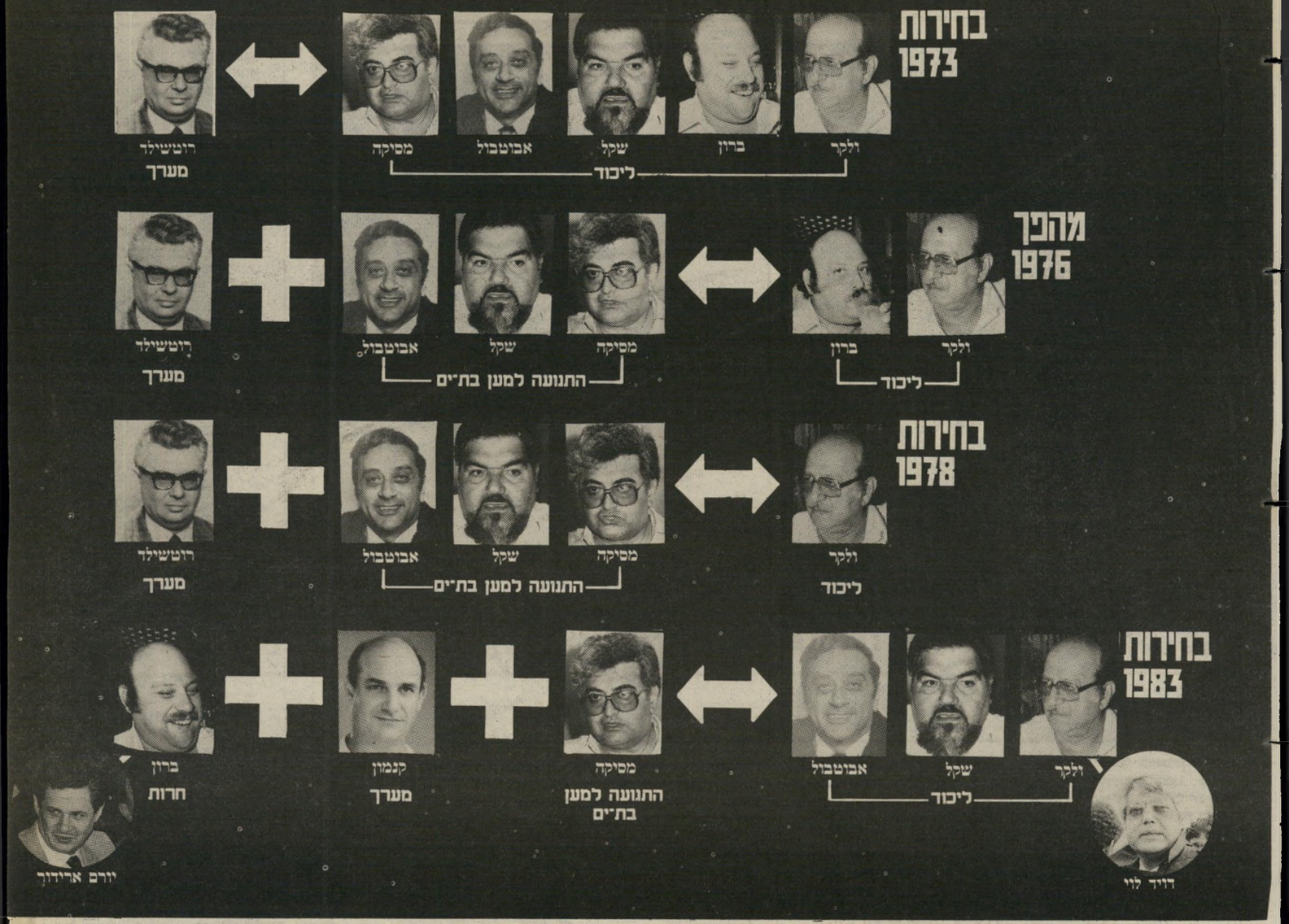
האווירה במעונם של שקל ואבוטבול התחממה גם היא. היום טוען כל אחד מהצדדים שהוא פרש ראשון, אך מבלי להכריע בשאלה העובדה היא אחת: בדצמבר 1976, שלוש שנים פחות עשרה ימים אחרי שוולקר הדיח את מנחם רוטשילד מכיסאו, פרשו מסיעת הליכוד שלושה: שקל, אבוטבול ומסיקה. הוקמה תנועה חדשה — התנועה למען בת־ים. הליכוד נותר עם שישה חברי־מועצה.

עתה הוקמה קואליציה חדשה, של המערך והתנועה למען בת־ים. רוטשילד ומסיקה כיהנו לסירוגין כראש־עיריה, כל אחד במשך שנה, עד לבחירות של 1978. שקל ואבוטבול, חברי תנועת החרות, נענשו קשות על הפיכת החצר. הם הושעו מתנועת החרות, שהיתה ביתם הראשון.

ראש אופוזיציה ולקר ואשתו
הפיכת־חצר

הענשור השחור: הכיסאות המוסיקליים

ולקר, שחשש שאנשי הליכוד בעירייה פונים לו עורף, הקים באפריל 1981 את רשימת האזרחים. במיכתב רישמי לראש־העיריה רוטשילד הוא הודיע על פרישתו מסיעת הליכוד. אחרי שלושה חודשים קראו לו לחזור. משה עזור, לעומת זאת, המשתייך לתל"ם, פרש ולא שב לסיעת הליכוד שהצטמקה לשישה איש.

לפני קצת יותר מחודשיים פנתה מרי גולן, תושבת בת־ים ואחותו של סגן ראש־הממשלה ושר הבינוי והשיכון דויד לוי, ליהודה שקל. "היא אמרה לי שהסניף יתום ושגם אחיה דויד רוצה לדבר איתי," סיפר שקל. "שוחחנו בטלפון. הוא שאל אותי מתי אני בא הביתה."

התוצאה לא איחרה לבוא. ב־23 באפריל התמוטט שקל ואבוטבול על מיכתב שבו הם מוכנים לחזור לחרות ומבקשים שהשעייתם תבוטל. הם היו עדיין חברים בתנועה למען בת־ים, אך ולקר יכול היה לרשום לעצמו ניצחון כפול. כוחו בתנועה גדל וכוחו של מסיקה נחלש.

בזה לא הסתיים העניין. ב־18 ביוני הושעו שקל ואבוטבול מחתנועה למען בת־ים. הם מיהרו להקים את הסיעה למען בת־ים, שבתוך התנועה למען בת־ים. שקל הסביר אחר־כך שהוא וחברו עשו מה שעשו מפני שמסיקה אינו פועל בצוות אלא על דעת עצמו. לטענתו מוסדות המועצה לא כונסו על פי החוק והתקנון. בבחירות שהיו ליושב־ראש המועצה נבחר מסיקה. שקל, שהקים סיעה עצמאית, נפגע מיד. הקואליציה הוציאה ממנו את התיק שהיה ביזמן, תיק החופים.

תביעת דיבה

כ יום אומר שקל, והוא מדבר גם בשמו של אבוטבול, שהכל פתוח ואין יחסי עויינות בינו ובין ולקר, למרות הפיכת החצר שבה הוא קשור, והיום הוא רואה את מצב תנועת החרות ומועמדה לראשות העיריה אחרת.

מסיקה לא התאושש מפרישת שקל ואבוטבול, שמהלכה הסתיים לפני כשלושה שבועות ופרשה חדשה צצה ועלתה.

עוזרו, עזרן, קשר קשרים עם ולקר. מסיקה הודיע לו שהוא מפסיק לעבוד כעוזרו. עזרן נדרש להתפטר. בת־הדין האיזורי והארצי לעבודה דנו בסוגיית פיטוריו, שלא הסתיימה עדיין, אך גולת הכותרת של הפרשה היא תביעת דיבה שהגיש מסיקה נגד עוזרו המיוחד לשעבר.

מה אמר עליו עזרן מכתב התביעה עולה כאילו הזרה מסיקה לעזרן, כאשר רוטשילד היה בחו"ל, להשמיד מיסמכים ומיכתבים הקשורים במסיקה ושנמצאו בחדרו של ראש העיריה. הוא הורה לו לעבוד במישרדי התנועה למען בת־ים, כאשר המשכורת שולמה לו על תפקידו כעובד עיריה. הוא התבקש על־ידי מסיקה לגנוב ציוד מהעירייה לשימוש התנועה למען בת־ים. עזרן טען שמסיקה העלים כספים מהתנועה וניהל עסק פרטי בשותפות על ספינת־דיג, עם שני עובדי עיריה אחרים.

עזרן נמנה כיום עם אנשי ולקר.

לכאורה מצבו של ולקר טוב. אך לא כך חושבים בסניף שלו.

בבחירות שנערכו בסניף למועמד התנועה לראשות העיריה התמודדו שלושה מועמדים. יריבי ולקר טוענים שניצחונו נבע מהבטחות שנתן לשלושה אנשים שהצביעו עבורו.

אך בעוד ולקר מתכונן לקרב על ראשות העיריה, התחוללו עוד שינויים בשטח. אנשי המערך בחרו באהוד קנמון כמועמדם למירוץ. רוטשילד הקשיש החליט שהוא פורש מהפעילות הציבורית אחרי 29 שנות עסקנות, ויצא לסיור ממושך בארצות־הברית. קנמון, לשעבר סגן ראש עיריה, יליד עפולה, בוגר בית־הספר לפיקוד ומטה של צה"ל וכיום עובד בשיכון עובדים, ירוץ הפעם מטעם המערך.

פעילים בחרות, ממתנגדי ולקר, חישבו ומצאו שבסיבוב הראשון לא ייבחר אף אחד מהמתחרים על ראשות העיריה. בסיבוב השני יעדיף מסיקה ללכת עם קנמון ולא עם ולקר בגלל טיב היחסים שביניהם. המפד"ל תלך עם מסיקה.

קבוצת מתנגדי ולקר כוללת את יושב־ראש הסניף, זאב לב־הר, יוסי ברון, ראובן דורון ואחרים. הם נהנים מתמיכת שר־האוצר, יורם אריזור, בעוד שוולקר ואנשיו נהנים מתמיכת דויד לוי.

לב־הר (50), השואף להביא לכינוס המועצה וביטול בחירת ולקר, הוא קבלן במיקצועו. הוא פקד את בתי־המישפט בארץ פעמים רבות, ולא כמבקר אלא כנאשם. ב־1975 הוא נדון לקנס על הטרדה. ב־1978 הורשע על התנהגות פרועה במקום ציבורי, שבוצעה ב־1976, ונדון שוב לקנס. כעבור שנה שוב נדון לקנס על איומים ותקיפה. בשנת 1981 נדון על העלבה במקום ציבורי. באותה שנה משך צ'ק ללא כיסוי. הוא נדון שלוש פעמים לקנסות ומאסרים על תנאי על אי־הגשת דוחות מע"מ במועד, ועוד היה נטוייה.

ביתתיים אישר הסניף את בחירת ולקר.

בבת־ים 150 אלף תושבים, מהם שני־שליש, כ־100 אלף, בעלי זכות בחירה. 431 איש הם נתמכי סעד על־פי נתוני הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה, ואלפיים מהבוגרים הם עובדי עירייה. כל אלה יאלצו לסבול, גם אחרי הבחירות המוניציפליות הבאות, את גיבורי העשור השחור.

בן־ציון ציטרין ■

מועמד קנמון
תיקוות־העיר

ממלא־מקום מסיקה
ניזון־שרירים

הצ'ק שאיש־העסקים העביר לח"כ, מדוע אייבי נתן מתאים להיות נשיא ארצות־הברית ומי לא הוזמן לארוחת־הניצחון של שרה דורון

■ באי מיזנון־הח"כים שיפשפו עיניהם בתדהמה. ליד אחד השולחנות הסב המיליונר **מיקי אלבין**, נציגו של **שאול אייזנברג**. הוא ישב ליד ח"כ הליברלים **פינחס גולד־שטיין**, ובמהלך השיחה שלף מכיסו פינקס־צ'קים, חתם על אחד מהם ונתן אותו לגולד־שטיין, שהכניסו באיטיות רבה לכיסו. אחר־כך הראה גולד־שטיין לחבריו במליאה את הצ'ק. הוא היה בסכום בן שש ספרות, תרומת אלבין לבית על שמו של **דויד שיסמן**.

■ בחוג־בית בשיכון בבלי נשאל ראש עיריית תל־אביב **שלמה** ("צ'ץ") **להט**, מה דעתו על הודעת **אייבי נתן** שהוא יתמודד בבחירות על ראשות עיריית תל־אביב. בטרם הספיק להט לענות, הזדרז מנהל קרן תל אביב לפיתוח **חנן בן־יהודה** ואמר: "אייבי מתאים להתמודד על תפקיד נשיא ארצות־הברית!" בעוד הנוכחים מרימים גבות, הסביר בן־יהודה: "כי הוא היה מקודם מושל קליפורניה."

■ בראיון לסוכנות הידיעות האיטלקית אמר שר־הפנים, הד"ר **יוסף בורג**, שהוא מזמין את האפיפיור לביקור בארץ, או לפחות מישלחת רמת־דרג מהוותיקן. הכתב הנרהם הגיב: "האפיפיור הרי נפגש עם **יאסר ערפאת**." בורג לא התבלבל וענה: "אם כאותה פגישה חינך האפיפיור את ערפאת שיתן גם את הלחי השניה. אחרי שחטף מה שחטף בלחי הראשונה, זה כבר לא כל־כך נורא."

■ השופט **אלון גילון**, מזכיר ועדת־החקירה לעניין רצח **חיים ארלוזורוב**, הסביר מדוע נבחר בית רומנו למושבה של הוועדה. כאשר חיפשו מקום היו הצעות שונות. הוצע לשכור קומה במלון יוקרה תל־אביבי, דבר שהיה עולה רבבות דולרים. הוצע לשכן את הוועדה בבית־המישפט בתל־אביב, אך שם נדרשה הוועדה לפעול בין השעות 4-7 אחרי הצהריים, ואחר־כך לסלק משם את כל חפציה. על כן נראה לשופט גילון כפיתרון מתאים בית רומנו, אשר רמי־השכירות בו הם נמוכים ביותר, ומסתכמים באלף דולר לחודש.

■ השופט **דויד ולך** ביקש מהסניגור **יעקב ויינרוט** לשבת לכמה דקות, כדי לאפשר לתובעת לסיים את טיעוניה. ואז הביט לעברו של הנאשם **אלי קראוס**, שהיה יושב ראש־התאחדות הסטודנטים, ואמר לו: "כל זמן שאני אומר לסניגור לשבת ולא לך, עוד אין לך מה לדאוג."

■ בישיבת הוועד המנהל האחרונה התבקש מנהל הטל־ויזיה **טוביה סער** להסביר, מדוע לא סיקרה הטלוויזיה את הפתיחה החגיגית של תערוכת־צה"ל. סער נימק זאת בסיבות טכניות. הגיב חבר הוועד **אהרון פאפו**: "מיסכן טוביה. הוא במצב גרוע מאוד, וצריך להמציא כל הזמן תירוצים כדי להגן על מחלקת־החדשות שלו. היה פעם עלי בבא ו־40 השודדים, ועכשיו יש לנו טוביה בבא ו־40 השמאלנים."

■ באותה ישיבה דן הוועד בכיסוי הטלוויזיוני שנתן הכתב הפרלמנטרי **חיים יבין** למיסמך שהגיש **יהושפט הרכבי** לראשי המערך. "המיסמך נכתב בקצף על השפתיים," העיר עורך־הדין פאפו. הוסיף אחריו יושב־ראש הוועד־המנהל **ראוּבן בן יִרון**, פרופסור למישפט רומי: "נראה שגם יבין קרא זאת בהנאה בולטת." הגיב באותו עניין עורך־הדין **מיכה ינון**, נציג המפד"ל: "נניח שפאפו היה כותב מיסמך ל**מנחם בגין**, ובו פירוט איך להכות את המערך בבחירות, ופאפו הרי לא פחות מפורסם מהרכבי. אני לא מאמין שיבין היה מקריא את מיסמך־פאפו, ובוודאי שלא באריכות כזאת."

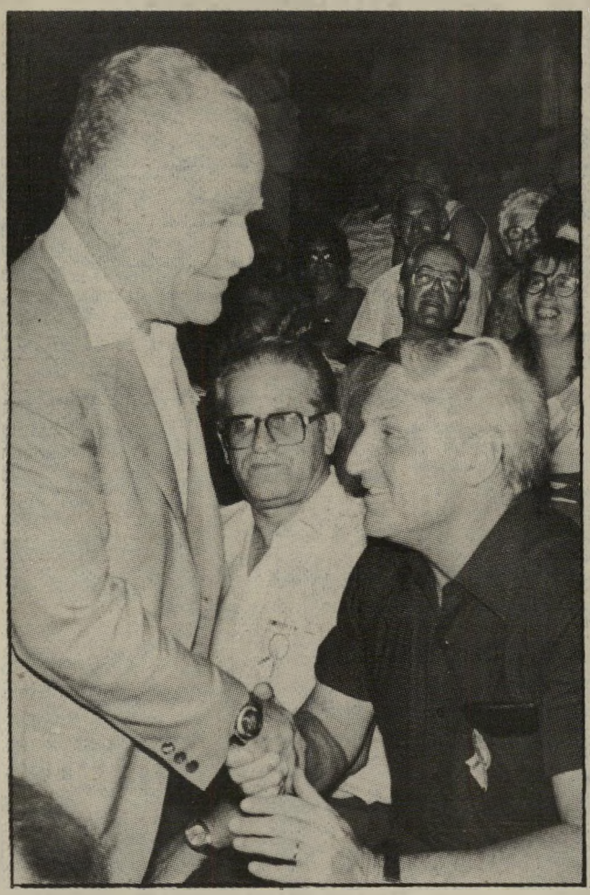
■ מאבק הכוחות בתנועת־החרות והמירוץ אחרי תפקידים הגיע עד למצודת זאב עצמה. מנהל הבית **אריה מזלי נפטר**, ועל מקומו מתמודדים כרגע שניים. האחד, **רובין פינק־לשטיין**, חבר התנועה מכפר־סבא ויושב ראש הסניף שם, הוא מאנשי שר־האוצר. באחרונה אף מונה בעזרת **יורם אריזור** כסמנכ"ל חברת נאות מרפא. מולו מתייצב **אברהם אזולאי**, מנאמניו של השר **יעקב מרידור**.

■ אחרי מינויה של **שרה דורון** כשר, עבר גל עכור במיפלגה הליברלית. פשטה שמועה שמקורביה הוזמנו לארוחת־ערב חגיגית במלון בתל־אביב. הח"כ **צבי רנר** התרעם כל כך. הוא פנה לח"כ **יצחק** ("זיגי") **זייגר**, מאנשי מחנה דורון, ושאל אותו: "מה, איך זה יתכן שלא הזמינו אותי?" זייגר המופתע ענה לו, שגם הוא לא הוזמן. **גיזה בורשטיין**, פעילה מרכזית באיגוד העובדים הליברליים, פנתה למזכיר המיפלגה **מאיר הוברמן** ושאלה אותו: איך יתכן שהזמינו את רנר לארוחה ולא הזמינו אותי?" הוברמן הופתע אף הוא: "גם אותי הם לא הזמינו. כך נוהגים במזכיר מיפלגה" אחר־כך התברר, שארוחת־ערב לא נערכה כלל.

■ מיזוג־האוויר שהתקלקל באולם הישיבות של ועדת־הכספים הוציא משלוותו את מרכז סיעת המערך בוועדה, **עדי אמוראי**. הוא הודיע, כי עד שהמערכת לא תתוקן, הוא יישב בחדרו של מזכיר הוועדה וידבר משם. העיר לו זייגר: "אני מתפלא על מנהיג מיפלגת־פועלים — בעוד ששולחיו עובדים תחת השמש היוקדת בכבישים, בבניין ובשדות, לא יכול נציגם בכנסת למלא את שליחותו אלא בחדר ממוזג." בהמשך, כאשר דיבר אמוראי מחדר המזכיר, כשרלת פתוחה מפרידה בינו ובין הישובים בוועדה, העיר שוב זייגר: "זה מזכיר לי את תפקיד החצוצרות ברקוואים של **ורדי**."

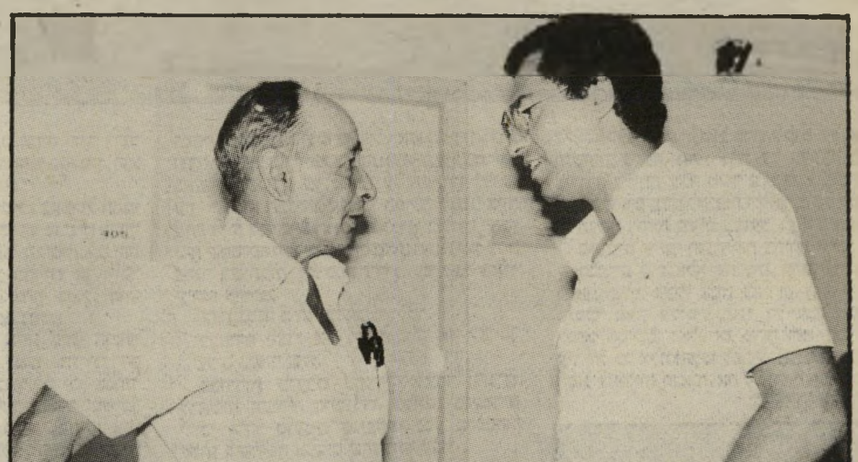
■ מה עשה שר־האוצר כאשר עמיתו, שר הביטחון **משה** ("משה") **ארנס**, נאם בעניין חברון? הוא ישב במה שמכונה בכנסת חדר העישון, שרוע על הספה, ידיו מאחורי ראשו ורגליו על השולחן. בעודו מתמתח, עדיין היתה המיקטרת בפיו. העיר אחד מעוזריו: "מעולם לא ראיתי אותו בתנוחה אנושית כל־כך."

■ סגן־ראש־הממשלה **דויד לוי** ישב בישיבת השרים וקניה לארץ. הוא בא באיחור למיפגש שהתקיים בפארק הירקון, כאשר שאר המוזמנים כבר ישבו במקומותיהם וצפו בשקיעות־הנוסטאלגיה. שמיר קטן־הקומה הובל לשורת המכובדים ולחץ את ידי היושבים כשהוא מפריע לצופים בשורה השניה לצפות במסך.

יצחק שמיר לוחץ את ידי השר יעקב מרידור (מימין) ואת ידי ראש עיריית תל־אביב שלמה להט, כשמביט בהם השר מרדכי ציפורי (משמאל). שר־החוץ היה הנואם המרכזי בעצרת שנערכה במלאת 35 שנה לשובם של גולי אריתריאה

ישראל פלג דובר סיעת המערך בכנסת משוחח עם ח"כ העבודה לשעבר, עמוס הדר. פלג, רשות־השידור. הוא מזוהה עם יוני־העבודה, אך כשבא לישיבת לישכת מיפלגת העבודה שהתקיימה בבניין המיפלגה, הראשון שאיתו הוא דיבר מחוץ לאולם הישיבות היה הדר, מניצי המיפלגה, איש נהלל.

אנשים

לענייני־התיישבות, והעיר דבר־מה לחברו למיפלגה **מתיתיהו דרובלס**, ראש המחלקה להתיישבות של הסוכנות. כשענה לו דרובלס, פתח ואמר: „אדוני סגן־שר־החינוך, סליחה, סגן־שר־החקלאות, סליחה, סגן־ראש־הממשלה...“ קרא לעברו לוי, שהוא גם שר־הבינוי־והשיכון: „מתי, לאן שלחת אותי, לחינוך?“ התערב שר־החינוך והתרבות **זבולון המר**: „בחינוך יש סגנית.“

■ בסוף הישיבה ספר יושב־ראש הישיבה **יובל נאמן**, שר־המדע, לקודמו, סגן ראש־הממשלה ושר־החקלאות **שימחה ארליך**. בתחילת הישיבה לא ספד נאמן, כי מרבית הנוכחים לא היו בה. השר **מרדכי ציפורי** הציע לקרוא לישוב בגדרה בית שימחה או עין שימחה, כדי לכבד את זיכרו. אך נאמן הציע שוועדת השמות הממלכתית תעסוק בסוגיה זו.

■ השחקנית **שושיק שני**, אשתו של הזמר **אריק לביא**, עוסקת במיקצוע חדש. היא מתרגמת עבור אמנים ישראלים המופיעים בגרמניה את השירים והטכסטים לשפה הגרמנית. בין הפונים אליה הזמרת **עופרה חזה**, העומדת לצאת בקרוב למסע הופעות בגרמניה. שושיק מספרת, שהרעיון עלה במוחה כאשר שמעה את המיבטא הגרמני הקלוקל של ישראלים המופיעים שם.

■ איש הרדיו לשעבר **יעקב בן־הרצל** החל כבר עתה בהכנות לעצרת־הזיכרון ל**משה דיין**, ביום השנה השני למותו. העצרת תיערך באוקטובר הקרוב. בן־הרצל היה מפיק, עורך ומגיש בעצרת הקודמת, שהתקיימה ביום־השנה הראשון למות דיין. האלמנה **רחל** עוקבת מקרוב אחרי ההכנות לערב.

■ בערב הראיונות של **מני פאר**, השבוע הזה, במועדון החמאם, התראיין **חיים בנאי**. הוא („אלברט פירות“) גילה שהפירות והירקות קרובים לליבו, משום שלאביו היתה חנות לפירות וירקות בשוק מחנה־יהודה בירושלים, וכבר כשהיה ילד מכר שם.

■ פאר הבטיח ארגז אגסים למי מבין באי הערב שיוכל למנות את כל בני מישפחת בנאי. צופה מהקהל עלה לבימה ופירט את שמות ששת האחים — **יוסי, יעקב**, מכוכבי המאט־אטא, **חיים, יצחק**, שהוא שופט מחוזי בבאר־שבע, **אברהם**, סוכן מכוניות ו**גברי** מהגשש החיוור. לקהל המופתע סיפר פאר, שהוא שירת עם יוסי בנח"ל, וכך הוא מכיר את המישפחה מקרוב.

■ סמוך לחזרתו של תת־אלוף (מיל') **בנימין** („פואר“) **בן־אליעזר** לתפקיד מתאם הפעולות בשטחים, הוא סער ארוחת־צהריים עם **עזר וייצמן**. צלם ששהה באותה מיסעדה ביקש לצלם את השניים. וייצמן סירב. „כולם חושבים שאני נותן לפואר פקודות. עכשיו, אם יראו תמונה של שנינו, יהיו בטוחים בכך.“ באחרונה דובר לא אחת על פגישות בין השניים, לשם הקמת מערך פוליטי חדש.

■ לא הולך לו, לזמר **אריק סיני**. לא מכבר הוא יצא לארצות־הברית לסיבוב הופעות. מייד אחרי שנחת בניו־יורק, נאלץ להתאשפז, אחרי שאובחן אצלו זיהום במעיים. עתה הוא ביטל חודש הופעות בארץ ואושפז שוב, בגלל סיבוכים אחרי הניתוח בארצות־הברית.

■ המראיין **איתן דנציג** שאל את ממלא־מקום מזכיר ההסתדרות **ישראל קיסר**, מה סוד הצלחותיו במשא־ומתן עם שובתים. „חוש הומור. אני יודע לצחוק אפילו על עצמי,“ ענה קיסר, ונתן דוגמה — כאשר ניהל משא־ומתן עם עובדי בנק לאומי, התארך הדיון עד לשעות הלילה המאוחרות. בשעה 3 לפנות בוקר הוא טילפן לביתו של המנהל הכללי של הבנק **ארנסט יפה**, ואמר לו: „הבנק הוא שלך. אם אני עדיין פה, גם אתה יכול לבוא.“ יפת הופיע כעבור חצי שעה, וההסכם נחתם מייד. „ב־5 לפנות בוקר כבר יכולתי לצאת לחו"ל,“ סיים קיסר את דבריו.

■ איפה נמצאת נקודת ה־ג'יי, הנקודה הנשית הרגישה אפילו יותר מהדגדגן? הסקסולוגית **רות גולן** מציעה להביט בשעון — הנקודה נמצאת בין המחוגים של השעות 11 ו־1. למי שלא מוצאת, מסבירה גולן, כי יש נשים החסרות את הנקודה המרוברת ביותר.

צחי הנגבי וכלתו רנדי בעת טקס החינה ערב כלולותיהם. הנגבי, בנה של ח"כ נאולה כהן, בן למישפחה תימנית, הביא את כלתו האמריקאית לנצרת־עילית, שם ערך להם יושב ראש האגודה לטיפוח תרבות תימן, עובדיה בן־שלום. טקס חינה מסורתי. צלם מישפחתי צילם את הטקס. שנועד לפאר, לרומם, להלל ולשבח את יפי־הכלה, וללוותה ברוב הדר וריקודים אל חתנה. בתמונה: נשים תימניות מורחות את ידי החתן והכלה בחומר החינה, המשמש כסגולה בדוקה נגד עין הרע. צחי וכלתו הולבשו בבגדים תימנים מסורתיים בשלל צבעים. השבוע פותחה התמונה מהטקס שנערך לפני חודש.

סמדר קלצ'ינסקי מתקרבת אל אמה, פנינה יעקובוב, כשאביה, אנדרי, אוחז בזרועותיה. פנינה היתה אשתו השניה של קלצ'ינסקי, חבר מרכז חרות העוסק בציור,והיא נישאה בשנית. החורים נפגשו בעל כורחם בהצגת בכורה לסרט שבו מככבת בתם בת ה־20, העוסקת בדוגמנות צילום. חבת, בניגוד לאב, פעילה ב־שלום עכשיו".

רענן לוריא הקריקטוריסט הישראלי הבינלאומי, היושב עתה ביפאן, רואיין לעיתון „פאסיפיק סטארס אנד סטריפס“ המופיע ביפאן. בשער מוסף יום הראשון של העיתון הנפוץ, הכתוב בשפה אנגלית־אמריקאית, הופיע מיבחר מהדמויות המצויירות של מנהיגי־העולם, מעשה ידי לוריא. בראיון עצמו סיפר לוריא איך הגיבו מנהיגי־העולם על הצורה שבה בחר לתאר אותם. ראש־ממשלת־ישראל, מנחם בגין, נמצא בשולי השער (שני מימין), כשהוא נושא מיזוודות גדולות.

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

מנחם סבידור בוועידה ה־32 של מכבי ישראל

אנשים

מדוע יוטבע דיוקנו של ראש הממשלה על שטר חדש של 17 וחצי שקל?

■ הפרקליט **צבי לידסקי** גורס, שהרשעתו של **עמוס ברנס** והחנינה שקיבל נבעו משיפוט של רעת־הקהל. „מכאן אני לומד, שלא רק פוליטיקאים זקוקים ליחסי־ציבור טובים, אלא גם אסירים."

■ מאזיני קול ישראל ותחנת קול השלום ישמעו בקרוב קטע פירסומת דומה, אך בשינוי קל: פעם בהיגוי אשכנזי ופעם בהיגוי תימני. חברת הפירסום וימר, יעקובסון טמיר הכינה תשדיר פירסומת לחברת־תיקונים חדשה. לצורך הביצוע נשכר השחקן **נתן עוקב**, שהופיע לא מכבר במחזמר ילדי הכרך. בשירותי פירסומת בשידור של קול ישראל לא אישרו את שידור השיר בסיגנון תימני, למרות שזהו קולו של הזמר. כך נאלץ עוקב לעוות את קולו, לצורך ההקלטה של התשדיר בקול־ישראל. אך בקול השלום, לעומת זאת, הוא מזמר בהיגוי תימני.

■ בישיבת מועצת עיריית תל־אביב, שדנה באירועים לציון 75 שנה לעיר, הציע סגן־ראש־העיריה **חיים בסוק** לכנס את כל מי שהיו חברי המועצה בהיכל־התרבות. נציג האופוזיציה **נתן וולך** לא התנגד להצעה אך הציע שינוי קל: „נעשה כינוס של כל מי שרצה להיות חבר מועצה."

פסוקי השבוע

● **המחזאי יהושע סו־בול**, בחותם: „האוצר עמד להנפיק שטר חדש של 17 וחצי שקל, עם דיוקנו של ראש־הממשלה. למה 17 וחצי? כמעט ח"י."

● **הנ"ל**: „אם תרצו, אין זו הגדה — אלא בלפאסט."

● **הנ"ל**: „אחת האטרקציות בתערוכת צה"ל — מינהרת הגבורה. השאלה הגדולה: איך יוצאים ממנה?"

● **העיתונאי שלום רוזנפלד**: „הדולר עבר את מחסום ה־50 וממשיך להתקדם. מי יודע איזה פלונטר עוד יצמח לנו מכך?"

● **ח"כ יגאל כהן־אורגד**, שבוע אחרי שלא איפשרו לו לומר דברי ביקורת נגד שר־האוצר במרכז תנועתו, „חרות היא מיפלגה דמוקרטית אמיתית."

● **שמואל כ"ץ**, לשעבר מזכירו האישי של זאב ז'בוטינסקי, על מיסמך הרכבי: „אני שואל ברצינות — האם האיש הזה שפוי?"

● **השרה ללא תיק שרה דורון**, על כישוריה כאשה־שרה: „אני הוכחתי כושר־עמידה בתקופה לא קלה, ואני משוכנעת כי גברים רבים לא היו עומדים בכך."

● **הנ"ל**, על ההפגנות ליד בית ראש־הממשלה: „זוהי שערוריה... זהו אקט חמור שיש להפסיקו... הייתי מצפה מהמישטרה שתמנע אקט חמור זה, החוזר ונשנה... זוהי אינה דמוקרטיה כי אם הפקרות."

● **סגן ראש עיריית תל־אביב מטעם המסד"ל, חיים בסוק**, על דמות השבת הרצוייה בתל־אביב: „הייתי רוצה לראות עיר עם הרבה ילדים. הרבה כיפות, והרבה שקט בשבתות. בלי תחבורה ציבורית ובלי ריצה לקולנוע בשבת."

● **ח"כ הליבראלים בני שליטא**, לשאלת עיתונאית אם עישן חשיש: „עדיין לא, אבל אם את רוצה — בואי נעשן ביחד."

משה איבגי מנשק את שפתי חברתו לשעבר ואם בתו, **השחקנית עירית שלגי. השניים נפגשו במסיבה שערך התיאטרון הצוערי של איבגי למחזה „ביער ביער", לרגל ההצגה ה־300. עירית ומשה חיו ביחד ללא נישואים וגולדה להם בת, דנה. לפני כחודשיים היא עזבה את הבית ועברה לגור בבית הוריה ברמת־גן. למרות זאת, הם נשארו חברים טובים והיא באה למסיבה של חברה־לשעבר. איבגי עצמו רואה יום־יום את חברתו ובתו, אינו מחמיץ שחיה יומית בבריכה, מופיע ב„ביער ביער", מנחה את תוכנית הנוער „זהו זה" ועובד על מחזה חדש „האספן", שיוצג בתיאטרונו, שבו הוא יופיע לצידה של ענת עצמון.**

חרים בינימיני

מזל החודש:

סרטן

אנשים האוהבים להשמיץ ולהעליב מגלים לפחע סלחנות וסבלנות

מה קורה לאנשים בחודש שבו נמצאת השמש במזל סרטן? יש המרגישים נפלא בתקופת החורף, אחרים מעדיפים את הסתיו, ויש שנהנים בעיקר מהקיץ. עדיפויות אלו אינן קשורות רק במזג־האוויר. ישנם גורמים נוספים המשפיעים. כשהשמש נמצאת במזל גדי, למשל, אנשים מושפעים מהאווירה הרצינית של מזל זה. כשהיא נמצאת במזל טלה, כולם חשים מעין התעוררות. נכון שבתקופה זו מתחיל האביב, אך באסטרולוגיה מסמל טלה ראשוניות, התחלה ולידה מחדש.

הרגישות מאוד גבוהה. רוב האנשים מרגישים עצמם יותר מתוחים, ונוטים להעלב במהירות. אנשים נוטים להגזים בחשיבות הדברים הנאמרים להם. כמו כן חשים צורך להתפנק יותר במאכל ובמשקה, ולמי שיש בין כה וכה נטיה להשמין, מוצא את עצמו כבד יותר משהיה אם אינו משגיח במיוחד. זהו הזמן הקשה ביותר לביצוע דיאטות הרזיה, ולא כדאי להתחיל בהן בתקופה זו.

אנשים תמימים, הנוטים להאמין לכל אחד, צריכים להיזהר במיוחד. מכיוון שהצורך בביטחון מושך אותם להאמין לכל דבר. הם חייבים לדחות עיסקות כספיות לתקופה אחרת. מעניין לציין, שאנשים בעלי לשון חדה ועוקצת, שעיקר הנאתם להשמיץ, לרכל ולפגוע בזולת, אינם מצליחים לפגוע ולהעליב כמו תמיד, והם מגלים מעט יותר סלחנות וסבלנות. לעומת זאת עושים מחלקי המחמאות חייל בתקופה זו, כי קיימת נטיה לקבל כל דבר שנאמר. אנשים חשים בצורך להתיידד ולהתקבל בחברה ולא להיות לבד. רוב האנשים עושים מאמצים למצוא להם לפחות ידיד אחד. גם אם בתוך העדיפו לבלות בחברת עצמם. כדאי להזכיר שזהו זמן פורה ומישפחות רבות מתכוננות להתרחב בתום התקופה.

כשהשמש מתקרבת לאריה, כמו בתקופה הנוכחית, ושוהה בין שני המזלות (סרטן־אריה), הרגישות עדיין מאוד גבוהה, אך עכשיו אנשים רגישים יותר לכבודם. אם מעליבים חבר או קרוב הוא אינו סולח ואינו שוכח כל־כך מהר.

אנשים תמימים חייבים לדחות עיסקות כספיות למועד מאוחר יותר

אלה שחששו לבזבז את כספם וספרו פרוטה לפרוטה כאשר היתה השמש בסרטן, מרגישים שחל בהם שינוי. לפתע הארנק נפתח והכסף מתחיל לזרום ללא חשבון. כל אחד רוצה לצאת לבלות. הנדיבות עולה ורבים רוצים לתרום מכספם למטרות מיוחדות.

בתחילת השבוע צפויה מתיחות לבני מזל טלה. בני הבית, שותפים לעבודה ואפילו ידידים לא יסכימו לבוא לקראתכם ויא־שימו אתכם בהאשמות בלתי צודקות. רצוי להגיב באיפוק ואולי להתרחק לכמה ימים מהבית או ממקום העבודה. חופשה קצרה תועיל לכם מאוד. חדשות טובות מחוץ לארץ ישנו מעט את מצב־הרוח בהמשך השבוע, וכן צפויה לכם הרפתקה רומנטית קצרה ומרגשת.

טלה
21 במרס - 20 באפריל

* * *

אי־נעימות בעבודה עלולה להביא לחרדות. רוגז ואפילו להתפרצויות זעם. יהיה עליכם להתאמץ ולסיים פרו־יקטים ולא להזניח עניינים חשובים. כדי שלאיש לא יהיו טענות נגדכם. הוצאת כספים בלתי־צפויה. הקשורה לשיפוצים ותיקונים ב־דירה, תדלדל את תק־ציבכם. כדאי להתכונן לכך מראש. אורחים עשויים להגיע ולהוסיף הנאה. קשר רומנטי חדש יתפתח גם הוא מתוך ביקור מפתיע ובלתי צפוי.

שור
21 באפריל - 20 במאי

* * *

השבוע תהיו עסוקים במיוחד בעניינים הקשורים לנסיעתכם הקרובה לחו"ל. עליכם לדאוג מיד שהעניינים הכספיים יהיו מסוד־רים. ידידים עשויים לסייע לכם בהכנות לנסיעה, אך קודם כל עליכם ללבן איתם את אי־ההבנות שהיו בי־ניכם לאחרונה. אינ־פורמציה שתגיע לאוז־ניכם השבוע עלולה לעורר בכם דאגה רבה, אך למעשה תוכלו להיות שקטים, התוכניות עליהם שקדתם בכל זאת תצאנה לפועל.

תאומים
21 במאי - 20 ביוני

בתחום המיקצועי צפויות לכם אי־נעימויות השבוע. עמיתים לעבודה ינסו להתחרות בכם. ואף להכפיש את שמכם הטוב. שימו לב מאוד להתנהגותם ובמ־יוחד לשיחותיהם עם הממונים עליכם. יתכן שתיאלצו להתרחק לז־מן־מה ממקום העבודה וזה עלול לעכב את התקדמותכם. כדאי לנ־סות ולהגיע לשיחה גלויה עם האדם שבו תלוי הכל. השבוע קשה להימנע מעצבנות. ויתכן שיפרצו סיכסוכים משיפתתיים.

סרטן
21 ביוני - 20 ביולי

* * *

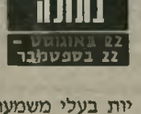
התקופה הקשה עומדת להסתיים. בחודש האחרון היו חרדות ודאגות, וגם השבוע עדיין לא תרגישו שינוי. הדאגות ימשיכו להט־ריד אתכם. מצב ה־בריאות אינו כרגיל. אסור להזניח את הב־ריאות וכדאי למצוא זמן למנוחה. סיכסוכים והתפייסויות לסירוגין מאפיינים את היחסים ביניכם ובין הידידים. עליכם לנהל סבלנות רבה יותר ואורך־רוח. אל תאשימו בדרך־כלל את הידידים במצבכם הקשה.

אריה
21 ביולי - 21 באוגוסט

* * *

במקום העבודה צפויות בעיות עם הממונים עליכם. שינויים לא צפויים הנכפים עליכם מעוררים התנגדות וכ־עס. בבית המצב אינו יותר טוב. סיכסוכים עם בני מישפחה אחרים על עניינים כספיים מביאים להתמרמרות רבה ולדאגות. בכלל, יש לנהוג בזהירות בכס־פים, כי השבוע המצב רגיש במיוחד. קשרים ידידותיים הופכים לה־יות בעלי משמעות עמוקה יותר. התהדקות הקשר עשויה להביא הצעות נישואים.

במולה
22 באוגוסט - 22 בספטמבר

זהו אחד השבועות הקשים ביותר לבני מזל מאזניים. קודם כל עליכם להשגיח על הבריאות, להפחית מה־עול בעבודה ולהשתדל לנוח, ולהפחית עד כמה שאפשר מציאות לא חשובות מן הבית. בני מאזניים שנוהגים במ־כונית, חייבים להיות יותר עירניים ואולי אפילו להשתמש יותר בתחבורה ציבורית. ידידים יבואו אליכם בדרישות לא צפויות וינסו לנצל את טוב ליבכם. אימרו להם לא בצורה החלטית.

מאזניים
23 בספטמבר - 22 באוקטובר

* * *

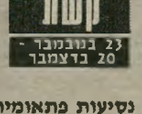
המצב בבית ובקרב המישפחה עדיין לא קל. מורגשת מתיחות עצומה. למרות כוונותיכם הטובות אנשים אינם מודים לכם ואינם מעריכים את הוויתורים שאתם עושים למענם. יתכן שמישהו מבני המישפחה מרגיש לא טוב ואתם תצטרכו לשנות את סדר יומכם ולהקדיש לו מזמנכם. יתכן שתהיה הקלת־מה במצבכם הכספי, אך אל תוציאו כספים לריק. בשטח האהבה המצב מעודד ביותר וטומן בחובו הצלחה.

עקרב
23 באוקטובר - 22 בנובמבר

* * *

שבוע של התרוצצויות מעייפות. נסיעות קצרות ומפתיעות ופגישות עם בני המין השני, שהקשר עימם נותק לזמן־מה. שיחות עם ידידים יביאו רעיונות חדשים בקשר לעתיד הקרוב. שיחות קשות וישירות עם בני הזוג יעמידו אתכם במצב של התגוננות. נסו למלא את הב־טחותיכם כדי שלא תעמדו במצב לא נוח. נסיעות פתאומיות עם בני זוג יוסיפו עניין רב השבוע. היו זהירים בפיננסים.

קשת
23 בנובמבר - 20 בדצמבר

לגדיים צפוי שבוע לא קל. בעיות כספיות יטרידו אתכם. כדאי להיות זהירים במיוחד בכל עיסקה או חתימה על חוזה חדש. במקום העבודה עלולה להיווצר אווירה של עצבנות וחו־סר־שקט. נסו להישאר רגועים ולא להיכנס למריבות. תוך כמה ימים המצב יחזור להיות כפי שהיה. הי־כרות חדשה עומדת להתפתח לקשר חשוב ורציני. בני מזל עקרב ימשכו אתכם במיוחד. השבוע יותר מכל עליכם לכלכל את צעדיכם.

גדי
21 בדצמבר - 19 בינואר

* * *

דליים היו שרויים במתח רב בשבועות האחרונים. החל משבוע זה המתח יתחיל להיעלם. הצעות עבודה מפתות ביותר יישמעו באוזניכם וייתכן שתמ־צאו את עצמכם מת־לבטים ומתקשים ל־החליט במה לבחור. מצב הבריאות לא היה תקין לאחרונה וגם זה עומד להשתפר. בחודש הקרוב תרגישו את עצמכם חזקים הרבה יותר ומוכנים למשימות חדשות. בשטח הרומנטי עשויות להתפתח הפתעות טובות.

דלי
20 בינואר - 18 בפברואר

* * *

שבוע לא קל צפוי לבני מזל דגים. בשטח העבודה יצוצו בעיות והצעות שהוצעו לא מזמן ונראות לפתע כבלתי־מציאותיות. למ־רות שתכננתם לצאת לחופשה, יתברר שעלי־כם לדחות זאת, כי כרגע אי־אפשר לוותר עליכם במקום שבו אתם עוב־דים. המתח והלחץ גור־מים לעייפות ולהרגשת חולשה. בתקופה זו רצוי להשגיח במיוחד על מצב בריאותכם. אהבה חדשה תוציא אתכם ממצב־הרוח הכבד בו אתם שרויים.

דגים
19 בפברואר - 20 במרס

מכתבים

דם בחברון

ציבעו של כל דם הוא אדום – אך יש דם אדום יותר.

„רם יהודי לא יהיה הפקר," קבע מנחם בגין. ודם ערבי? „זכותו של כל יהודי לחיות בחברון," מיהרו להכריז חבריו של ראש־הממשלה. ומה עם זכותם של ערבים? „יש להקים בחברון מישמר אזרחי, שישמור על הסדר ברובע היהודי," הציע שר זוטר. ולמה שלא יוקם מישמר אזרחי בשוק של חברון?

מדוע לא רגשה המשלה כשנהרגו תושבים ערביים בגדה, כשנשפך דמם של סטודנטים ותלמידים, מדוע לא הושמו מנהיגי קריית־ארבע במעצר כאשר חסידיהם פרצו לבתי־ספר, פתחו באש על בית ועל יושביו, כאשר הרסו בית אחר וכאשר הפילו עמודי־חשמל?

התשובה ברורה: „רם יהודי לא יהיה הפקר." דם של גויים זה כבר עניין אחר.

יסה גולד, גבעתיים

אהרון גרוס, תלמיד־הישיבה שנדקר בחברון, הוא כנראה היהודי היחידי שניזוק מכל הפרשה. הוא שילם ביקר מכל — בחייו. הניזוקים האחרים הם ערביי חברון. כי חבריו המתנחלים כבר עושים את כל המאמצים כדי להפיק תועלת מאירועי־הדמים.

ההישג הראשון כבר נקבע: ראש עיריית חברון הודח מתפקידו. אל מי רוצחי בחור־הישיבה היהודי אהרון גרוס? בקול ישראל שמעתי, לפחות בהודעות הראשונות, כי היה קורבן כזה.

האם זה לא היה רצח? האם לאיש הזה לא היה שם, כבוד, שארים ואבלים?

2. מדוע בדיווחים של קול ישראל לא שמעתי (מה שהארץ דיווח, לעומת זאת), שאת גופת גרוס העביר לבית־החולים עאליה תושב ערבי מקומי שחשב, בשל הדימיון עם הקורבן היהודי שהוא בנו?

הרי יש כאן מיקרה סימבולי שצריך לזעזע כל אדם והוא נושא לסיפור בלטריסטי: חבריו ועמיתיו של הכובש שאינו יודע להפעיל את הנשק שהוא נושא, הנופל קורבן, משאירים את גופתו על כביש מבלי טיפול, כדי שתושב מקומי מדוכא וממורמר יחשבו לבנו וינסה להצילו ולקברו, רק בשל דימיון חיצוני.

כן, כולנו בני־אדם!

אך מדוע הדיווח החלקי, או שמא היתה זו אוזני הסלקטיביזם?

ישעיהו־תומא שי"ק, תל־אביב

● ● ●

קיצבעות

קיצבות הילדים ליוצאי צבא („קי"צ") מבוססות על הסכם שבצביעות: כיצד להיות גזען מבלי להודות בכך.

מישרד־הרווחה הגיע להסדר עם הבימוח הלאומי, לפיו מקבלות המישפחות היהודיות מרובות הילדים קיצבות ההזות בגודלן ל„קיצבות יוצאי צבא", גם אם אין בהן יוצא־צבא: הסוכנות היהודית הגיעה להסדר דומה ביחס למישפחות עולים חדשים: השבוע התברר כי לאגודת־ישראל הסדר משוכלל יותר — האוצר ישלם את סכום הקיצבות לישיבות עצמן, שיחלקו אותן בין תלמידיהן.

התעלול הוא פשוט וברור: מישפחות יהודיות מקבלות קיצבות גדולות יותר, הרבה יותר, מאשר מישפחות ערביות. עניין הצבא הוא רק מילת־הצופן להבחנה בין יהודים וערבים.

אז מדוע לא לומר זאת בגלוי, ולהימנע מהסירבול הסמאנטי והבירוקראטי?

כי אם נקרא לילד בשמו, עלולים הגויים לכבות אותנו גזענים.

חנה סוטרמן, רמת־גן

● ● ●

אינדיאנים בנגליל

במדורו „יומן אישי" („העולם הזה" 2392) נזכר העורך כיצד סולקו תושבי כפר קטן בגליל („מטעמי ביטחון"). הועלו בכוח על משאיות והוסעו לגיבעה חשופה ליד צפת, בשם עכברה.

הפליטים שהושלכו בעכברה ב־1949 לא היו תושביו הראשונים של המקום. לפי מיפקד האוכלוסין 1931, היו בעכברה 275 תושבים ו־49 בתים נושבים. תושביו המקוריים של הכפר הפכו פליטים ב־1948, וכיום נמצאים הם — וצאצאיהם — אי־שם במחנות־הפליטים בלבנון.

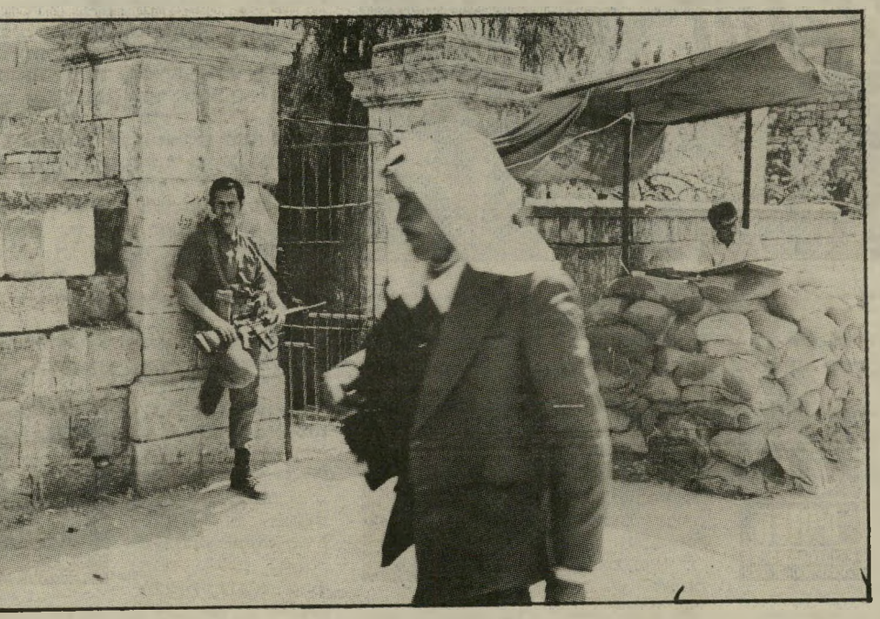
סיפור קורותיו של הכפר הקטן הזה מסמל תמצית הטרגדיה הפלסטינית. תושביו הקודמים נמצאים מחוץ למר לדתם, תושביו הנוכחיים הם פליטים בתוך מולדתם, שאנשי חסיירת חי־רוקה מתנכלים להם באישון לילה, כגנבים לכל דבר.

רק מבחינה אחת שפר גורלו של המקום: במשך דורות רבים — עד היום — שמרו תושביו הערביים על שמו העברי הקדום, מימי יוסף בן־מתיתיהו. אילולא הופנו למקום פליטי הגליל הערביים, אלא פליטים יהודיים, היתה בוודאי מתערבת ועדת־השמות הממלכתית, ושמו של המקום היה - היום רמת־משהו, תלמי־מישהו או קריית־כלשהו.

משה צפניה, חיפה

● ● ●

(המשך בעמוד 22)

תושב חברון ומגינו
למי הוא יפנה עכשיו?

ילדים בעולם אכזר

הילדים המוכים. שהוריהם מתעללים בהם באכזריות, הם קורבן תמים של יצר אלימות בלתי־מרוסן. בכבודותם הם יחליפו תפקיד ויכו את צאצאיהם — כפי שקרה בוודאי גם להוריהם.

ילדים הם הציבור המוגן פחות מכל: עד גיל מסויים אין הם מדברים כלל, מאוחר יותר עדותם אינה נלקחת ברצינות. ועולם המבוגרים מתייחס אליהם בדרך־כלל כאילו היו רכוש הורי־הם.

כדי לשבור את שרשרת האלימות — ילדים מוכים שהופכים להורים מכים — חייבת המדינה להתערב להגנתם של הקטינים, וחייבים המורים, השכנים והחברים להתלונן ולהתריע. אין זו התערבות ברשות הפרט. להיפך, זו הגנת זכויות הפרט.

משה הריץ, תל־אביב

יפנה כעת בבקשה לעזרה אזרח שזרים פלשו לדירתו? למר שמש זמיר, ראש העירייה החדש. מי ישמש פה להורים שילדיהם יסולקו מבית־ספרם, כי הבניין הופקע לצורכי המתנחלים? אדם ששימש עד אתמול קצין נכסי נפקדים במימשל.

היעד הבא: ביטול צו־המניעה של בג"ץ, שהוצא לבקשת ראש־העירייה המודח, מוצטפה אל־נתשה. בעניין התוכנית להקים בלב העיר התנחלות של 500 מישפחות. מר שמש זמיר, כך מקווים המתנחלים, יודיע בשם תושבי „עירו", כי אין לו התנגדות להתנחלות.

אם הטיעון המישפטי המפולפל לא ישכנע את בג"ץ, אפשר יהיה לחכות לפרובוקציה הבאה, שתגרור אחריה את הרצח הבא — ואז אפשר יהיה ללחוץ על אלוף הפיקוד שידיח גם את השופטים העליונים.

ציפי בן־אפרים, חולון

שתי עובדות מתמיהות אותי בפרשת חברון:

1. מדוע בדיווח בהארץ אין מוזכר כלל רצח עובר־אורח מקומי ערבי, אשר חייו קופחו במירדף יריות אחרי

סרטים בטיולי הגליל:
● ת"א, הירקון 142, טל: 03-221372 03-220819 ● ירושלים, בן סירא 3, טל: 02-246858 ● טבריה, הירדן 10 טל: 067-20330
● חיפה, המגינים 43, טל: 04-522958 ואצל כל סוכני הנסיעות

ל.מדימט"
החברה המובילה במכונות משחק לבידור ולשעשוע
למנהלי ומפעילי „מדימט":
חמדה, עקיבא, יוסי וכל הצוות
זר ברכות
לחנוכת גלריית השעשועים
SHOOTING GALLERY
במגדל שלום בת"א
מחונכי הגלדיה
לירון ושירלי עצמור

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תוליעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

„העולם הזה" 1086
תאריך: 23.7.1958

גליון „העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הביא כתבת־שער תחת הכותרת „המארינס פולשים!", ובה דיווח על נחיתת כוחות המארינס האמריקאים בחופי לבנון, בשיאו של משבר שהזכיר בסיגנונו את משבר לבנון הנוכחי, אם כי לא בממדי הדרם שלו. הכתבה גם תיארה את תולדות המארינס, לאורך ההיסטוריה הצבאית של יחידות עילית אלה בצבא ארצות־הברית. המהפכה בעיראק, שהפילה את שילטונו של נורי סעיד, הביאה שתי כתבות דיווח. הראשונה: „ידידי, נורי סעיד מאת אלידד עיני, וההכתבה השנייה: „תחתני, נורי..." מאת נאג'יהה פשה, שבנה הוא גם נכדו של נורי סעיד, ושהתגוררה בתל־אביב עם רציחתו בידי המהפכנים בעיראק.

כתבה מצולמת תחת הכותרת „בארי־ש טוריפט" התייחסה לקבוצת תיירים יהודיים שהגיעו ארצה מברית־המועצות. כתבה נוספת שהתייחסה למהפכה בעיראק, היתה תחת הכותרת „האם יפלוש הלגיון שניתן?" והיא התייחסה לדיבוי של המרידה בראשית שנות הארבעים בעיראק (פרי־נאציזם) שהוכאה בעזרת הלגיון הירדני. הכתבה גם תיארה את קשרי המישפחה בין המלך חסיין ובין בן־דודו מלך עיראק שנרצח. מדור הקלנטע הביא תחת הכותרת „חיה הזמכת כוכבי" את סיפורה של שחקנית הקולנוע חיה הרריט, שכוכבה דרך בקולנוע העולמי.

בשער הגליון: המארינס פולשים ללבנון.

מאבק אטומי במרחב ★ לקראת משבר כלכלי ★

דן אלמגור בחיפה ★ מישאל סודי בין צעירי מפא"י

בקול ישראל. פרט לחרון דן אלמגור, המתאים את עטו וחרוזיו לכל מיפלגה, סיעה, עיר, חיל, קואופרטיב, חברה מיסחרית או ראש של עיריה אדומה — ובלבד שלצ'קים יהיה כיסוי — הרי כל שאר פרנסי התוכנית ואבותיה הם מן הוותיקים שבסופרי הבימות הזעירות: עימנואל הרוסי, הלל אביחנן, יהושע ברי־יוסף ויעקב אורלנר, כולם אבות־אבותיו של המטאטא המנוח.

„חוחני, נורי" ...

„סיפורה של נאג'יהה פשה הוצא ב„העולם הזה" לפני 25 שנה. נאג'יהה התגוררה בתל־אביב ונשאה שם עברי. בנה, היה נכדו של ראש ממשלת עיראק שנירצח, נורי אל־סעיד. הבן/הנכד, התגורר השבוע לפני 25 שנה, באחד מקיבוצי השומר הצעיר. בתצלום זה, נראית נאג'יהה פשה יושבת לצידו של צבאח אל־סעיד, בנו של המנהיג העיראקי הנרצח, בעת בילוי בלבנון, בשנות ה־40.

התוכנית עצמה שופעת עניין. עימנואל הרוסי משכנע את מאזיניו כי צריך לעלות לישראל, מפני ש„פה ציון והר הבית ופה ירושלים", יעקב אורלנר מספר שהירקון מסריח בגלל חיים לבנון, ושאבא חושי רוכב במסע ניצחון על גבו של סוס־דיוקן, יהושע בר־יוסף ממחיז מחזה שאין לו סוף, אין לו תוכן ואין לו צורה.

כל זה ביחד הוא תיאטרון. את תקציב פועלי חיפה מחייבים באלפי לירות, ואת הקהל הנלהב מזמינים במודעות ענק. „מה ישז" אמר אחד הצופים שיצא את אולם פרגוד: „זוהי ממש הצגת העשור. פעם היה לנו חישטרון. היום, אחרי עשר שנים, יש לנו חושיטרון".

אנשים

● שר־החינוך־והתרבות זלמן („זיאמה") ארן, בשעת נאום בכנסת: „הבדידות הטוטאלית של ספסלי הכנסת וכיסאות הכנסת מאלצת אותי לפנות עכשיו ולומר: כנסת נכבדה ונעדרת!"

● האפיפיור סיום ה־12, בנאום לפני 60 אלף נערות קאתוליות, בקריית הוותיקן: „לגבי אשה נוצרייה, עדיפים הבתולים על הנישואין. טעות בידי אלה החושבים כי הבתולים הם עיוות הטבע. להיפך, הם דומים לחיי מלאך."

● מבקר התיאטרון של הארץ ד"ר חיים גמזו, על הצגת הקיסר מנוס בתיאטרון הקאמרי: „הדיבור על הבימה היה בסולם פורטיסימו: בצעקות מראשית ההצגה ועד סופה. הכושית צועקת, ירדין צועק, וגם ניסן יתיר מנסה לצעוק, אך תודה לאל, אין לו קול."

העם

עיט, עיט על הריך

מעטים מאזרחי ישראל ראו אותם: מטוסים גדולים, כבדים ומסורבלים, שהתנהלו לאיטם בשמי ישראל, בכיוון דרום. הם דמו לציפורים גדולות — ציפורי גורל.

בימי קדם נהגו כוהנים עוברי־אלילים לנחש את העתיד ואת מיצוות הגורל לפי המעיים של ציפורים. השבוע לא היה כל צורך להביט לתוך מעיהן של ציפורי הפלדה המגביהות־עוף. בשורתן היתה ברורה גם כך — השתלטות ישראל במערך הצבאי המערבי.

ציפורי־גורל אחרות חגו בשמי הלבנון, ובכרסיהן השמנות נשאו מטען אימתני: פצצות אטומיות. בפעם הראשונה נפל צל הפטריה הקטלנית על‌אדמת המרחב: המילחמה האטומית, שתמיד נראתה לאזרחי ישראל כאיום הנוגע לאחרים — הפכה החל מהשבוע לממשות־קבע במרחב. כמו אזרחי לונדון, פאריס ושיקגו, יצטרכו גם בני חיפה להתרגל עתה למחשבה כי בלכתם לישון ובקומם בבוקר חי האטום בביתם.

המשק

חשבון ללא בהלה

„הקצינים החופשיים" שחוללו את המהפכה בעיראק, לא העלו על דעתם שהם יוצרים בעיות כלכליות מיוחדות לישראל. אולם מהרגע שהתפוצצה הפצצה העיראקית בחלל המרחב, נערכו בישראל בדיקות קדחתניות כדי לברר כיצד תעמוד המדינה בפני משבר אפשרי, כגון מילחמה חמה במרחב, הפסקת הזרמת הנפט הערבי למערב והפרעות בתעבורה הימית.

המסקנה הכללית: שום סכנה מיידית אינה צפוייה לישראל. במיקרה נוצר מצב שהוא חיובי למדי:

כדי לנצל במהירות האפשרית את מענקי המזון האמריקאיים, הצטברו בישראל עודפי מזון ניכרים.

מצב חלש בשטח הדלק. מאחר שזה עתה מתנהל משא־ומתן עם ספקים חדשים, לא הצטבר מלאי דלק גדול. כדי ללחוץ על חברת של, עוכבה ההספקה באופן מלאכותי.

בחדרי חדרים נערכו דיונים על אפשרות של קיצוב דלק. אולם קיצוב הדלק למכוניות נראה בלתי־יעיל ואילו קיצוב החשמל עורר התנגדות חריפה מצד חברת החשמל, שלמדה מנסיונה, כי הגבלה זמנית מרגילה את הקהל לחיסכון קבוע.

כמו מדינאים אחרים במרחב, נשאו על כן גם מנהיגי ומדינאי ישראל את עיניהם אל מיכליות הדלק האמריקאיות, מתוך תיקווה כי הדוד סאם ידאג לכמויות הנדרשות למדינה, שהשתלבה במערך ההגנתי שלו.

גענועי מילחמה. בכל זאת יש לצפות לעליית מחירים ניכרת בשוק הישראלי. הסיבה: התייקרות המחירים בעולם, כתוצאה מבהלת המילחמה העולמית. אפשר היה למנוע את עליית המחירים על־ידי סובסידיות מאסיביות, כהצעת פינחס ספיר. אולם פה נתעורר מיכשול חדש: לוי אשכול נעדר מתפקידו, הכולל בין השאר הקצבת כסף לסובסידיות. מקומו לא נתפס על־ידי פינחס ספיר, כמו במקרים קודמים, והמינוי של שר־האוצר־בפועל נמסר לעובר־בטל הגרמני של מפא"י, שר־בלי־תיק פרץ נפתלי.

נפתלי רצה להוכיח את עצמאותו. הוא השיב „לאו!" מוחלט לדרישתו של ספיר להקצבת כספים נוספים למתן סובסידיות חדשות. טען נפתלי: מישרדו של ספיר כבר השתמש בכל הכספים שנועדו לסובסידיות, מבלי להביא אפילו להגדלת הייצוא, או להוזלת המחירים לצרכן המקומי.

סיבה משכנעת יותר: לאוצר אין כסף.

מפלגות

יש לך קשיים?

אחד הצעדים הראשונים במערכת הבחירות לכנסת הרביעית, שאותה מכין מנגנון מפא"י בקפדנות מרובה, היה לארגן מחדש וביתר כישרון את חוגי־הצעירים של המיפלגה.

אחרי ש„המישמרת הצעירה" של מפא"י שבקה חיים לכל חי, תוך ויכוח רעיוני סוער בין חברי המישמרת ופולטיטרוקים מיפלגתיים שמנו מלמעלה, החליטה מזכירות המיפלגה לעלות על דרך חדשה, פחות מחייבת מבחינה פוליטית. תחת לפתוח קורסים לחברי מיפלגה חדשים, לערוך הרצאות רעיוניות, וויכוחים כלכליים או סימפוזיונים על כל נושא שבעולם, פתחה מפא"י מועדונים מפוארים, ציידה אותם במיתקני־תקליטים היי פידליטי, שכרה תיזמורות וערכה ערבי־ריקודים עם כיבוד חינם.

השבוע עלתה הפעולה לשלב חדש. אחרי שנה של עבודה חברתית בלתי־מחייבת, החליטו ראשי הפעולה להתחיל ברישום מסודר. שאלון משוכפל חולק בין מאות הצעירים, המבקרים בקביעות במועדונים. השאלון הכיל הכל: שאלות על ארץ הלידה, כתובת מגורים, משלח־יד. המפא"יים הצעירים נשאלו שאלות רבות־משמעות כגון: „האם אתה מרוצה ממקום עבודתך? האם אתה מעוניין במקום עבודה אחר?"

על חיין הפרטיים של החבר הצעיר, רצו המארגנים לדעת הרבה יותר: „האם יש לך בת־זוג? היש לך קשיים בהקמת מישפחה? אילו קשיים? קשיים כלכליים? דירה?"

לבסוף עובר השאלון גם לפסים חשוכים יותר: „האם יש לך דיעה כיצד צריך לערוך את הבחירות, לפי איזורים או לפי מיפלגות?" ואחרון אחרון: „אילו ליקויים אתה חושב שיש לתקן במדינה? מה לדעתך צריך להבליט במדינה?"

ממלאי השאלון אינם צריכים לפחוד שמא יפוטרו מעבודה אם יוודע כי הם משתייכים לחוגי הצעירים של מפא"י. השואלים הבטיחו בסופו של השאלון: „הפרטים יישמרו בסודי סודות!"

בידור

חושיטרון

להקת פרגוד מצליחה להופיע גם לפני אולמות ריקים כימעט מבלי לסכן את עצם קיומה או מקורותיה הכספיים השופעים. כשהוא ניזון מצינורות התקציב של חיפה הפועלית, אסף הקריין אליהו גולדנברג שחקנים גבוהים ושחקנים נמוכים, שחקנים שמנים ושחקנים רזים, שחקנית ותיקה ופרחי־בימה צעיר. אמר להם: „הנה קהל", והחווה קידה לפני פרנסי חיפה ועסקניה, שיצאו מכליהם מרוב שימחה לתיאטרון צעיר ולתוכניתו המקורית הראשונה.

פרגוד אינו מציג מערכונים קלוקלים או פיזמונים פורנוגרפיים שאסור לשדרם אחרי כן

נערת השבוע

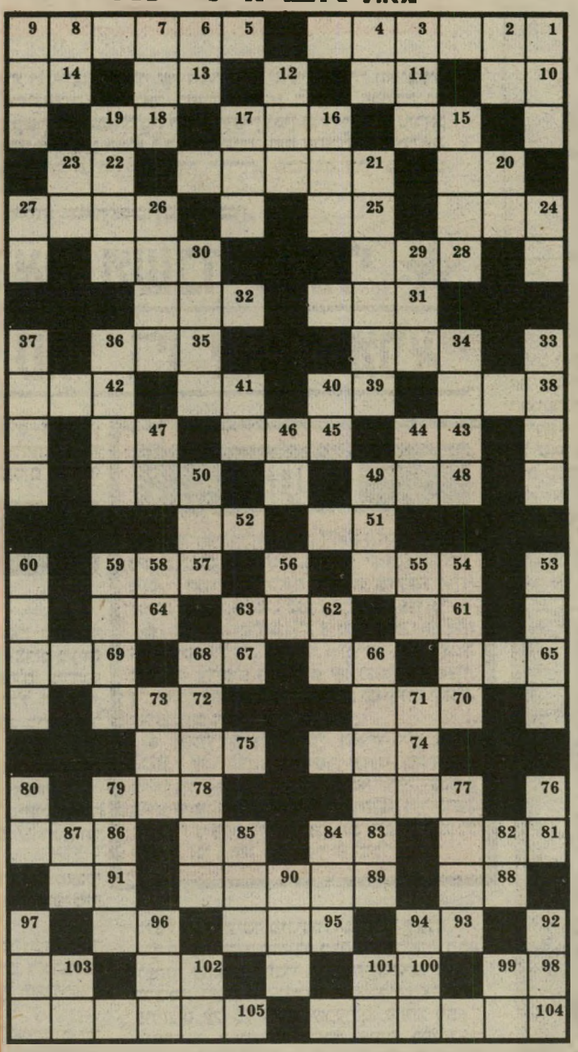

שהופיעה במדור „מיכתבים לרותי" היתה הזמרת והשחקנית נחמה הנדל, שחקנית להקת „בצל ירוק", שמילאה את התפקיד הנשי העיקרי בסרט הישראלי „עמוד האש" (לא הסידרה). בין השאר נכתב על נחמה הנדל: „יש לה אישיות מקסימה, שלא לדבר על ראש המביא במבוכה גברים רבים. כשאתה שומע את נחמה הצברית מפטפטת צרפתית בניב פאריסי מובהק, או אנגלית כאילו היתה אנגלו־סכסית, אתה מצייר לעצמך תמונה של ציונית טובה..." ביניתיים, העבירה נחמה הנדל את מגוריה לחוץ־לארץ.

תשבץ

2394

מאת **אביגיל ינאי**

מאוזן:

1) חסר סבלנות (3,3); 5) המקום בו נתגלו המגילות הגנוזות; 10) מספיק; 11) חבורה שכזאת; 13) זהב; 14) קוסם, 15) קורה, מוט עץ ארוך (יחזקאל מ"א ו'); 16 רפורט; 18) טבעת ברזל להבהמות; 20) כלי חפירה; 21) פליקן, 22) הגיע לכאן; 24) הוא טייל על פני הכנרת — כך טוענים; 25) שיש משובח; 26) שופר עשוי מקרנו של איל; 28) מחוז, פלך; 30) עוף יציב בארץ; 31) האיבר הנקבי של הפרח; 32)... ששתית ממנו אל תזרוק בו אבן"; 34) מדרגה; 53) אבן בחושן, 38) שר צבאה של דבורה הנביאה; 39) אחד השוואים; 41) בקשה, 42) חיזורים, כרכורי אהבה, 43) האות המהפכת זמנים בדקדוק; 45) שליח דרבנן; 47) הסכמה, 48) הבכור היוצא מרחם אמו; 50) מין חוטם, 51) בכורו של הצדיק תמים בדורותיו; 52) ממהר, 54) מכשיר השקייה; 57) תוצאות הנהר; 61) מצב במשחק המלכים; 62) דרך; 64) נחשול; 65) חרון; 66) זמן; 67) קבוץ בדרום; 69) עז שוכנת הרים; 70) אבנים מנופצות; 72) משך, לא לסירוגין; 74) קיטור; 75) פלגש; 77) דרגה צבאית בצבא פלשתים, 78) מטרה; 81) שסתום; 83) אנקול; 85) מילה הבאה לרבות; 86) פסל, אליל; 88 איש שיבה ; 89) ר"ת הנוספות לשמותיהן של ערי קודש בישראל; 91) סמל על בגד; 93) אינו עובר; 95) חרפה וגם שבח, 96) חיל הנשים בראשיתו של צה"ל; 98) שליח; 100) כלי מכלי השחמט; 102) שדה מרעה; 103) אויב; 104) בהשאלה — אמצעי למטרה מסוימת, מכשיר; 105) תכנית יומית בטלויזיה הלמודית, (3,3);

מאונך:

1) פינה; 2) בעל־חיים נושא שריון, 3) מאבני הריחיים; 4) אותיות הסימון לנקבה רבים, 6) חצי מנוף; 7) גשר אל הים; 8) טבעת של מתכת להברגה; 9) מול; 12) בן צבע; 15) כתב־עת; 16) דג ים טורף; 17) אכסניית דרכים עתיקה; 19) מפעולות החשבון; 20) מפלאי הטבע של הקרמונים, 21) שדה זרוע דגנים או ירקות (3,3); 23) חודש מחודשי השנה; 24) שם נתקיימה מושבה צבאית יהודית במצרים העתיקה, 26) פרסטיז'ה; 27) תורך; 29) מתח דקרוקי; 30) הרעיון המרכזי; 33) החזה הצוחק; 34) בהשאלה — שכוונתו נראית בבירור; 36) מעין מתנה בצורת רמים; 37) שליח באיוורנו וגם נחמדך; 40) פרפר לילה; 41) כלי מאור; 44) יחידת הספק חשמלית; 46) אביון; 47) בת־קול; 49) גחלת, ניצוץ; 50) פחד־מה; 53) חנוכת ספינה; 54) בהשאלה — עיוות דין (ישעיהו ה' ז'); 55) מורח, 56) דבק בעם ישראל; 58) פרי בוסר; 59) מלך המוסלמים; 60) שכונה ביהושלים; 62) פנייה בגוף־שני לנקבה; 63) גנוסיה; 66) מתיחות נפשית יתרה; 68) פרפראות, מנת המתיקה; 71) אשנב; 73) עורק עבה הבולט בפרי; 76) זחל של עש הבגדים; 77) ממאן למלא רצון אחרים; 79) חזק ותקיף בדעתו; 80) חיק; 82) מחוספס; 84) סופר יהודי אמריקני בעל "המרד על הקיין"; 85) חומר מינרלי, סידן גפריתני; 87) מסך של מסוף; 90) מלך מואב; 92) פחד; 94) בשקט; 96) יבש; 97) רוכב על סוס; 99) דמות מטושטשת, 101) חלמיש; 102) כבש מפוטם; 103) נצח.

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

★ **קורסים**
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)

★ **סלון ומכון יפי**
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעות

★ **הכנת כלות**
* מחירים עממיים * שרות מעולה

1983

ת"א, דיזנגוף 190 (יודפת 4) 226066, 229388

תן טרמפ לחייל

מכתבים

(המשך מעמוד 20)

ריח של גזענות

מה כל־כך מפחיד בבתי־חולים ערביים?

הרופאים זכו בעת שביתתם למידה רבה של תמיכה ציבורית, שכן הציבור חש שמדובר כאן במאבק צודק החורג מגבולות סיכסוך עבודה רגיל. יש להצטער מאוד, דווקא משום כך, שבשולי פרשת הרופאים עולות נימות שנודף מהן ריח חריף של גזענות.

ד"ר נפתלי שני, אשר ניהל את שביתת הרופאים בבית־חולים סורוקה בבאר־שבע אומר: "שידור הידיעה כי עומדים לשלוח חולים לבית־חולים ברצועת עזה גרם לי לכאב מטויים. ידעתי שהציבור מרגיש רע מעצם האישפוז בבתי־חולים ערביים, אבל הייתי שקט מצפונית, שכן ידענו שלא היתה שום כוונה לשלוח חולים לבתי־חולים ערביים, וזה היה רק מידע מגמתי שהפצנו כדי להפעיל לחץ על הממשלה."

קשה להבין מדוע היה מצפונו של ד"ר שני צריך להציק לו אילו באמת שלח חולים לבתי־חולים ערביים. כלום אין ד"ר שני יודע שגם רופאים ערבים נשבעים את שבועת היפוקרטס, וגם הם מטפלים במסירות בכל חולה המגיע אליהם, בלי קשר ללאומיותו ולדתו?

העיתונות נדרשה לשבוע האמנות הפלסטינית, שבמיסגרתה הועלה המחזה אלף לילה ועוד לילה של זורק האבנים בתיאטרון נווה־צדק, הגדיל לעשות גבריאל שטרסמן ("תקופת האבן בנווה־צדק", מעריב 5.7.), שיצא מבוייש מתיאטרון חסר־בושה, רחמנא ליצלן.

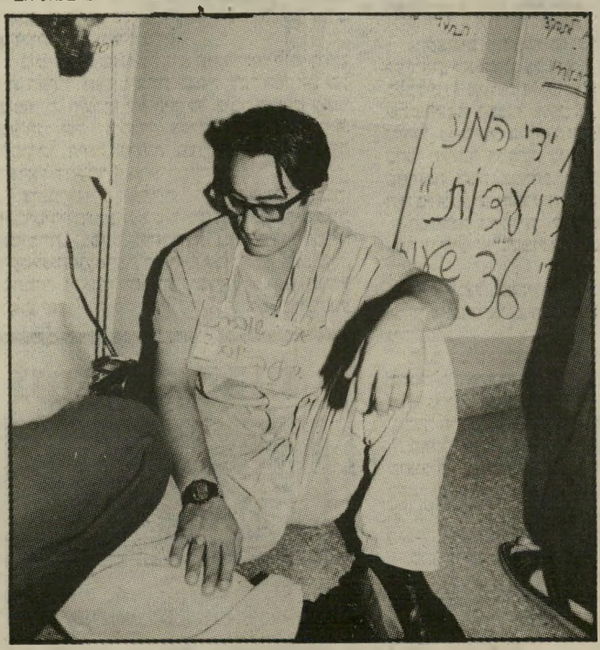
ראשית, מהם תיאטרון מחזאות טובים? אלה המעלים חומר מחזאי חריף, מגרה את האינטלקט, הרגש והמוסר, מדגדגים את חושינו ואינם נותנים מנוח. מעבר לזה, כמובן, נדרשים שחקנים טובים, בימאי וכיוצא בזה.

שנית, אין אנו חייבים להסכים עם תוכן המחזה וכל עוד הוא עומד בבחנים תיאטרליים (ולאלה חוקים משלהם), הרי הוא לגיטימי ורצוי.

שלישית, אם המחזה עבר על חוקי־הצנזורה (מטעמים בטחוניים כנפיו, והוא בלבד, גם אם חלחלה אחזה בגוום של שטרסמן ודומיו).

רבים אינם נדרשים לכל אלה. מציק להם שתיאטרון ישראלי (הרי מיזרח ירושלים סופחה למדינת־ישראל), רואה את הוויות החיים מזווית שונה משלהם, ומעלה אותן על קרשי־הבימה.

האם נביאי־ישראל "בהצגותיהם"

ריפא שובת
לא התכוונו ברצינות

ערבו לחיך השילטונות דאז? האם ויליאם שקספיר היה לטעמם של שליטי בריטניה, כאשר הציג את מלכיהם כפי שהציגו ולא נבוא ונירדש למחזאים מודרניים רבים וגדולים אחרים.

יש לקוות כי מחזאות טובה תוצג אצלנו, גם אם לא תיתן מנוח ומרגוע. גם לפלסטינים, המהווים מחצית מד־אוכלוסיה בתחומי ארץ־ישראל, הזכות להביע עצמם, במסרים אמנותיים שונים.

דן יהב, תל־אביב

● ● ●

סקופ הסטטוסקופ

רעתה מותר לגלות: 17 היסוכונדרים מאזור המרכז התאבדו בזמן שביתת הרופאים מכיוון שסכלו מחוסר עניין?

אילה גיל סנשרשה, נתיב הל"ח

אין הומניזם ערתין

על כינוס היהדות במכון וין־ליר.

לאגודתנו ההומניסטית החילונית בישראל אין כל קשר לכינוס שנערך במכון וין־ליר על "היהדות ההומניסטית" בארצות־הברית.

התנגדנו ואנו מתנגדים להומניזם עדתי או לאומי. אנו רואים בצירוף של יהדות והומניזם פגיעה במשמעות הצגת האפשרות כי חולים יהודים יטופלו על־ידי רופאים ערבים כדבר נורא שיש למנוע אותו, הוא ביטוי מדהים של גזענות. די לזכור כי־צר העיתון הנאצי דר שטרימר הקדיש חלק גדול מתעמולת הזוועה האנטי־שמית שלו למעשיהם, כביכול, של רופאים יהודים בחולים "ארים", כדי להבין את חומרת מעשהו של ד"ר שני.

לדעתי חייב ד"ר שני להתנצל התנצלות פומבית לפני הרופאים הערבים שבהם פגע פגיעה חמורה.

דליה בקר, תל־אביב

● ● ●

מחזאות טובה מהי?

גם לפלסטינים הזכות להביע את עצמם.

(המשך בעמוד 24)

רו-אד

האצילות מחייבת משהו שונה: עדין יותר, טוב יותר.

האצילות מחייבת מונקו.

סדרת תכשירי האיפור היוקרתיים
של מונקו כוללת:
צלליות לעיניים,
אבקה זוהרת לעיניים,
שפתונים ולכות תואמות,
עפרונות איפור,
מסקרה ועוד.

להשיג בכל־בו שלום ובפרפומריות המובחרות.
יבוא והפצה: נירין בע"מ טל': 03-289391.

Monaco. האצילות מחייבת.

הזדמנות חד־פעמית!
מגרשים מאושרים לבניה
במחיר ובתנאים הטובים ביותר בישראל
מבצע ל־4 מגרשים בלבד!

בצפת – הר כנען
מיקום מצויין ומרכזי, נוף מרהיב לכנרת
4,750 דולר בלבד במזומן!
היתרה ב־12 תשלומים שווים
של 500 דולר כל תשלום
התשלום בשקלים לפי שער יציג
המחיר כולל מע"מ ● קרקע פרטית + טאבו
מקרקעין ופיננסיים בע"מ ת"א, אלנבי 44
טלפון: 03-658826 בשעות 09.00-13.00, 16.00-17.30
בצפת אצל מר ריזן 067-71530

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת
DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD
ויזה
ישראכרט
שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום
פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רצוף
03-227117/8

מחירון דירות
מדריך מסווג למחירי דירות חדשות לפי ישובים. מציג בצורה השוואתית מחירי דירות של חברות בנייה בכל הארץ.
הופיע
ועומד למכירה בדוכני העיתונים.
חדש
הפצה: "גד", 03-337056.

מכתבים

(המשך מעמוד 22)

הקלאסית והאוניברסלית של ההר־מניזם והטעיית הציבור החילוני הישראלי. כחברה באירגון ההומניסטי הבינלאומי, התנגדה אגודתנו ותתנגד לקבלת ה„אגודה ליהדות הומניסטית" מדטרויט, כחברה באירגון הבינלאומי.
יצחק חסון, תל־אביב

● ● ●

ספינקסו של קודח

קיץ.קיץ. קיץ בשרייך קץ.

בכיה לדורות

נעשינו אדישים למראה גוויה מכוסה
לקריאה „חובשי!" לרגל שטועה,
חסרי סבלנות לצפיה בתמונות
אב המספיד את בנו.

הפכנו אטומים לשמע השמות,
מתנשאים, שונאים, חסרי הגיון.
מתפעלים מכוחו של פגז מתוחכם,
בורחים, ומביטים רק לטווח הקרוב.

אולם יש מי ששואל איך זה קרה,
מבין את רגשי הזולת,
יש מי שזוכר תחושת גאווה,
וכואב את התלפתה בבושה.

„הם שונאים אותנו — נראה להם"
מכריזים בעוורון מחריד,
ועלינו להביט מהצד, לשתוק,
להבין...
כי אחרת נקרא בוגדים מסוכנים,
ונחרש יותר מתוסכלים.

המבוגרים מחפשים היכן הטעות,
הצעירים מחפשים כיצד לשנות.
אחרים בורחים לחו"ל או
לקליפת קירות וכל אחד חש
בדידות. בדידות של ויכוח ללא
טעם, בדידות הטובעת בין פנים
אדישות, בדידות החולפת מידי
פעם כשכביכר מתנוססות הסיס־
מות. אז תאמרו שאני תבוסתנית,
רגשנית יתר על המידה. כי אני
מתגעגעת לישראל מהסיפורים
של אבא.

גבריאלה בוסק, תל־אביב

בורג וחוקי הטבע
לא נכנע, לא נכנע

אין דבר. ממשלה באה וממשלה תולפת, קיץ בא וקיץ הולך — אך הד"ר בורג לעולם מולך.
מרים חן, תל־אביב

● ● ●

איזון בין אדם ואדמה

הקוראים מבקשים להקדיש רגע של מחשבה לידיעה שהתפרסמה בעיתונות: „צפו־יה השמדת עשרות אלפי טונות של יבולי פירות וירקות."

בתוך האחרון היו יבולים מבורכים ביותר, והאדמה הניבה שפע פרי וירק. האם הציבור ישתוק על השמדת כמויות מזון אדירות?

80 אלף מישפחות ברוכות־ילדים היו יכולות להרבות באכילת הפרי, והיו יכולות לספוג את כל היבול. השר־קולים המיסחריים העומדים מאחרי השמדת מזון בריא, מנוגדים לשכל הישר, ומנוגדים לחוקי השפע והברכה. כידוע לכל עקרת־בית.

ידועים לנו השיקולים הכספיים־רווחיים הפועלים פה, בניגוד לחוק האיזון בין אדם ואדמה: ואלה השיקולים:

● הורדת מחירי השוק בגלל גודל ההיצע;
● יוקר ההובלה והשיווק.

אכן, אם המערכת אינה משכילה להתמודד עם השפע, הנה הצעה פרקטית:

למסור את היבולים לידי זחבי, אירגון־מישפחות־ברוכות־ילדים. זחבי מונה בשורותיו 80,000 מישפחות ברוכות ילדים, שלהן ניתן למכור את היבול בשליש המחיר, או במחיר סמלי. ישתכר נא העם מן היבול השופע, ולא ישרפו את הפירות.

ההובלה והמכירה יתנהלו על ידי אירגוני מתנדבים.

מהענבים אפשר לעשות צימוקים, ומשאר הפירות אפשר לעשות שימורים.

למרות מילחמתו העקשנית של שר־הפנים בגחמות הטבע, החליטה השבוע הממשלה להנהיג שעון־קיץ. נראה, כי נימוקיו המדעיים של הד"ר יוסף בורג נפלו על אוזניים מתמוססות ומלוהטות. עוד ניצחון של השמש על השכל הישר.

לא, זה לא קרה בישראל. התבר־סתנים, שנכנעו לשמש הקודחת של יולי, אינם אלא חברי ממשלת מצדיים. בקאהיר, מסתבר, קם דור שאינו יודע את יוסי.

לדעתנו, יש לאסור על השמדת המזון, באמצעות חוק בכנסת.
ציפור וידידה אלפרין, אמיר צייגר, יואב ורות קדרן, זיכרון יעקב, רחל נוישטדט, הדסה ארבל, חיפה ברוך סולצינר, כרמיאל, עדי יעקובי, גני־תיקווה, ורד אברהמי, יצחק וחווה ברנר, תל־אביב.

● ● ●

היה כדאי?

האם לא היה צריך להבליט את הפגישות עם מנהיגי אש"ף?

בימים אלה מופיעות מודעות מטעם המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני, תחת הכותרת „המרד באש"ף רע לישראל".

אני מסכימה לכל מילה המופיעה במודעות אלה. השאלה היא, האם מחנה השלום עשה מספיק כדי למנוע קרע זה? עובדה היא שהבלטת הפגישות עם מתוני אש"ף — חממי וסרטאווי — הסתיימה במותם.

בגליון העולם הזה (2382) כותב העורך על הפגישה ההיסטורית עם ערפאת בביירות הנצורה לפני שנה. בין השאר הוא מציין: „ההסתערות על ערפאת בימים אלה באה, בין השאר, בגלל פגישה זו."

אולי יש כאן מקום להירהור מחודש על כדאיותה של הפגישה, דווקא בגלל תוצאותיה באש"ף?
אפרת גרינברג, רמת־גן.

במיוחד לאלרגיים

חתולים סיאמיים יפהפיים, כלבי בסט (האש פפי) ולחוכבי כלבים הסובלים מאסטמה — כלב מקסיקני (כלי שער).
להשיג באגודת צער בעלי חיים בישראל, סלמה 30 יפו. טל. 03-827621.

לידיעת הקוראים

קוראים השולחים מיכ־תביהם מתבקשים לנסח אותם בקצרה, לבתוב או־תם במכונת־כתיבה ברווח כפול ועל צידו האחד בלבד של הנייר. עדיפות תינתן למכתבים תמונות למיכ־תביהם.

מגישה שהובלטה*
האחד נרצח, השני מותקף

• סרטאווי, פלד, ערפאת ואבנרי בסוף ינואר

פתוח במוצ״ש

לרגל המבצע יהיו משרדינו
ב-ת״א, ראשל״צ, נתניה ופ״ת
פתוחים במוצ״ש החל מצאת השבת.

דירות בהנחות עד רק $10,000 בחוזה

שבוע אחרון למבצע

נתניה

גני ניצה הפרויקט היוקרתי ביותר הנבנה היום בנתניה 2 חדרים

מחיר מבצע **$50,000** ~~$63,000~~

3 חדרים

מחיר מבצע **$69,000** ~~$85,000~~

4 חדרים

מחיר מבצע **$94,000** ~~$115,000~~

תל-אביב

ברח׳ ארלוזורוב 166 4 חדרים + גג + חדר, בבנין מפואר בן 10 דירות בלבד.

ברח׳ חתם סופר 9, בצפון הסולידי בבנין יוקרתי בן 8 דירות בלבד, 4 חדרים

מחיר מבצע **$120,000** ~~$145,000~~

פתח-תקוה

בכפר גנים ברח׳ בן-צבי 4 חדרים

מחיר מבצע **$64,000** ~~$75,000~~

4 חדרים + גג

מחיר מבצע **$78,000** ~~$95,000~~

חדש

בכפר גנים ברח׳ פלדמן החלה ההרשמה: באחד האזורים המבוקשים והיפים בפ״ת 4 חדרים

מחיר מבצע **$72,000** ~~$82,000~~

רח׳ עין גנים — כרמלי 4½ חדרים

מחיר מבצע **$81,000** ~~$91,000~~

רמת-השרון

3 חדרים + גג + חדר

מחיר מבצע **$79,000** ~~$95,000~~

ראשון-לציון

בגבעת לוינסון רח׳ הירשפלד 4 חדרים כולל מע״מ ופיתוח

מחיר מבצע **$55,000** ~~$70,000~~

בגן הברושים 5 חדרים 2 מפלסים צמודים ל-7 דונמים גן ציבורי

מחיר מבצע **$75,000** ~~$85,500~~

קוטגיים בגני איתי, 5 חדרים 3 חצאי מפלסים

$103,000 ~~$125,000~~

המחירים אינם כוללים מע״מ

משרדנו בלונדון
Morley house 320 Regent st.
London W1R-5AB Tel.6361748

אברהם גינדי

תל־אביב	פתח־תקוה	רמת־השרון	ראשון־לציון	נתניה
כבר הסרינה ה באייר 10	חיים עוזר 28	סוקולוב 84	הרצל 62 צמוד לתחנת הדלק סונול	הרצל 18

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

ארוחת בוקר של עשירים?

רק באגדות ובדיזנגוף סנטר

הארוחה כוללת שלוש ביצים בתוספת בצל, תפוחי־אדמה,
ביקון הם, נקניקיות - הכל מטוגן בצורה החביבה עליך. סלט
ירקות גדול, לחם או לחמניות או טוסט חמאה, ריבה ודבש,
עוגה ועוגיות, מיץ אשכוליות או תפוזים וקפה או תה - חופשי חופשי

הכל במחיר המצחיק של -.130 שקל.
אז מה אתה עושה כשאתה קם בבוקר?
קפוץ לדיזנגוף 110 לארוחת בוקר של עשירים
מגיע לך.
בין השעות 7:.00 ל־11:00 -
ארוחת־בקר של עשירים במחיר מגוחך
ב דיזנגוף 110.

ישראכרט אלא מה.

מארה על שתיהן

בימי המנדאט סיפרו כי הנציב העליון הבריטי הודיע פעם לממונה עליו, שר־המושבות בלונדון, שהוא מתכוון להתפטר. הוא נימק את כוונתו בכך שגם היהודים וגם הערבים מקללים אותו.

תשובת השר הבריטי היתה: „אם אחד משני הצדדים יפסיק לקלל אותך, תפוטר!".

במידה מסויימת, אני מרגיש שאני נתון במצב דומה.

זמן־מה אחרי עלייתו לשילטון, סיפר מנחם בגין לעיתונאים שפעם, בשנות ה־50, פנה אליו איסר הראל, מי שהיה אז הממונה על שרות־הביטחון. הראל גילה לבגין בסוד שהגיעו לידיו ידיעות מוסמכות, הקובעות שאני סוכן סובייטי. על כן החליט

שקספיר

דויד בן־גוריון לעצור אותי באורח מינהלי. אך אין הוא מוכן לעשות זאת מבלי לקבל על כך מראש את הסכמתו של ראש האופוזיציה — ח"כ מנחם בגין.

בגין השיב להראל שאינו מאמין לסיפור הזה. אם יש לו הוכחות להאשמתו, שיואיל נא להציג אותן. ולא — יתייצב הוא, בגין, בראש המחאה נגד מעצרי.

ידעתי על כך, כי יעקב מרידור, שהיה אז חבר ועדת־החוץ־והביטחון של הכנסת, טרח להודיע לי על כך מיד.

בן־גוריון והראל ידעו, כמובן, שזוהי האשמה שטותית. אבל הם רצו להיפטר ממני, כי „השבועון המסויים", — כפי שבן־גוריון התעקש לקרוא לו — היה בקוץ בעשרם. אחרי פרשת עמוס בן־גוריון, פרשת קסטנר ופרשות אחרות החליט הראל — כפי שסיפר בעצמו כעבור שנים — כי העולם הזה הוא „האוייב מס' 1 של המישטר".

הצד המשעשע של הסיפור הוא שבערך באותה התקופה החליט, כנראה, מישהו בשרותי־הביון הסובייטיים שאני סוכן אמריקאי. אמנם הייתי ברשימת־המועמנים למסיבה השנתית של השגרירות הסובייטית ברמת־גן לרגל יום־המהפכה, אולם בכל פעם, כשהחליט מוסד פרו־סובייטי לכלול אותי ברשימת המשתתפים במישלחת למוסקווה, חזרה הרשימה משם כששמי מחוק.

אני מניח שהנאומים שלי בכנסת על זכויות־האדם בברית־המועצות, לכל האזרחים בכלל וליהודים בפרט, לא שיפרו את המצב.

האמריקאים לעומת זאת, לא הזמינו אותי מעולם אף למסיבת יומם הלאומי, ה־4 ביולי.

כך אני חי לי באושר, כשאני חשוד במידה שווה בעיני הנציגים של שתי מעצמות־העל.

האמת היא שאין לי יחס ריגשי כלפי אף אחת משתי המעצמות. אני מתייחס אל שתיהן במידה שווה של חשדנות.

אמנם, המישטר בארצות־הברית קרוב לליבי יותר מאשר המישטר הסובייטי, ואני יודע לאין שיעור יותר על התרבות ואורחות־החיים בארצות־הברית, שבה ביקרתי פעמים רבות, מאשר בברית־המועצות, שבה לא ביקרתי מעולם. אך אני מתייחס אל שתיהן כישראלי וכתושב המרחב הזה. ומזווית זו, דרוש מיקרוסקופ כדי להבחין בהבדלים ביניהן.

שתי המעצמות רגות במים העכורים של המרחב. לשתיהן אין כל עניין בשלום־אמת, בידען היטב שמרחב ערבי־ישראלי מאוחד, החי בשלום, יסלק את שתיהן מעמדותיהן המדיניות, הצבאיות והכלכליות.

שתי המעצמות משלמות מס־שפתיים לשלום, אך פועלות כמיטב יכולתן כדי לחסל את כוחות־השלום בשני הצדדים. שתיהן תומכות בניצים ובאנשי־הסירוב — זו בישראל וזו בעולם הערבי.

במידה שיש לי אהדה לכוחות עולמיים, היא נתונה לעולם השלישי. ליבי יוצא אל העמים המבקשים להשתחרר מדיכוי ומניצול — הכושים בדרום־אפריקה, העמים מוכי־העוני במרכז אמריקה, בני השבטים באפגניסטאן, הפועלים בפולין והנעדרים בארגנטינה.

שתי המעצמות, שצברו בידיהן עוצמה כבירה מכל הסוגים, מנצלות את הכוח הזה כדי להבטיח לתושביהן רמת־חיים גבוהה ככל האפשר, על־חשבון העמים הפחות־מאושרים. למען מטרה זו הן מוכנות לדכא, לעשוק ולתמוך ברודנים מבחילים. זה טיבעי — ומי אנחנו, הישראלים של 1983, שנטיף מוסר לאחרים?

אך כשם שכוחות־השלום בישראל נאבקים כדי לשים קץ למצב המחפיר הזה אצלנו, מותר לנו לחוש אהדה ולהושיט יד לכל הלוחמים לאותם האידיאלים, באשר הם שם, במערב ובמזרח.

ואם אין זה מוצא חן בעיני מישהם בוושינגטון ובמוסקווה, לא נוכל אלא לצטט את דבריו של מרקוטיו במחזה רומיאו ויוליה: „מארה על שתי מישפחותיכם!".

משהו מופלא

כאשר כתבתי את הרשימה הקודמת, סיימתי במילים: „לא נוכל אלא לצטט את דברי הנסיך של ורונה, במחזה רומיאו ויוליה..." תוך כדי כתיבה, צץ בי ספק. האם אני באמת בטוח במאה אחוזים שהנסיך הוא שאמר את הדברים במחזה? ואולי זה רק נדמה לי?

ניגשתי אל ארון־הספרים, הוצאתי את כתביו של ויליאם שקספיר ועיילעלתי. חיפשתי את הפסוק במקום ששם זכרתי, ולא מצאתי. הייתי זקוק לחיפוש ממושך כדי לגלות שלא הנסיך עצמו אמר את המילים, אלא ידידו.

תוך כדי כך הירהרתי בכל המכניזם המוזר הזה, שהוליד את הציטוט. הנה אני יושב מול שפת־הים של תל־אביב וכותב על נושא הנוגע לי, ותוך כדי כך עולה במוחי פסוק המתאים למצב שבאתי לתארו. „מארה על שתי מישפחותיכם." הוא היה מצוי אי־שם בזיכרוני, כשהוא קשור למחזה מסויים של סופר מסויים, ועלה מעצמו ברגע הדרוש. הפלא ופלא.

אך זהו רק סוף התהליך. ישב לו אדם באנגליה לפני כמעט 400 שנים — ועד היום יש ויכוח לוהט על זהותו של האיש, אם היה או לא היה, ומי היה — והוציא תחת ידיו פסוק נהדר כזה: A Plague o' both your houses מלים הנחרתות בזיכרון, סיסמה ממש.

איך חשב על כך? איך זה בא לו? האם שמע זאת באיזה מקום? האם עברה על עירו מגיפת־דבר? האם המציא זאת אי־פעם תוך כדי שיחה? האם זה עלה במוחו מעצמו ברגע היצירה? מאז ראו וקראו את המחזה מיליוני בני־אדם, במאה שפות ויותר, והמלים האלה צללו בניבכי זיכרונם ונשארו מעוגנות שם. כן הפכו חלק מעולמם הרוחני של כל המיליונים האלה, ואני ביניהם — 16 דורות אחרי שזה נכתב, בארץ אחרת, אולי בשפה אחרת, (אני עצמי נוכרתי במילים דווקא בשפתן המקורית.)

והנה אני כותב הדברים, ואולי גורם לפלוני או אלמוני ליהרהר ככך לרגע, ואחרי 20 או 40 שנה אותו פלוני אלמוני ייזכר בהם האין זה משהו מופלא?

הקאריירה הבלשית שלי

באחד הימים ב־1943 שאל אותי דויד תידהר אם אני רוצה לעבוד אצלו.

הכרתי אותו באגודה פוליטית, ששמה לה למטרה להביא להקמת ממשלה יהודית בגולה. (הכוונה היתה, כמובן, לממשלה יהודית לארץ־ישראל, שמישכנה יהיה לפי שעה בחו"ל אבל האגודה היתה חוקית, והניסוח הזהיר של מטרתה נועד לשמור על מעמד זה.)

תידהר היה אז אגרה חיה. הוא היה מראשוני הקצינים היהודיים במישטרת המנדאט הבריטי, וכתב רב־מכר (במושגים של אז) על עלילותיו. פורסמו חוברות בלשיות („בלאשים", בשפתנו), שנמכרו בקיוסקים, ושבהן היו שלושה גיבורים: תידהר עצמו, שרלוק הולמס הארצישראלי, סגנו אלמוג ועוזרו ירמיהו.

באותה עת היה תידהר נתון בצרה. אלמוג נעצר על־ידי הבריטים ונמק באחד ממחנות־המעצר שהוקמו לאנשי המחתרת. זה עתה נעצר גם ירמיהו. בדיוק אז נתקלתי בתידהר, וכך נולד הרעיון.

קפצתי על המציאה, והייתי בן־לילה לבלש. אך המציאות היתה שונה מאוד מזו שתיארתי לעצמי.

תידהר ישב במישרד, ולא זז משם. כבר מזמן לא עסק בעבודת־שדה. היתה לו תיקיה גדולה, ובה הוכנס באופן שיגרתי כל שם שהופיע בעיתון — ידיעות, הודעות, מודעות, הכל. מכיוון שהישוב היה אז קטן, בסביבות חצי מיליון נפש, הגיע כמעט כל אדם לתיקיה זו.

המישרד לא עסק בבילוש אחרי בעלים, נשותיהם ופילגשיהם. העיסוק העיקרי היה איתור של כתובות. כשבאה בקשה כזאת, חיפשנו את השם בתיקיה. אם נמצא שם, הסתיימה החקירה. אם לאו, חיפשנו מישהו בעל אותו השם, או בעל אותו המיקצוע, ואז החלה העבודה האפורה של איתור האיש.

זאת היתה עבודה משעממת, עבודת־דגליים. פשוטו כמשמעו, כי בימים ההם לא חלם איש מאיתנו על מכונית פרטית, או אף על אופנוע. נסעתי באוטובוסים, או הלכתי ברגל.

אחרי כמה חודשים של עבודה זו באה לי החקירה הגדולה הראשונה. היתה פריצה לקופת־החולים הלאומית, וראשיה לא רצו לערב בזה את המישטרה. היה חשד שזוהי „עבודה פנימית". ניהלתי חקירה כמו בקולנוע, חקרתי את העובדים שת"ערב, בדקתי את המימצאים והגעתי למסקנה שיש סבירות גבוהה — אך לא ודאות — שמישהו מסויים ביים פריצה כדי לחפות על גניבה. איני יודע מה קרה הלאה.

תידהר

ניהלתי כמה וכמה חקירות כאלה, וכך רכשתי נסיון.

באחד הימים קרא לי תידהר לחדרו. ישב שם גבר מהודר, שהוצג לי כנציג של התאחדות בעלי־התעשייה. ענף היהלומים. „תשמע מה שהוא אומר," אמר תידהר.

בראשית המילחמה (העולמית) החלה מתפתחת בארץ תעשיית היהלומים. בלגיה, המרכז עד אז, נכבשה בידי הנאצים, וישראל באה במקומה. ליהלומים היתה חשיבות רבה מאוד בתעשייה המילחמתית.

לצד המיפעלים הרשמיים, שעבדו למען מאמץ־המילחמה הבריטי, התפתחה מעין מחתרת של עבודת־בית בלתי־חוקית ובלתי־מבוקרת. פועלים שלמדו את המיקצוע התקינו בבתיהם מכשירים ועסקו בעיבוד יהלומים מובחרים. היה קיים חשש חמור מאוד שהיהלומים המעובדים הובחו לתורכיה הניטרלית, ומשם לתעשיית־הנשק הנאצית באירופה הכבושה, שהיתה מוכנה לשלם עבורם כל מחיר.

הבולשת ניסתה לאתר את בתי־המלאכה הבלתי־חוקיים. ונכשלה. האינטליג'נס (אמ"ן הצבא הבריטי) ניסה ונכשל. „עכשיו אנחנו רוצים שתנסו אתם." אמר האיש בעל־החליפה. „זאת תהיה העבודה שלך", אמר תידהר.

חיפשתי את עקב־אכילס של הפעולה. ליטוש היהלומים נעשה בדיסקים, שהיו זקוקים אחרי זמן־מה לשיוף. איתרתי את בית־המלאכה שעסק בכך — גם הוא באופן בלתי־חוקי, כמובן. במשך כמה שבועות עקבתי מדי יום ביומו אחרי היוצאים מבית־המלאכה הזה, וכך איתרתי את הסדנות הפרטיות בבתים.

זה נשמע מרתק, אך היתה זאת עבודה קשה מאוד. הייתי קם מוקדם מאוד בבוקר, תופס עמדה ברחוב הגדוד העברי בדרום תל־אביב (שם נמצא בית־המלאכה) ועוקב אחרי מי שיצא כשחבילה חשודה בידיו. אז לא היה לי זקן, והיה לי קל להתחפש. היו עימי אביזרים שונים — כובע־מיצחיה, חולצה רוסית, מיקטורן — כך שהחלפתי את הלבוש כמה פעמים ביום. השאר היה עיקוב פשוט: ברגל, באופניים, באוטובוס, במונית. אמרתי לנהגי מוניות: „סע אחרי המכונית ההיא" בחיי. ביחוד נרשם בזיכרוני תימני זקן וערמומי, שהוביל את הריסקים לכל מיני מקומות. אחרי זמן־מה הבחין בי. זה הפך למישחק של חתול ועכבר. התפקיד שלי היה להתחפש היטב ולעקוב בזהירות. כאשר נרגעו חשדותיו, הוא הוביל אותי ליעדי.

במשך חודשיים־שלושה גיליתי בצורה זו עשרות בתי־מלאכה בלתי־חוקיים. בינתיים עברה המשימה ממישרדו של תידהר לאירגון־השומרים. והמשכתי בתפקידי במסגרת זו. הבוס היה אברהם דוריאן, דמות ססגונית מאוד, שומר ותיק מכפר־סבא, ושנראה תמיד כאילו ירד זה עתה מסוסה ערבית אצילה. הוא חבש בכל עת כובע אוסטרלי ונשא גם במרכז תל־אביב מקל ערבי כבד. מובן שלבש מדי־חאקי. מזכיר האירגון היה אליהו נאווי — כיום ראש עיריית באר־שבע.

דרויאן התחכם ושכר אותי בקבלנות. אך כאשר ראה בתום החודש הראשון ששכרי הרקיע שחקים (הרווחתי בחודש אחד 22 ל"י, סכום אגדתי ממש בימים ההם, וקניתי את מכונית הכתיבה הראשונה שלי, הרמס־ביבי) החמיצו פניו במיקצת.

הקאריירה הבלשית שלי הסתיימה ביום בהיר אחד, כשגיליתי בית־מלאכה בלתי־חוקי בגבעתיים. הצטרפתי לחוליית־המעצר. בראש החולייה עמד סמל־בולשת, בריטי צעיר ובלונדי, מאותם שנשאו בידיהם מגרשי־זבובים דמויי־זנב־סוס.

פרצנו למקום. האנגלי תפס את בעל־המכונה, פועל כבן 40, והחל מתחקר אותו. האיש היה מבוהל וגימגם מרוב פחד, והאנגלי הנחית על פניו סטירת־לחי מצלצלת.

זה היה רגע טראומתי, שאני זוכר אותו היטב גם אחרי ארבעים שנה. בו במקום החלטתי לעבור למיקצוע אחר.

לא ידעתי כי התמחותי בשטח החקירות תעזור לי באחד הימים במיקצוע שונה לגמרי, כשעלי לנצח על חקירות חברי־מערכת, לבדוק את מהימנות המימצאים ולקבל עליהם את האחריות.

איפה זה רמאלה?

אם תסעו מתל־אביב לירושלים, או להיפך, תתקלו בשלטים שבהם מופיעה מילה מוזרה „רמאלה".

מה זאת רמאלה?

הטכסט הערבי והאנגלי באותו שלט ילמד אותך שהכוונה היא לעיר הערבית, שהיינו עד כה מאייתים את שמה רמאללה". מישהו החליט שלמ"ד אחת מיותר.

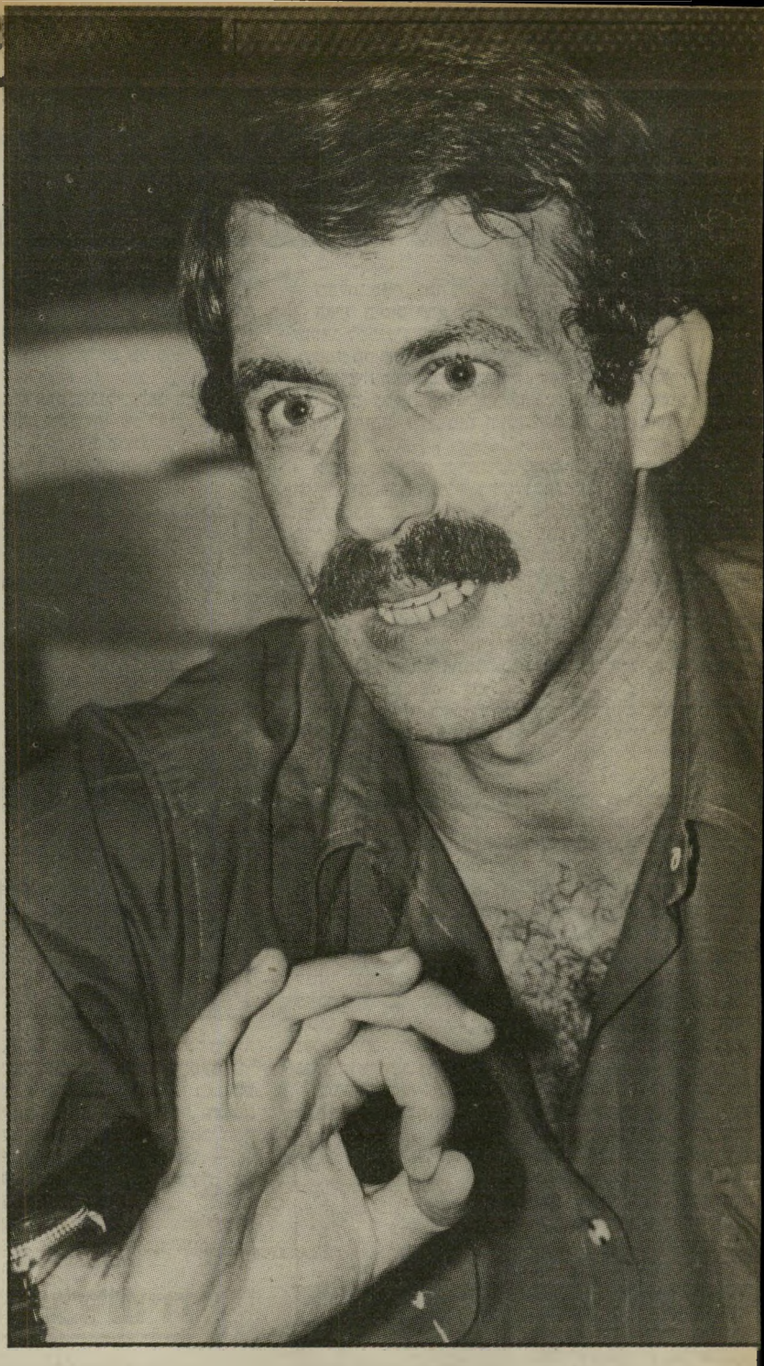
מעניין.

העיר הזאת — אחת הערים המעטות בארץ שאין להן עבר תנ"כי, יווני, רומי או ביזאנטי, אלא שהוקמו אחרי כיבוש הארץ בידי המוסלמים — קרוייה במקור הערבי „ראם אללה" — שתי מילים. האנגלים, שנהגו לחבר יחד שמות ערביים כאלה, קראו לה RAMALLAH , ומכאן הכתיב העברי רמאללה.

כתיב עברי זה מרמז על מקורו הערבי של השם (ושל העיר) אנו רגילים לאייית את שם האלוהות הערבית „אללה", כמו במקור הערבי, אף שהשפה העברית אינה סובלת למ"ד כפולה.

מישהו החליט שהגיעה השעה לשנות זאת, למען לא יתפתו העוברים־ושבים לחשוב שהם עוברים על פני עיר ערבית. אחרי הכל, לא יהיה נעים להקים ישיבת־הסדר ב„רמאללה עילית". אבל „רמאלה עילית" — זה משהו אחר לגמרי.

זהו סיפורו האישי של הצעיר שהפך שם־דבר בעולם: בנו של האסיר המפורסם ביותר בארגנטינה שהפך בעצמו אסיר בישראל ביגלל סרובו לשרת בלבנון

יסורי טימרמן הצעיר

חרדה של חיילי מילואים עמדה ליד מחסום לביקורת דרכים שאותו הציבה באיזור העיר צור. היה זה שבוע אחרי הטבח בצברה ובשאתילא.

בין החיילים היה איש־המילואים דני טימרמן, בנו של העיתונאי יעקב טימרמן. דני שנא את העבודה שהוטלה עליו. הוא נזכר במחסומי־הדרכים שהציבו שילטונות החונטה הצבאית הנאר־נאצית בארץ מולדתו, ארגנטינה. הוא לא

> **החלום שחלמתי בארגנטינה איננו קיים פה. חלומות, כנראה, אינם קיימים**

יכול היה לשכוח את התקופה שבה נעצר אביו ולמישפחה לא היה כל מידע אם הוא עדיין בין החיים.

מטרת המחסום, נאמר לחיילים, היא הפגנת נוכחות של צה"ל. ההוראות שקיבלו היו לעצור כל אדם אשר אין בידו תעודה כלשהי ולשלוח אותו לחקירה במימשל בצור. תעודה כלשהי, נאמר לחיילים, היא כל פיסת נייר הכתובה בשפה הערבית ושמוצמדת אליה תמונתו של האדם הנושא אותה. אל המחסום הגיע רכב לבנוני, ובין הנוסעים בו היה נער כבן 13, שבידיו לא היתה כל תעודה. החיילים הוציאו את הנער המבוהל מהרכב. הם קראו לקצין שלהם. הקצין החליט לעצור את הנער, למרות שהיה לו ברור מה פירוש „חקירה בצור". הוא ידע שבמימשל בצור לא יושבים החוקרים הג'נטלמניים של הסקוטלנד־יארד.

דני טימרמן התווכח עם הקצין, ודרש ממנו שלא ישלח את הנער למימשל. הוא טען שהנער אינו אשם בדבר. הקצין התלבט בין ההוראות שהיו בידיו ובין ערכיו כיצור־אנוש. לבסוף, ביוזמתו של דני טימרמן, הושגה פשרה: הנער נשאר עם המילואימניקים ומישפחתו נסעה במכונית בחזרה, כדי להביא עבורו תעודה.

„השיטה היתה להכניס לכלא אשמים ולא אשמים ביחד." סיפר השבוע דני טימרמן, שהמעמד עדיין טרי בזיכרונו למרות החודשים הארוכים שחלפו מאז. „הכוונה היתה להפחיד את האוכלוסיה האזרחית ולגרום לה לחיות בחרדה מתמדת. זו שיטה נאצית. גם בארגנטינה הם עשו את זה."

כמה ימים אחרי אותו אירוע יצא דני לחופשה קצרה. עם תום החופשה נסע לחיפה, לקציך־הקישור של יחידתו, והודיע לו שאינו מוכן להמשיך את שירות המילואים בלבנון. „איני רוצה לעשות לאזרחים שם מה שהצבא הארגנטיני עשה למישפחתי," הוא הסביר. דני נשפט ל־28 ימי מאסר. אביו, יעקב טימרמן, אמר לעשרות העיתונאים שהתקשרו אליו מכל רחבי העולם כדי לשמוע את תגובתו על מעצרו של בנו: „אני גא מאוד בבני. הוא יושב בכלא מאותה הסיבה שישבתי אני: המאבק למען זכויות האדם."

דני עם אביו, יעקב טימרמן
„היו ימים שרציתי לבכות"

„אבא היה אותוריטה"

דני טימרמן נולד לפני 31 שנים בבואנוס־איירס, כבן בכור למישפחה יהודית עשירה. הוא גבר בעל שיער חום כהיר ושפם, ומזג לטיני. אמו היא בת לאחת המישפחות הוותיקות בקהילה היהודית בארגנטינה. סב־סבתה של אמו, מרקוס סטופאל, היגר לארגנטינה מליטא במאה שעברה. הוא היה אדם אמיד, שקנה אדמות במקומות נידחים, וגידל שם כותנה. בעיר מארצ'יקיטה יש רחוב הקרוי על שמו.

אביו של דני, לעומת זאת, הוא בן למישפחה ענייה מאוד, שהיגר מאוקראינה ב־1928. יעקב טימרמן החל את הקריירה שלו כעיתונאי צעיר באחד העיתונים, ועלה במהירות מטיאורית לצמרת העיתונות בארגנטינה. הוא קודם למישרת עורך, ואחר־כך קנה שבועון קטן, פרמיירה פלאנה („עמוד ראשי"), הפך אותו לשבועון הפוליטי של ארגנטינה, והגדיל את תפוצתו ל־70,000 עותקים. בשלב מאוחר יותר מכר את השבועון וייסד את היומון לה־אופיניון („ההשקפה"), יומון בעל תפוצה של 100 אלף עותקים.

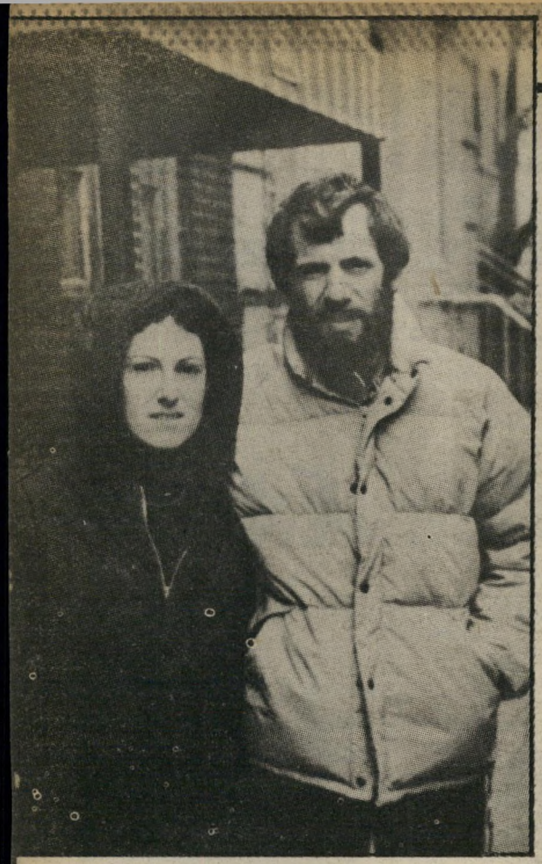
לה־אופיניון היה עיתון ליברלי־אינטלקטואלי, מעין הארץ של ארגנטינה. העיצוב הגראפי שלו היה מיוחד ומקורי: טקסט ללא תצלומים, בליווית כמה איורים אמנותיים. הסיגנון הזה הופץ מאז בעולם הלטיני, וזוכה כיום להצלחה במקסיקו, בוונצואלה ובספרד.

יעקב טימרמן הכיר את אשתו, רישה, בקן השומר־הצעיר בעיר הולדתה, קורדובה, כשהגיע לעיר כדי להרצות בקן השומר־הצעיר על התנועה הציונית. לבני הזוג נולדו, כמו באגדות, 3 בנים: דני, הקטור ואורי. הקטור הוא כיום בן 30, חי בארצות־הברית, ועובד כיועץ בחברה ליחסים בינלאומיים. הקטור היה בארץ כמה חודשים, אבל לא נקלט. בארצות־הברית הוא פעיל באירגונים למען זכויות האדם.

אורי — בן 22, היה ממקימי אגודת הסטודנטים אלטרנטיבה באוניברסיטת תל־אביב. כיום הוא לומד יחסים בינלאומיים לתואר שני באוניברסיטת קולומביה, ארצות־הברית.

האחים טימרמן היו ילדים פירחחים. בשכונת הווילות בבואנוס־איירס, שם התגוררו, היו נוהגים להתחבא על עץ ולירות באקדח־אוויר, שרכשו ללא ידיעתו של אביהם, בתריסי הבתים הסמוכים.

הכיף המיוחד שלהם היה לעשות את זה בשעת הסייסטה של ימי ראשון. דני מחייך בממזריות כשהוא נזכר בכך. „הבית שלנו היה בית פטריארכלי," הוא אומר במהירות ובמיבטא

דני בבית־הספר בארגנטינה
חליפות ועניבות

עם אשתו בניו־יורק
„אני יותר יהודי ממנה"

דרום־אמריקאי מודגש. „אבא היה אותוריטה. גם היום. אנחנו מאוד מכבדים אותו."

תנורי־שריפה לגופות

דני למד בבתי־ספר פרטיים. חבריו לספסל הלימודים היו בני־בורגנים ארגנטיניים. בבית־הספר לבשו חליפות ועניבות, מכנסיים מבד פלאנל וז'קט מטוויד, עם סמל בית־הספר רקום עליו. בימי השישי היו הבנים לובשים חליפות אלגנטיות ויוצאים עם הבנות לבתי־תה שמרניים, שם היו שותים תה, אוכלים עוגות, ודואגים להחזיר את הבנות הביתה בזמן.

בחופשות היתה מישפחת טימרמן נוסעת לפונטה־דל־אסטה, חוף אקסלוסיבי בפאראגוואי, שם היה לה בית־נופש. כשבגר אהב דני לנסוע עם

> „אני מקווה שאבא ישאר כאן אבל הוא מאוד מאוכזב ממה שעשו לו"

חברים לתקופות של שבוע לבראזיל. „תמיד היה לי הרבה מאוד כסף," הוא אומר.

ב־1977 נקטעה האידיליה. באחד הלילות, בשעה מאוחרת, נשמעו דפיקות חזקות בדלת. דפיקות של קתות־רובים. האנשים שבחוץ צעקו: „תפתחו את הדלת! צבא." דני קרא באותה שעה ספר בחדרו. הוא ניגש להעיר את אביו. לתוך הדירה פרצו 17 אנשים חמושים בלבוש אזרחי. הם העמידו את כל המישפחה ליד הקיר, עם ידיים מורמות, חיפשו בדירה, גנבו כמה דברים, הניחו אזיקים על ידיו של יעקב טימרמן ולקחו אותו איתם.

במשך חודשיים חיה המישפחה בחרדה נוראית. לא הצליחו להשיג כל מידע על אביהם,

הדיווח ב„טיימס"
בן בעקבות אביו

לא ידעו אם הוא עדיין בין החיים. אותה שנה היתה שנת השיא של הפאשיזם בארגנטינה. 30 אלף איש נעלמו. סיפורים על עינויי תופת ועל מחנות־השמדה היו עניין יומיומי. בארצות־הברית התפרסמה ידיעה על עיסקה שעשו השילטונות הצבאיים לרכישת תנורי־שריפה, שבהם מקום ל־100 גופות־אדם.

אחרי כחודשיים התקשרו השילטונות עם המישפחה והחלו להתעלל בה. הם היו מודיעים על מקום מסויים, שבו על המישפחה להשאיר בגדים וחפצים אישיים עבור יעקב טימרמן. ברייעבד התברר למישפחה כי בגדים וחפצים אלה מעולם לא הגיעו אליו. התברר גם, שהחוקרים עינו אותו באכזריות, על־ידי מכות חשמל, במשך 14 שעות מדי יום. הם דרשו ממנו שיודה בכל מיני דברים אבסורדיים, כמו למשל שידוע לו על קשרים חשאיים בין מנחם בגין ואירגון מונטנרוס (הגרילה השמאלנית), או על תמיכת הקהילה היהודית במחתרת.

„בארגנטינה," מספר דני בהתרגשות, „ידוע שכל קצין חייב לרצות אזרח כדי להפוך קצין. קוראים לזה „ברית הדמים". על־ידי כך לא יכול להיווצר מצב שאחד מהם יקום יום אחד ויגיד שהוא לא ידע מה האחרים עושים. כך הם קושרים את כולם האחד לשני."

באותה תקופה התחילו היהודים בארגנטינה לסבול מהאנטי־שמיות. האנטי־שמיות בארגנטינה אינה תופעה עממית, אלא מדיניות ממשלתית. בעיתונים הרישמיים החלו כותבים על „היהודי טימרמן".

כשהועבר יעקב טימרמן ממחנה־החקירות אל הכלא, ידעה המישפחה שלפחות לא יעלימו אותו. איפשרו להם גם לבקר אותו, חצי שעה בכל פעם. בעולם הופעלו לחצים שונים כדי לשחרר את יעקב טימרמן. מלך ספרד, הנשיא קארטר, האפיפיור ומישרד־החוץ הישראלי היו בין הגורמים הרבים שביקשו מנשיא ארגנטינה לשחרר את העיתונאי הנודע.

בראיון לעיתונאי אירופאי, נשאל ראש הכת הצבאית אם טימרמן יושב בכלא בגלל יהדותו. „אין זו הסיבה," ענה ראש הכת, „אך יהדותו בוודאי שאינה עוזרת לו... " פוליטיקאים ישראלים רבים ביקרו אצל השליטים הפאשיסטיים בתקופה שיעקב טימרמן היה אסיר ללא שם בכלא צבאי. רק אחד מהם מצא לנכון לבקרו במקום מאסרו: חבר־הכנסת יגאל אלון המנוח. „היינו בטוחים שאבא לא ישתחרר לעולם," אמר דני טימרמן.

טימרמן הואשם, למעשה, בשיתוף פעולה עם הבנקאי היהודי דויד גרייבר, מי שלדעת השילטונות היה הגיזבר של המחתרת המרקסיסטית. כל מישפחתו של גרייבר נעצרה. טימרמן עירער על מאסרו לפני בית־המישפט העליון של ארגנטינה, ובית־המישפט הורה על שיחרורו. למרות זאת המשיכו השילטונות להחזיקו במאסר.

שנה אחרי שנאסר אבי המישפחה, החליטו בני מישפחת טימרמן לעלות לישראל.

„חלומות, כנראה, אינם קיימים"

לישראל היתה תמיד חלום עבור דני ומישפחתו. „מעולם לא עלה בדעתי לבקר את המדינה," הוא הצהיר. בארגנטינה יש אמנם יהודים המבקרים את הציונות, אבל אלה אינם פעילים בקהילה ואינם רואים את עצמם כיהודים.

> „הזדהיתי עם החושבים בבירות, עם האמהות, עם הילדים, גם עם הלוחמים"

לה־אופיניון, עיתונו של יעקב טימרמן, תמך תמיד באופן נלהב במדינה.

דני עצמו, כשהיה בארגנטינה, היה גא בישראל, תמך ברעיון הציוני, וראה את כל מדינות ערב כפושעות המנסות לחסל את מדינת ישראל. „היתה לנו הפתעה כשבאנו," הוא נזכר.

אחרי כמה חודשים באולפן עציון בירושלים עבר דני לקיבוץ עידשמר, שם הכיר את אשתו, רונית. אחרי כמה חודשים בקיבוץ החליטו השניים להינשא. רונית היא בת־משק, דור שלישי. שנה אחרי החתונה נולד בנם, נחום. נחום היה שמו של סבו, אבי־אמו של דני. דני עצמו קיבל את שמו — דניאל־נתן — על שם סבו, אביו של יעקב.

„הדברים האלה חשובים לי," הוא הסביר. „אני עדיין יותר יהודי מאשתי, רונית. היא ישראלית

(המשך בעמוד 31)

חייל טימרמן באימונים
„איני יכול לעצום את העיניים"

כבר בשבוע הראשון של מילחמת־לבנון פתח "העולם הזה" בביקורת נוקבת של כישלונותיה המדיניים והמוסריים. מאז נבחבו על כך אלפי מאמרים.
בסידרה זו נעשה נסיון לנתח את הכישלונות הצבאיים המיקצועיים של מילחמה זו, בלי קשר לוויכוח על מהותה המוסרית והמדינית.
הביקורת על המהלכים הצבאיים של מילחמת־הלבנון נערכה, עד כה, בעיקר בחוגים מיקצועיים – וגם שלא בפרהסיה, ולרוב גם לא בפורומים פגורים. אלא בשיחות פרטיות בלבד. בסידרה זו נעשה נסיון ראשון לנתח את המהלכים הצבאיים של המילחמה באופן שיטתי ואובייקטיבי, ולהשיב על השאלות הנוקבות: מדוע לא השיג צה"ל ניצחון מהיר וחותך במילחמה, למרות עליונותו הכבירה? מדוע איחר להגיע לביירות? מדוע לא הבים את הצבא הסורי?

החמצה בדרך לביירות

בדרך לביירות: טנק ירד מן הכביש והידרדר לשוליים
לחימה אמיצה ותנאי שטח קשים

ב ערב יום ג', ה־8 ביוני 1982, היה המצב בגיזרת החוף כדלהלן:

הכוח שהונחת מן הים היה מתוח בין דמור לנהר האוולי, אחרי שהצליח בבוקרו של אותו יום לצלוח את נהר דמור ולהשתלט על תוואי־שטח השולטים על העיירה.

במהלך היום עסק הכוח בהכשרת הצירים לתנועה, ובפינוי מיכשולים שהניחו אנשי אש"ף. באיזור צידון היו חטיבות "גולני", "ברק" וזו של אלי גבע, ולאורך החוף נמשכו פעולות ה"טיהור" והלחימה בכיסי־ההתנגדות.

ביום ד', ה־9 ביוני, החל כוח צנחנים להיכנס לדמור בסיוע שריון. הסיירת נשלחה ברגל דרך דמור, מיזרחה, בציר ההררי לכיוון ביירות, בעוד ששאר הכוח אמור היה "לטהר" את העיירה.

הכוח התקדם, ובו טנקים וח"ר רכוב על גבי נגמ"שים. בשלפתע עלה חלק ממנו על מארב. הכוח נסוג בשהוא משאיר מאחריו את הכלים המגועים וארבעה נעדרים.

אחד מהם נמצא למחרת לאחר שהסתתר בקירבת־מקום, ושלושת האחרים נהרגו. גר פותיהם נלקחו על־ידי אנשי אש"ף והוחזרו במיסגרת ההסכם לפינוי ביירות.

הקרב נדמור נמשך עד שעות־הערב, ואז הושלמה ההשתלטות על העיירה.

הלילה שבין ה־9 ל־10 ביוני נוצל על־ידי הכוח למנוחה, כאשר במהלכו החלו הכוחות הסוריים וכוחות צש"ף שבפיקוד סורי להיערך להגנה על ביירות.

הכוחות ברצועת ההגנה החיצונית של ביירות כללו את אגד השריון 420 של צש"ף, שכלל כ־60 טנקי T־55, גדוד חי"ר עצמאי 622, ואגד קומנדו. כן היו באיזור כמה מאות לוחמים פלסטיניים, כאשר חלקו החיצוני של המערך ניתחם על־ידי וחא בציר החוף וקבר־שמעון בציר ההררי.

בביירות עצמה היו כ־6,000 לוחמים של אירגונים פלסטינים, כ־4,000 אנשי מיליציות וכן כוח צש"ף שבפיקוד סורי, שכלל את חטיבות "קאדיסיה" ו"חיטין", שנפרסו לאורך הקו המפריד את מערב העיר ממיזרחה. בחלקה הדרומי של ביירות, באיזור נמל־התעופה, נערכה חטיבת חי"ר עצמאית מס' 85 של צבא סוריה.

על פי התוכנית היה צה"ל אמור להתקדם לביירות בשני צירים, האחד לאורך החוף עד נמל־התעופה, והשני בציר ההררי דרך כפר־מתא — קבר־שמעון — עינוב, עד כפר שימא, שבו ישבו כוחות של "החזית הלבנונית" (הכוחות הנוצריים הנשלטים על־ידי הפלנגות).

הסיירת נשלחה כבר ביום הרביעי, ה־9 ביוני, להתקדם לאורך הציר, אולם מכיוון שעשתה זאת רגלית, היתה התקדמותה מועטת. ביום החמישי החלה התקדמות של כוח הצנחנים, בסיוע טנקים, בציר ההררי לכיוון ביירות.

במהלך ההתקדמות התגברו הצנחנים על כוח של אש"ף בכפר־מתא, וכן פינו את הצירים מעשרות מוקשים שהונחו על־ידי הסורים.

למחרת, יום ו', ה־11 ביוני, הגיעו לכפר קבר שמעון, שם התבסס גדוד קומנדו סורי, שהסתייע בטנקים ובמשגרי נ"ט. הצנחנים כבשו את הכפר בקרב שארך כל היום, בהסתייעם בטילי נ"ט לחיסול הטנקים הסוריים.

● כיבוש חאלדה

ה יעד האחרון לפני ביירות היה הכפר עין־ענוב, שבו נערך גדוד קומנדו סורי, וביום שבת, ה־12 ביוני, נכבש הכפר על־ידי הצנחנים, אחרי קרב קשה, שנמשך 14 שעות. למחרת, יום א', חבר הכוח עם הנוצרים.

ביום ו', ה־11 ביוני, עשה את דרכו בים כוח אולם עקב קבלת ההחלטה על הפסקת־האש בשעה 12.00 של יום ו' ה־11 ביוני, בוטלה המשימה והכוח הוחזר לבסיסו.

בגיזרת החוף נכנס ביום ה' כוח של גולני, בליווי טנקים, לעיירה רוחא, אשר היוותה את קצהו הדרומי של מערך־ההגנה על ביירות בציר החוף. בכניסה לעיירה נפגעו שני טנקים על־ידי משגרי אר־פי־ג'י והכוח, שהוסיף להתקדם, הר טרד על־ידי אש שנורתה מגבעה שולטת, שהיתה תפוסה בידי אש"ף או הסורים.

במהלך הקרב נותק כוח של גולני בתוך העיירה, וחולץ רק ביום השבת, אחרי שהחזיק מעמד תוך הסתייעות בארטילריה.

ביום ו' הצליח כוח שריון לפרוץ קדימה בכביש החוף, לכיוון נמל־התעופה, אך נתקל בכוח סורי לפני כפר־סיל. כוח של גולני הובא למקום וכבש את כפר־סיל בקרב שנמשך 19 שעות. במהלך הקרב לחמו אנשי גולני ללא סיוע טנקים (כאשר לא הצליחו להתקדם, אחרי שעלו על מארב) נגד טנקים סוריים והשמידו אותם ברר"נטים, ולעיתים אף ברימוני־יד. כוח שפרץ דרך עוקפת תפס את הגבעות השולטות על איזור החוף, וביום א', ה־13 ביוני, נכבשה העיירה

מאת
רוני שפיגל

תאלדה בקרב משולב. עד יום שני, ה־14 ביוני, הושלמה החדירה אל ביירות.

● הכוח לא נצל

ס יפור הקרב אל ביירות ממחיש את ההחמצה של הנחיתה האמפיבית.

כפי שכבר הוכר (העולם הזה 2393) – אילו היה הכוח יכול להתקדם לעבר ביירות מוקדם יותר, הרי שהיה יכול להגיע אליה יותר מהר ובפחות אבדות.

אולם גם עם המיגבלות שהוזכרו, ואשר עיכבו את התנועה לביירות, היתה החמצה בכך שבלילה שבין יום ד' ל־ה' נפרסו בוחות אש"ף וצבא־סוריה בעמדות לאורך הצירים המובילים לביירות, כאשר יחידות הצנחנים, שטיהרו את דמור ביום ד', ניצלו את הלילה למנוחה. חטיבת גולני שהתה באותו זמן באיזור צידון, ולא ברור מדוע לא הועברה קדימה.

הכוח נסוג כשהוא משאיר מאחריו את הכלים הפגועים וארבעה נעדרים ● כוח של גולני נותק בתוך העיירה וחולץ רק ביום השבת ● הכוח יכול היה להגיע לביירות מהר ובפחות אבידות

רוב
העוצמה שהפעיל צה"ל בגיזרת־החוף

רותקה בזמן זה למשימות של „טיהור", ורק מיעוט תקף לכיוון ביירות.

אילו היה יכול הכוח לעבור דרך דמור ביום ד', בעוד טיהורה נמשך, יש להניח שהיה משתלט על מרבית נקודות המפתח שכיבושן עלה אחר־כך במחיר רב.

לפחות חטיבת חי"ר אחת, חטיבת „גולני", היתה יכולה לעשות זאת (הכחות האחרים, שהיו מדרום לצידון, לא היו יכולים לעבור ביגלל הפקק, ושליחת כוחות שריון ללא חי"ר היתה בחזקת טעות בהתחשב בנתוני השטח). אולם רק ביום ה', ה־10 ביוני, הגע כוח מן החטיבה לדוחא, וכוח אחר הגע רק ביום ו', ה־11 ביוני.

החזקתה של „גולני" באיזור צידון במשך יומיים עד שלושה, בשחלקה עוסק במשימות „טיהור" ואף שיטור, היתה בבחינת כוח מעולה, שיכול היה לשמש במשימות התקפה וניצול הצלחה.

מעניין להשוות את המערכה עד נהר דמור למערכה בין נהר דמור לביירות.

בעוד שלצה"ל נדרשה יממה וחצי להגיע מן הגבול עד לנהר דמור, מרחק של כ־65 ק"מ בקו־אויר, נדרשו לו חמש וחצי יממות כדי לעבור את 15 הק"מ הבאים (בקו־אויר), המרחק שבין נהר דמור וביירות.

בעוד שמדרום לנהר דמור לא נתקל צה"ל בהתנגדות מאורגנת, אלא בכיסים פזורים, הרי שמצפון לנהר היתה התנגדות נוקשה ומאורגנת.

חלק מן ההבדל ניתן לייחס למחדלים של צה"ל, וכן לעובדה שכוחות הירי מדרום לדמור נתפסו באפתעה והיו כוחות של אש"ף, בעוד שמצפון לו לחם בעיקר הצבא הסורי, שהיו לו כמה ימים להתכונן.

אולם הסיבה העיקרית, שביגללה ארכה ההתקדמות אל ביירות שבוע תמים (במילחמת ששת הימים נכבש סיני בארבעה ימים, הגדה בשלושה ימים והרמה ביומיים) היתה שילוב של לחימה אמיצה ועיקשת מצד אש"ף והסורים עם תנאי השטח הקשים, שהצליחו להשהות את ההגעה לביירות, למרות העליונות הבמותית והאווירית המוחלטת של צה"ל.

(הסרק הבא בסידרה: המערכה על עין זחלתא.)

העליה לביירות 1. ביום ד' ה־9 ביוני נכנס כוח הצנחנים לדמור. 2. כיבוש קבר שמעון בקרב קשה במהלך יום ו'. 4. כיבוש עיינב. 5. חבירה לכוחות הלבנוניים בכפר שימא. 6. כוח של גולני נכנס לדוחא. 7. כפר סיל נכבש לאחר קרב קשה ביום ו'. 8. העיירה חלדה נכבשת ביום א' ה־13 ביוני. 9. חטיבת גבע נשלחת ביום ד' לבית א־דין.

(המשך מעמוד 29)

לגמרי. אני גדלתי בארגנטינה, אבל אחי אורי הוא צבר. הוא גדל בארץ. אני רואה את עצמי היום כישראלי לכל דבר. אני לא ארגנטיני. לעולם לא אשוב לשם. איני מתגעגע לשם יותר."

על תהליך קליטתו בישראל הוא סיפר: „היה לי קשה. החלום שחלמתי בארגנטינה איננו קיים פה. חלומות, כנראה, אינם קיימים. יכולתי, כמובן, לעצום את העיניים ולא לראות את המציאות, כמו שעושים הרבה אנשים. אבל איני יכול לעצום את העיניים. עברתי את הפאשיזם בארגנטינה ולא עצמתי את העיניים. אני רגיל לא לעשות את זה.

„התגייסתי לצה"ל ועשיתי טירונות. בטירונות שלחו אותנו לעשות מחסום בגדה. עצרה שם מכונית ערבית ואיש מישמר הגבול שהיה איתנו הכניס סטירה לנהג. לא יכולתי לעצום את העיניים. באחד המסעות בטירונות נכנסנו למטע שזיפים של פלסטינים באיזור גוש עציון. החברה'ס התלבטו אם לקטוף. אחד, דתי, אמר שלפי התורה מותר לקחת בשביל הדרך. אחרי שהוא אמר את זה כולם לקחו ואכלו. אסור לעצום את העיניים."

מילחמה פוליטית תוצרת כחול־לבן

כ שהגיעו דני ואחיו לישראל, הם שלחו מיכתבי עידוד לאביהם שישב בכלא הצבאי בארגנטינה. כדי לעודדו, שלחו לו תמונות שבהן צילמו זה את זה ב„פחות ציוניות" מובהקות: ליד טנק של צה"ל, ליד הכותל ועל הדשא בקיבוץ.

השילטונות הצבאיים החרימו את העיתון ואת בית־הדפוס שהיו בבעלות המישפחה. הם הדפיסו שם עיתוני תעמולה, ואחר־כך מכרו את הרכוש לאיש־עסקים המקורב לחונטה.

שנתיים אחרי שעלו לארץ שוחרר האב מהמאסר, והמישפחה התאחדה.

מילחמת הלבנון תפסה את דני טימרמן בקטע הכי מותח של פרשת איי המלווינאס: דני היה צמוד לרדיו מהרגע שהתחילה הפרשה. חוא לא החמיץ אף מהדורת חדשות בקול ישראל, בבי־בי־סי, ואף בטלוויזיה הירדנית. הוא תמך כמובן בדרישה הארגנטינית להשיב את האיים לבעליהם האמיתיים, אבל שנא את הרעיון של מילחמה פוליטית, מילחמה שבאה לנסות ולהשכיח מהתושבים את הבעיות הכלכליות, ואת עצם העובדה שבהנהגת ארצם נמצאים פושעים פאשיסטים. דני אמר שאלה היו גם הסיבות שהגיעו את מרגרט תאצ'ר לשלוח את הצי שלה אל האיים הרחוקים.

ברגע המותח ביותר, אחרי שמדי יום ביומו הגיעו דיווחים על הצי הבריטי המתקדם לעבר איי המלווינאס, כאשר הקרב עמד להתחיל — קיבל דני טימרמן צו 8 וגוייס למילחמה פוליטית מתוצרת כחול־לבן: מילחמת־הלבנון.

דני הוא ראש חוליית גיוס. כשקיבל את הצו רץ כמו משוגע, אסף את האנשים וטס לנקודת המיפגש. תגובה ישראלית אינסטינקטיבית. יחידת ההנדסה הקרבית שדני משתייך אליה נשלחה לרמת־הגולן. רק אחרי שבוע הועברה ללבנון, והועסקה בפינוי רימוני המיצרר שלא התפוצצו. הם הוצבו באיזור אגם קרעון. על תחושותיו באותה תקופה, על האירועים שהובילו למאסרו, ועל כלא 6 סיפר דני להעולם חזה.

סיפר דני טימרמן: „האמנתי עד הסוף לכל מה שסיפרו לנו שם. מעבר לכל המתח — היתה בי סקרנות לראות מה זה מילחמה. כשהגענו לאגם קרעון, הטילו עלינו משימה לפנות את רימוני המיצרר שלא התפוצצו. רצו לסלול שם דרך, והיינו צריכים לפנות את הרימונים רק מהנתיב המיועד ולא מהשדות החקלאיים שמסביב. שם ראיתי את הפחד בעיניים של האוכלוסיה האזרחית. ראיתי גרוד שלם נכנס למטע זיתים. האדמה שם היתה מתוחזת והגרוד נכנס עם הנגמשים. אני הייתי כמה שנים בקיבוץ ואני יודע מה זה לעלות עם רכבים על שדה מחרוש.

היה שם מילואימניק אחד, שהציב מחסום על הכביש וסחט דמי מעבר מהמכוניות של האזרחים הלבנונים. התלוננתי עליו לפני הקצין שלנו. זה היה קצין צעיר מאוד, והוא לא העיר למילואימניק כי זה היה מבוגר ממנו ולא היה לו נעים.

„אמהות בגיל של אשתי"

כ שהשתחררתי חזרתי ללמודים. למדתי פילוסופיה ולימודים כלליים. כשהתחילו את ההפצצות על ביירות התכוננתי לבחינות. לא הייתי פעיל בשום אירגון פוליטי או תנועת־מחאה.

אבא תמיד סיפר לי שבתקופה שהנאצים השמידו את היהודים, המשיכו האוניברסיטות בגרמניה לפעול כרגיל: נערכו מיבחנים, התנהלו חיים אקדמיים. ספרים הוצאו לאור.

התחלתי פתאום לחשוב. לעשות השוואות. בספר על הטרגדיה היונית שקראתי לקראת בחינה, נתקלתי בעמוד האחרון, ברשימת ביבליוגרפיה, בספר שיצא בגרמניה ב־1941. חשבתי: אני יושב כאן ולומד את תורת ההכרה ובביירות נהרגים יום־יום נשים וילדים. סגרו להם את המים. ניתקו להם את החשמל. לי יש ילד.

התחלתי להזדהות עם תושבי ביירות, עם האמהות בביירות, עם הילדים. גם עם הלוחמים.

הדבר הדרמאתי ביותר שחשבתי עליו זה איך אמהות בגיל של אשתי רצות ברחובות עם ילדים בזמן ההפגזה. אני זוכר שתמיד הייתי שואל את עצמי — איך זה שהאזרחים הגרמנים ההגונים לא עשו שום דבר? והנה אני מוצא את עצמי

דני טימרמן בחום־שה
לראות מה זאת מלחמה

באותה הסיטואציה, לומד על טרגדיה יוונית כשכמה מאות קילומטרים ממני נהרגים אנשים. היה לי ממש קשה לישון בלילה.

קראו לי שוב למילואים. שלושה ימים לפני הגיוס קרה הטבח במחנות־הפליטים בביירות. אני בטוח שהצבא שלנו הכין את זה. אני מכיר את הצבא ויודע שלא יכול להיות ששלושה ימים לא ידעו מה קורה. אני בטוח שהכל היה מאורגן. אני חושב שלצברה ולשאתילא תהיה השפעה גדולה על ההיסטוריה של העם שלנו. הסמל של המילחמה בלבנון זה הטבח שאירגנו שם.

זה כמו שהנאצים היו סוגרים שכונה יהודית ומכניסים פנימה את האוקראינים. ברור לי שטעינו כאשר חשבנו שהיהודים הם עם מוסרי. זה הוכיח שאיננו שונים מעמים אחרים.

כשהתגייסתי הגעתי לימ"ח, ושם כמעט שלא דיברו על הטבח. הכל היה כרגיל. נשלחנו לצור לביצוע משימות שיטור: מחסומים, סיורים. הייתי שם עשרה ימים. הרגשתי כאילו משהו נשבר בי. אולי מפני שראיתי דברים כאלה בארגנטינה. היו לי המון ויכוחים סוערים עם החבר'ה מהיחידה שלי. הם חבר'ה נחמדים. תמיד אהבתי לבוא איתם למילואים. אהבתי לקבל את הצו. הפעם היתה לי הרגשה של גועל נפש. נסעתי לחיפה והודעתי לקציין־הקישור שאני מסרב להמשיך את השרות בלבנון. הוא דיווח למג"ד. המג"ד החליט לשלוח אותי לכלא, ובינתיים העביר אותי לעבודות מיטבח בבסיס.

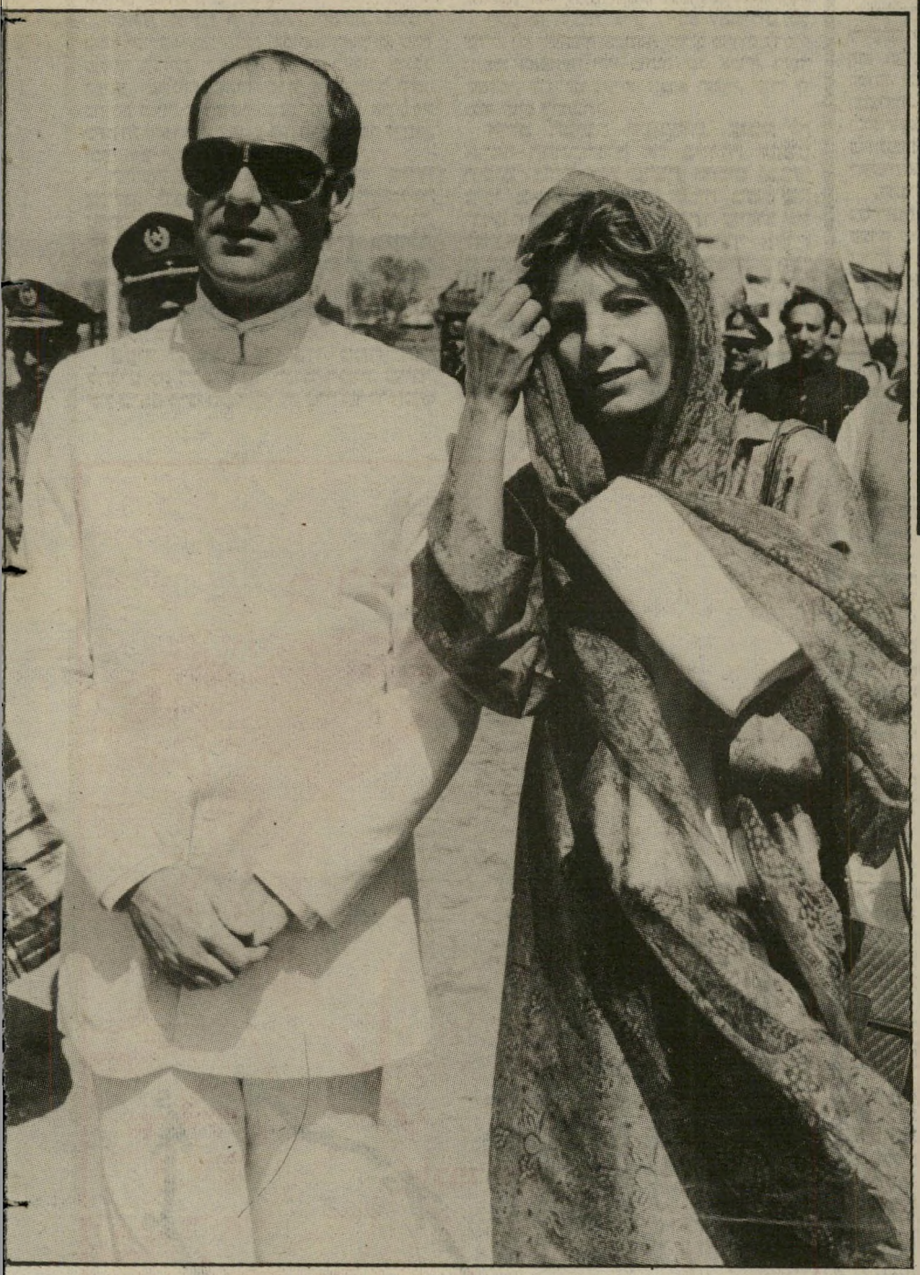
בימים שעבדתי במיטבח למדתי דבר מעניין: ידוע שהעם הזה מחולק לספרדים ולאשכנזים. כולנו יודעים שרוב האשכנזים הם מערכניקים ורוב הספרדים הם ליכודניקים. האשכנזים בבסיס נזהרו לא לדבר איתי כדי שלא להזדהות, ודווקא הספרדים, הבגיניסטים, היו ידידותיים. הם מאור מעריכים אנשים שמוכנים לעשות מעשים אמיצים. משהו מעין סולידריות של מדוכאים. הטבחים הכינו סנדוויצ'ים למג"ד ונתנו לי להביא לו אותם, כדי שיחשוב שאני עשיתי את זה בשבילו.

ההתרחקות של האשכנזים מבטאת את הרוח המפאי"ניקית. הם פחדו שיזהו אותם כשמאלנים ולא פאטריוטיים. הנהגים, הטבחים, הם כולם יודעים מה זה כלא ורק הם עזרו לי. אגב, אבא שלי סיפר לי שבכלא בארגנטינה האנשים הכי טובים הם הטבחים.

ה יו לי פחדים מהכלא. כל מיני פנטאסיות מהסיפורים על הכלא בארגנטינה. נשפטתי

(המשך בעמוד 40)

אנשים בעולם

יאסמינה חאן: היופי בא מן האם. האופי מן האב

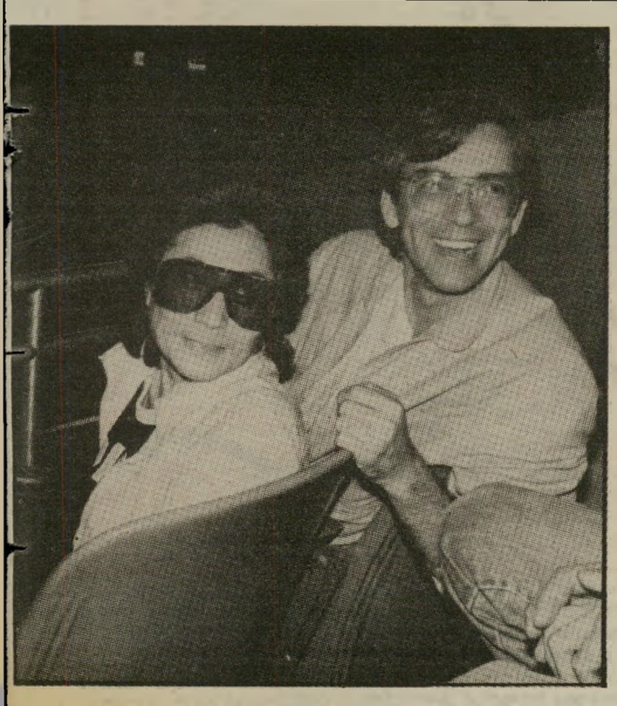
לא קשה לנחש שהצעירה בתמונה משמאל היא בתה של כוכבת־הקולנוע **ריטה הייוורת** (בתמונה מעלה), **גילדה** הבלתי־נשכחת, שהידרדרה למצב כה קשה עד שאין היא יכולה לטיפל בעצמה. **יאסמינה** היא הבת שנולדה להייוורת מנישואיה **לעלי חאן** (הנירא איתה בתמונה), שאותו הכירה הודות לשירותיה הטובים של רכילאית מפורסמת בשם **אלזה מכסוואל**. בשנים שבהן חיו יחד היו לווג המוביל בבוהמה האירופית, ואחרי שנפרדו נותרה יאסמינה הבת החביבה על אביה, שציין תמיד בגאווה כי היא ירשה ממנו את אופיו. היא ספורטיבית, אמיצה, חסידת ספורט הרכיבה (לעלי חאן היו כמה מסוסי המירוץ המפורסמים באירופה). לעומת זאת נהגה להתגאות ריטה כי „יאסמינה ואני היתברכנו בחיצוניות דומה. כשאנחנו הולכות יחד ברחוב חושבים כולם שאנחנו אחיות."

היום, בגיל 33 ועם ירושה של שלושים מיליון דולר בכיסה, יאסמינה חיה בניו־יורק, מרבה לעסוק בספורט ומתעניינת במוסיקה עד כדי כך שהשתתפה פעם במקהלת המטרופוליטן אופרה. טורי הרכילות משרכים אותה לעתים מזומנות אל רווקים מבוקשים, כמו בני מישפחת קנדי הפנויים. אך היא מעדיפה בנקאי שווייצי שאת שמו אינה מגלה.

מי היה אביה האמיתי של ננסי?

שופט פדראלי בשיקאגו הציל את כבודה של להקת הפופ האוסטרלית בי־ג'יז כשקבע שלא גנבה את הלחן ללהיטה כמה עמוקה אהבתך **מרנאלה סל**. הבתור בן ה־35, מוכר עתיקות במיקצועו ומלחין לעת־האלטורה, האשים את הלהקה כי סחבה משיר שכתב ב־1975, כשם תן לו להיגמר. השופט לא נעזר בשמיעה אבסולוטית, כי אם כפר באפשרות כי החבר'ה האינו לשיר קודם לכן. אין כל הוכחה לכך, קבע השופט ג'ורג' **לייטון**, אבל סל יכול להתנחם בעובדה ששמו הצליח להגיע לטורי חדשות הפיזמונים, אם לא למיצעד בעצמו ●●● מה קרה לעריקים הסובייטים בפינלאנד? השניים, כנרית ומלווה שלה, **ויקטוריה מזלובה** ו**אבטאנג זורדניה** הגיעו לניו־יורק כשכינור הסטראדיבריוס בן 30 השנה שהושאל להם על־ידי הממשלה הסובייטית לצורכי הסיור, נישאר על המיטה בבית־מלון בפינלאנד. הבית הלבן כבר הודיע כי מיקלט יינתן להם כשיראה אחרי שהעניין יישקל. אם לשפוט לפי התקדימים מכשירה רוסיה באופן קבוע כמעט עתודה מוסיקלית לארץ כל־האפשרויות. מולובה היא בסך הכל בת 23 ●●● קצת באיחור אבל מוטב מאוחר מאשר לעולם לא — **ג'ין קולטריין** זכה סוף סוף לכבוד הראוי לו, 16 שנה אחרי מותו. מרינת צפון־קארוליינה החליטה להנציח את שמו של המוסיקאי הדגול, אחרי שבחייו טענו בני עירו שהוא משמיע צלילים עכורים בנעימות כמו אלבאמה או באדי אנד סול. היום כבר אומרים המושלים כי הוא הוסיף „יופי מורכב לעידן מסוכך." בשעתו לא הסכימו המאזינים השמרניים באזור זה של אמריקה לתרגיליו האינטליגנטיים מדי של קולטריין, שאיחד ספיריטואל דרומי עם מיקצבים אפריקאיים ואסיאתיים ●●● לא תמיד כדאי לשקוע בנוסטאלגיה: **ננסי רגן** היתה נבוכה כאשר במיזודה שנקנתה בשוק הפישפשים לפני 10 שנים נמצאו תמונות של איש בשם **קנת רובינס**, שהיה אביה מולידה החוקי של הגברת הראשונה של ארצות־הברית. עד עתה ידעה כל אמריקה כי שם הבתולים של ננסי הוא **דייוויס**, כשם בעלה השני של אמה, **לויאל דייוויס**. רק מימצאיו של **אנוק נאפן** מניו־ג'רסי האירו שוב את יחסיה המוזרים של ננסי, שהצטלמה בשורה של תמונות עם אביה, אך בספרה (1972) כתבה עליו „הוא היה אבי אבל לא יכולתי לחשוב עליו כעל כזה. פשוט לא היו בינינו שום יחסים" ●●●

ועוד מעלילותיה של האמא השובבה ביותר בעולם הסרטים **טרי שילדס**, המרשה לבתה כמעט הכל. הכמעט היה כאשר בפגישה בין **ברוק** והזמר **חוליו איגלסיאס** עמד המאהב הלאטיני ניפעם כולו מיופיה של הנערה. הוא נטל את ידה ובפנותו אל אמה שאל: האם את מרשה לנו להתחתן, אמא? „כן," ענתה אשת־הביטחון של שילדס. „בוודאי, בתנאי שאתה מתחתן אם אמא" ●●● שחקן האופי הבריטי **טרוור הוק** קיבל, בעקבות פסק־דין של בית־מישפט בסנטה מוניקה, חלק מעזבונה של אהובתו. השחקן טען שחי עם **אסתר טרייסי** באחוזתה במשך 17 שנים, ואף עזר לצידה עד יום מותה ממחלת ריאות ב־1981. הסכום שהוקצב לו על ידי בית־המישפט היה 125 אלף דולר.

יוקו אונו: הדברים הלא נעימים

פעם, זמן לא רב לפני מותו, שאלו את ג'ון לנון מה דעתו על אותם מזדנבים המנסים לעשות לו פסיכו־אנליזה מבחוץ. „תנו להם להתשעשע בדמיונות," היתה תשובתו, „יש אנשים האוהבים לשחק פינג־פונג, ואחרים שמקבים לחטט בתוך קברים."

לרשימת המחטטים, שג'ון לא ידע להתגבא על אורכה המוכבר, נוספה באוגוסט הגברת **מיי פנג**. לדבריה היתה זו יוקו שדחפה אותה לנהל פרשיית אהבים עם בעלה. „הרגשתי לכודה ובחלתי בכל העניין." ולמרות זאת נלוותה אל ג'ון לנון לסיורו בלוס־אנג'לס, שנמשך עשרה חודשים.

אבל יוקו לא רק מואשמת על־ידי הפילגש בהדחה של בעלה לכל העניין כי אם גם זוכה לתיאור כלל לא מחמיא של דמותה. בינתיים מסרבת אלמנת לנון להגיב על כל עלילות הספר ומתבצרת בזרועותיו של **סם האי־באטוי**, חברה הקבוע שהצליח ליצור קשרי ידידות גם עם בנו של ג'ון, **שון**, בן ה־7.

דייוויד ושרה ג'ונס: דומים לאבא

מבט אחד בחיוך של שני צעירים אלה מסגיר מייד את מוצאם: זהו **דייוויד**, דוכס לינלי, ואחותו **שרה**, שניהם ילדיו של **טוני ארמסטרונג ג'ונס** ורעייתו לשעבר **מארגרט**, והחיוך כולו של אבא. התמונה צולמה בהזדמנות מרגשת: טוני, שהוכתר בשעתו על־ידי המלכה **אליזבת** כלורד סנאודון, חנך תערוכה מיוחדת במוסיאון על־שם אלברט וויקטוריה, בלונדון, לזיכרו של דודו, **אליביה מסל**, שהיה מעצב־פנים ותפאורן בימה, וביקש מן הנסיכה מארגרט לחנוך תערוכה זו, למען הידידות וההערכה שרחשו שניהם לאמן, שנפטר לפני חמש שנים. ואמנם, זיכרו הנערץ של הדוד שהמשיך לעצב ולקשט את ביתה של הנסיכה גם שנים רבות אחרי פרידתה מלורד סנאודון, איחד את המישפחה לעת הטקס. טוני ומארגרט הופיעו בו בלוויית שני ילדיהם, לראשונה מאז זמן רב.

קתלין טאונסנד: המשך השושלת

שניהם עורכי־דין, שניהם קאתולים. **דייוויד וקתלין טאונסנד**, היושבים על השטיח כששני ילדיהם לצידם, הם זוג רגיל אך לא לגמרי. היא עוסקת בפוליטיקה והוא נשאר בבית לכתוב ולדאוג לילדים. שם המישפחה המקורי של קתלין הוא **האריגטון קנדי**, והיא אינה אלא בתו הבכורה של הסנטור **בובי קנדי**, אחיו המנוח של הנשיא המנוח של ארצות־הברית.

כנכדה בכירה בין 29 נכדיה של **רוז קנדי**, היתה קתלין הראשונה להינשא ולהקים בית, ואחרי אחיה היא הנלהבת ביותר לפוליטיקה, ובעיקר בכיוון של מיפעלים חברתיים ומילחמה בעוני. כל מכריה טוענים לטובתה שאין זו סתם קאריירה, כי אם נטייה של ממש לעזור ולקרם את החברה ברצינות הרבה ביותר. היא בעצמה טוענת כי את האיכפתיות שלה לגורל הזולת ירשה ישירות מאביה. „ממנו למדתי על אחריות, רצינות, ישר ואהבת מישפחה. מאמי, **אתל**, על שימחה ועל נדיבות."

היום עוסקת קתלין בעזרה לקרן רוברט קנדי, קרן מישפחתית שכוונתה להעניק פרס בתחום פעולה למען זכויות האזרח. ולשם שינוי, אין היא מכחישה שתענוג להיות קנדי. „יש רבים החושבים שקשה להתפתח תחת עינו הפקוחה של הציבור," היא אומרת, „אבל האמת היא שזה אתגר מרתק מאוד."

ג'ימי לי קרטיס: מי מפחד מסרטי אימים?

מזלו של כלב שעשועים זה שאינו הולך לראות את גבירתו כשהיא מופיעה על בד הקולנוע, אחרת לא היה מרכיב עוד משקפיים לעולם. כי **ג'יימי לי קרטיס**, בתם של **ג'נט לי** ו**טוני קרטיס** זכתה עד עתה, בעולם הקולנוע, למנוי כמעט־קבוע על סרטי אימים.

בסירטה החדש זכתה ג'יימי לתפנית חדשה בקאריירה שלה — הפעם אין היא מסמרת שיער בחשיכה (כמו בהערפל) או צורחת מאימה ופחד (בליל המסיכות) כי אם מופיעה באור מלא ועם מחשוף עמוק, כדי שצופי הקולנוע יוכלו לראות את האמת במערומיה. שם סירטה החד
להחליף מקומות, ולצידה מופיעים שני קומיקא
מוכשרים: **דן אייקרויד** ו**אדי מרפי**. הסרט כבר משמ
את לב מפיקיו בקופות מתפוצצות. ההצלחה עוזרת לג'יי
להתגבר על ביישנות מסויימת: „כשראיתי לראשונה א
עצמי בסצינות של התערטלות נידמה היה לי שאני מביט
בגופה של מישהי אחרת, ונהגתי להתלוצץ עם הצלם -
ובכן, איך כראי לצלם אותה? לא נורא, זה מביך ו
בהתחלה."

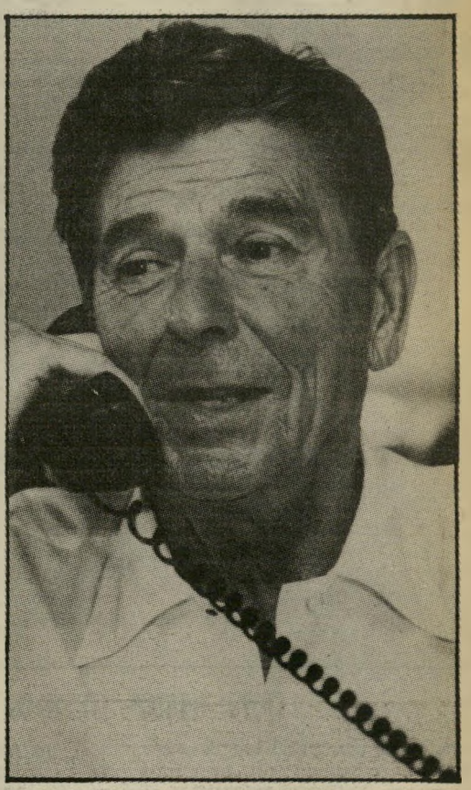
אנתוני פרקינס: הפרידה הארוכה ביותר — ארבעה ימים בלבד!

היו זמנים. אמרו עליו שהוא עליז, אמרו עליו שהוא מדוכא. אמרו עליו שהוא בעייתי. כשהראה על תמונתה של דוגמנית יפהפיה בביתו של רופא פסיכיאטר ואמר שזו האשה האידיאלית לטעמו, היה זה בעיקר כדי שהרופא ייווכח אם בכלל הוא בעל טעם כלשהו כשמדובר בנשים. זו היתה **ברתיניה ברנסון**, נכדתו של היסטוריון בתולדות האמנות, נכדתה של האופנאית הידועה **אלזה סקיאפארלי** ואחותה של **מאריסה ברנסון**, הדוגמנית שהפכה שחקנית.

כמו בעקבות לחש קסמים נפגשו **טוני פרקינס** ו
אחרי כמה ימים במסיבה. היא באה לראיין אותו אחרי כ
שבועות, אחרי כמה ימים היו לזוג, ואחרי כמה חודש
התחתנו. היום יש להם שני צאצאים והם טרם התאוש
מסיפור האהבה המשותף שלהם. אף שפרקינס הוא כבר
51, הוא עדיין מבוקש מאוד לתפקידי מאהבים ומוכ
עתה במחזה בשם קומדיה רומנטית. אבל יהיה התפי
אשר יהיה, יש עיקרון אחד לזוג: להיפרד מן המישפ
מותר מכסימום לארבעה ימים, ולא יותר.

ארצות־הברית: דיבייטגייט? — שטויות!

השבועון האמריקאי ניוזוויק טוען, לאור ממצאיו של מישאל יזום על־ידי עורכיו, שיותר מ־82 אחוז מכלל אזרחי ארצות־הברית שמעו על שעוררויית הדלפת מיסמכים מהבית הלבן של ג'ימי קארטר למטה הבחירות של מתחרהו הנוכחי רונאלד רגן. רוב הנשאלים יחסו חשיבות רבה לפרשה. שזכתה בינתיים לכינוי היומרני במקצת, דיבייטגייט. בפרשה מעורבים כמה מראשי המימשל, שהיו פעילים במטה של רגן, ביניהם גם ראש הסי־אי־אי

נשיא רגן
הכעס מוצדק - אבל לא הסיבה

ויליאם קייסי, וראש צוות הבית הלבן ג'יימס בייקר. השניים הספיקו כבר לריב בפומבי, והכתירו איש את רעהו כ„שקרן". יש להניח ששניהם צודקים, אבל עצם המריבה הגלוייה פגעה קשות במישטרו של רגן, שניסה לבנות לעצמו תדמית של „בחור טוב". נקי מנוכלות נוסח ריצ'רד ניכסון, האיש שהבאיש את שמה של המיפלגה הרפובליקנית, והפך אותה חשופה לחשדות ולהאשמות הקשורות בטהרה המידות עד עצם היום הזה.

משקיפים טוענים שהסיכסוך בין בייקר וקייסי הוא בעצם פוליטי, ושעוררויית המיסמכים של קארטר אינה אלא אמתלה להתמודדות כוחות בין האגף המתון במימשל, המיוצג על־ידי בייקר ואנשיו, ובין אנשי הימין הקיצוני במישטרו של רגן, ה„אידיאולוגיסטים", שקייסי נמנה עם חבריהם הבולטים ביותר. אבל על עובדה אחת אין עוררין. היוקרה של רגן נפגעה קשות.

חפרפרת אצל קארטר. הפרשה עצמה היא סבוכה מאין כמוה, והידיעה במדור הזה קצרה מכדי לגולל אותה במלוא תיפארתה. עם זאת אין ספק שאנשים בכירים ביותר במטהו של רגן, בתוכם, מלבד בייקר וקייסי, גם יועץ הבית הלבן, אדווין מיז, ויועץ הנשיא לענייני ביטחון לאומי לשעבר, ריצ'ארד אלן, קיבלו באורח קבוע מידע מהבית הלבן. מידע זה סייע לרגן להתכונן לעימות הטלוויזיה שלו נגד קארטר, וסיפק לו פרטים על דיונים פנימיים במטה הדמוקראטי.

העיתונות הליברלית, העוינת את רגן, פירסמה עשרות סיפורים מפולפלים על הפרשה, והעלתה את האפשרות שהייתה „חפרפרת", מרגל של רגן, בחוג הפנימי ביותר של קארטר. אין ספק שקיים נסיון עיקבי — גם באמצעות השם דיבייטגייט, שנועד להזכיר לציבור את סקנדל ווטרגייט, שגם בו היו מעורבים רפובליקנים שאפתניים וחסרי מצפון — ליצור סערה חסרת תקדים ואולי אף להפיל בדרך זו את רגן. את הסנסציה האדירו גם הסיפורים על מגעים מיניים, הטרוסקסואליים ואף הומוסקסואליים, בין שני מטות הבחירות. עובר בכיר במטהו של רגן, ויין ואלים, רמז על כך באורח ברור בראיון לוושינגטון פוסט. יו"ר ועדת־החקירה של הקונגרס לעניין דיבייטגייט קפץ, כמובן, על המציאה. דונאלד אלבוסטה הוא ציר דמוקראטי ממיישיגן, שלא הסתיר מעולם את העובדה שרגן ואנשיו „מעוררים בו בחילה". אין ספק שהוא יעשה כמיטב יכולתו להפיק מהפרשה תועלת מכסימאלית עבור מיפלגתו.

רגן עצמו הודה על חקירה מלאה של האף־בי־איי, והודיע רישמית שהפעם לא יהיה „קאבר אפ" (חיפוי) נוסח ניכסון. כל מי שיימצא כעובר על החוק או על הנוהלים המקובלים יפוטר ואולי אף ישפט, בהתאם להמלצות החוקרים. רגן זוכר היטב שניכסון הודח בגלל השקרים הכרוניים שלו, והחיפוי על עברייני ווטרגייט. הוא מקווה לצמצם את הנזק באמצעות פעולה מיידית ותקיפה.

הקורבן הראשון של הפרשה היה רווקא עיתונאי. בעל טור שמרני בעיתון ניו־יורקי רב תפוצה, ג'ורג' ויל, פוטר בשל מעורבותו בפרשה, שעה שכיהן כיועץ לרגן בזמן העימות הטלוויזיוני. ויל הודה שקרא את מיסמכי קארטר „באורח שיטחי", אך טען שלא היתה להם חשיבות כלשהי. מעסיקיו החליטו שהוא עבר על עקרונות האתיקה העיתונאית, והוא פוטר מעבודתו.

יש להניח שהשערוריה הזאת, שיש בה כמה הבטים די מלאכותיים, תשקע במוקדם או במאוחר. יש משהו עצוב בעובדה, שדווקא הדלפה נטולת חשיבות מכרעת, מספקת דלק להתקפה כל־כך מרירה נגד רגן. נשיא ארצות־הברית, המקיים כלכלה המעלה 11 מיליון מובטלים כעולה על מיזבח המילחמה באינפלציה, פתח במירוץ חימוש יקר להחריד, מסוכן, יש האומרים גם מטורף. רגן שינה את מדיניות קודמו באפריקה, מטפח יחסים טובים עם הגזענים בפרטוריה. הנשיא תומך בארוח פעיל בכל מישטרי הדיכוי ביבשת אמריקה, וביטל את כל התנאים שהציג קודמו בכל הנוגע לזכויות האדם תחת מישטרים „ידידותיים," כלומר אנטי־סובייטיים. רגן אף נוקט במדיניות אנטי־פלסטינית פעילה, ובכך הוא מעודד את ההרפתקות הרות האסון של מנחם בגין במיזרח־התיכון.

לעומת כל הנושאים הכבדים האלה, מהווה פרשת דיבייטגייט מסכת של שטויות קלות ערך. עוברת מרכזיותה בפוליטיקה האמריקאית העכשווית מעידה על היאוש הגדול המקנן בשדולה הליברלית. מנהיגי הדמוקראטים, כמו ראשי המערך בישראל, פשוט אינם מאמינים. ביכולתם להתמודד עם הימין באמצעות מצע אלטרנטיבי. דיבייטגייט הוא תחליף לא מכובד ביותר, וספק אם יניב את התוצאות המיוחלות.

עולם קטן

תורכיה: יול זה לא רק סרט

מי שישתמש בהזדמנות הנדירה לראות את הסרט הטורקי יול בתל־אביב, לא ישכח אותו לעולם. לא רק תעודה פוליטית ואנושית מרגשת, אלא גם סרט המקדים את הוליווד אפילו מבחינה טכנית בעשר שנים. הוא מבליט משהו מהכישרונות והכישורים החבויים בעם התורכי, ומדוכאים בכוח הזרוע על־ידי הדיקטטורה הפאשיסטית בתמיכת ארצות־הברית.

השבוע אישר בית־הדין הצבאי העליון בתורכיה פסקי־דין מוות נגד 13 אסירים פוליטיים. בכך יגיע מיספרם של הנידונים למוות ל־22. משקיפים מציינים, שמיספר המוצאים להורג באורח „חוקי" אינו משקף את התמונה כולה. כמו בארגנטינה, צ'ילה,

יול
תעודה פוליטית

אורוגוואי, גוואטמלה ואל־סלבדור, פועלות בתורכיה חוליות מוות של הימין הקיצוני, בחסות השילטון. השמאל התורכי כולו הוא מעין אמיל גרינצווייג קולקטיבי. אנשי הימין מבצעים רציחות, לעיתים באמצעים אכזריים ביותר, והמישטרה מצליחה, באורח עיקבי, שלא למצוא את האחראים למעשי הטבח.

יוצר יול, אילמז גוני, ואינטלקטואלים תורכיים אחרים, מסמלים תיקווה שאי־אפשר יהיה להשתיק עם כזה לעולמי עד.

עם זאת מוכיח הימין הקיצוני, בכל רחבי העולם, כושר הישרדות גבוה ביותר. לכל המשקיפים הרציניים ברור, שמישטרים כאלה לא יוכלו להחזיק מעמד בלי התמיכה מוושינגטון, ורק שינוי אמיתי בארצות־הברית, בכיוון מימשל שילחם ברציונות למען זכויות האדם ברחבי העולם, יוכל להזיז משהו בארץ כמו תורכיה. אך התיקווה לשינוי כזה היא קלושה. המדיניות האמריקאית הנוכחית כלפי תורכיה אינה נובעת מסתם „רשע", אלא מתפיסה ראציונלית למדי של אינטרסים רכושניים, שאינה משאירה מקום רב לשיקול המוסרי.

הצנזורה לעזרת רוזוליו

יו"ר חברת העובדים רוזוליו
בשם הציונות הסוציאליסטית

מטעמי צנזורה לא נוכל לחזור, כמובן, על ההאשמות שהטחנו ביו"ר החדש של חברת העובדים, קיבוצניק וסוציאליסט, דני רוזוליו.

עם זאת, כדאי שנחזור שוב על המידע הניתן לפירסום. בעצם הימים האלה שולחת חברת כור, הנמצאת בסמכותו של רוזוליו, ציוד ואנשים לדרום־אפריקה. חלק מציוד זה משמש לדיכויו, של העם השחור בדרום־אפריקה, השליט העתידי במדינה הענקית. השבוע, מספר לנו המדור הכלכלי במעריב, פתח בנק הפועלים סניף בצ'ילה הפאשיסטית, ממש בעיצומו של מסע הדיכוי האנטי־פועלי של דיקטטור־הדמים אוגוסטו פינושה. („דיקטטור הדמים" איננו לתיפארת המליצה. מאז עלותו לשילטון רצח פינושה עשרות אלפי אנשי שמאל, סטודנטים, פועלים, נשים וגברים). כל זה נעשה בשמה של הציונות הסוציאליסטית, ובניהולו הפעיל של דני רוזוליו.

טיק-טק

מידע לאומי נותן לך תשובות
יש לך שאלה? טיק-טק
ומידע לאומי פולט את
התשובה. מיכשור משוכלל
בעשרות סניפים עומד
לרשות הלקוחות במתן
מידע מהיר ומעודכן על
חשבונותיהם. בלחיצת
כפתור יכול לקוח
לדעת את הרכב
תיק ההשקעות
שלו, את היתרה
שלו במטבע
ישראלי
ובמטבע חוץ
ומה לא
בעצם...
ובאמצעות
מסוף
ברנ"ע
בבורסה
לניירות ערך,
המקשר בין הסניף שלך
לנציגים של בנק לאומי
בבורסה, ניתן לתת הוראות
גם עד כמה דקות לפני
תחילת המסחר.

פיפס-פיפס

- SWIFT
תקשורת בינלאומית
רוצה לסגור עיסקה עם
אוסטרליה?
תוך שניות ספורות אתה
יכול לסגור עיסקה
בינלאומית עם גורם שנמצא
במרחק אלפי קילומטרים
מישראל. SWIFT הוא שמה
של מערכת תקשורת
ממוחשבת הנמצאת
בשימוש בנק לאומי. תוכל
בעזרתה לבצע העברות
מטבע חוץ מחו"ל ולחו"ל
במהירות ובסודיות מוחלטת.

פיפס-פיפס

הכספומט חוסך לך זמן
למעלה מ-170 מכשירי
כספומט בכל הארץ עובדים
24 שעות ביממה במטרה
לחסוך לך זמן.
פיפס-פיפס... ויש לך כסף!
פיפס-פיפס... פיפס...
והשיק מופקד! פיפס-פיפס
ויש לך יתרה. מאות אלפי
לקוחות של בנק לאומי כבר
מנצלים את השרות הזה.

פיף-ביף

המחשב של בנק לאומי
עובד בשבילך גם בלילה.
בבנק לאומי תמצא את
מרכז המחשבים האזרחי
הגדול ביותר בישראל. מה
הוא עושה בלילה אחד? הוא
מעדכן כ-6 מליון חשבונות
ומעביר כ-400 אלף שיקים
(כן, בלילה אחד!) וכשאתה
נכנס בבוקר לסניף ומקבל
את היתרה המעודכנת שלך
זהו סופו של התהליך. כי כל
הפיפס-פיפס והטיק-טק
נעשים במטרה אחת:
לשרת אנשים.

מחשבים וגם לשרות אנשים

אנשים לשרות אנשים

בנק לאומי

שתי זיפ זוכים בתהילה

ועוד כל מיני דברים יפים!

כולם זוכים בפרס המיידי ומשתתפים בהגרלה הגדולה. איך?

כמו תמיד שותים הרבה זיפ. עכשיו אוספים, בכל פעם, 5 שקיות ריקות של זיפ (אפשר מכל הטעמים) או את כפית המדידה המצורפת בפנים קופסת זיפ, ממלאים את התלוש במודעה, מכניסים את הכל למעטפה ובוחרים אחת משתי הדרכים הבאות:– א. שולחים בדואר לת.ד. 1223 ת"א מיקוד 61012 עבור „מבצע זיפ"; ב. אם רוצים לבחור ולקבל במקום את הפרס המיידי, מביאים את המעטפה לאחד ממרכזי המבצע:

חיפה – בית הקרנות, ע"י קפה פריז

ירושלים – מרכז כלל

תל־אביב – דיזינגוף סנטר

בימים א'–ה' 10^{00} – 13^{00}, 16^{00} – 19^{00}

בימי ו' 9^{00} – 13^{00}

פרס מיידי כל אחד זוכה!

זוכים! זוכים! זוכים! אפילו כמה פעמים
בפוסטר משגע של תהילה או במשחק מחשבה נהדר „עושים חושבים"

ומגרילים מחשבים עלית

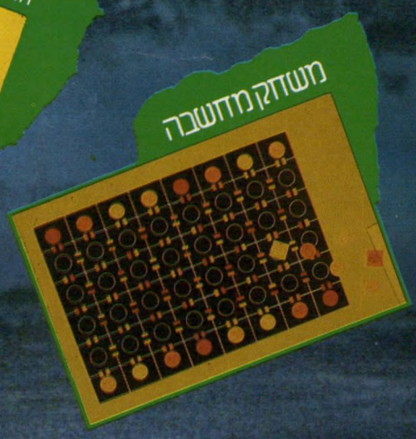
1 בנוסף, כולם משתתפים ב-4 הגרלות גדולות שיתקיימו ב־7.15, 31.7, 15.8 ו־1.9 ובהן יוגרלו:

12 מערכות מחשבים אישיים APPLE II E, כל מערכת כוללת כונן תקליטונים, מוניטור (צג) וספרי הדרכה (ערכה – 3,730 $);
48 מחשבי סינקלר ספקטרום 48 K/SINCLAIR SPECTRUM;
400 תקליטי תהילה;
400 חולצות תהילה.

כמו תמיד יש גם אותיות קטנות וחשובות

ההגרלות תתקיימנה בנוכחות רואה חשבון, נציג „עלית" ונציג משרד הפרסום וימר יעקבסון טמיר.
הודעות על הזכיה תישלחנה לבתי הזוכים.
את תקנון ההגרלה ניתן לקבל במשרד הפרסום.
ההשתתפות בהגרלה אסורה על עובדי „עלית", עובדי משרד הפרסום ובני משפחותיהם.

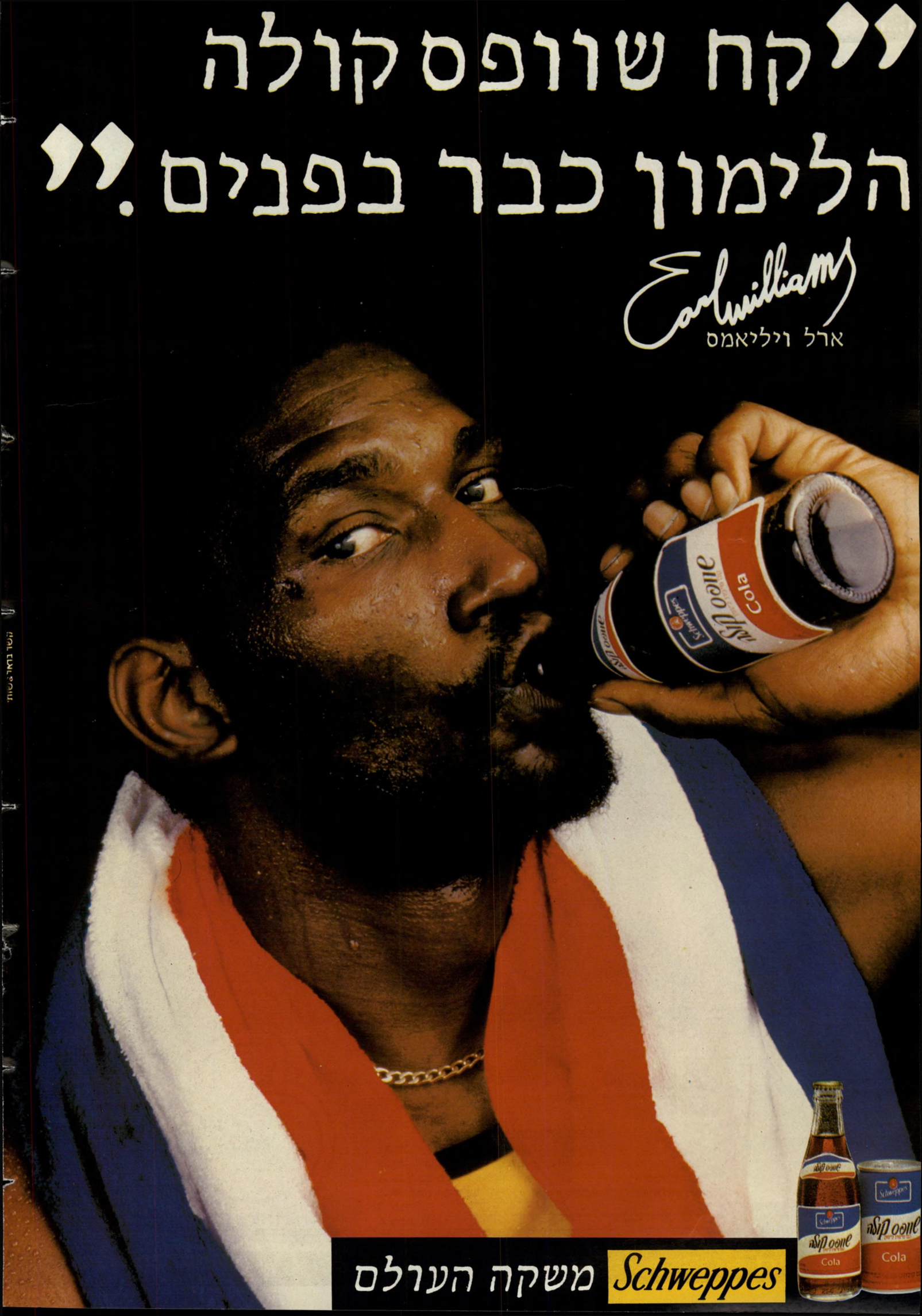

תלוש ההגרלה והפרס

לכבוד
מבצע „זיפ" ת.ד. 1223 ת"א מיקוד 61012
1. אני משלים את הסיסמה איזה _____ שותים היום?
2. אני בוחר בפרס המיידי ☐ פוסטר תהילה או ☐ „עושים חושבים"
3. שמי _____
4. כתובתי _____ מיקוד _____

"קח שופס קולה
הלימון כבר בפנים."

Earl williams
ארל ויליאמס

Schweppes משקה העולם

גם זה...וגם זה...וגם זה...וג

יסורי טימרמן הצעיר

(המשך מעמוד 31)

לפני שהיחידה שוחררה, ניתנה לי הזדמנות אחרונה להתחרט ולעלות ללבנון אפילו ליום אחד. סירבתי. נשפטתי ל־28 יום. למישפחה שלי היה קשה מאוד לבוא לבקר אותי בכלא. לאבא היה קשה בגלל הזיכרונות משם. בכלא 6 לא עושים מה שעושים בבת־הכלא בארגנטינה, אבל זה רק מפני שזה עדיין אסור לפי החוק. היו שם כמה דברים מוזרים. למשל — השוטרים הצבאיים שם הפכו קבוצה של אסירים, חיילי־סדיר, לעבדים שלהם. האסירים ניקו להם את המגורים, וגיהצו להם את המדים.

אבל הדבר שהדהים אותי ביותר זה שהרבה אנשים, שראו בבירור מה קורה בלבנון, העדיפו לא לסרב וללכת לשם תוך מחאה. אני חושב שזו ציניות. אינך יכול לומר אני נגד רצח אבל אני רוצח תוך מחאה. לרעתי חייבים לסרב. צריך לסרב לשרת גם בגדה המערבית. עכשיו ברור שזה גועל נפש. שזה הורס אותנו.

היום יש כאלה המוחים נגד המילחמה בלבנון מפני שיש יותר מדי קורבנות ישראלים. אני לא חושב שהדבר הנורא הוא שחיילי צה"ל נופלים בהרי השוף. הדבר הנורא הוא הפשעים שאנחנו ביצענו שם. הרי גם החיילים הנאצים סבלו. גם החיילים האמריקאיים בוויאטנאם סבלו.

הדבר הראשון שצריך לחשוב עליו הוא האורחים המיסכנים שלא עשו שום דבר ושרצחו אותם. אנחנו כובשים. יש לנו אפשרות אחרת. לפליט בצברה ובשאתילא אין אפשרות אחרת. הוא שם. לחייל יש ברירה. אני חושב שיש לסרב.

דני טימרמן
ישראלי לכל דבר

עד כאן סיפורו של דני טימרמן על המילחמה ועל תקופת מאסרו הראשונה.

"השמאל פחד להזדהות איתו"

א ביו של דני, יעקב טימרמן, כתב על המילחמה בלבנון את סיפרו המילחמה הארוכה ביותר, ספר שביקר בחריפות את המילחמה. מרגע שנודע לעיתונאים בארץ שיעקב טימרמן כותב ספר על המילחמה, התחילו במסע השמצות, גידופים והסתות נגדו. דני אומר שהוא בטוח שההתקפה הקולקטיבית היתה מאורגנת. בג'רוזלם־פוסט כתבו על מסיבת־עיתונאים שיעקב טימרמן כינס לכאורה בלונדון ועל דברים שנאמרו שם. "זה היה שקר מוחלט," טען דני. "לא היתה שום מסיבת עיתונאים". אחר־כך ציטטו בעיתונים אחרים מתוך המסיבה שלא היתה, והגיבו על הדברים שלא נאמרו שם.

במעריב לקחו צילום ארכיון שצולם כשטימרמן קיבל את תעודת־הזהות הישראלית, ציירו בלון וכתבו שם: תדחפו את זה אתם יודעים לאן. דני מעיד שמה שאביו אמר כשקיבל את תעודת־הזהות היה: "אני גא בזה." יהונתן גפן שאל מרוע טימרמן לא כתב בסיפרו על אלי גבע, בעוד שבספר יש פרק שלם על גבע.

יעקב טימרמן החל מקבל איומים טלפוניים. במועדון הספורט של נווה־אביבים, שם הוא מתגורר, אמרו לו שחבל שלא חיסלו אותו בארגנטינה. תמונתו של טימרמן הופיעה בעיתונים ואנשים זיהו אותו ברחוב. נהגי־מוניות קיללו אותו. מעברת צילום ברחוב שבו הוא גר סירבה לקבל ממנו פילם לפיתוח. עד היום יש בשכונה חנויות שבעליהן מחרימים אותו.

אמר על כך דני: "מספיק שכמה עיתונאים כותבים וכל היתר קופצים על העגלה. היה ברור שהמימסד רואה בעין יפה שכותבים נגד טימרמן. אלה שמוכרים נשק לארגנטינה ועושים שם עסקים הם קבוצה חזקה בארץ. כבר

> "לפלים בצברה ובשאתילא אין ברירה. הוא שם. לחייל יש ברירה"

כשאבי הגיע לארץ הם ראו בו סכנה וחיפשו הזדמנות להתנכל לו.

"בסך הכל — הביקורת שלו נגד המילחמה לא היתה חריפה יותר מביקורות של אנשים אחרים. אבי אינו בוגד במדינה. הוא יהודי טוב. הוא בא לחיות פה והוא אוהב את הארץ הזאת. עם הפירסום והכסף שלו הוא יכול היה לחיות בניו־יורק או בכל מקום אחר בעולם. אבל הוא בא לפה כי אחרי כל מה שעברנו בארגנטינה רצינו לחיות בין יהודים. אבל דבר כזה...

"מה הם רצו? שאנשים ירצחו אותו ברחוב? אחרי מה שעברנו בארגנטינה זה היה מאוד לא סימפטי. אני מקווה שאבא ישאר כאן, אבל אני יודע שהוא מאוד מאוכזב ממה שעשו לו. הוא חש בסכנה פיסית. בשמאל הישראלי לא קם אף אחד שיעזור לו. שיגן עליו.

יואל מרכוס כתב כל מיני שטויות בהארץ. הוא כינה את אבא שלי ברונו קרייסקי קטן ולטינו־פולני. כתבו שהוא לא מבין מה קורה בארץ כי הוא לא יודע עברית. זו טענה רמגוגית ואבסורדית. אבא סבל מאוד באותה תקופה. היו ימים שרציתי לבכות. היה עצוב מאוד. הפסקתי ללמוד ובאתי להיות איתו. היה ממש קשה."

עלייה ועלובה

לפני כחודשיים גוייס דני שוב ונשלח ללבנון. הוא סירב ונכלא שוב, הפעם ל־35 יום. הפעם לא היה כל־כך בודד. תנועת הסרבנות התרחבה, ובבואו לכלא מצא שם 15 סרבנים. הוא סיפר שהיה שם קצין בלונדי שנהנה לטרטר את הסרבנים.

הסרבנים הם רובם ככולם אנשי יחידות מובחרות, צנחנים, אנשי סיירות וקצינים קרביים. אותו קצין, רובינשטיין, שכינויו היה אדולף רובינשטיין, נהנה להעמיד את הסרבנים בשמש, בעמידת דום שנמשכה שעתיים. "זה התסביך של הג'ובניקים," אמר דני.

דני טימרמן נסע השבוע עם אשתו ובנו לארצות־הברית. הוא נסע כדי לעשות תואר שני באנתרופולוגיה, בבית־הספר החדש למחקר חברתי, מוסד אקדמי שבו לימד בעבר הרברט מרקוזה.

דני טימרמן ישוב לישראל וימשיך בה, קרוב לוודאי, את מאבקיו למען צדק וזכויות אדם. יש בארץ אנשים, אשר היו רוצים לראות אותו ואת אביו עולים על המטוס ומסתלקים לצמיתות.

הטימרמנים יכולים לחיות בכל מקום בעולם. ישראל, שבה אנשים כמוהם לא ירצו לחיות, תהיה מדינה עניה ועלובה יותר.

יפתח שביט ■

האשה שהלהיבה את ברנס

ברי סימון היא אשה יפהפיה בעלת שיער גלי בצבע ערמון, עיניים כחולות גדולות וגוף משגע. היא רקדנית בטן במיקצועה. ברי נולדה בחיפה, ובגיל 14 וחצי התחתנה עם שימעון ביטון, עבריין שכינויו היה "אולמן". הזוג התגורר בקריית־ים, שם נולד בנם. כשברי היתה בת 15 וחצי נשפט ביטון וריצה מאסר של ארבע שנים בכלא.

כל המדינה ראתה אותה רוקדת לפני ברנס ביום שיחרורו. כאן היא מספרת מה קרה באמת

באותה עת למדה ברי בקורס לקוסמטיקה, ופתחה בעזרת הוריה מכון יופי. היא חיכתה לבעלה בתיקווה שישתנה ויחזור למוטב. אך ביטון ה־תפרע בבית־הסוהר ותקופת מאסרו הוארכה. ברי התייאשה וביקשה להת־גרש. בעלה סירב, אך לבסוף נכפה עליו הגט, אחרי שהקפיאו את תקופת מאסרו.

כאשר התגרשו נסע שימעון ביטון לשווייץ, ושם נרצח במהלך קטטה. לברי נודע על הרצח מקריאה בעיתון. היא היתה בהלם במשך תקופה ארוכה, וכשהתאוששה החליטה לשנות את אורח חייה. היא החליטה לממש את שאיפתה מאז היתה ילדה, להפוך לרקדנית־בטן.

בהופעה את התלבושת הזמינה ברי ב־מיוחד במצריים. כאשר למדה שם.

אומרת ברי: "זה לא היה בשבילי לשבת בבית ולהיות קוסמטיקאית. אני כמו מכונת־חשמל עם זרמים. צריכה לזוז כל הזמן. אני אוהבת אקשן" היא התחילה להשתתף בשיעורי ריקוד, ובאותה תקופה התקבלה לתיאטרון חיפה כרקדנית בהצגה פיטפוטים על הנילוס.

ברי אהבה את הופעותיה בתיאטרון, אך לא רצתה להמשיך שם למרות הה־צעות שקיבלה. המשכורות היו נמוכות מדי, ולא היה לה מספיק חופש. היא נסעה להשתלם במצריים אצל רקדנית הבטן הנודעת נגואה פואר, שהתרשמה ממנה וניבאה לה הצלחה. מאז נסעה ברי למצריים חמש פעמים, שבאחת מהן רצו להחתים אותה על חוזה הופעות. אך היא סרבה והעדיפה לחו־פיע כאן, בארץ.

ברי סימון היא רקדנית מאוד פופו־לרית ומופיעה בכל חלקי הארץ. באחד הערבים, כשחזרה הביתה מהופעה, התקשרו אליה וביקשו שתבוא להופיע בחפלה שנערכה בביתו של עמוס ברנס, שזכה לחנינה ושוחרר באותו יום.

ברי מספרת:

בשבוע שעבר חזרתי הביתה מהופעה עייפה וסחוטה. השעה היתה שעת חצות. הטלפון צילצל ועל הקו היה גבר. הוא הסביר לי שהוא מעריץ של עמוס ברנס וסיפר לי שברנס הש־תחרר מבית־הסוהר באותו יום, אחרי שזכה בחנינה.

אותו גבר ביקש ממני לבוא איתו תיכף לביתו של ברנס ולהופיע שם. הוא הסביר לי שהעניין מאוד חשוב לו, כי הוא רוצה להפתיע את ברנס ורוצה שאופיע לפניו בריקוד־בטן. הוא הסביר לי ששם, בבית ברנס, יש חפלה והמון אנשים.

אמרתי לו שאני מצטערת, אבל אני תשושה. היתה לי הופעה בחיפה ורציתי לישון. הבטחתי לבוא בפעם אחרת.

אבל הוא המשיך לדבר והבטיח לי שאקבל כמה שארצה עבור ההופעה, וכמובן שיקחו ויחזירו אותי במונית. הוא דיבר בלי סוף.

בלית ברירה הסכמתי ונסעתי לשם עם האוטו שלי. הכסף לא משך אותי. בעצם הייתי סקרנית לראות את ברנס, שכל כך הרבה נכתב עליו.

"הריקוד שלי מאוד סכסי"

כשהגעתי לעכו עצרתי ברמזור ושאלתי איפה גר עמוס ברנס. כולם ידעו להדריך אותי והגעתי לשם בלי בעיות. למטה כבר חיכו לי כמה בחורים, שאחד מהם עלה ואמר לכולם שהגעתי. שמעתי מחיאות כפיים כבר מלמטה. התרגשתי מאוד ועליתי.

הדלת היתה פתוחה ועמוס קם. ניגש אלי, לחץ לי יד, הסתכל עלי ולא דיבר. הוא הזיע ונראה נרגש. כולם דאגו לי, למטה. כשראה אותי נכנסת למכונית שלי, נראה מופתע ושאל אותי אם איני פוחדת לנסוע בלילה לבד בכבישים המסוכנים, וביקש שאשמור על עצמי טוב־טוב, כי מי יודע מה יכול לקרות לי בלילה.

למחרת ב־7 בבוקר קיבלתי טלפון מברנס. הוא ביקש שאבוא אליו ואמר לי שבני מישפחתו התלהבו ממני ורוצים לראות אותי. אמרתי לו שקשה לי להגיע והצעתי שיבוא אלי לחיפה. הוא אמר שיתקשר יותר מאוחר.

כשהתקשר אחר־כך אמר לי שאינו יכול לבוא, שהוא עדיין המום ושהוא רוצה לשבת בבית.

"לשם מה באתי?"

אתי למחרת וראיתי את עמוס יושב עם אמו. אחרי כמה שעות, כשהוא המשיך לשבת עם אמו, לא ולהעמיד אותן במקום.

לא ידעתי למה בדיוק הוא התכוון, ולא ידעתי מה הוא רוצה ממני. הוא אמר לי שנמאס לו מכל הבחורות המטרידות אותו וכי הוא רוצה לנוח. אז שאלתי אותו אם הוא לא נח מספיק מבחינה זו כל־כך הרבה שנים בבית־הסוהר. הוא הסתכל עלי במבט מוזר ולא ענה.

הלכתי משם וניסיתי להבין לשם מה הוא הזמין אותי בכלל. כל העניין נראה לי מוזר במקצת.

"לא בראש שלו"

מחרת שוב צילצל וסיפר לי בהתרגשות כי העיתונים הדביקו לו סתם סיפור עם בחורה שהוא בקושי מכיר, אבל שהוא יודע מה זה עיתונים ואין מה לעשות. הוא חושב עכשיו רק על המשפט החוזר והוא רוצה להוכיח

„ברנס הסתכל לכל הכיוונים רק לא לעיניים שלי... הוא לא יכול לגעת בבחורה... הוא נמצא בפחדים... משהו קרה לו בבית־הסוהר...״ אבל מי בכלל יכול לדעת את האמת?

היה צפוף, כולם היו נרגשים והיו צלמים בלי סוף. לא הרגשתי נוח לרקוד לפני אדם שישב כל־כך הרבה שנים בבית־סוהר ולא ראה בחורה. הריקוד שלי מאוד סכסי והייתי קצת במבוכה. התחלתי לרקוד ועמוס הצטרף אלי לריקוד. צילמו אותנו בלי סוף.

כשגמרתי לרקוד רציתי לנסוע הביתה, להתקלח ולישון. השעה היתה כבר 3 לפנות בוקר. קמתי לצאת ועמוס ניגש אלי. הוא עזב את האורחים וירד הבנתי בדיוק למה רצה שאבוא. אמו כל הזמן הסתכלה עליו ואמרה: „אבויה. כפרה״, ועוד מילים כאלה. עמוס אמר לי שהוא מעריץ את אמו כי יש לה חוכמת חיים ושהיא נתנה לו עידוד וכוח כל השנים.

עמוס קם ויצא לקרוא לגיסותיו ולאחיו, ואמר לי שכולם מתלהבים ממני ורוצים שאהיה בת־בית אצלם. הגיעו גם מעריצות ועוד שכנות, אבל הוא לא התייחס לאף אחת. כשהתקשרו בחורות אמר לי לענות בטלפון עכשיו שהוא לא רוצה והוא חייב להוכיח זאת לכל העם. זו החובה שלו לעם ישראל.

הוא התחיל לנאום בטלפון ואמר לי כי יצא בזכות ולא בחסד.

אחרי חצי שעה של דיבורים בטלפון פתאום השתנה קולו והוא אמר: „אני לא שופט ולא עורך־דין ולא חברי כנסת. אני עמך.״ הוא אמר את זה סתם, בלי קשר, ולא ידעתי מה לענות.

שוב ביקש שאבוא אליו ואני הצעתי לו שאולי מוטב שייצא קצת לסרט, לים, למיסעדה, שייצא עם בחורות ויעשה חיים. הוא ענה לי שזה לא בראש שלו ושהוא יושב בבית. לא רוצה תדמית של מתהולל ולא רוצה שהעיתונים יקשרו אותו עם אף בחורה עד שיגמור עם המישפט. מכל הדיבורים האלה לא הבנתי מה הוא רוצה ממני בדיוק. הייתי עדיין סקרנית לדעת מה יקרה אם אהיה איתו לבד.

מיהו עמוס ברנס?

שוב נסעתי לעכו. הפעם היינו לבד בחדר. עמוס אמר לי שארגיש בנוח.

הוא אמר לי: „שיגעת אותי, אלוהים לא ידע מה הוא עושה כשברא אותך, את מטריפה, יש לך גוף משגע. את יכולה להטריף כל גבר.״ הוא סיפר שקנה במיוחד את הקסטות שלי כשאני רוקדת ריקודי־בטן והתלהב במשך כל השבוע.

פתאום שאל אותי למה אני לא מפסיקה להופיע כרקדנית־בטן. בלי כל קשר למה שהוא דיבר קודם. במשך כל הזמן הוא ישב רחוק ממני והסתכל לכל הכיוונים רק לא לעיניים שלי. שאלתי אותו למה הוא לא מסתכל לי בעיניים, והוא ענה כי הוא עניו מדי.

התגובות של עמוס נראו לי משונות. אולי בית־הסוהר השפיע עליו עד שהוא לא מסוגל לגעת בבחורה, והוא נמצא בפחדים. כואב לי לראות בחור צעיר שעבר עליו סיוט כזה.

אני מרגישה שהוא מתייחס לסביבה בצורה יוצאת־דופן. אני לא יודעת מיהו עמוס ברנס, אני מושפעת מהעיתונים. אבל מי בכלל יכול לדעת את האמת?

נעמי אדווה ■

בבית ובמצרים ברי סימון נוהגת לנסוע למצריים לעתים קרובות. בתמונה: במועדון־לילה מצרי. כשהשתחרר עמוס ברנס מהכלא הזמינה ברי להופיע בביתו.

האם זה מתמוטט?

יהלומן התאבד — יהלומן מת מהתקף־לב — 1200 איש פוטרו — 70 יהלומנים פושטי־רגל הוצאו מאולם הבורסה — ל־30 נוספים צפוי גורל דומה

ב שבוע שעבר עלה מנחם הרץ לקומה עליונה בבנין ליד בורסת היהלומים וקפץ למטה. מנחם הרץ היה בוקע־יהלומים עצמאי וחבר בקלוב היהלומים. לדברי־חבריו הוא פרס את 100 הדולרים האחרונים שהיו לו לפני שהתאבד.

כששאלתי את דניאל לגציאל, נשיא התאחדות תעשייני היהלומים בישראל, ואת צבי שור, המנהל הכללי של ההתאחדות, אם הם שמעו על המיקרה, הם טענו ״שמענו שהוא לא היה כל־כך בסדר.״ מנחם הרץ ״היה בסדר״ כל עוד היתה עבודה בענף היהלומים. והיום אין עבודה.

השאלה העומדת השבוע על הפרק היא מה יעשו שאר בעלי המיקצוע חסרי הפרנסה. השבוע פוטרו 1200 עובדי מלטשות, אחרי שחברת סטאר דיאמונדס, החברה הגדולה בעולם ליצור יהלומים, הודיעה שהיא מפסיקה לייצר בארץ.

סיפר דויד חלפון, שהוא בעל מלטשה ברחוב הגרא 41 בתל־אביב: ״אני קבלן, ומעסיק 50 עובדים בשביל חברת סטאר. ביום הרביעי שעבר הודיעו לי מהחברה, בלי אזהרה מוקדמת, שהעסק מבחינתם אינו

מאת
שולמית יריב

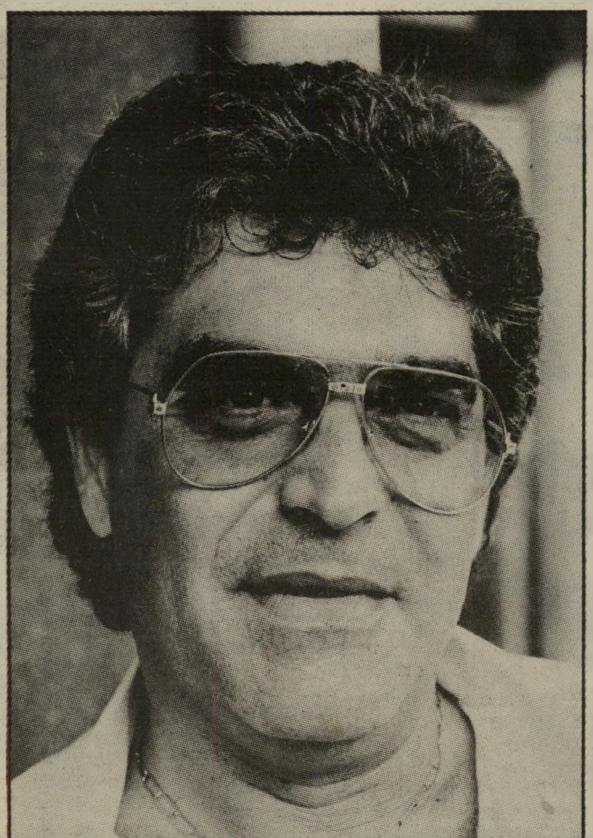
ריווחי ושהם מפסיקים לעבוד. החות־כים הם הראשונים שאותם פיטרתי. כל יום אני מפטר עשרה עובדים, עד שאגמור את היהלומים שאני צריך להחזיר מוגמרים. היהלומנים יוצאים לחופשה השנתית ב־27 ביולי, וסטאר דורשים לגמור את העבודה עד ה־20.

אני לא יודע מה יעשו הפועלים ולאן ילכו.״

״במשך שנתיים נאבקתי״

ב יום הראשון לפני שבוע החליטה הנהלת הבורסה לאסור על 17 יהלומנים, שהוכרזו כפושטי רגל, את הכניסה לאולם המכירות של הבורסה. על לוח המודעות ניתלו שמות היהלומנים יעקב הרבסט, יצרן שהת־חיל ממלטשה קטנה, גדל בקצב מהיר מדי, הסתבך והוכרז כפושט רגל.

כמה מנערי הזוהר של תל־אביב ונתניה נעלמו מהשטח. מיכה גיטר שפשט את הרגל עוד לפני גל פשיטות־הרגל הגדול, שעד לפני כמה שנים היה גבר מבוקש מאוד שגילגל מיליונים, יושב עתה ולוטש במלטשה זעירה ברמת־גן.

פושט רגל חיים פיפאנו, דמות מוכרת בקפה אכסודוס, ש־הוכרז לאחרונה כפושט רגל. הוא התגרש ועבר ניתוח לב־פתוח. חוא בין אלה שנאסר עליהם להיכנס לאולם הבורסה.

מה הסיבות למצב

1. שכר־העבודה, המחושב בדולרים, גבוה ב־25% משכר־העבודה המשולם בבלגיה.
הסיבה: שערי המרה נוחים בבלגיה וגרועים בישראל.

2. גדולי היצרנים בישראל יצאו כמעט ממחזור הייצור השוטף בגלל עימצום דראסטי באשראי.
הסיבה: עדיין תלויה ועומדת תביעת הבנקים לכיסוי חובות שלא שולמו.

3. כוח־אדם אמין ומיומן עוזב את מיקצוע הליטוש עם פרוץ המשבר, וקשה להפנותו מחדש לתעשיה.
הסיבה: למרות ששכר־העבודה בדולרים נראה גבוה, משתכר ליטש יהלומים פחות משהשתכר בעבר בהשוואה לתעשיות אחרות.

4. בגלל לחצי הבנקים ואי ביטוח שער נאות אין היצואנים בישראל יכולים להתמודד עם יצואנים חודים, למשל, הנותנים ללקוחותיהם אשראי ביד רחבה.
הסיבה: לחודים מקורות מימון גדולים ונוחים יותר והתצאות ייצור קטנות יותר, ולכן יצאו מהמשבר בענף בצורה נמרצת ובריאה יותר.

5. מישרדי האוצר התעשיה והמיסחר יושבים על הגדר ואינם מנסים לשנות את מהלך הדברים לעומת תמיכה רחבה ונמרצת שקיבלה התעשיה בעבר, מממשלות קודמות.
הסיבה: לאוצר נסיון גרוע בעזרה יזומה לענף היהלומים. בעבר נוצלו הריבית הנמוכה והעידוד לאזורי פיתוח לרעה, וכספים הועברו על־ידי היהלומנים למטרות אחרות, כמו השקעות בחו״ל לשם השגת ריבית גבוהה יותר.

חקירה מיוחדת

בין אלה שהוכרזו כפושטי רגל לאחרונה נמצא גם חיים פיפאנו. חיים מוכר ליושבות קפה אכסודוס כגבר יפה־תואר, המגיע במכונית מרצדס ספורט לבנה, תמיד שזוף עם חיוך על פניו, כשלצווארו שרשרת מזהב שעליה תליון עשוי יהלומים עם סמל הדולר. שוכני אכסודוס אינם מעלים על דעתם את גודל הטרגדיה שפקדה את חיים בשנתיים האחרונות.

סיפר חיים פיפאנו:

„אני יליד הארץ, בן 45. ב־1959 התחלתי עם היהלומים. עד אז הייתי ילד ששיחק על שפת הים. התחלתי כלוטש. אחרי זמן־מה הפכתי להיות בעל מלטשה ויצרן יהלומים. עיקר הייצוא שלי היה לאיראן. הצרות שלי התחילו כשחומייני עלה לשילטון. מגיע לי משם כסף שלעולם לא אקבל אותו. עד שזה קרה, הייתי מייצא יהלומים בהיקף של 2 וחצי מיליון דולר בשנה.

כשהתחילה המפולת עצמה ממש נהרסתי. ב־1981 עברתי ניתוח לב פתוח. הייתי חייב אז סכום של 900 אלף דולר. אחרי הניתוח הייתי ממש מדופרס. הבנק לא הירפה ממני, ומכר במיליון ר־100 אלף דולר אבנים שאני שילמתי עבורם שנים וחצי מיליון. לא חיכו לי עד שאני אמכור.

מכרתי וילה בנאות־אפקה, שבניתי באותם הימים. אפילו לא זכיתי להיכנס אליה. אשתי התגרשה ממני, כל עולמי חרב. במשך שנתיים נאבקתי שלא יכריזו עלי פושט רגל. לפני חודש הכריזו.

אני עוד מאמין ביהלומים. אני 21 שנה חבר בורסה, בלי שיהיה לי סיכסוך עם אף אדם פרטי. זה מצחיק שיאסרו עלי להיכנס לבית שהיה יותר מביתי הפרטי כל חיי. אני אמשיך להתקיים על אפס וחמתם של כולם. יש לי עוד ידידים בעולם, שעדיין מאמינים בי.“

עד כאן סיפורו של חיים פיפאנו.

„זה היה נורא“

לחלומן אחר שביקש לשמור על עילום שמו, סיפר:

„אני כיום בן 50. התחלתי עם יהלומים אחרי סיום הגימנסיה. ידיד של אבי הכניס אותי לעסק. אני מאלה שהאמינו ביהלומים. החזקתי מלאי, וניהלתי עסק בינלאומי בארץ ובחו“ל.

„כשהתחילה ההתמוטטות הפסדתי מייד 60 אחוז מהכספים. חוץ מזה שהבנק לקח ריבית וריבית דריבית. אחרי שנתיים ההון שלי נשחק. מכרתי את כל הנכסים שהיו לי. היה לי דם להוציא את הסחורות ולמכור במחירי השוק. שילמתי את כל החובות שלי לבנקים. היו לי חובות של כמעט 2 מיליון דולר. מכרתי וילה באזור יוקרה. התגרשתי מאשתי — יותר נכון היא התגרשה ממני. הכל נגמר.

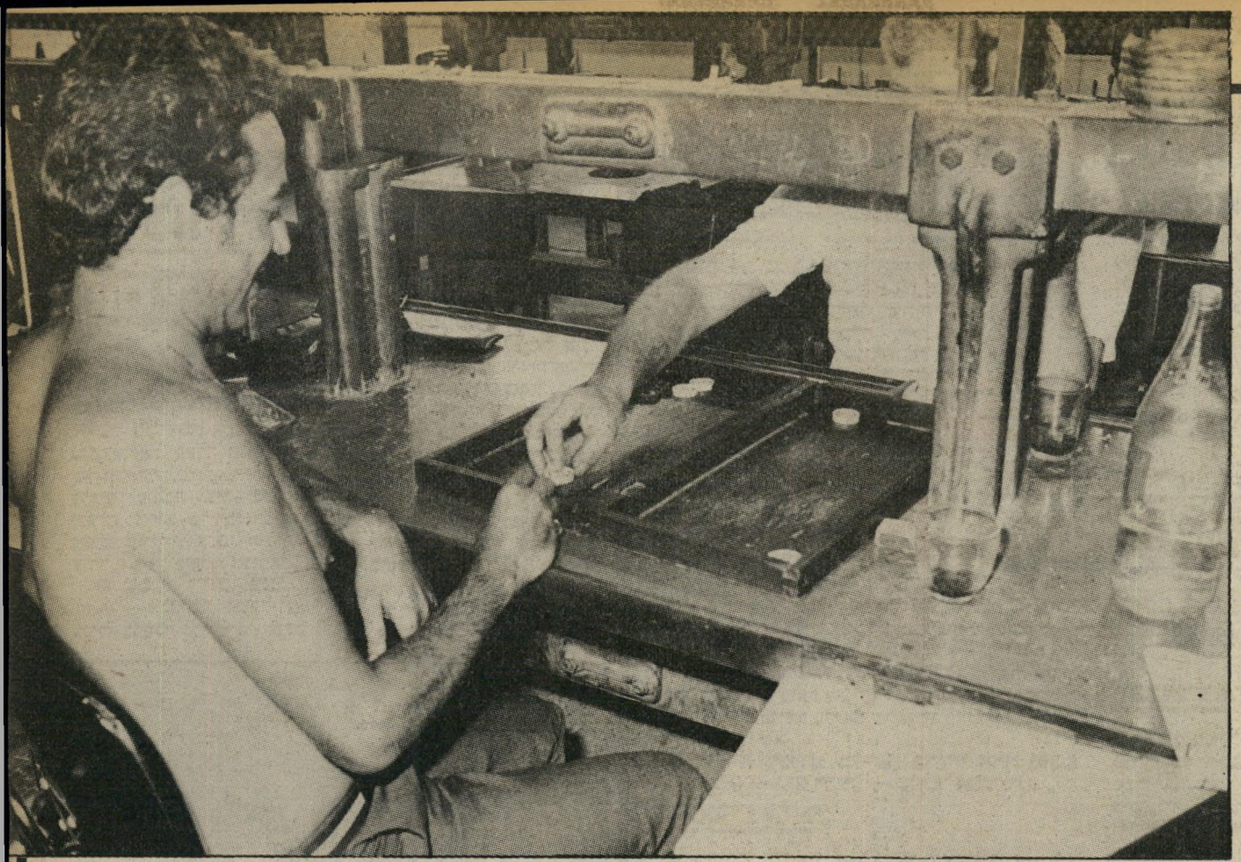
„זה היה נורא. מעטים האנשים היכולים לעמוד בזה. אני יודע על כמה שקיבלו התקף־לב. אחד מת משבץ. התחלתי הכל מההתחלה. היום אני עובד בתיווך, בלי שיהיה לי שום הון משלי.

„לפעמים אני מרגיש שאני נלחם בטחנות־רוח, אבל אני ממשיך להיאבק ואני עוד מקווה להמשיך ביהלומים. אולי אצליח שוב.

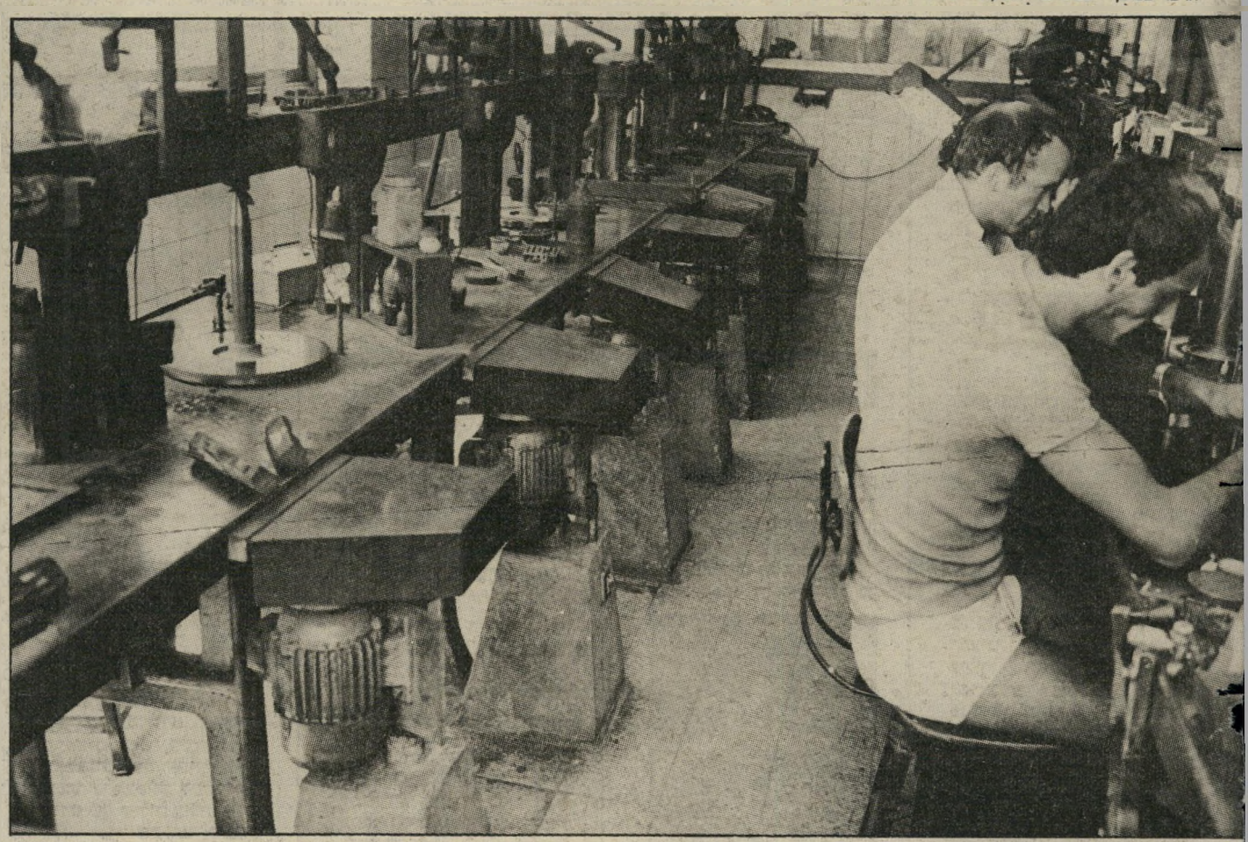
סיפר אחד מ־70 היהלומנים ששמם עומד להתפרסם בקרוב נוסף ל־17 שהוכרזו כפושטי־רגל לאחרונה: „בענף היהלומים, כשנפוץ סיפור על אחד היהלומנים שהחל להסתבך או הפסיד כסף רציני, מיד נסגרים הברזים. שלא כבעבר כשעזרו אחד לשני. כששמעו שהפסדתי סכום ניכר מיד דרשו גם האחרים את חובם. וכשהמחירים נופלים כל יום, מאיפה אחזיר? פשוט נמחקתי, אני לא הצלחתי להסתיר את הסתבכותי ולהציג את ההצגה הגדולה כמו אחרים במצבי שמסתירים את המפולת.“

סיפורם של השלושה חזר על עצמו בגירסות שונות שוב ושוב. לא כולם קרבנות של הבנקים והמימון שאלה העריפו לכל עבר.

בשבוע הבא: חלקם של הבנקים.

שש־בש במקום העבודה ברמת־גן שרים ב־ מלטשות „דונם פה ודונם שם“, כי אפשר למכור דונמים משטחים של מלטשות ריקות. ברחוב הירקון ברמת־גן, בבניין שבו עבדו כ־300 איש, עובדים עתה 40 בלבד. במלטשה של ז'ק אזולאי הפך שולחן הליטוש לשולחן מישחקי שש־בש. במקומות אחרים באותו בניין האולמות ריקים ונעולים על בריח.

3 במקום 40 זה היחס של העובדים המועסקים כיום בענף ליטוש יהלומים, לעומת הפוטנציאל. אלפי עובדים הסבו את מיקצועם ומנו לתעשיות אחרות. הפיטורים בסטר דיאמונדס, שהחלו השבוע, יוסיפו אולמות ריקים בתל־אביב, בנתניה וברמת־גן. מעריכים את מיספר הלוטשים שנותרו בתעשיה ב־4500, במקום 12 אלף. היבואנים, המתווכים והסוחרים ממשיכים להרוויח.

יהלומים עטופים בשומן

בענף היהלומים נותרו אחרי הפיטורים בסטאר דיאמונדס 4000 לוטשים, אשר נושאים על גבם – בדרך זו או אחרת – את יתר המתפרנסים מהענף. היחס בין האנשים היצרניים ובין מפלי השומן הוא כמעט אחד (יצרן) לשלושה (אחרים). בין הנסמכים אל שולחן הייצרנים: יצואנים, סוחרים, יבואני גלם, מתווכים, ממיינים, פקידים, סוכני ביטוח ב־ בורסה, נותני שירותים שונים, אנשי ביטחון, מאות פקידי בנקים ואנשי אחזקה. לכל אלה יש להוסיף את אחזקתם של יותר מ־800 מישרדים, תשלום מיסים לעיריות, וכמובן את הריבית לבנקים.

בהשוואה לתקופה הפרה־ היסטורית של התעשייה, כשעדיין שכנה הבורסה ברחוב אחוזת בית בתל־אביב, עלו ההוצאות הנלוות לייצור היהלומים בעשרות אחו־ זים. הן מייקרות את המוצרים לאין שיעור, ופוגמות בכושר ה־ תחרות של היהלומים הישראליים לעומת אלה של הודו, למשל, שבה הוצאות הניהול אינן קיימות כמעט.

ותיקים נזכרים באותה תקופה, כאשר מיספר המישרדים לא עלה על חמישים, ומיספר המתפרנסים לעומת המייצרים היה מיזערי. באותה תקופה הפגינה התעשייה שרירים, ויצרנים שייצרו אלפי קרטים של גלם לחודש, ניהלו את העסק עם אנשים ספורים. עתה, אחרי הצימצומים הדרסטיים ביי־ צור, עדיין נותרו עשרות מתפר־ נסים, על גבם של לוטשים ספורים.

לדברי מומחה בענף, מסת־ כמות הוצאות אלה בייקור של כ־20 אחוזים של המוצר המוגמר, ואם פעם נאמדו הוצאות המש־ כורות ב־15 עד 20 אחוזים מהמוצר. היום הן עולות על 30 אחוזים.

תוכניות מועדפות
בטלוויזיה הישראלית

יום רביעי
20.7

● **סרט ישראלי: תעלת בלאומילך — א'** (5.30 — **מדבר עברית**). אדם תמהוני מנסה לחפור תעלה בלב ליבה של תל־אביב. בתפקיד הראשי מופיע בומבה צור המנוח, ולצידו שרגא פרידמן המנוח, ניסים עזיקרי, אבנר חזקיהו, עודד תאומי וזהרירה חריפאי.

● **טבע: חיים בטבע** (8.30 — **מדבר אנגלית**). סידרה בהפקת הבי־בי־סי, הפרק **אנגלית**). דראמה דוקומנטרית בת ארבעה פרקים, על המאבק הקשה שניטש בין ג'מי הופה, המנהיג רב־העוצמה של איגוד פועלי התובלה בארצות־הברית, ובין בובי קנדי, כאשר שימש כתובע כללי במימשל הא־מריקאי. תחילתו של מאבק זה ב־1957, כאשר קנדי שימש חוקר ראשי בוועדה מטעם הסנאט, שמונתה לברר אי־סדרים בתחום יחסי העבודה והעסקים. הוועדה הוכיחה כי להופה היה חלק בעשרות מיקרים של התנהגות בלתי הולמת. ב־1968 נידון הופה ל־13 שנות מאסר על מעשי שוחד

איסטווד: הרי המזוהם
יום רביעי שעה 10.05

שמור מרחק מן הדוב חלבן מספר על פלישת דובים לבנים בחודשי הסתיו מן הערבות למזבלותיה של עיירה בצפון קנדה, כדי לספק את רעבונם.

● **סרט קולנוע: הרי המזוהם** (10.05 — **מדבר אנגלית**). גיבור הסרט הוא הרי קלאהן, קצין־משטרה בסן־פרנסיסקו, המסור לעבודתו אך מעדיף לעשות זאת בסיגנונו האישי, שלא תמיד נראה לממונים עליו ולפוליטיקאים הקובעים את גורל העיר.

יום חמישי
21.7

● **סרט ישראלי: תעלת בלאומילך — ב'** (5.30 — **מדבר עברית**).

● **מדע: גומו של עניין** (9.30 — **מדבר אנגלית**). פרק 11 בסידרה המאירה את עולם הרפואה וגוף האדם, תחת הכותרת המכונה הגופנית. בפרק זה מסופר כיצד מועברת ההוראה לבצע פעולה גופנית מסויימת מן המוח לאברי הגוף.

● **תעודראמה: פרשת ג'מי הופה** (10.20 — **מדבר** וזיוף. באותה שנה נרצח בובי קנדי. השחקן רוברט (ברטה) בלייק מגלם את ג'מי הופה, והשחקן קוטר סמית את בובי קנדי.

● **קומדיה: שלושה בדירה אחת** (11.05 — **מדבר אנגלית**). הפרק שמרטפים מספר כיצד יוצאת ג'נט לפגישה עם דייוויד, אחרי ששכחה כי הבטיחה לשמור על ילדיהם של ידידים באותו ערב. כשג'די רנדל מתקשר לשאול אם תוכל להגיע קצת יותר מוקדם, היא מבקשת מקריסי שתחליף אותה.

יום שישי
22.7

● **סרט קולנוע: בית התה של ירח אוגוסט** (9.15 — **מדבר אנגלית**). קומדיה המתארת קורותיו של קצין שלומיאל בצבא הכיבוש הא־מריקאי החונה ביפאן, באי אוקי־נאווה, אחרי מילחמת העולם השנייה. קומדיה העוסקת במי־פגש בין תרבויות («פורנוגרפיה היא שאלה של גיאוגרפיה"). האמריקאים מנסים להשליט את

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 20.7.83

● **סידרה קומית: החותנת** (8.30 — **ערוץ 6** — 25 דקות — **מדבר אנגלית**). זוג שלומילאים שאינם מצליחים לבצע ולו דבר אחד בשלמות וביעילות. הבעל אינו מצליח להתמיד בעבודה כלשהי, כוונותיו הטובות לתקן או לשכלל אינן מגיעות אף פעם לסיום מוצלח, ונוסף לכל הצרות נתחה עליו החותנת שנטשה את בעלה.

● **סידרה מדעית: המוח האנושי** (9.10 — **ערוץ 6** — 50 דקות — **מדבר אנגלית**). סידרה בהפקת הבי־בי־סי, הדנה במוח האנושי ועוקבת אחרי פעולותיו ותפקודיו. בסידרה מובאים סיפוריהם של אנשים שונים שעברו ניתוח מוח או סבלו משיתוק, דרך הטיפול בהם ומידת השתלבותם במעגל החיים.

יום חמישי 21.7.83

● **לילדים: עולמו של וולט דיסני** (6.10 — **ערוץ 3** — 50 דקות — **מדבר אנגלית**). פרק חדש מסידרת הילדים הפופולרית עם הדמויות החביבות והמוכרות של וולט דיסני. סיפורים אנושיים ואנימציה מעולה.

● **בידור: אולפן לאמנות** (7.20 — **ערוץ 3** — 40 דקות — **מדבר ומזמר ערבית**). תוכנית בידור בהפקה עצמית המביאה לאולפן הטלוויזיה אמנים בתחילת דרכם, המציגים מיבחר מרשים של שירה ודיקודים, מישחק, פרודיות וחיקויים.

● **סידרה קומית: שלושה בדירה אחת** (8.30 — **ערוץ 6** — 25 דקות — **מדבר אנגלית**).

יום שישי 22.7.83

● **כדורגל: שני העירוצים** (1.40 — 90 דקות). תחרויות כדורגל נבחרות מן הליגות הלאומית באנגליה ובגרמניה המערבית.

● **סידרה מישפחתית: מישפחת קינג** (9.10 — **ערוץ 6** — 50 דקות — **מדבר אנגלית**). סידרה סקוטית שעלילתה מתרחשת בסוף המאה ה־19, ומתמקדת באהבה אסורה של נער פרוטסטנטי ממישפחת אצילים.

יום שבת 23.7.83

● **סידרה לילדים: כסר מעל לעננים** (6.30 — **ערוץ 6** — 20 דקות — **מדבר צרפתית**). סידרה בהפקת הטלוויזיה הצרפתית, כאשר בובות ממלאות בה את תפקידי השחקנים. הסידרה מספרת על שני ילדים המרחפים בעננים ויורדים מפעם לפעם לסיורים ולביקורים במקומות שונים. אפשר ליהנות גם ללא ידיעת השפה הצרפתית.

● **קולנוע: ספטיבל סירטי קולנוע** (10.15 — **ערוץ 6** — **מדבר אנגלית**). סרטי קולנוע מעולים, ישנים וגם חדשים, מאולפני אנגליה וארצות־הברית.

יום ראשון 24.7.83

● **סידרה מרתקת: זה לא יאמן!** (6.20 — **ערוץ 3** — 50 דקות — **מדבר אנגלית**). סידרה אמריקאית פופולרית המצולמת באולפן טלוויזיה בנוכחות קהל. תופעות ומעשים מדהימים ועוצרי נשימה, שיאים עולמיים בתחומים שונים וכישרונות נדירים. ברוב הקטעים אין צורך לדעת אנגלית כדי להבין את המתרחש.

יום שני 25.7.83

● **אנימציה: לורל והרדי** (5.50 — **ערוץ 6** — 50 דקות — **מדבר אנגלית**). סידרה בלשית מרתקת מפרי עטה של אגתה כריסטי, המביאה בכל פעם עלילה מיסתורית הנפתרת בדקה האחרונה. בהשתתפות: ג'יימס וודריק, אן סטליבראס, קונסטנטין גרגורי ולינדה מרלו.

יום שלישי 26.7.83

● **סידרה דוקומנטרית: לקראת שנת אלפיים** (8.55 — **ערוץ 6** — 15 דקות — **מדבר אנגלית**). סידרה קצרה המתארת בוודוד את עולם המחר, על שיכלוליו המצאותיו והישגיו.

סמית: פרשת הופה
יום חמישי, שעה 10.20

ערכי התרבות המערבית על אוכלוסיה הנראית להם כנבערת מדעת, ובני האי למודי הסבל משלימים עם שיגעונותיהם של האמריקאים. בשני התפקידים הראשיים מרלון בראנדו, המגלם את דמותו של סקיני בן אוקינווה, ומולו גלן פורד, בתפקיד הקצין האמריקאי. בימאי הסרט: דניאל מאן, הסרט הופק ב־1956.

שבת
23.7

● **נוסטלגיה: ימים מאושרים** (8.30 — **מדבר ומזמר אנגלית**). הפרק משבר גיל ה־45 מספר על הווארד קנינגהאם התוהה לאן נעלמו השנים והחלומות. ריצ'מביים מסיבת יום־הולדת לאב בעזרת פונזי ושאר החבורה. פרק אחרון בסידרה. בשבוע הבא תחודש הקרנת בנסון.

● **מותחן: משבורת מוזהבת, קבורה מובטחת** (10.30 — **מדבר אנגלית**). פרק מהסידרה הבריטית תרילר. ובו סיפורה של נערה בודדה הנענית למודעה בעיתון על מישרה פנוייה. מתברר כי המישרה תובעת סכנות, הדר פכות סרט זה לסרט אימה ומתח.

● **קומדיה: ויין ושוד סטר** (11.30 — **מדבר ומזמר אנגלית**). סידרה של בדיחות ופארודיות, והפעם תחת הכותרת מרד על הסיפון.

יום ראשון
24.7

● **סידרה: דאלאס** (9.30 — **מדבר אנגלית**). הפרק התקירה מתאר כיצד נחקר בובי יואינג בעיקבות רצח הסחטן פארדיי. לוסי משוחררת מכלי־אתו של הצלם שלה בעזרת פאם ובובי. קליף חש שהוא על סף

בראנדו וסורד
יום שישי, שעה 9.15

התמוטטות, והוא מנסה ללוות כסף מסראלו.

● **דראמה: מבקר המדינה** (10.20 — **מדבר אנגלית**). דראמה בריטית. המביאה מעולמם של קבוצת אקדמאים, סופרים ועיתונאים צ'כוסלובקיים, הנאבקים על זכויות האדם בארצם. סרט זה מתייחס לקבוצה 77, שהניפה את נס המרידה התרבותית בצ'כיה, ושנרמסה באכזריות על־ידי השילטון.

יום שני
25.7

● **בידור: תהילה** (8.05 — **מדבר ומזמר אנגלית**). הפרק חצלחה.

● **מותחן: אישייד** (9.30 — **מדבר אנגלית**). חלק שני של הפרק רק חיפות מתות, המספר על עלילותיו של בלש מסוג שונה.

● **סידרונים מקוריים: פגישה מיקרית** (11.05 — **מדבר עברית**). סידרה המציגה לצופי הטלוויזיה, ביכורי סרטיהם של בימאים ישראליים צעירים. הסרט פגישה מיקרית הוא סידרה של רינה שטרנפלד, בוגרת החוג לקולנוע באוניברסיטת תל־אביב.

יום שלישי
26.7

● **סידרה קומית: רודה** (8.03 — **מדבר אנגלית**). תחת הכותרת ברנדה בורחת מובא עוד אחד מסיפוריה של גרושה ניו־יורקית, של אחותה ואמה.

● **בידור: סראנק סימנאטרה בהסעה חיה** (9.30 — **מדבר ומזמר אנגלית**). הזמר הגודע פראנק סינאטרה בהופעה חיה בקונצרט שנערך באוגוסט 1982.

● **מותחן: לא יאומן כי יימסר** (11.00 — **מדבר אנגלית**). פרק נוסף בסידרה המביאה עיבודים טלוויזיוניים לסיפורים בעלי סוף יוצא דופן.

שידור

צל"ש

משה וחצי ושלושת המראיינים

● למפיק כולבוטק **רפי גינת** ולכתבת **ליאורה עמיר**, על סירטם המהמם, שעסק בהלקאת ילדים בישראל. סרט זה חשף את כל המוסדות, ובעיקר את משטרת ישראל, כמערכות העושות כל שביכולתן כדי שלא לאכוף את החוק על הורים המכים את ילדיהם. סרט זה חשף את החברה הישראלית במערומיה.

אי־אכיפת חוק זה הוא שורש כל רע, המביא מאוחר יותר לפיצוץ אסיפות בחירות ולרצח נוסח רצח אמיל גרינצווייג. סיפורו של האב, הנאבק במשך שנים במערכת כדי לאכוף את החוק על אשתו, שהיכתה באורח כפייתי את בתם הוא סיפור מחדליה של החברה הישראלית כולה.

● לרמטכ"ל, רב־אלוף משה (״משה וחצי״) לוי, על הופעתו במישדר מוקד. בקולו השקול ובדבריו העניינים הוא הצליח לסלק במעט את ריח הפוליטיזציה של הצבא, שאותה טבע קודמו, רב־אלוף (מיל) **רפאל** (״רפול״) **איתן**, במשך חמש שנות כהונתו. לוי עשוי להשיב בתדמיתו המיקצועית והלא פוליטית את צה"ל למקום שנועד לו בחברה ישראלית. שלושת מראייניו של לוי, **ניסים מישעל, חנן עזרן ואהוד יערי** לא הצליחו להגיע לגבהיו של הרמטכ"ל החדש.

מי יבוא תחת סממה?

בימים אלה מתנהל בחטיבת החדשות של הטלוויזיה הקרב על מינויו של כתב־צבאי חדש, במקומו של **דן סממה**, העומד לצאת בקרוב לשליחות של המגבית היהודית המאוחדת לאנגליה.

עורכי מבט פנו אל ראש הדסק הבינלאומי, **משה שלונסקי**, וביקשוהו ליטול על עצמו את תפקיד ראש הדסק לענייני צבא וביטחון, אך שלונסקי הציג תנאים, שספק אם ראשי מבט מוכנים לעמוד בהם.

המעמד האלטרנטיבי של עורכי מבט הוא ראש־הדסק לענייני רווחה, **חנן עזרן**, שאף השתתף בפאנל שריאיין את הרמטכ"ל במישדר מוקד.

שני מועמדים נוספים, הפועלים בהתמדה לתפקיד זה, הם הכתב לענייני רפואה **בני לים**, שהיה עמוד השידרה הדיווחי של חטיבת החדשות משדה־הקרב בימים הראשונים של מילחמת־הלבנון. כתב נוסף הפועל למינויו לתפקיד הוא **מנשה רז**.

העיקוף שלא הצליח

הנוהל התקין והחוקי של רשות־השידור, ברבר קבלת כתבים חדשים למחלקות החדשות של הרדיו והטלוויזיה, מתבסס על קורס נרחב לכתבי טלוויזיה או רדיו, הנערך במרכז־ההדרכה של רשות־השידור. בסופו של כל קורס כזה עוברים הכתבים בחינה, והמצטיינים מתקבלים לעבודה בחטיבות החדשות.

אך מזה כמה שנים לא נערך קורס כתבי טלוויזיה ברשות־השידור, דבר שהביא בהדרגה לדילדול מיספר הכתבים, ולצירוף כתבים בלתי־מיומנים לחטיבה (ביניהם מקליט־לשעבר, שקופן־לשעבר ושוער־ביטחון לשעבר).

באחרונה ניסה מנהל חטיבת־החדשות, יאיר שטרן, בעצה אחת עם מנהל הטלוויזיה טוביה סער, לעקוף נוהל זה. הם צירפו לקורס־ השתלמות של חטיבת־החדשות בערבית שלושה צוערי־כתבים, כדי להופכם לכתבי־טלוויזיה.

השלושה הם **אורי ניר** (איש מודיעין צבאי ויורשו המיועד של אהוד יערי), **אברהם ברזילי** (איש גלי צה"ל) וגוני סביר. אילו השלימו השלושה את ההשתלמות, הם שהיו הופכים לכתבים מן המניין.

אך ועד הכתבים בבניין הטלוויזיה הכשיל מזימה זו של שטרן וסער, בטענה שעל רשות־השידור לפתוח קורס כתבים פתוח, קורס שהמצטיינים בו יתקבלו לעבודה.

את התמריץ לוועד הכתבים לפעול לביטול השתתפותם של שלושת צוערי־הכתבים בהשתלמות, יזמה עובדת חטיבת החדשות **רינה חנינא**, שלה הובטחה מישרת כתבת במבט, הבטחה שלא קויימה.

זמיר וניסים נגד קרפ

הדו"ח של סגנית היועץ המישפטי **יהודית קרם**, המתייחס לפרשת עמוס ברנס, הצליח לשבש לחלוטין את היחסים בין מישרד המישפטים והטלוויזיה.

רמי וייץ, הכתב המישפטי של מבט, הצליח להשיג חלקים נרחבים מתוך דו"ח קרפ, ופירסם את המלצתה של קרפ לערוך מישפט חוזר לעמוס ברנס, גם אם קצין־המישטרה מרקוס יוכה. וייץ פירסם זאת באחת מהדורות מבט, והציע לקרפ להופיע באותה מהדורה. אך היועץ המישפטי, **יצחק זמיר**, מנע את הופעתה של קרפ במבט.

מאוחר יותר, לקראת כימעט חצות, הפעיל היועץ המישפטי לחצים על מנכ"ל רשות השידור, **יוסף לפיד**, לשדר הכחשה לפרטים ששודרו מתוך הדו"ח, וההכחשה אכן פורסמה.

יומיים מאוחר יותר, הוגבר הלחץ של מישרד־המישפטים, כאשר ללחץ הצטרפה לישכת השר **משה ניסים**, ובוברה **יצחק סיינברג**. לחץ זה התבטא בתביעה שהגברת קרפ, תמסור במיסגרת מבט הודעה ולא ראיון. עורך מבט מיכאל רקפין התנגה את הופעתה של קרפ בכך שתתייחס גם לדו"ח קרפ השני, העוסק במתרחש בשטחים הכבושים.

כך או אחרת הגיעה חטיבת החדשות של הטלוויזיה לאחד מהאבסורדים העיתונאיים המוזרים בתולדותיה. רובו של דו"ח קרפ בעניין ברנס בידיה, והיא אינה מפרסמת אותו ברבים, למרות שיו"ר רשות־השידור, פרופ' **ראובן ירון**, יצא בגלוי נגד השקפותיו של היועץ המישפטי זמיר, שהיה בעבר הרחוק תלמידו באוניברסיטה.

פסקול

אסור לגדל לונדון קטן

● את המקום המתפנה של **אבי אתגר**, בתוכנית שעה טובה עשוי לתפוס בראשית העונה החדשה של התוכנית, לקראת החגים, המנחה **מאיר שליו**, העומד לשוב מחופשתו ביורדים על השבוע. מינויו של שליו עשוי להיתקל בהתנגדות חריפה של הכנף הימנית בוועד־המנהל של רשות־השידור, בטענה: "אסור לטלוויזיה לגדל עוד **ירון לונדון קטן**!" ●●

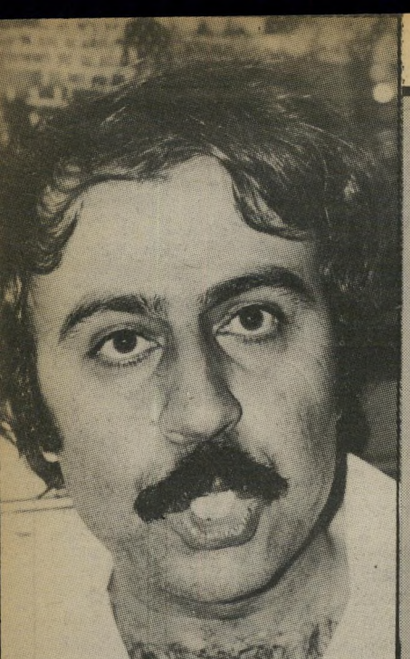
מגיש שליו
שעה טובה

●● החל מהשבוע הבא, יחזור למסך במוצאי־שבתות גיבור הסידרה בנסון, עם חיוכו הגדול ●● מנכ"ל רשות־השידור, **יוסף לפיד**, ששב לפני שבועיים מעבודה שאותה ערך ביוגוסלביה עבור בית התפוצות, יצא השבוע שוב לחוץ־לארץ, והפעם לוועידה השנתית של מנהלי אירגון השידור האירופאי, הנערכת בלוכסמבורג ●● למרות טענתו של **ישראל סלג**, נציג המערך בוועד־המנהל, כי תשדירי־השירות של עיריית תל־אביב הם תעמולת בחירות של ראש־העיריה **שלמה להט**, תמשיך הטלוויזיה להקרין תשדירים אלה, ובנוסף להם תתחיל לשדר תשדירי־שירות דומים על חיפה, טבריה וערים נוספות ברחבי המדינה. אמרה על כך דוברת רשות־השידור **אריאלה רבדל**: "הרי ישראל פלג יודע, שלפחות בחיפה קיים ראש־עיריה ממיפלגתו. מעניין אם גם בעניין תשדירים אלה ינהל מאבק בוועד־המנהל." ●● כינוי הרווח באחרונה במיסדרונות הטלוויזיה למחלקת תוכניות־הילדים־והנוער, הוא "מחלקת טוביה ושיבעת סרטיו". הסיבה: במיסגרת שקיעתה של מחלקה זו, הוחלט במהלך הקיץ להקרין תחת מישדרי הילדים והנוער הרגילים סרטים ישראלים ישנים, שהראשון בהם טוביה ושבע בנותיו. השבוע יוקרן הסרט תעלת בלאומילד.

מנהל סער ומפיק גינת
שורש כל רע

לפיד מצנזר את חלבי

עורך־מישנה חלבי
דיעה קדומה

זה שוב קרה בחטיבת החדשות. עורך־המישנה של מבט, ובעבר כתב הטלוויזיה לענייני השטחים הכבושים, **רפיק חלבי**, הציע להכין סרט שיתמקד בעיירה אום־אל־פאחם.

מנהל חטיבת החדשות, יאיר שטרן, אישר את הצעתו של חלבי. מנהל הטלוויזיה, טוביה סער, אישר את אישורו של שטרן. ההצעה ירדה מעל סדר היום כאשר נודע עליה למנכ"ל הרשות יוסף לפיד.

לפיד שב על טענתו הישנה, כי לרפיק חלבי יש דיעה מוקדמת על הנושא הערבי, ולכן הוא מנוע מלערוך סרט זה.

על פי כלל זה, מנועים מן הסתם כל שאר כתבי מבט להכין סרטים על נושאים העוסקים ביהודים. הציע אחד מכתבי מבט: "הפשרה עשוייה להיות בכך, שרפיק חלבי יכין את כל הסרטים הנוגעים לנושאים יהודיים. בעוד ששאר הכתבים יכינו אך ורק סרטים הנוגעים לנושאים ערביים"

מאחורי הקלעים

הניתוח ניטרל את קרפין

מזעמד גילבוע
עורך מיקצועי

שיבוש רפואי ולא מתוכנן טרף את כל הקלפים במאבק שאותו מנהלים **טוביה סער וראיר שטרן** למען מינויו של **מיכאל קרפין** לעורך קבוע של מבט.

קרפין, שחש ברע, הובהל בראשית השבוע שעבר לבית־החולים הדסה בירושלים ונותח ניתוח חירום במעיו. כתוצאה מניתוח זה נוטל קרפין למשך כמה שבועות מהמירוץ על התפקיד הנכסף.

המיכרז, שהיה צפוי להיערך תוך שבועיים שלושה, עשוי להידחות לחודש עד חודשיים, עד שקרפין ישוב לאיתנו, ויפעיל מחדש את שרירותו במערכת **מבט**.

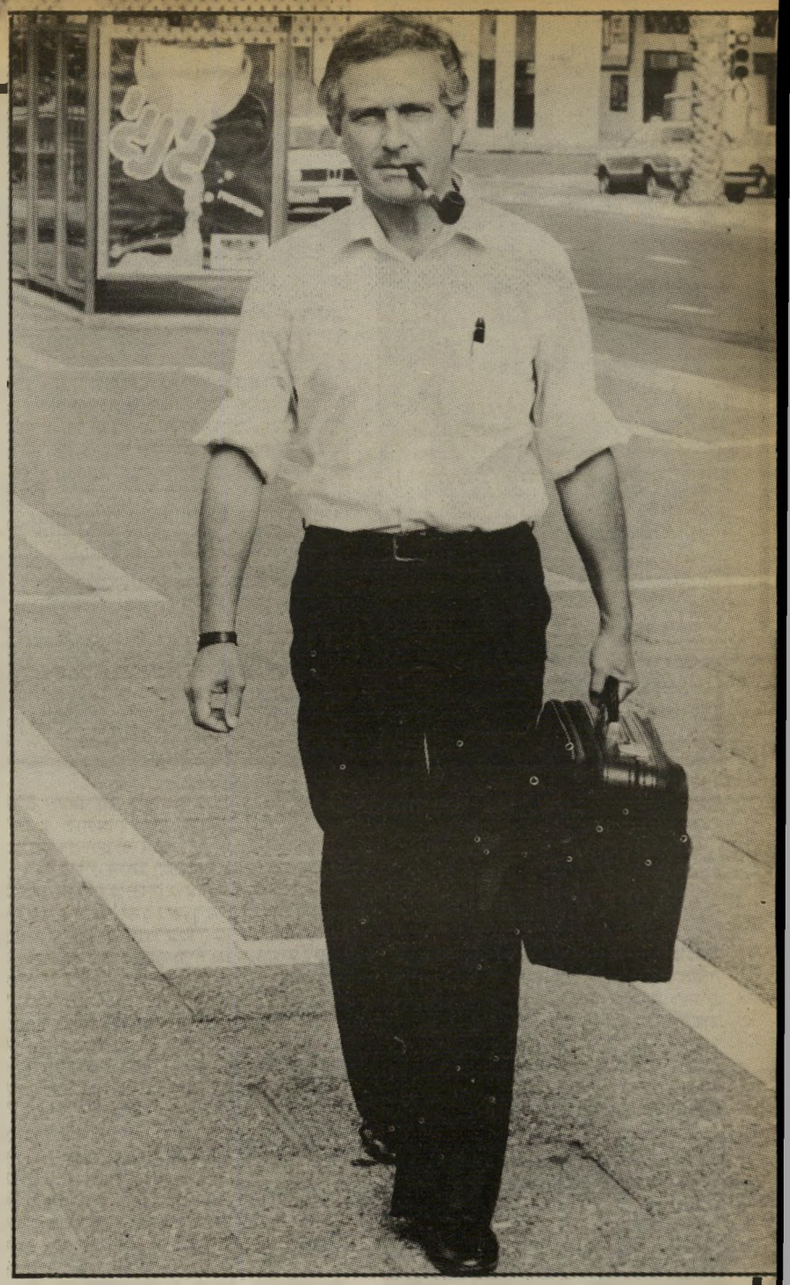
שיבוש נוסף לתוכניתם של סער ושטרן בא מכיוון בלתי־צפוי. כמה מחברי הוועד־המנהל של רשות־השידור מצאו תשובה לטענתם של סער ושטרן, כי במאגר העובדים של **מבט** אין בנמצא עורך־מיקצועי בעל כישורים לערוך את מבט. מועמדם של חברי הוועד־המנהל, המתנגדים למינויו של קרפין בצורה חסרת־תקדים, הוא **דויד גילבוע**, שהחליף למשך שלושה שבועות את עורך השבוע – יומן אירועים, **מיבט לימור**, שיצא לחופשת קיץ.

במשך שלושה שבועות אלה הוכיח גילבוע כושר עריכה מעולה, וצד את עיניהם של חברי הוועד־המנהל, המתחילים בימים אלה בשדולה בצמרת רשות־השידור, כדי להביא למינויו של גילבוע כעורך מבט.

חברי הוועד־המנהל התמלאו תמיהה, לנוכח התוכנית של הנהלת הטלוויזיה להעביר את גילבוע לתפקיד מנהל מחלקת סידרי־תעודה, מחוץ למחלקת החדשות, בשעה שהמחלקה סובלת ממחסור כרוני בעורכי־חדשות מיקצועיים. לטענתם של חברי הוועד־המנהל מעידה מגמה זו של הנהלת הטלוויזיה על חוסר שיקול מיקצועי מובהק, ובכוונתם לפעול לשינוי תוכנית זו.

צ"ייר חל־אביבי, שעלה במיקרה על יומני המנהיג הנאצי, מחפש לקוחות לזכויות הפיירסום

למכור את הימלר

מפקד ס"ס בחיק הצייר חיים רוזנטל צועד למישרד עורך־הדין שלו. כשבידו מיזוודה ובה חלק מאוסף הימלר. משמאל: הימלר ובתו גודרון. כפי שצולמו ב־19 ביוני 1941, שלושה ימים לפני הפלישה לרוסיה.

שיחת הטלפון שקיבל הצייר התל־אביבי חיים רוזנטל היתה קצרה ביותר. "עלינו על עיקבותיו," אמר הקול, "ואנחנו נוסעים אחריו לארגנטינה."

המטלפן לא היה צריך להזדהות. רוזנטל ידע בדיוק במה מדובר. קבוצה אמריקאית, המקדישה את זמנה למירדף אחרי הד"ר יוזף מנגלה, הודיעה על צעדיה בשיחה ישירה מניו־יורק.

אך מדוע לרוזנטל?

הגבר ממוצע הקומה ונעים־ההליכות הפך בשנים האחרונות, שלא ברצונו, למרכז מידע בינלאומי של ציידי נאצים. אספנים החוקרים את התקופה הנאצית וסתם תמהונים המתעניינים במאורעות מילחמת העולם השניה. מכשיר הטלפון בביתו עמוס בשיחות מיסתוריות. שרק הוא והדובר מעברו השני של הקו מבינים במה מדובר.

איך הפך הצייר לחוקר התקופה הנאצית שלא־מרצונו?

רוזנטל (45) נולד ברומניה וחי בתל־אביב מזה 33 שנה. הוא נשוי לאשה נאה ותמירה, חיה, ולבני־הזוג שני ילדים. 25 שנה הוא מצייר וציוריו מעטרים את קירות ביתו. במשך חמש שנים הוא הירצה באוניברסיטת תל־אביב על עיצוב בימה, שנתיים וחצי הוא היה נספח־תרבות בשגרירות ישראל בארצות־הברית. הוא בקי בהיסטוריה ובאמנות.

היום הוא מחזיק באוסף מיסמכים מיוחד במינו של היינריך הימלר ובני מישפחתו, ומיסמכים אמריקאיים רשמיים הקשורים בד"ר מנגלה.

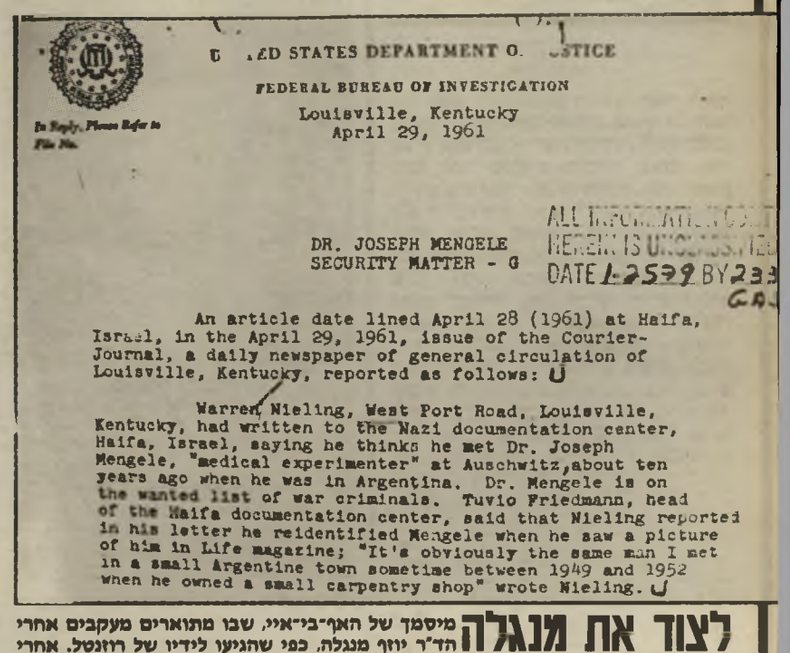
על המהסך שחל בחייו בעיקבות כך סיפר רוזנטל להעולם הזה":

לפני קצת יותר משש שנים הוצגה תערוכה שלי בבריסל. יום אחרי הפתיחה נכנס למקום פלמי, ושאל אותי אם אני מעוניין לראות אוסף פרטי שלו. הנהנתי בראשי ואז הוא נתן לי כרטיס־ביקור שלו. כשבאתי לביתו לשתות כוס יין, נדהמתי. המקום היה מלא ברגלים נאציים, בכלי־נשק ובמוצגים אחרים מאותה תקופה. מתוך סקרנות ביקשתי לדעת אם יש לו משהו נוסף. הוא סיפר לי על אישקשר שלו בארגנטינה, שהביא לו, בין השאר, מיכתב של היינריך הימלר שנשלח לביתו גודרון.

בתום השיחה אמרתי לו שאני עומד לשוב כעבור שישה חודשים לאנטוורפן, לתערוכה נוספת, ושאשמח אם הוא יוריע שיש מי שמוכן לקנות חומר על תקופת הרייך השלישי.

כאשר נפגשנו שוב, הוא הראה לי שלושה צילומים, שבשניים מהם הופיע הימלר.

סקרנותי גברה. פניתי למומחים והם צחקו ממני, היה זה הימלר שהוציא פקודה לשרוף מיסמכים אישיים, ולטענתם לא יתכן שנשאר חומר של הימלר מאותה תקופה.

U ITED STATES DEPARTMENT O. STICE

FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION

In Reply, Please Refer to File No.

Louisville, Kentucky
April 29, 1961

DR. JOSEPH MENGELE
SECURITY MATTER - G

ALL INFORMATION CONTAINED HEREIN IS UNCLASSIFIED DATE 1-2599 BY 233 GA

An article date lined April 28 (1961) at Haifa, Israel, in the April 29, 1961, issue of the Courier-Journal, a daily newspaper of general circulation of Louisville, Kentucky, reported as follows: U

Warren Nieling, West Port Road, Louisville, Kentucky, had written to the Nazi documentation center, Haifa, Israel, saying he thinks he met Dr. Joseph Mengele, "medical experimenter" at Auschwitz, about ten years ago when he was in Argentina. Dr. Mengele is on the wanted list of war criminals. Tuvio Friedmann, head of the Haifa documentation center, said that Nieling reported in his letter he reidentified Mengele when he saw a picture of him in Life magazine; "It's obviously the same man I met in a small Argentine town sometime between 1949 and 1952 when he owned a small carpentry shop" wrote Nieling. U

לצוד את מנגלה מיסמך של האף־בי־איי, שבו מתוארים מעקבים אחרי הד"ר יוזף מנגלה, כפי שהגיעו לידיו של רוזנטל. אחרי שנודע לפעילים אנטי־נאציים שהוא מרכז חומר על ראשי הנאצים הם העבירו אליו חומר רב.

אוסף פרטי חיים רוזנטל מציג חלק מהאוסף שרכש בארצות־הברית ביחד עם שני שותפים. האוסף כולל 700 מיכתבים של הימלר לאשתו מהשנים 1928–1945, 135 צילומים מישפחתיים (ראה מימין) סיפרי חשבונות של המישפחה, ספר־בישול של האשה, ספר־זיכרונות מישפחתי, מיסמכים רישמיים כמו פינקס חבר במיפלגה (ראה למטה).

לעומת זאת, הרי רבים מהקצינים הבכירים לקחו מיסמכים כדי להחליפם אחרי המילחמה. החלטתי שאני רץ על זה.

אני חושב שמה שרציתי למצוא זה מיסמך המקשר את הפיתרון הסופי להיירארכיה הנאצית הגבוהה. על כל פנים, לא סיפרתי על כך לאשתי, גם כדי שלא להפחיד אותה וגם מפני שחששתי שאולי לא אמצא בסופו של דבר שום מיסמך.

ביניתיים אבד הקשר שלי, הקשר העקיף, עם המקור הדרום־אמריקאי. האיש הבין שאני ישראלי וחשש שמטרותיי זהות למטרותיהם של לוכדי אדולף אייכמן. אך הפלמי היה טוב אלי ונתן לי רשימת כתובות וטלפונים של אספנים אחרים שבהם יכולתי להיעזר.

"מה עושה היהודי בינינו?"

כאשר נסעתי עם מישפחתי לשליחות בארצות־הברית, העסק היה מת. אמנם התוודעתי לחוג של אספנים, אך לא הצלחתי לעלות על שום חומר חדש.

לקראת סוף שהותי בארצות־הברית קיבלתי הודעה בטלפון. עליתי על קצה חוט. השאלה היתה אם להאריך את שהותי בכמה חודשים נוספים, או לחזור. החלטתי להישאר, אחרי שראיתי מיסמך שהבהיר לי שאני בדרך הנכונה.

אישהקשר שלי, ניאו־נאצי, הביא אותי לבית־מלון ביוסטון לכינוס של נאצים וניאו־נאצים. למקום הובא זקן, קצין נאצי לשעבר, שהיה מרותק לכיסא־גלגלים.

בכל מיפגשי עם הניאו־נאצים, האספנים וכל מי שהיה מעורב בנושא, הצגתי את עצמי כבן לאב גרמני ואם איטלקיה שבסוף המילחמה הגענו לרומניה. שמי, כפי שאמרתי להם, היה פיטר סטפן רוזנטל.

אך מסתבר שלא תמיד הכיסוי עבר. הנאצי הזקן הביט בפניי ושאל בגרמנית: ומה עושה היהודי הזה בינינו? העמדתי פני כועס ויצאתי. המתנתי מחוץ לאולם והמזל שיחק לי.

כאשר הוצא הזקן החוצה, מלווה באישהקשר הצעיר שלי, הוא הוכנס למכונית שנשאה מיספר זיהוי מכסיקאי. עבורי זה היה מספיק.

בשלב זה הבנתי שעליתי על משהו רציני. פניתי ליד ושאלתי אם הם מעוניינים בחומר. הם ביקשו לבדוק אותו לפני שהם קונים. זה היה בלתי־אפשרי, ומצד שני אני נשארתי בלי כסף כדי לקנות לבדי את החומר.

הפיתרון בא מצד אנשי־הקשר ששלחתי כדי שיקנו את האוסף במכסיקו. הם ביקשו להיות שותפים, אחרי שהבינו במה מדובר. הסכמתי, כשההסדר היה שהמיסמכים, עד האחרון שבהם, יהיו ברשותי. הם הסכימו ללא תנאי מפני שכאמריקאים הם היו חייבים להעביר, על־פי החוק, כל מיסמך שבידיהם לרשות ממשלת גרמניה.

קנינו את המיסמכים. סך כל ההוצאות, כולל ההשקעה במירדף וביטוח האוסף, היו 130 אלף דולר.

כאשר המיסמכים היו אצלי הודלף המידע על־כך. אנשים שונים החלו לתהות על קנקני. היו אלה נאצים לשעבר, ששמותיהם מופיעים במיסמכים ושחששו שהם יוזכרו שוב, היו כאלה שחששו מסחיטה.

החומר שכל־כך הדאיג אותם כלל מיכתבים אישיים של הימלר לאשתו, שלושה יומנים של אשתו, יומן של הבת גודרון, צילומים מישפחתיים, סיפרי חשבונות של המישפחה, ספר־בישול של האשה, מיסמכים ותעודות, מיכתבים ותעודות של הבן המאומץ ופריטים אחרים.

אנשי־הקשר שלי, מומחים לתקופה, לא הטילו ספק באמיתות החומר. בריקה שנעשתה אחר־כך בארץ על־ידי הפרופסורים אוריאל טל ויהודה באואר, לא הותירה מקום לספק. מומחים כימיים שבדקו את הנייר והדיו, כולל אחד העובד בבריטיש מיוזיאום אישרו שאלה מיסמכים מקוריים. כאשר הוכנה כתבה על המיסמכים על־ידי הטלוויזיה הישראלית, טילפן הכתב איתן אורן לגודרון.

היא הודתה מייד שאלה מיסמכים אותנטיים שנגנבו מהמישפחה בסוף המילחמה. היא אפילו ביקשה את היומן שלה.

מיסמכי האף־בי־איי

בעודי נמצא בארצות־הברית ואורז את המיזוודות כדי לשוב לארץ, קיבלתי טלפון מאלמוני שביקש לפגוש אותי כדי למסור לי מידע על מנגלה.

חששתי לצאת לפגישה. לבסוף נסעתי עם אדם נוסף, כשהנשק הצמור שלי איתי. בן־שיחי אמר לי קצרות. "אני יודע, אתה הרי לא מחפש את הימלר. אתה מחפש את הדוקטור". ניסיתי להסביר לו שהוא טועה ואני בסך הכל אספן, אך הוא הוסיף מייד: "גם אנחנו מחפשים אותו. אנא, עזור לנו, אנו יודעים שאתה יודע ושיש לך קשרים. פנה לאנשיך ונסה לסייע בידינו."

עמדתי לעזוב את החדר, אך אז שלף בן־שיחי חבילת מיסמכים ואמר לי: "קח אותם, זה יעזור לך." הבטתי בהם ונבהלתי. אלה היו מיסמכים רישמיים של האף־בי־איי והסי־איי־אי, חתר מים בצורה שלא השאירה כל ספק למקוריותם.

חששתי ממלכודת. נציג ישראלי רישמי נתפס עם חומר אמריקאי מסווג. הייתי בטוח שמצלמים אותי. אך בן־שיחי לא ויתר ודרש שהחומר יועבר אלי. בלית־ברירה לקחתי אותו וצירפתי אותו לשאר האוסף שלי.

המידע שהכילו המיסמכים האמריקאיים ה־רישמיים הוא מדהים.

בן־שיחי האמריקאי גילה שמנגלה ביקר בשנתיים האחרונות ארבע פעמים בארצות־הברית. הוא היום בן 71, בריא ומתפקד כרגיל. לאחיו של מנגלה היה מיפעל בלונג־איילנד. זוהי חברת־בת לייצור מכונות חקלאיות, שבזמן המ־לחמה היתה מרכז לנאצים. הכרטיסים לטיסות לארצות־הברית הוזמנו על ידי הסי־איי־איי, כפי שרשום בסיפרי הטיסות.

מנגלה התחתן עם אשת אחיו שנפטר. אחר־כך היא עזבה אותו וחזרה לגרמניה. בין השנים 1956־1960 הוא עבד בארצות־הברית, בידיעת השילטונות ועסק בנסיונות רפואיים. באריזונה התגלה אפילו מיספר חשבון הבנק שלו.

המיסמכים שניתנו לי קשורים במידע שהועבר למימשל האמריקאי על ביקוריו ומעשיו של מנגלה בארצות־הברית, בכל אותן שנים.

בן־שיחי שייך לקבוצה הרודפת אחרי מנגלה ואחרים מתוך בצע־כסף. מלבד קבוצת הנאצים והניאו־נאצים ואספני מזכרות מאותה תקופה, יש גם קבוצה הרודפת אחרי הנאצים ביגלל הרווח הגדול הצפוי מתפיסתם.

מאז ששמי נקשר לעניין, הוכנסתי לרשימה שחורה. כבר הופעתי פעם אחת ברשימה שנתפסה אצל מבצעי רצח באוסטריה. לא מכבר הייתי אמור לבקר אספן באוסטריה. הזהירו אותי טלפונית לא לנסוע. האספן נהרג ובאותו חדר שבו הוא נורה אני הייתי אמור לישון.

אין לי ספק שהנאצים חוששים מחומר כזה. הם לא רוצים להתפרסם. הם רוצים להעלים מידע הקשור בעברם.

פרקליט עורך־הדין התל־אביבי משה זינגל (משמאל) מת־בונן באוסף. זינגל מטפל במכירת היומנים.

למרות שהגעתי לתל־אביב, עדיין דואגים אנשי־הקשר שלי בחו"ל לעדכן אותי.

עד כאן דבריו של רוזנטל.

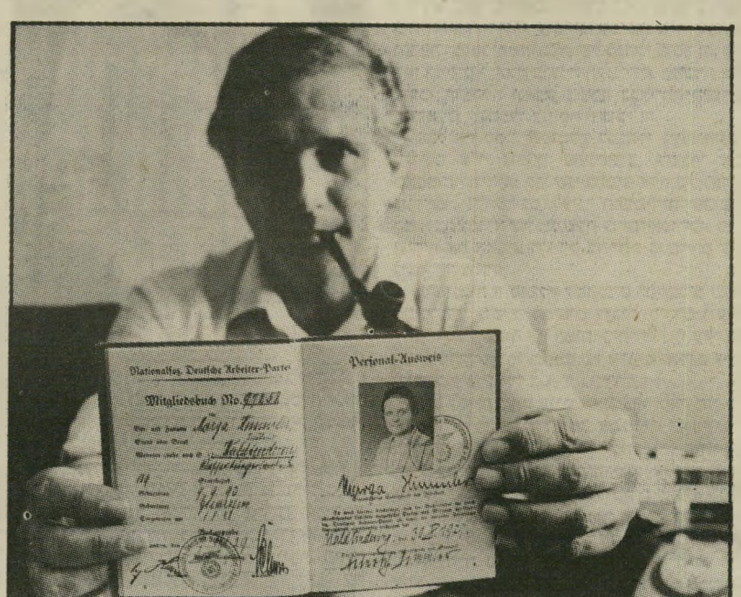
ביניתיים התבוון רוזנטל לעשות שימוש בחומר יקר־הערך שהוא הביא עימו מארצות־הברית. הוא הודיע שאחרי שירוויח את כספו ממכירת זכויות הפירסום, הוא ימסור את החומר לסיפריית ויר באוניברסיטת תל־אביב. המתמחה בחקר הנאציזם.

הבעייה שהתעוררה היתה במכירת הזכויות. רוזנטל ועורך־דינו, משה זימגל מתל־אביב, פנו לגורמים שונים בעולם כדי למכור את הזכויות לפירסום החומר בצורת ספר, סרטי טלוויזיה או כל אמצעי פירסומי אחר. נציגים של עיתונים מאנגליה ביקרו בארץ ועמדו על מהימנות החומר, ועל היותו מקורי. בשלב זה מה שעיכב את פירסום החומר הוא חששם של האנגלים מכך שהבת של הימלר תדרוש עמלה על הפירסום. רוזנטל התנגד לתשלום תמלוגים לבת, בטענה: "לבתו של רוצחההמונים אין זכות להפיק תועלת כספית מפשעיו של אביה."

עורך־דינו של רוזנטל מנהל כרגע משאומתן עם שותפיו של הצייר. הם יקבלו את חלקם ואחר־כך יתחיל, כך מקווים זינגל ורוזנטל, פירסום יומי של כל החומר המגוון בעיתון הזר שישלם את הסכום הגבוה ביותר. ברבזמן מנהלים הצייר ופרקליטו משאומתן עם אנשי־עסקים ישראליים, המעוניינים להפיק סירטי טלוויזיה על־פי אוסף־הימלר.

מדי פעם מטלפן מישהו מחו"ל. מדי פעם מודיע רוזנטל לאיש אחר על מידע שהגיע אליו. הקרובים לעניין מוכירים אותו בנשימה אחת עם שימעון ויזנטל. ואילו הוא עצמו אינו יכול להתנתק מהתקופה הנאצית, שהשתלטה על חייו.

בן־ציון ציטרין ■

גברת הימלר רוזנטל מציג את החלק הפנימי של כרטיס־החבר של אשתו של הימלר. היא התקבלה למיפלגה אחרי המתנה ארוכה, ואולי מסיבה זו דאגה לשלם את מיסי־החבר בזמן, כפי שמעידים שוברי התשלום המודבקים.

נמר של נייר

מיסעדת הגעגועים של אן טיילר ★ בית־החינוך לילדי עובדים ע"ש א"ד גורדימר ★ „ואין תיכלה לקרבות ולהרג" ★ מחברים לשישה תיאטראות ציבוריים

קריאת קיץ

דבר אחר

אחרי גל של סופרות אמריקאיות, אשר מיקדו עשרות, אם לא מאות ספרים, בליבידו ובשאר תשמישי גוף, קיימת הנאה רבה בקריאת ספריה של **אן טיילר**, שהם רומאנים משכנעים ובעלי ערכים ספרותיים ראויים לשמם.

. שניים מספריה האחרונים של אן טיילר ראו אור באחרונה בתרגום לעברית, והם תעתועי מורגן (*) ומיסעדת הגעגועים (**) — שני ספרים המצליחים לפרוש לעיני הקורא את אמריקה המוזרה והאמיתית. לא פחות מספריה הקלאסיים של ארצות־הברית.

תעתועי מורגן הוא סיפור חייו ותעתועיו של אדם יוצא־דופן, הנשוי לאשה אמידה שהביאה לו שבע בנות לאוויר העולם. **מורגן** עובד בחנות לצורכי בניין השייכת למישפחת אשתו. עולמו מלא הזיות, והספר נפתח באחת מהן, כאשר הוא מתחזה לרופא ומיילד את בתם של זוג מפעילי תיאטרון נוכלות שולי. אחרי הלידה ממשיך מורגן את הקשר בינו ובין הזוג. הוא מכניס אותם לשולי מישפחתו, ונתון בעימות עם **ליאון** שובר המוסכמות והמורד, הנשוי **לאמילי**. בהדרגה נרקם קשר של אהבה בין מורגן ובין אמילי של תיאטרון הבובות, עד שהיא הרה לו.

סיפור יחסיהם של מורגן ואמילי מתמשך ברמות שונות לאורך השנים, עד להריונו ועד לרגע שבו מורגן מודיע על כך לליאון. ליאון שב לבית הוריו, בעוד שאשתו של מורגן מסלקת אותו מביתה, ובני מישפחתה מסלקים אותו מבית־העסק שלהם. עד מהרה מתהפכים היו־צרות. ליאון שב לעיסקי הבנקאות של אביו, ומורגן מחליפו בתיאטרון הבובות ובדירתו.

סיפרה השני של טיילר, מיסעדת הגעגועים, הוא מהספרים האמריקאים המעולים שראו־אור בשנים האחרונות. זהו ספר המוליך עלילה מורכבת ומשורטטת כהלכה, של **בכ טול**, סוכן־מכירות, המגיע להלוויית אשתו שאותה נטש 35 שנה קודם לכן, תקופה שהאשה הגדירה כנסיעת עסקים אחת וארוכה. האשה, **פרל**, הספיקה במשך אותה תקופה לגדל את שלושת ילדיה, **קדי, ג'ני ועזרא.**

מיסעדת הגעגועים נפתחת בגסיסתה של פרל בת ה־85, ופותחת בסדרות של תמונות־עבר, הפורשות את סיפור מישפחת טול. פרל שואפת לראות את ילדיה מצליחים בחברה ומגשימים את החלום האמריקאי. בנה קודי הופך לאיש או"ש בתעשייה, העושה רווחים עצומים במיפעלים שאותם הוא מארגן. הבת ג'ני, הופכת לרופאת ילדים, שרק בנישואיה השלישיים מוצאת את האושר עם בעלה וילדיו מנישואיו הקודמים.

מוקד הסיפור הוא עזרא, שכל שאיפותיו התמקדו במיסעדנות, ובמיסעדת הגעגועים שאותה הוא מנהל. אחת משאיפותיו של עזרא היא לכנס, ולו אף לארוחה אחת, את כל בני משפחתו, כאשר לאורך כל הספר שום סעודה אינה מגיעה לתומה, וכל אחת מהסעודות מתנפצת על גלי משבר מישפחתי זה או אחר. בין שני האחים שוררת קינאה, כאשר קודי חוטף מעזרא את ארושתו **רות**, ושנים מאוחר יותר, אומר קודי לרות: **„לפעמים זה באילו יותר הילד של עזרא מאשר שלי?"**

הבן, **לוק**, חש במשיכה יוצאת־דופן לדודו עזרא, והוא אף נמלט מהבית, ובטרמפים מגיע אל דודו ומיסעדת הגעגועים. הסיפור כולו מביא נתח מהחיים האמריקאים, בלי עודף ספרותי ושאר שכבות של שומן מילולי, כשהמחברת מצליחה להגדיל במיקרוסקופ של כתיבתה הפשוטה והמעולה נתח מעולה מהחיים האמריקאיים.

כל החשבונות, השינאות והתיסכולים למיניהם מתמקדים לקראת פרק הסיום, הלווית האם, והופעתו המפתיעה של האב. ומול ההאשמות של קודי כלפי אביו, על נטישתם בעת ילדותם, משיב האב בפשטות: **„היא התישה אותי... תבין מה שזה היה, אני חושב: זאת היתה האפרוריות: אפרוריות של דברים: הכל נכון וחצי לא נכון. הכל סבוך, ממוזג, מעורבב, כבר לא מושלם יותר. אמך יבלה, אבל לא אני. כן, אדוני, זה אני צריך להגיד לזכות אמך..."**

מיסעדת הגעגועים ותעתועי מורגן הם שני רומאנים אמריקאים מעולים, ומומלצים לקריאה למרות חום הקיץ, שהרי הם מאכלסים בתוכם את אותה חתיכת חיים, שהסיפורת הישראלית כל־כך פוחדת להכניס לתוך יצירותיה, וכאשר היא מכניסה, היא סותמת זאת בספרותיות־יתר.

כאן המקום להעיר שתי הערות: האחת לתרגומה של **שלומית קדם**, מתרגמת שני הספרים, שתרגומיה רשלניים וחפוזים, ומחמיצים את יפי לשונה של טיילר. השנייה: האותיות האלקטרוניות הלא־קריאות של המסדרה שסידרה ספרים אלה הן בלתי־קריאות לחלוטין.

(*) אן טיילר – **תעתועי מורגן**; עברית: שלומית קדם; הוצאת לדורי; 286 עמודים (כריכה רכה).

סופרת טיילר
כתיבה יוצאת־דופן

(**) אן טיילר – **מיסעדת הגעגועים**; עברית: שלומית קדם; הוצאת לדורי; 284 עמודים (כריכה רכה).

תיאטרון

מעולם אחר

פירסום סטנסיל צנוע תחת הכותרת רשימת מחזות גרמניים מודרניים – הצעה למנהלי תיאטרון ואנשי תיאטרון בישראל (*), שראה אור בעברית בהוצאת מכון גתה, הוא בבחינת פרוספקט מהמם של 55 תקצירי מחזות, שהעלאתם על הבימה בישראל עשוייה להוות תצוגה של תיאטרון מעולם אחר.

עיון ב־55 תקצירי מחזות אלה חושף לא במעט את ערוותם הציבורית של המנהלים האמנותיים בתיאטראות הציבוריים בארץ (הבימה, הקאמרי, תיאטרון חיפה, תיאטרון באר־שבע, להקת החאן הירושלמי ופרוייקט התיאטרון בנווה־צדק). תיאטראות, המק־דישים בשנים האחרונות את עיקר המשאבים שלהם בהעלאת קומדיות אינפנטיליות, הצ־גות־ראווה ומיצגים התורמים לירידוד מעמדו של התיאטרון בישראל. רשימה זו בת 55 תקצירי מחזות, בכוחה להוות תחליף לכל ועדות הרפרטואר של ששת התיאטראות הציבוריים בארץ.

(*) **רשימת מחזות גרמניים מודרניים — הצעה למנהלי תיאטרון ואנשי תיא־טרון בישראל**, עברית: גר קיינר, הוצאת מכון גתה.

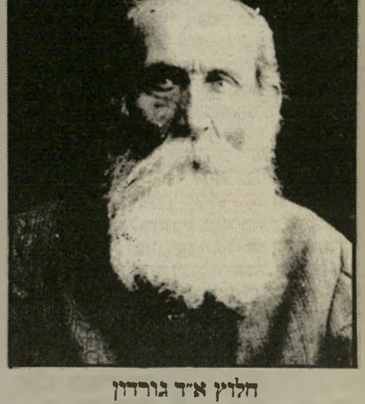
החוויה הישראלית

זעקי ארץ מראה

הטלוויזיה הישראלית מספקת לצופיה אב־סורדים, שלעיתים עשויים להעלות בך הירהור, שהיא מנוהלת בידי ציניקן חסר תקנה.

בהפרש של חודש ימים הקרינה הטלוויזיה שני מחזות־טלוויזיה פרי־עטה של הסופרת הדרום־אפריקאית המעולה **נאדין גורדימר**. גורדימר, שהיא בת להורים יהודיים נולדה בדרום־אפריקה, למדה במינזר ובגיל 9 התחילה לכתוב. בגיל 15 פירסמה את סיפורה הראשון, שממנו ועד ליצידותיה היום — עוסקים כל כתביה בכאב האפרטהייד הדרום־אפריקאי. רק באחרונה ראה אור בתרגום לעברית סיפרה המעולה אורח כבוד (בהוצאת עם עובד).

שני מחזותיה של גורדימר, שהוצגו בטלוויזיה הישראלית, מציגים את הדיכוי, בגירסתו הדרום־אפריקאית, באמצעים הקולנועיים המ־עולים ביותר. ראשון סרטיה, חתיכת זכוכית אדומה (הוצג ב־4.6) מביא את סיפורה של מישפחה הודית, מישפחת **באמג'י**, המתגוררת בויהנסבורג. זוהי מישפחה שחוקי־ההפרדה הג־זעיים חלים עליה, אלא שהגברת באמג'י מתנגדת לאפלייה. היא פעילה בוועדה המטפלת בקו־רבנות האפלייה, נאסרת ומותירה את עול הסיפול בילדים לבעלה.

חלוץ א"ד גורדין
קורבן האפרטהייד

המחזה השני פרשת אהבים, (הוקרן ב־2.7) מספר על אהבה יוצאת דופן בין גיאולוג גרמני **לא'יבן**, צעירה המוגדרת בדרום אפריקה „צבעונית", המוכרת בסופרמרקט ביוהנסבורג. פרשת־אהבים תמימה ויפה זו מסתיימת, כאשר שוטרי־מיפקד המוסר פורצת לדירתו של הגיאולוג, וחוקרת את עובדת מעגם הגופני, האסור בהתאם לחוק הדרום־אפריקאי, תוך הצגת הבריקה (כאשר רופא לבן, מחטט באמצעים גינקולוגיים בגופה של איבון, כדי לתפוס מעט מזרעו האסור של הגיאולוג הלבן), המעוררת בושה וכלימה, לעיני כל.

סופרת גורדימר
כאב האפרטהייד

לא הייתי מגיע להתייחס לשני סרטי טלוויזיה מעולים אלה, במדור זה, אלמלא אותה פרשה שנחשפה בידי העיתונאי **יואב קרני**, פרשה שניתן לכנותה פרשת בית־הספר על־שם א"ד גורדין. כשמנהלת מוסד חינוכי זה הזמינה את נציגי השגרירות הדרום־אפריקאית בישראל, והציגה את הישגי דרום־אפריקה כאקט חינוכי, לפני תלמידים שנועדו **להתחנך בהתאם למורשתו של א"ד גורדין.**

לא כאן המקום לעסוק בהידרדרותו של בית־החינוך לילדי עובדים על־שם א"ד גורדין, הדרמה המוסרית־חינוכית של מנהלי מוסד זה. לא כאן המקום לעסוק בוער־התלמידים, המשרת את צורכי ההנהלה ונאבק בשמה בכלי־התיקשורת הנוראיים שנטפלו למוסד חינוכי זה.

אבל אין ספק, שמומלץ למנהלי בית־החינוך על־שם א"ד גורדין בתל־אביב, לשכור את קאסטות הווידיאו של שני סרטים אלה של נאדין גורדימר, ולהקרינם לעיני התלמידים שטופי־המוח בתעמולה של ממשלת דרום־ אפריקה, כדי שידעו את האמת, ולו רק בהיותם כנכדיהם של ניצולי השואה.

בהזדמנות זו מומלץ למחנכים המקבלים שכר מכיסו של משלם המיסים לזכור, כי הם נועדו לחנך ולא לשטוף את המוח. בית־החינוך על־שם א"ד גורדין, שנוסד בשמם של ערכים שאינם עוד, שיסלק משמו את ה־א"ד גודדין".

ואם לסיים בעוד עניין דרום־אפריקאי, מעניין אם טרח מי מהמורים לבדוק, אם סיפרו של הסופר הדרום־אפריקאי **אלן פטון** זעקי ארץ אהובה מצוי עדיין בספריית בית־החינוך על־שם א"ד גורדין, ואם כן, אם טרח אותו מורה להביא לפני התלמידים, שהינם כחומר ביד היוצר, את האמת הדרום־אפריקאית. אמת שדומה כי ארצנו הולכת בעיקבותיה. מדינת ישראל לא רק מחמשת את צבא דרום־אפריקה, היא נוטלת ממנה גם סממנים גזעניים מובהקים.

פרט אחד נוסף: מה קרה להוריהם של התלמידים בבית־החינוך על־שם א"ד גורדין, האם שתיקתם וחנפנותם מעידה על כך שבית־ספר זה ילמד בקרוב את תלמידיו, בהתאם למסורת המפוארת של שיטת החינוך הדרום־ אפריקאית?

לא אתייחס במדור זה לכל 55 המחזות, שנועדו לעניין את מנהלי התיאטראות בישראל, אלא רק בקומץ מהם. מחזהו של פראנץ קסאבר קרץ מנש מאייר (גולם־איש), מביא את עולמו של **אוטו מאייר**, פועל, שעבודתו מסתכמת בהברגת 16 ברגים. באחד ממיפעלי המכוניות ב־מ־ו. מאייר ואשתו נמלטים מהמציאות לעולם הריצודים של הטלוויזיה וכנייה באליפות העולם בדיגמי טיסנים. מאוד גרמני הוא אובדן כוח־הגברא של מאייר (**„מלאכת המישגל"** כלשון המחזאי) בשל מוטרדותו מגורל עט כדורי, אותו השאיל לאחד ממנהלי המיפעל.

מחזה אחר,

מאת **היינר קיפהוט**, הוא יואל ברנד – סיפורה על עיסקה, מחזה דוקומנטרי, על אחת מתת־פרשיותיה של פרשת קסטנר בימי מילחמת־העולם השנייה, פרשת **משאיות תמורת דם**". צחוק הגורל הוא, שמחזה זה לא חובר בידי מחזאי ישראלי, כי בנושא זה טמונה אחת הדילמות המוסריות שהיכו בחברה הישראלית, וגרמו גם להפלת אחת מממשלות **דויד בן־גוריון**. אם תיאטרון הבימה מתחדר בכותרת „התיאטרון הלאומי", הרי שהעלאת מחזה זה על קרשיו עשוייה להצדיק כותרת זו.

המחזה אלון ואנגורה מאת המחזאי **מרטין וֹלזר**, שספריו המעולים עבודת הנפש וסוס בורח ראו־אור בתרגום עברי (בהוצאת זמורה ביתן), מנתח את תכונות האופי הלאומי הגרמני, המהוות קרקע נוחה לצמיחת תופעות פשיסטיות. מתוך מחזה זה ניתן ללמוד על צביעותה של גרמניה שאחרי־היטלר, שגיבורה הוא קורבן כל האידיאולוגיות. הוא נשלח בידי הנאצים כקומוניסט־לשעבר „לחינוך מחדש" ויוצא ממחנה־הריכוז מסורס, המגדל שפני־אנגורה בעלי שמות יהודיים. בצידו של הגיבור מצויים החייל המתרברב, המרעננ המטורפים ודמויות אחרות, המתארות את חזרתה המכובדת של גרמניה למירוץ החימוש.

הפארסה קולדוויי מאת **ביתו שטראוס**, היא טרגדיה אליגורית העוסקת בשקיעת התרבות האנושית, תוך הסתאבות והתפוררות כל הערכים. פארסה זו מוקיעה שיגיונות באים וחולפים של התרבות המערבית, המוליכים אל

מחזאי־סופר ויים
מאבק בקרטל עולמי

מות האהבה והטרגיה, ורק בהמשך הפארסה מופיע הגיבור: **קולדוויי הוא שמי/עוצר בהכנעה את זרעי...**"

מחבר ממלא המקום **רולף הוכהוט**, מיוצג בפירסום זה במחזהו מישפטנים, והוא עוסק בצד הוצאתם להורג של המרינאי האיטלקי **אלדו מורו** ונשיא תעשייני גרמניה **מרטין שלייר**, בפרשייה שהושכחה מן העבר הגרמני: פרשת הוצאתם של 30 אלף גיזרי־דין מוות על חיילים גרמניים בימי מילחמת־העולם, בידי שופטים. נוסח העקיצות על תמיכה ממשלתית בתיאטרון („**בגרמניה אין צורך בצנזורה על התיאטרון, מאחר ובמדיניות התמיכה הנדיבה שלו, מביא השילטון לכך, שמנהלי התיאטרון יימנעו מלנשוך את היד המפרנסת אותם...**") המזכיר את בעיית הייסוד של התיאטרון הישראלי. מחזה של הוכהוט, הוא בבחינת צילום־פנים של תולדות גרמניה, מפרוץ המילחמה העולמית ועד עצם היום הזה, ובלא כחל ושרק.

מחזהו של **טאנקרד דורסט** תקופת הקרח מתייחס לתקופת בגידתו של הסופר הנורווגי **קנוט המסון** חתן פרס נובל. שישתף פעולה

מי מריבה

אנתולוגיה עם משוררים ומזדנבים

דומה שמדור זה היה הראשון שהתייחס בהרחבה לתופעה של מחצת המשוררים על מילחמת־הלבנון, במדור שלם, שהוקדש לנושא זה (דויד פרהצור, עורך משא, המוסף הספרותי של דבר, היה הראשון שהחל בפירסום מאסיבי של אותה שירת־מחאה).

בימים אלה ראתה אור אנתולוגיה, תחת הכותרת ואין תיכלה לקרבות ולחרג (*), עם כותרת־המישנה שירה פוליטית במילחמת לבנון, בעריכת **חנן חבר** ומשה רון.

כבר בפתיחה, רצוי לציין כי מדובר כאן באנתולוגיה מתפתלת. קרי: אנתולוגיה המנסה לגווט את עורביה, בינות למשוררים שונים, תוך מילכוד של קשרים והקשרים בעולם הספרות

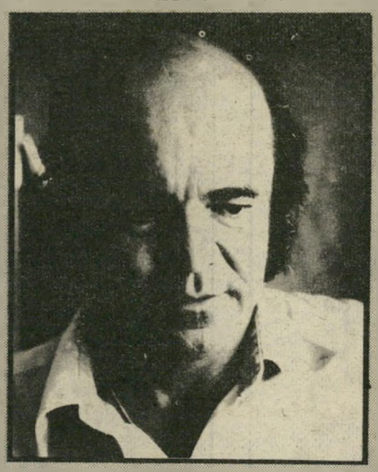

משורר נגד־מילחמה יב"י
עדיף מפרופסורים קשקשנים

והשירה הישראליים — מה שאינו מוסיף לאיכותה.

אנתולוגיה זו, בעריכה משופרת ועניינית יותר, היתה יכולה להשיג אפקט תרבותי עצום, אפקט שעורכיה ביזבזו ומיצו עד תום. באנתולוגיה זו מצויים שירי אנטי־לבנון מעולים, בצד גראפומניה מקומית טיפוסית. ומן הראוי להתייחס קודם כל לצד החיובי של האנתולוגיה.

כבר שיר הפתיחה של **מאיר ויזלטיר** המשך יבוא („**המילחמה היא המשכה של המדיניות, / ודרום הלבנון המשכו של הגליל העליון; / על כן אך טבעי שמדינה / תערוך מילחמה בלבנון...**") הוא שיר ציני, המעמיד מילחמה זו במערומיה. גם שירו של **יצחק לאור** רשע מן הוא אומר („**אחי הצעיר אליהו אל תלך למילחמתם**"), ש בו בגרות ובה. **צבי עצמון**, בשירו יזכור, פותח בדיבורי מגילת העצמאות: „**בארץ ישראל קם העם היהודי...**" ומוליך את תולדותיו, עד לדם ילדים ערבים, ומסיים כ: „**בל עוד בלבב פנימה נפש:אני נאשם!**"

פרופסור טריינין
ליטוף האגו של „גוש אמונים"

שירו של **נתן זך** חיפה:ערב הפלישה ללבנון, הופך את השירה לנבואה קודרת שכמו מתממשת במחזור שירין של **אבות ישורון**: „**רסיסים שפריצים לוהטים על הפנים / מן הטנק...**", ו„**בלה אתי מלבנון / בואי אתי מלבנון. / אני מעבודה מלוכלכה, / והם מבבסים לבנים...**". גם **יצחק לאור** בבלדה על החייל הטיפש מציג לא מעט מהטרגיות של מילחמה ומילחמה זו בפרט .....**עד לבדור שנורה סתאום לרקה, גניחה, נפילה, מישהו צועק / בערפל, דוק על העיניים, בחילה, שמיטת זיקפה משונה, צמא מוזר וזהו דיי**". מימד אנושי מזוויע מביאה **דליה רביקוביץ** בתינוק לא הורגים פעמיים. שיר שבו היא מביעה ועקתה השירית לאחרי הטבח בצברה ושאתילא: „**על שלוליות שומכין בסברה ושתילה / שם העברתם במויות של בני־אדם / הראויות להתכבד / מעולם חזי לעולם האמת.**"

שיר־מחאה של ממש הוא שירו של **רמי דיצני** ילדי האר־פי־ג'י („**אני הילד; והילד הזה שהרים לנו את הזלדה / בז כמה את חרשבת היה?**"). גם שירו של **יגאל בן־אריה** הוזאה מרעיד אושיות שירה בכאבו, כאב המציג את ישראל של ראשית שנות השמונים בניוונה ועקרות ערכ"ה: „**אני מודה / אני מודה, מכרתי נשק לאידי אמין ולסומוזה...**"

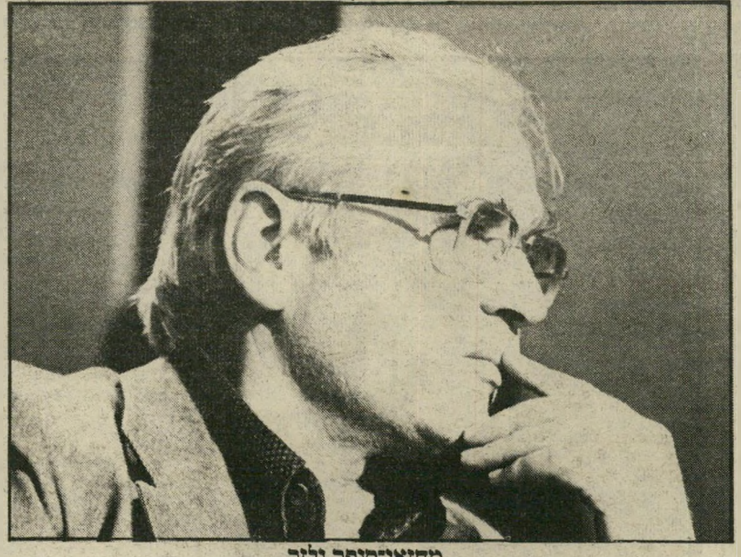
על העריכה ועל השחיטה. אלא שעורכי ואין תיכלה לקרבות ולחרג חפצו מן הסתם ליהנות מכל העולמות, ודחסו מינים שאינם במינם, החל משירו של אחר **אברהם הוז** לא תעתר („**להוספה הניכספה של בנו של הרוצח / אשר שכב בשעתו עם אשת אוריה**"). מה לשמיטה ולאשת אוריה? גם שירו של פרופסור **דן מגים** תרגילים בעברית שימושית, נקרא פחות טוב משיעוריו של פרופסור זה בשנות השישים בתודת החרוז והבית.

פרופסור אחר, שעורכי הקובץ הכניסוהו לאנתולוגיה, הוא פרופסור **אבנר טריינין**, שליטף לא בשיר אחד את האגו של גוש אמונים, ובשירו מה המצב מעוות את תאריך מסירת **סלסטינה אחת** לידי חרברט סמואל, מה־30 ביוני ל־1 ביולי. גם איבוד הבתולים של **רוני סומק**, בבתולים, אין בו נימה של מילחמה, פוליטיקה, לבנון, או תהא כוונת העורכים אשר תהא.

בעיית ואין תיכלה לקרבות ולחרג, שכותרת המישנה שלו שירה פוליטית על מילחמת לבנון, היא שחלק מהשירים פורסמו עוד בטרם פרצה מילחמת־לבנון. זה מעורר שאלות על העריכה ועל השחיטה של עורכי האנתולוגיה. גם סיום האנתולוגיה במדורי עיתתים כלמד לשונך; צד חובה; ראיתי שמעתי; ושטח משוחרר, מבהידים למעיין באנתולוגיה זו שנעשתה כשתי וערב ובלא מחשבת אמת, כי חסרים בה כמה מחרוזיו של **יבי**, מאותו מדור, בעמוד 2 של הארץ, שבחלקם מעולים עשרת מונים מהרבה שורות מנוקדות בקובץ זה, שנועד לרוג שמות ולשמור על שלום בין עורכי הקובץ, ובין דמויות אלה או אחרות בעולם השירה הישראלית ובשוליו.

למרות השגות אלה, מומלץ לרכוש את הקובץ ואין תיכלה לקרבות ולחרג לפרק את כריכתו, למיין את שירי מילחמת־לבנון האמיתיים של **יגאל בן־אריה; יהונתן גפן; רמי דיצני; צבי עצמון; דליה רביקוביץ; מאיר ויזלטיר; נתן זך; יצחק לאור ואריה סיון**, להשמיט השירים האחרים, ולהפוך שירים אלה, לאנתולוגיה שימושית ואמיתית לשירת מילחמת־הלבנון.

(*) **ואין תיכלה לקרבות ולחרג, שירה פוליטית במילחמת לבנון** — עורכים חנן חבר ומשה רון; סדרות קו אדום + סימן קריאה; הוצאת הקיבוץ המאוחד; 138 עמודים (כריכה רכה).

מחזאי־סופר ולזר
הקורבנות של כל האידיאולוגיות

היזכרות במהפיכה – השליחות הוא מחזה מאת **היינר מילר**, המומחש באמצעות סיסמה ברכטיאנית המופיעה בו „**המוות הוא המסיכה של המהפיכה**". מחזה העוסק בימי **נאפוליאון**, עם מסר מהפכני לימינו.

מחזה אחרון ורב־חשיבות, הוא גירסה משוחררת של המחזאי הגודע **סיטר ויים** (מחבר רדיפתו ורציחתו של זאן פול מארה, כפי שהיא מוצגת על ידי להקת שחקנים של בית־ המחסה לחולי־רוח בשארנטון, בהדרכתו של המרקיז דה־סאד המוכר יותר בשמו המקוצר מארה/סאד; והמחזות החקירה וטרוצקי בגלות).

המישפט החדש אינו עיבוד סיפרו של **פרנץ קפקא** מחדש, אלא אותו רעיון במיסגרות חדשות, התואמות את שנות השבעים והשמונים למאה העשרים, כאשר הפנסיון של **הגב' גרוּבאך** שייך לקונצרן ענק, שהוא שליט אימתני, חלק מקארטל עולמי. ק' מעדיף עליו את ענייני משפחתו, והקארטל שופט אותו. המישפט החדש הוא בן 33 תמונות, במתכונת הקומדיה האלוהית של **דאנטה** — החושפים לעיני הצופים את כפיית החברה הקפיטליטית בת־זמננו.

המחזות שתקציריהם מופיעים ברשימה הינם תיאטרון מעולם אחר, והעיוברשימה מעלה תמיהות רבות על ריקנותו של התיאטרון הישראלי, שעל־די עצם העלאת חלק מהמחזות הללו, היה עשוי להכניס מימד עמוק יותר לחיי התרבות בישראל.

עם ממשלת **קוויזלינג**, בימי הכיבוש הנאצי של ארצו. עלילת המחזה המתרחשת בבית־אבות, שבו ניכלא הסופר הקשיש על־ידי הוועדה החוקרת אותו, ובמחזה נפרשת מערכת יחסים ותחושות יוצאת דופן, של מרד וכניעה, זיקנה ונעורים — החושפים סידרה של הצצות לעולמו של המסון.

מאת בן עומר

נמר לעשירות תוצרת ניבה בעיצובו של שוקי לוי. הבד הוא ואל שקוף, רך ומנוקד בנקודות כסף. מתאים ביותר לאירועים חגיגיים וליציאה בערב, בתוספת מיכנסי סאטן.

נמר ליום מדגימה ללאה רבין הדוגמנית אנאבל תמיר. שימלת המיני המשונצת והחושפנית עשויה בד דקיק ונמרי, הנוטה לאלגנטי, ומתאים לסיבוב בעיר בבוקר ולקפה של אחר־הצהריים.

נמר לסתיו בעיצובה של יהודית גוטפריד. בגד־גוף שלם וארוך מטשטש משמנים אפשר לצאת איתו לרחוב, לבילוי בדיסקוטק או במסיבה לוהטת, לקבל בו אורחים בבית וגם ללבוש עליו זוג מיכנסי ערב לקראת הסתיו. הבעיה היא מה עושים כאשר צריכים לשירותים.

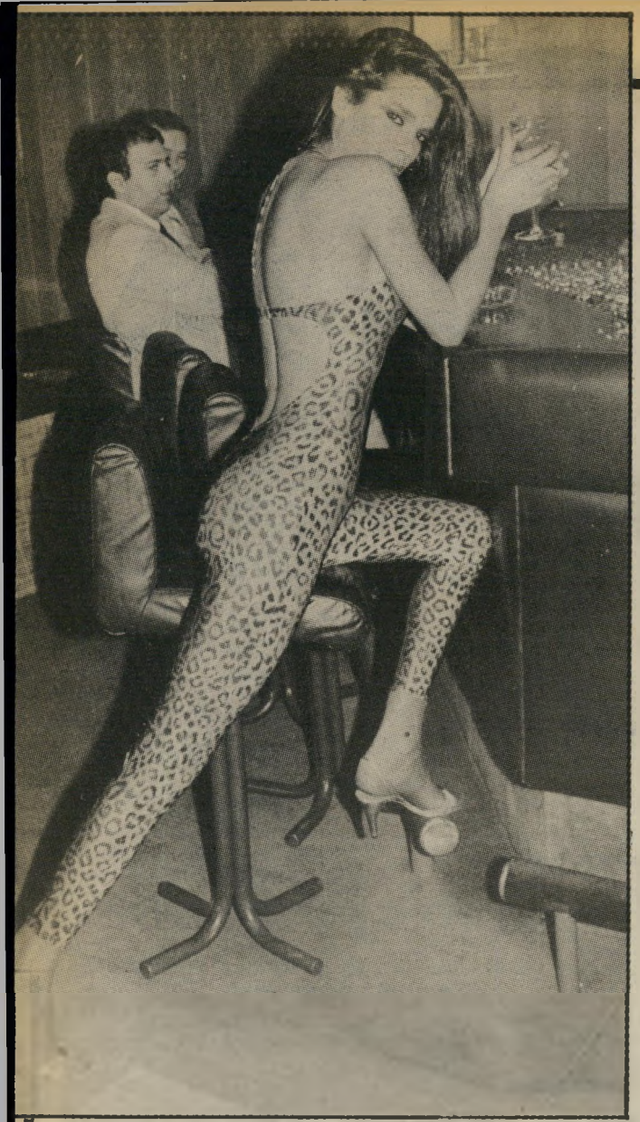

נחש לא ארסי ולא מסוכן הוא בגד־הגוף שעשוי כולו פאייטים בוהקים. להשלמת המראה כורכים פיסת בד זהה על הראש. משמאל: מיכנסי ג'ינס אופנתיים.

נמרים, נחשים וזברות

נמר בבאר תמי בן־עמי מוכיחה שאת האוברול הזה אפשר ללבוש גם במקום כזה. כל מה שדרוש הוא גוף חטוב והרבה העזה. נכון שהמבטים מתמקדים בך, אבל אין זו אשמתך.

הנמרים האלה, לא רק שלא נס ליחם אלא מיתוספים אליהם גם נחשים וזברות.

לפני שנים היו ביגדי הנמר נחלתן של כוכבות־הקולנוע בלבד. מאוחר יותר נכנסה בהדרגה אופנת הנמר אל תודעת הנשים, אך מעטות מאוד העזו. אשה שלבשה בגד מנומר היוותה סנסציה. לא היה גבר או אשה שלא היה מפנה ראשו אחריה.

מאוחר יותר אימצו את בגד הנמר, רחמנא ליצלן, גם יצאניות־הצמרת ולאחריהן יצאניות־הרחוב, וכך ירד בגד הנמר והגיע אל העם כולו. חברות הטכסטיל התחילו לייצרו מחומרים שונים, כמו בדי ארנל רכים ואלסטיים. מוטיב הנמר הודפס על כותנה ואפילו על בד ז'ורז'ט.

האופנאים בעולם כולו, ובפרט בארץ, תפשו טרמפ ואומץ ועיצבו ממנו שמלות בוקר, חולצות, מכנסיים, אוברולים, ביגדי־ערב, ביגדי־גוף ארוכים או קצרים, ביגדי־ים ביקיני ושלמים, שמלות־חוף, תחתונים וחזיות, כותנות־לילה, חלוקים ואפילו תיקים ונעליים.

הנמר והברבורותיו פורחים וחוגגים בקיץ 83 יותר מאי פעם. היום אין צורך להעז, לא צריך להיות שחקנית או דוגמנית, ואפילו לא דקיקה במיוחד,

לא נס ליחו של גן־החיות האופנתי

כי לבד בהדפס הנמרי תכונה מאוד מיוחדת: הוא גם מבליט את החמוקיים וגם מטשטש שומנים.

ראו האופנאים כי טוב ופיתחו את רעיון הנמר, וכך הגיעו להדפסי נחשים וזברות. נחשים בגווני חום־בז', או בצבעי אפור־כסף־לבנבן, וזברות ברצועות ארוכות של שחור־לבן.

זרוקים ואלגנטיות

בנמרים של השנה חל שינוי אופנתי מפתיע. הגוונים אינם רק חומים ושחורים, אלא גם שילובי שחור ואדום, ירוק ואדום, צהוב ולבן, תאקי ובו'. בני הנעורים מצליחים אפילו

נמר עור בגד־ים עשוי עור טבעי ואמיתי בהדפס נמרי. מיכנסי השורטס הקצרצרים חושפים את כל מה שניתן לחשוף. הם יכולים לשמש כמיכנסי חוף, או מיכנסי מכולת, מעל חולצה מתאימה.

נמר כוכבנית מדגימה טלי קורן, ש־שיחקה בסרטים ובטלווי־זיה בדרום־אמריקה. עם מבט מפתה, גוף מושלם ובגד נמרי מה פלא שהתוצאה היא סופר־סכסית! בגד־הים החד־כתפי הזה יכול גם לשמש בעת הצורך כבגד־גוף, שעליו לובשים מיכנסי שורטס תואמים.

להיראות זרוקים עם זה, בעוד שהנשים האופנתיות משלבות אבזרים שונים, כמו עגילים שחורים גדולים ושטוחים או צמיד זהב, חגורת לאכה רחבה או אפילו פיסת בד בצורת טורבן הכרוכה על ראשיהן — הכל הולך, כל האילתורים אפשריים וחוקיים.

אומרים שנמר זה סכסי. האם גם נחשים וזברות זה סכסי? אין ספק. ומה זה סכסי? גבר המבין באופנה טוען: כאשר האשה נראית גמישה וחתולית זה סקסי. תלוי רק מי לובשת את הבגד ועד היכן מגיעה החשיפה. יכול להיות מחשוף „וי" עמוק מלפנים או מאחור, יתכן שסע עמוק בצד או סיום מכפלות משתנ.

אך זהו גם בגד מסוכן: ההבדל בין וולגרי חול ובין יפה ומחמיא הוא רק

ביותר. ולכל אשה צריכה להיות ביקורת עצמית ושיפוט אישי כדי לראות שלא הגזימה. יש לשים לב כי התיסרוקת בבגד כזה חשובה מאוד. אם, לדוגמה, שיערך ארוך ופזור, ואת נראית חייתית ופרועה — את על הגבול. רצוי יותר לאסוף את השיער בצורה אלגנטית ואצילית. אם צפורניך ארוכות ומשוחות לאכה שפה ושם מתקלפת, או שציפורן אחת שבורה: את בצרות. אם נעליך או סנדליך מהוהות ועקביך מקולפים, זוהי נקודה לרעתך. אם איפורך מודגש ומוגזם — תשכחי ממחמאות.

סטרפלס נמרי בסיגנון מרלין מונרו מדגימה הדוגמנית יהודית נגר.

עם פרישתו מתפקידו כנשיא בית־המשפט העליון בנימין כהן ראיון — אבל

בנימין כהן: במקום ראיון

בין השופטים הוא התבלט כמו ציפור גן־עדן בין עדת סנוניות אפורות. במשך 33 שנותיו כשופט מחוזי לא היה עליו מורא, אלא זה של החוק, וגם בו לפעמים בעט בגלל טעמי הצדק. ובכל זאת, כאשר הגיע מועד פרישתו לגימלאות של נשיא בית־המשפט המחוזי בתל־אביב, השופט בנימין כהן, הוא סירב להתראיין לעיתונות.

„בואי נחשוב ביחד", אמר לכתבת העולם הזה: „לדבר על דברים מעניינים השנויים במחלוקת איני רוצה, השופט חיים כהן כבר גרם בדבריו מספיק נזק למערכת. ולדבר על דברים בלתי מעניינים לא כדאי, לכן לא אתן ראיון." זה היה מאכזב מאוד מפיו של האדם שגם בשבתו על כס־המישפט לא שם רסן ללשונו השנונה, ואמר תמיד את מה שחשב.

„חלמתי בלילות שאני מתגנב..."

כאשר יושבים מולו, ומביטים בעיניים הנוצצות בברק־נעורים מאחורי המישקפיים, אי־אפשר להאמין כי הגבר גבה־הקומה ויפה־התואר עומד להיות בן 70 בעוד ימים ספורים. גופו האתלטי וחוש־ההומור היבש שלו מכחישים את גילו. ובכל זאת, לצערם של מעריצי הרבים, מחייבו החוק לפרוש לגימלאות בעוד ימים ספורים.

ב־1950 הוא עזב מישרד עורכי־דין משגשג, שעסק בעיקר בענייני קרקעות, ועבר לשפיטה. היה בכך ויתור על הרבה דברים חומריים, לעזוב מישרד בעל הכנסה ענקית ולעבור למישרה של שופט מחוזי. „היו לילות בהתחלה שחלמתי כי אני מתגנב בלילה למישרד שבו עבדתי," סיפר השופט, „בוודאי בגלל המשכורת הצנועה של שופט. היו לי אז ילדים שרצו ללמוד באוניברסיטה, והחיים היו קשים."

גם היום, כאשר הוא נשיא בית־המישפט המחוזי ומשתכר יפה, חי השופט כהן בצניעות, מעולם לא היתה לו מכונית, ואת הדרך מבית המישפט ואליו היה עושה ברגל, בגשם ובחמסין. „מאחר שאין לי מכונית ואני הולך ברגל כל בוקר מביתי לבית־המישפט, נעצרות לידי מכוניות ועורכי־דין זה או אחר פותח את הדלת ומציע לי לנסוע איתו לבית־המישפט," סיפר פעם השופט: „ואז, יהיה זה אחד מעורכי־הדין החביבים עלי, או אחד מאלה שאני מתעב אותם, אני תמיד משיב: ‚אמנם נעים לי ללכת ברגל בשמש, אבל בגלל החברה אסע אתך', אבל אם אני יודע שבאותו יום יש לעורכי־הדין מישפט לפני, אינני נכנס למכונית ואיני נוסע איתו."

„הוא עזב את מישרד עורכי־הדין המשגשג מכיוון שתמיד רצה להיות שופט, הוא רצה את הכבוד", אומרים עורכי־דין ותיקים המכירים את השופט עוד כעורך־דין. „הוא נשוי לבית־המישפט, והוא חרד מאוד מפני הפנסיה ועוזבת כס המישפט", אומרים שופטים שעבדו איתו במשך שנים רבות בבית־המישפט.

„לא הייתי רוצה שתכתבי עלי מועצת עיריית תל־אביב עוד בשנת 1922, מטעם אגודת השכנים. ד"ר כהן, יחד עם המשורר טשרניחובסקי, היה הרופא של גימנסיה הרצליה. הוא היה חבר בהפועל הצעיר והצטרף מאוחר יותר לברית הצה"ר ולחרות. אביו של השופט היה סגן־ראש־עיריית תל־אביב מטעם חירות בתחילת שנות השלושים.

השופט עצמו למד בגימנסיה הרצליה ושם הכיר את אשתו, תמר. אחרי שסיים את לימודיו ואת התמחותו עבד במישרד עורך־הדין מקוב ושם עסק בעיקר בדיני קרקעות. אומרים כי הוא אשר המציא או את הדרכים הראשונות ליצירת תבניות חוקיות לרישום דירות באופן עצמאי. רק שנים רבות אחר־כך נחקק על־ידי הכנסת חוק בתים משותפים, שאיפשר לעשות זאת בדרך חוקית. הוא היה מישפטן צעיר ומבריק, וכאשר עזב ב־1950 את מישרדו של עורך־הדין מקוב ועבר לשיפוט אמר עליו הבוס: „כמה חבל. המדינה לוקחת לי את כל המחוות המישפטיים הטובים ומעבירה אותם לשפיטה."

יש לשער כי לבנימין כהן, שהתמנה בגיל 36 לשופט מחוזי, היו חלומות על עלייה לבית־המישפט העליון. ואמנם, בשנות השישים המוקדמות הוא הגיע לבית־המישפט העליון במינוי זמני.

> **„אני אזרח העולם, ולא אייצא גנבים ישראלים לחו"ל!"**

מקס קנת, הוא הפך לנשיא בית־המישפט המחוזי.

רות אמיצה

היו לו הרבה תוכניות ליעל את עבודת בית־המישפט ולהנהיג שינויים בעבודת הפקידים והמזכירים, אולם הנהלת בתי־המישפט לא סייעה לו. בשנים שבהן היה נשיא פרצו רוקא השביתות החמורות ביותר בין הערכים, ובית המישפט היה מושבת במשך חודשים ארוכים. השופט כהן היה היחידי במערכת המשפט שקם כמו נביא־זעם וזעק אל מסך הטלוויזיה כי בתי־המישפט מתמוטטים ואיש אינו רואג. הוא הזהיר מפני אנדרלמוסיה שתשתק את המערכת. על דבריו אולם למרבית הפלא הוא לא זכה להתמנות לשם בדרך קבע. הרכילות בבתי־המישפט אמרה כי בגלל התבטאויותיו החופשיות, אומץ רוחו והיותו „אוריגינל", לא התחבב על שופטי בית־המישפט העליון ראז. הם היו אנשים גדולים ומישפטנים מעולים, אך שמרנים וקפדנים. וכך נשאר במשך כל שנותיו שופט מחוזי. ב־ 1979 עם פרישתו לגימלאות של הנשיא הקודם,

> **„אני פוחד שאם ארשיע, אולי תהיה זו טעות מישפטית."**

השופט כהן, היא מישפטנית מעולה ואשה נעימת־ הליכות, איש לא יכול להתחרות ברוח הסוררת ובלשון השובבה של הנשיא העוזב. כאשר היתה תקופת יובש בבית־המישפט ולא התנהלו כל מישפטים שהיו ראויים לריווח עיתונאי, תמיד אפשר היה למצוא עניין באולם של השופט כהן. שעה במחיצתו של השופט הביאה מספיק צבע ואימרות כנף כדי למלא טור משעשע בעיתון. וכעת, כאשר הוא מסרב להעניק ראיון, אין קל מאשר לדפדף בגליונות העולם הזה של השנים האחרונות ולמצוא בהם מספיק חומר על דעותיו ומחשבותיו של הנשיא הפורש. ועל כן, בתיקווה שלא יכעס, אנו מביאים ציטוטים אלה במקום ראיון.

„כמה חבל!"

בנימין כהן הוא יליד תל־אביב הקטנה, בנו של ד"ר משה כהן, רופא מוותיקי תל־אביב, שביתו ניצב ברחוב מונטיפיורי. האב היה דמות מיוחדת במינה, יוצא רוסיה שהתחנך על התרבות הגרמנית ותירגם לעברית את היינריך היינה. האב היה חבר

הראש שרצה להרשיע והיד שלא נתנה

ראש ויד ידו של השופט לא נתנה לו לרשום פסק־דין מרשיע ללביב.

המישפט המחוזי בתל־אביב, לא "העולם הזה" ריאיין את פיסקי־דינו

האמיצים זכה לגינוי מצד שר־המישפטים. שוב היתה לו לרועץ רוחו האמיצה וחוסר התחשבותו במוסכמות.

השופט כהן הוא בעל זיכרון נדיר וכושר ביטוי בהיר, ולכן הוא מסוגל להכתיב פסקי־דין ארוך ומסובך למ־תמחה שלו על המקום, באולם בית־המישפט. כך עשה במישפטו של העתונאי יגאל לביב, שנערך לפניו ב־1972. היה זה מישפט שלא ירד מעל דפי העיתונות. לביב, שכבר אז היה עיתונאי מפורסם בעיתון הארץ, נאשם בפריצה ובגניבה.

כאשר פנה אליו פעם עורך־דין, וביקש ממנו לפתור בעייתו של צעיר שנאשם בגניבה בכך שיגורש לארץ אחרת, אמר השופט: „אני אזרח העולם, ולא אפתור את בעייתו של הנאשם על־ידי מישלוח יצוא עבריינים ישראלים לארצות אחרות." הוא היה נכון לבקר ולנזוף גם במישטרה כאשר חשב שטעתה. „אני מצווה לשחרר את החשוד בלי ערובה כלל, כדי שיהיה זה אקט חינוכי למישטרה", אמר כאשר התברר לו שחשוד נעצר בשנית, חודשיים אחרי ששוחרר כבר, על סמך אותן ראיות ישנות.

> **„אני עומד על מישמר בית־המישפט שלי, ועורכי־דין כאלה לא 'יכנסו אלי ללישכתי!'"**

מיזגו האימפולסיבי גרם לו לעיתים לנהוג בעורכי־דין שהופיעו לפניו להקראת פסק־הדין הגיע השופט לאולם כשהוא מצוייד בפתק קטן ועליו ראשי הפרקים על פסק־הדין.

עם השופטת ויקטוריה אוסטרובסקי־כהן, עליה יצא להגן כאשר הסניגורים במישפטו של השר אבו־חצירא ביקשו את פסילתה מכיוון שכינתה את השר „הטיפוס הזה".

ואז, משך שלוש שעות, מול הקהל המתוח שבאולם, הכתיב השופט בעל־פה, את פסק־הדין. הוא לא ביקש למחוק אף לא מילה אחת ולא טעה אפילו בפיסוק, ואחרי שלוש שעות ידעו הכל כי פסק־דין זה נכנס להיסטוריה המישפטית.

אחרי שניתח את העובדות ואת הראיות שהביאו הצדדים, שאל השופט אם מעשיו של לביב לא הפכו את העי־תונאי לבוגר במילחמה שלחם עד אז למען טוהר המידות הכלכלי. ואז כתב השופט את המילים הבלתי נשכחות: „יש לי פחד שאם ארשיע, אולי תהיה זו טעות שיפוטית... כמה פעמים קיבלה ידי פקודה ממוחי לחתום על הרשעה וסירבה לחתום: זה מולו של הנאשם." לביב זוכה בזיכוי מרשיע והעולם הזה פירסם את תמונתו של השופט כשהיא חצויה, הראש נפרד מהיריים שסירבו לחתום על ההרשעה.

„התנצלות מוגשת ללא תנאי"

ב־ימין כהן אינו רואה את המשפט כמשהו קרתני ומוגבל בגבולות. ומוכן למחול על כבודו של הנאשם, אבל איני מוכן למחול על זכויותיו של שולחי". השופט כהן נרגע מייד והרשה לו להמשיך בטיעוניו עד הסוף.

כאשר טען, לא התבייש השופט להכניס אל תוך הפרוטוקול המישפטי את בקשת הסליחה. בהזדמנות, כאשר עד במישפט שלפניו לא הופיע, כעס השופט על הסניגור שלדעתו לא הזמין בקוצר־רוח. באחת הפעמים, כאשר סבר כי הסניגור העומד לפניו מרבה בדיבור ואינו מחדש מאומה, אמר לו השופט לשבת. הסניגור, שלא היה מן הפחדנים, סירב לשבת והמשיך לטעון. כאשר ראה את חשרת העננים המתקשרת על פני השופט כהן, אמר הסניגור: „אני נכון למחול על כבודי השיפוט כיבד יותר מכל. יום אחד, כאשר התברר לפניו מישפטו של רואה־חשבון שסירב להישמע לשוטר וצעק עליו: „אתה יודע מי אני? אני רואה־חשבון". אמר השופט לסניגורו של הנאשם: „הלקוח שלך הוא אדם גועלי," ואז סיפר את הסיפור הבא: „יום אחד אני הולך לי לתומי בירושלים שקוע בשרעפים מישפטיים. בלי

> **„אני חייב לסניגור התנצלות והיא מוגשת לו בזה ללא תנאי."**

עם אשתו הרצליה. הוא הפך שופט והיא מורה. בשנים שהשפיטה לא היתה מיקצוע משתלם היה השופט חולם בלילות כי הוא חוזר למשרד עורכי־הדין המשגשג בו עבד קודם ושעסק בענייני קרקעות. כדי לשלוח את ילדיו לאוניברסיטה.

את העד, וכתב מילים זועמות על כך בפרוטוקול. בעוד הוא מכתיב את דבריו קם הסניגור על רגליו והזכיר לשופט כי יש בתיק הזמנה שאותה מסר הסניגור במו ידיו, ועל כן אינו אשם בהעדרו של העד. בו במקום חזר בו השופט, וביקש מהמתמחה לכתוב החלטה חדשה: „אב־בית הדין מודיע ששכח את העובדה שהוזכרה לו על־ידי הסניגור, ומגיעה לו התנצלות. היא מוגשת לו בזה ללא תנאי."

„רציתי לקבור את עצמי באדמה"

ב־ית המישפט היה מיקדשו של השופט, ואת תפקידו על כס־משים חציתי את הכביש כאשר האור ברמזור היה אדום. ירושלים זה לא תל־אביב, ומייד עצר אותי שוטר וביקש את תעודת־הזהות שלי.

„התבישתי מאוד על מה שקרה וביקשתי לשלם את הקנס ללא דיחוי. אך השוטר חזר וביקש את תעודת־הזהות שלי. מכיוון שזו לא היתה בידי, מסרתי לו את תעודת השופט. התבונן בה השוטר ואמר: „אתה יודע, אם אתה אישיות היית צריך להתנהג יותר טוב, כי אתה דוגמה לציבור. באותו רגע רציתי לקבור את עצמי באדמה."

לפני שנה וחצי נערך לפני השופטת ויקטוריה אוסטרובסקי־כהן מישפטו של השר אהרון אבו־חצירא. תוך כדי שיחה בלישכתה אמרה השופטת לסניגורו של השר, עורך־הדין רם כספי, „הטיפוס הזה" בהתייחסה לשר. הסניגור מיהר להגיש תצהיר וביקש לפסול את השופטת. מישפטנים במדינה היו חלוקים ברעותיהם על צעדו זה של הסניגור. השופט כהן, שהיה נשיא בית־המישפט המחוזי בתל־אביב, יצא מגדרו. בדיון פומבי על יחסי עורך־דין ושופטים אמר הנשיא: „אותי זה אכל: אני עומד על מישמרתו של בית־המישפט שלי, ולכן אמרתי: אלי ללישכה עורכי־הדין (סניגוריו של השר אבו־חצירא) לא יכנסו! אבל למולם זה רק עוד שנה וחצי, כי אחר־כך לא תהיה לי לישכה".

לביב זוכה על־ידי השופט מאשמות של גניבה ופריצה. אולם חזיכוי היה מרשיע.

אבו־חצירא נשפט על־ידי בית־המישפט המחוזי בתל־אביב, כי לשופט כהן אין עוד לישכה.

מהשבוע יוכלו עורכי־הדין האלה לשוב ולבקר בלישכת נשיא בית־המישפט המחוזי בתל־אביב, כי לשופט כהן אין עוד לישכה.

אילנה אלון ■

זיוה תלם
מכירת סוף העונה

★

זיוה תלם מזמינה
אתכם למכירת סוף
עונת קייץ 1983

★

המכירה תתקיים ביום
ששי 22.7.83 בין השעות
16.00-19.00 ,10.00-14.00
וגם בשבת 23.7.83 בין
16.00-19.00 ,10.00-14.00

בבית זיוה תלם, רח'
דוד המלך 10,
הרצליה פיתוח

קמרה אובסקורה
לימודי צילום

בקיץ 83
- סמסטר קיץ למתחילים ולתלמידי סמסטר שני.
- סדנאות צילום עם צלמים מחו"ל ומהארץ.
- סדנאות להדפסה בצבע ובטשאים טכניים נוספים.
- קורסי קיץ לנוער
- השתלמות בצילום וידאו

החלה ההרשמה לשנה"ל 1983/4

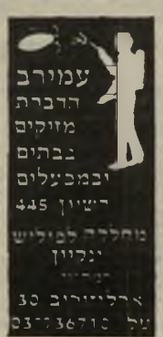
תל-אביב, אלנבי 57
(03) 298291, 298191
ירושלים, בצלאל 6
(02) 223573, 233502
חיפה, הנביאים 13
(04) 662773

שמחים להזמינכם לביתנו החדש בתל-אביב רח' אלנבי 57 פנת רח' ברנר טל. 298291, 298191 (03)

ההרשמה בימים אלה

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים לחדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש'מס'ו: עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

מינוי נכבד,
נשלחה אליך הודעת חידוש –
אנא שלם בזמן.
הודעה נוספת לא תישלח
מחלקת המנויים

בעיות ולבטים בחיי המין
מאת
ד"ר מרדכי זידמן
הוצאת רשפים

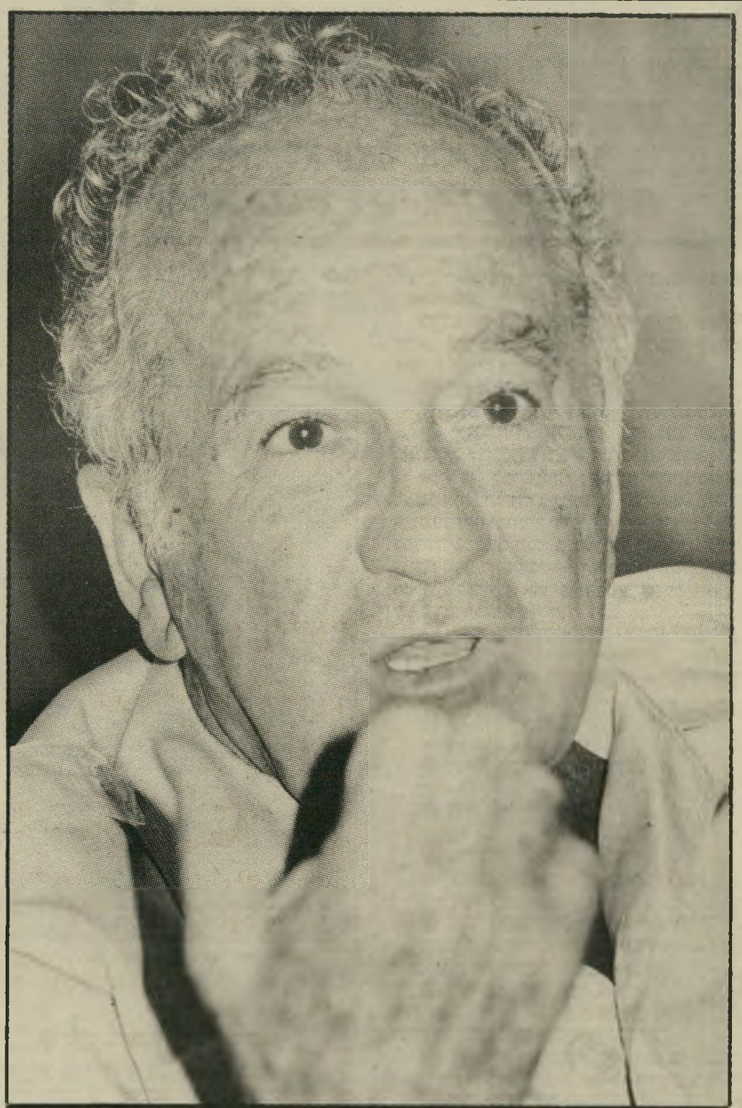
אכלתי אותה ונהנתי
ארוחת בוקר של עשירים
בדיוק 110 קלוריות

חיים שיף המלונאי ואיש העסקים מספר על ילדותו בחיפה, תקופת חברותו באצ"ל, איך הקים את אימפרית המלונות שלו, טוען כי אמצעי־התיקשורת והקהל בארץ לא מפרגנים לו ומכריז:

„אני לא מפחד מאף אחד!"

ראיינה שרית ישי

אני איש חזק, אבל יש הרבה לילות שאני מעביר ללא שינה

בארץ לא אוהבים בן־אדם שהקים אימפריה בעשר אצבעותיו. יש קינאה וצרות־עין

צ"ץ שונא אותי, כי תמכתי בבן־נתן, כשהיה מועמד המערך לראשות עיריית תל־אביב

יהושע בן־ציון מבנק „ארץ־ישראל־בריטניה" הציע לי את הגג של השק"ם בלי מיכרז תמורת מיליון דולר

גולדה מאיר אמרה על": „ראיתי כבר הרבה בנדיטים, אבל שיף הוא בנדיט מגזע מיוחד"

אשר ידלין בא למלון „דולפין" והוא החליט לקנות אותו, כאילו הכסף של קופ"ח זה הכסף של אבא שלו

אפשר היה לצפות מחיים שיף שלא יהיה איכפת לו מה חושבים עליו, מה אומרים עליו ומה כותבים עליו. אך לא, חיים שיף, גדול ככל שיהיה, בעל אימפריה של מלונות, איש תנועת החרות ומקורבו של אריאל שרון, חרד מאוד לתדמיתו הציבורית. איכפת לו מאוד מה אומרים עליו, איכפת לו מאוד מה כותבים עליו, איכפת לו מאוד מה חושבים עליו. לפני שלושה שבועות פירסם עליו שלמה פרנקל כתבה ב־העולם הזה". שיף היה מאוד לא מרוצה, ואני נקראתי בדחיפות כדי לתת לאיש הזדמנות לספר על עצמו במו פיו.

האמת – הופתעתי. האיש מעורר בדרך־כלל התנגדות, ונדמה כאילו הוא אף גס־רוח במיקצת. בפגישה שלנו הוא כיבד אותי בדובדבנים ענקיים שהביא מתורכיה, והשתדל מאוד להיות נחמד. חשוב לו לשנות את הרושם שהוא עושה בציבור, חשוב לו שיובן כהלכה.

לא טרחתי לבדוק את כל הדברים שאמר וסיפר לי. אחרי הכל, לא ערכתי כתבת־תחקיר כי אם ראיון, והאיש אמר את אשר על ליבו. מי שקרא את הראיון לפני פירסומו אמר לי: „שיף עבד עלייך." אותי לא מעניין אם שיף עבד עליי או לא. אותי מעניין מה ששיף סיפר לי על עצמו, וזה בהחלט מעניין. תהיה דמותו של שיף שנוייה במחלוקת ככל שתהיה, יהיו עסקיו מסובכים ומסועפים ככל שיהיו – הוא היה מקורב לראשי־המדינה ולשרי אוצר ותיירות במשך עשרות שנים. יש לו מה להגיד על כל אחד ואחד מהם, וזה בהחלט מעניין.

חיים שיף טוען כי עייף מהכותרות הרעשניות שהוא מעורר. התרשמתי שנמאס לו מכך, התרשמתי שהוא באמת היה רוצה קצת שקט. ראיתי לפני אדם בודד בצמרת. החרד כילד לכל מילה שאני כותבת עליו. הוא מחלק את דירתו הממוארת שבקומה האחרונה של מלון „דיפלומט" בתל־אביב עם גברת בשם שושנה וינר, אך למרות שהיא ידועה כחברתו לחיים – הוא מסרב לדבר עליה. זהו גבר המכריז – למרות עצתה של

„אני לא מפחד מאף אחד!"

(המשך מעמוד 55)

אשת־יחסי־הציבור שלו, רותי שטרית – שהתחתן עם אשתו הראשונה, לפני 35 שנים, רק מפני שהיה בודד. רשות־הדיבור לחיים שיף.

■ ■ ■

● חיים שיף, איפה היתה ההתחלה?

בפולין, בעיירה קטנה ששמה אפילו לא מצויין במפה.

היינו ארבעה אחים. ב־1929 עלה אבי בעליה בלתי־לגאלית לארץ־ישראל, ואנחנו נשארנו עם אמא. ב־1937 קיבלנו מיברק מעורך־דין ברוואי מחיפה, שאבא הפך ליגאלי וקיבל סרטיפיקט להעלות אותנו לארץ־ישראל.

המיברק התקבל ביום השישי בבוקר, והיתה חגיגה גדולה בעירנו. ביום השלישי בשעות הצהריים הג'יפ מיברק נוסף, שבישר שאבא נהרג במאורעות במיפרץ חיפה.

אז החלטנו: מה שלא יהיה — עולים לארץ־ישראל. בני־משפחה וידידים ניסו לשכנע אותנו שלא נעלה. שום דבר לא עזר, אנחנו בשלנו. לבסוף החלטנו לנסוע לרבי מבעלז, לבקש את בירכתו.

עלינו אליו והרבי אמר: „תחכו. יבוא המשיח, כולם יעלו לארץ־ישראל." קרובי־משפחה ומקורבים לחצר הרבי אמרו לרבי: „אין מנוס, מכרנו ישר מהאוטו, אפילו לא היינו צריכים לאחסן את האורז, והערבים שילמו תמיד בכסף מזומן.

● זה נבון שמכרת יותר ביוקר מאשר במקומות האחרים?

איזה שטויות! לחנויות שלנו קראו „מקור הזול", והסמל שלנו היה אוניה ענקית, כשה־אותיות משמשות כארובות. ייבאנו מאוסטרליה גבינה צהובה בקופסות כחולות, קפה נמס, סרדינים. כולם ידעו שאפשר להשיג אצלנו דליקטסים במחירים הזולים ביותר. באו אלינו קניינים מכל חלקי הארץ.

■ ■ ■

> **„אנשים רואים את בנייני הפאר ואת המלונות שאני מקים ומחפוצצים מקינאה. ר'גר־פרישמן עשו פי 50 יותר ממני, אבל מי ידע עליהם? מי שמע עליהם? אף אחד לא שמע עליהם, כי הכסף שלהם לא מושקע בבנייני פאר אלא בבנקים"**

שיף (משמאל) עם אמו ואחיו. מימין: ג'ו, דויד וצביקה ז"ל
„אמא שלי היא אשה גדולה וחכמה"

שום דבר לא ישכנע את המישפחה הזאת. חייבים להרשות להם לנסוע לארץ־ישראל.

אחרי שיכנוע, הרבי קם ובירך אותנו באידיש.

● לאן הגעתם?

לחיפה. זה היה ערב־ראש־השנה, והחלטנו ללכת לקיבוץ. בחרנו במישמר־העמק. אך הסתבר לנו, שבמישמר־העמק המיקלחות הן משותפות, רחמנא ליצלן. מכיוון שהיינו מישפחה מסורתית, החלטנו להישאר בחיפה.

לקחנו דירת־מרתף – חדר ומיטבח — בבית ערבי. תיכף התחלתי לעבוד בטחנת־האורז, שבה אבא עבד.

● כמה זמן נשארת בטחנת־האורז?

כשקיבלתי את המשכורת הראשונה, באתי לר"ר הירש ואמרתי: אני מתפטר מהעבודה. אם אתה רוצה לעזור לי, תמכור לי אורז.

ראיתי ערבים ויהודים קונים אורז מהטחנה ומרוויחים הצי גרוש על כל שק. הם הרויחו ביום אחד מה שפקיד הרוויח בחודש.

אמר לי הר"ר הירש: „אתה צריך חנות."

ליד הבית שלנו, בבית של אבו־מוסא, היו חנויות ריקות. באתי אליו אמרתי לו: אבו־מוסא, אני רוצה לשכור חנות. הוא אמר לי: „אני אתן לך שתי חנויות. עבור האחת תשלם שכר־דירה, ואת השנייה תקבל חצי שנה בלי שכר־דירה. אמרתי לו: עשינו עסק, אבל את השנייה תתן לי שנה בלי שכר־דירה."

● היית אז נער בן 14. מניין היה לך כסף לשכור חנות?

באנו עם קצת כסף. לא היינו רוטשילדים, אבל קצת כסף היה.

נו, שכרתי את החנויות. באו שני נגרים, עשו שידות־ענ. ביקשתי טלפון. אחרי יום התקינו לי טלפון — לא כמו היום, שאתה צריך לרדוף שבועות אחרי בעל־מיקצוע וצריך לחכות שנים לטלפון.

התחלתי למכור אורז, שקים של 25 ו־30 קילו. הערבים היו מגיעים לחנות, מעמיסים את האורז על קורקינטים ויורדים עם השקים לשוק הערבי.

● מתי הצטרפת לאצ"ל?

יום אחד ירדתי לנמל חיפה, לשחרר סחורות, ולא נתנו לי להיכנס. באה אוניית מעפילים שעמדה בכניסה לנמל. מעפילים קפצו למים, והאונייה גורשה לקפריסין. הבריטים החזיקו רובים וכידונים, ולא נתנו לאיש להתקרב.

עמדו שם בחורים יהודיים חסרי־אונים. אחד אמר: „נתפרץ פנימה" זה היה מצב אומלל לראות ילדים שרק הגיעו לארץ, אחרי מסע תלאות, והנה כבר הם מגורשים. אמרתי: חבר'ה, מה נתפרץ? הם צבא מאורגן עם נשק, ולנו יש רק ידיים.

ניגש אליי בחור, אברהם שנורמן המנוח, ואמר לי: „תראה, חבר, אם אתה באמת רוצה לעשות משהו, תבוא בשעה 5.54 לקולנוע אורה, תחזיק

> **„הייתי במעצר־בית ובודד. לכן התחתנתי עם האשה הראשונה. לולא הבדידות לא הייתי מתחתן אז"**

עיתון. יעבור בחור עם ממחטה לבנה. תלך אחריו."

וכך היה.

● ידעת אם המדובר באצ"ל, בלח"י או בהגנה?

הלכתי עם בעל המיטפחת לסניף קופת־חולים של „עובדים לאומיים." ידעתי שזה לא הגנה.

שם האירו עלי בפרוז'קטורים, שלא אראה עם מי אני מדבר. שאלו אם אני יודע לאן הגעתי.

זיהיתי את הקול, זה היה בחור שעבד בבית־מלאכה למכניקה עדינה והיה נכנס אלינו לקניות. אמרתי: שימעון תפסיק לעשות רושם עליי! הבחור ענה: „אני לא שימעון! אמרתי: טוב, אתה לא שימעון. אמר לי: „אתה מוכן ליהרג?" אמרתי: לא! אמר: „למה באת?" ענית: לחפש דרך שבה נוכל לחיות.

הוא אמר לי: „אתה חצוף. אתה יודע שאם יתפסו אותך, אתה צפוי לעונש־מוות?" אמרתי לו: תפסיק לעשות רושם עליי ותהיה בריא, שימעון! אמר לי: „אני לא שימעון. ענית: טוב, תהיה בריא לא־שימעון!

כעבור כמה ימים הביאה לי בחורה צעירה פתק, וכך הצטרפתי לאצ"ל. יצאתי לקורס בשונה, שליד זיכרון.

● לא פחדת?

אף פעם לא פחדתי, ואני אף פעם לא מפחד!

● לא היה איכפת לך אם אתה מצטרף להגנה לאצ"ל או ללח"י?

אני בן למישפחה ביתרית־דוויזיוניסטית. ספגנו את תורת'ז'בוטינסקי יחד עם תורת־הציונות, מאז ומתמיד היינו רחוקים מהשמאלנים, למרות שבשלב מסויים בנעורי, השומר הצעיר דווקא מצא חן בעיניי — שלי שלך ושלך שלי, ושלנו של כולנו. אחר כך הבנתי, שבמציאות זה לא קיים, רק בסיפורים.

● מה קרה לעסקיך בזמן שהיית באצ"ל?

ברור שהעסקים לא הלכו. העסק סבל, אבל לא היתה ברירה.

● מי ניהל אותו?

אמא ניהלה את העניינים.

● היית ממש במחתרת?

כן.

● היה לך כינוי?

כן.

● מה היה הכינוי שלך?

אני כותב ספר. אם אני אספר לך הכל, מה ישאר לספר?

● מתי הצטרפת לצבא הבריטי?

הרבה מהחבר'ה נעצרו והובאו לבתי־הסוהר, וקיבלנו הוראה להתגייס לצבא הבריטי.

● ההיסטוריון של אצ"ל, דויד ניב, טוען כי לאיש מחברי אצ"ל לא ניתנה הוראה להתגייס לצבא הבריטי.

הוא לא יודע מה שהוא אומר. עם כל הכבוד למנהיגים ולהיסטוריונים, הם לא יודעים הכל.

● ממי קיבלתם סקודה?

מהמפקדים. היה ברור שאם לא נתגייס, יעצרו אותנו.

● אתה יכול לציין שמות של חברי אצ"ל שהתגייסו יחד איתך לצבא הבריטי?

מתי לבר, אריה מלניק, גדליה לביטוב. היינו בסרפנד, ואחר־כך הועברתי לחיל־דגלים בע־תלית, בריזק מול מחנה־המעפילים. עשינו מהומות, התערבנו לטובת המעפילים, ואז פיזרו אותנו ליחידות שונות.

אותי שלחו לחטיבה 744 באיסמאעיליה, שהיתה שייכת לחיל־ההנדסה ושפיקד עליה מייג'ר שטיין. משם עברנו לחטיבה של מונטגומרי, ומשם שרתנו את המדינה־שבדרך בצבא הבריטי.

● איך?

למשל, הורדנו את התג „פלסטיין" ושמנו תג „ארץ־ישראל."

● איך הגיבו הבריטים?

הם היו מעניינים אותנו, ואנחנו היינו חוזרים ועושים אותו דבר. בסוף הם התעייפו מזה.

נתנו עזרה ויד לכל המחתרות, גנבנו נשק והעברנו ארצה, זייפנו תעודות־מישלוח ושלחנו כאילו הנשק יצא לתיקון. תמיד היו שמאלנים שהלשינו. חשבו שחיים שיף בטח מבריח רק לאצ"ל. באחד המיקרים שהבריחנו נשק לארץ, המייג'ר הסקוטי ראה אותנו בפעולה והעמידו אותנו לדין בעוון בגידה. יצאתי זכאי, והמייג'ר קיבל על הראש. כך אצל האנגלים זה יכול לקרות.

אחרי המישפט חזרתי ארצה ושוחררתי מהצבא. על תעודת השחרור שלי היה כתוב: „אין צורך יותר בשרותך." הבנתי שזה לא שיחרור רגיל.

יצאתי מסרפנד ובידי תעודת־שיחרור ושובר לקניית חליפה אזרחית. איך שאני יוצא מהמחנה, חיכו לי כמה משוריינים עם מכונות־ירייה, מייד שמו לי כבלים על הידיים ועל הרגליים, ולקחו אותי לקישלה, ומשם לעכו.

● מדוע עצרו אותך?

תוך כדי תקופת שהותי בצבא במצריים, נקראתי לבוא באופן דחוף ארצה, והשתתפתי באחת הפעולות.

● איזו פעולה?

לא אגיד, כדי שיהיה מה לקרוא בספר.

● איך הצלחת להגיע לארץ־ישראל?

גם את זה תקראי בספר.

■ ■ ■

● מה היה כשעצרו אותך?

התחילו חקירות כמה פעמים ביום, שאלו למה התגייסת לצבא, התעניינו אם אני רוצה מדינה עברית. ברור שאמרתי: איזה יהודי לא רוצה מדינה משלו? הכרזתי שהתגייסתי לצבא כדי להילחם באוייב הנאצי. הם האשימו אותי בגניבת נשק, אבל הוכחות לא היו להם, חוץ מהלשנות פה ושם. בכל זאת, השאירו אותי בעכו שישה וחצי חודשים. ישבתי עם יהושע כהן ועוד 15 חבר'ה בחדר אחד.

אמא שכרה למעני את עורך־דין לובוצקי, שינסה לשחרר אותי מהמעצר.

● השתתפת בבריחה מכלא עכו?

לא, הבריחה היתה אחרי שכבר עברתי ללטרון. בעכו הכרזנו שביתת־רעב, והכניסו אותי לצינוק. פעם אישרו לנו להביא אוכל מבחוץ, ואמא היתה מביאה בימי השישי חלות מתוקות, געפילטע פיש ומיץ ענבים בשביל קידוש, והיינו יושבים לסעודת ערב־שבת על הריצפה.

ככה ישבנו כל החבר'ה, וכל אחד אמר את ה„אני מאמין" שלו: פעם תקום מדינה, ישחררו אותנו.

כל אחד אמר מה הוא יעשה כשתקום המדינה. אני הייתי הכי־צעיר בין החבר'ה, ואני לא יודע מאיפה לקחתי את הרעיון — כי לא הכרתי בית־מלון אחד בחיים שלי — ואמרתי: אני אעסוק בתיירות. אמרו: „משיגעע, מה פיתאום תיירות? אמרתי: חבר'ה, אם תקום מדינה, היא תהיה תפארת ומופת לעולם, מכל העולם יבואו יהודים ולא יהודים. צריך לטפל בהם.

> **„כשצביקה נהרג, שחיתי ויסקי בפעם הראשונה בחיי. גמרתי בקבוק שלם ומאז אני יודע לשחות"**

מאותו הזמן חלמתי תמיד ותכננתי איך אשתלב בתיירות.

כשהשתחררתי מעכו הייתי צריך לטוס לגלות לקנייה. עורך־הדין שלי הצליח לרחוח את רוע־הגזירה, ותחת גלות שלחו אותי ללטרון.

זה היה מעבר מעוני לעושר. לטרון לעומת עכו היתה בית־הבראה. הרגשתי שם יותר טוב. אפשר היה להביא אוכל מהבית, אפשר היה לעשן סיגריות. בעכו התנאים היו קשים מאוד, צפופים מאוד. לטרון, לעומת עכו, היתה כמו מחנה־נופש, כמו בית־הבראה של הקיבוצים.

● כמה זמן היית בלטרון?

כמעט שנה. עברנו חקירות, קשרו לי את הידיים והרגליים וקיבלתי מכות־דצה. באחת ההתפרצויות לא החזקתי מעמד. חשבתי שהסוף שלי הגיע. שאלו אותי: „איפה חיים לנדאו?" אמרתי: לא יודע, לא מכיר. ואז הם הוציאו תמונה שלי כשאני בתילבושת בית"ר מצולם עם חיים לנדאו, ליד האריה השואג בתל־חי.

המצאתי סיפור. אמרתי: לא יודע מי זה, למדתי על טרומפלדור בבית־הספר, נסעתי לתל־חי ועשיתי שם כמה צילומים בחולצה שקיבלתי מאנשי בית"ר במקום.

האמת היא, שחיים לנדאו היה המפקד שלי והיו לנו יחסים מצויינים עד מותו. בתקופה שהוא היה שר־התחבורה, הוא אפילו נתן לי מינוי להיות חבר מועצת־רשות־שרות־התעופה.

● מה קרה אחרי שהשתחררת מלטרון?

הייתי במעצר־בית. היה אסור לי לצאת מהבית אחרי שקיעת השמש. אחת לחודש היה מותר לי ללכת לקולנוע, ואז הייתי צריך להראות להם מראש את הכרטיסים, כדי שידעו באיזו שורה אני יושב.

היה לי קשה מאוד, כי חברים פחדו לבוא אליי, מחשש שייעצרו, והייתי מאוד בודד.

אז הכרתי את האשה הראשונה שלי, איילה. הזמנתי אותה לחוף־הים בשבת, והתחיל רומן. ואז,

בגלל המצב שבו הייתי — לבד בבית, לצאת אי־אפשר, חברים לא באו — התחתנתי.

● הבדידות היתה הסיבה שדחפה אותך לנישואין?

בדיוק כך. אם לא הייתי במצב המיוחד הזה, לא הייתי מתחתן. איזה בן־אדם חופשי מתחתן בגיל כל־כך צעיר? היו לי המון דברים לעשות. רציתי להיות חופשי. אבל יש מצבים שהבן־אדם נדחף אליהם, וכך קרה לי. התחתנתי עם אשתי משום שהייתי בודד.

■ ■ ■

● איך הגעת למלונאות?

צ'ארלס בוטאג'ו, ערבי נוצרי, שהיה בעליו של מלון וינדזור. היה חייב לי כסף. באתי אליו, ראיתי אותו שוכב על הספה במישרד שלו, בידו בקבוק ג'ין־גורדון. אמרתי לו: צ'ארלס, באתי לגבות כסף. אמר לי: „אדון חיים, מאפיש מאסאני."

מילחמת העצמאות היתה תקופה קשה. האיזור היה מעורב, יהודי־ערבי. הכנסתי שותפים ב־25 אחוזים — מישפחת ציון דסה מתורכיה.

● אני מבינה שיחסיך עם הערבים היו יחסים הוגנים, של עסקים ומיסחר. נשמע כאילו הערבים היו שווים ליהודים מכל הבחינות לסני קום המדינה.

כן, היו ביניהם אנשי־עסקים שהיה נעים לעשות איתם עסקים. אבל, למשל, עבר אצלי בחור אחד, שאיך שהתחילה מילחמת־העצמאות כמעט חטפתי ממנו סכין בגב. מעבר לפוליטיקה, הם היו אנשי־מיסחר גרולים. אבל כשזה הגיע לפוליטיקה, לא יכולת לסמוך עליהם בגרוש.

הערבים שרפו חברים לעבודה במיפרץ־חיפה. זו היתה הטרגדיה הנוראה ביותר שאני זוכר, ממש הרחנו את תאי־הגאזים כשזה קרה. זה לא היה סתם לשרוף מישהו שאתה שונא, זה היה לשרוף מישהו שעברת איתו שנים ביחד, ואת זה אני לא

> **„בכניסה למלון „גני יהודה" היה שלט גדול: עצור, גבול לפניך! סניד אמר לי: תוריד תשלט ותעשה מלון יפה. סניד אף פעם בחיים שלו לא שמע את המילה לא! המילה הזו לא היתה קיימת אצלו"**

מהון להון, הוא אומר לי: „אני לא נותן לך כסף, אני רוצה שתקנה את המלון." הוא היה שיכור ורצה לנסוע לאוסטרליה. הוא הבין שהמדינה תקום, ושאין לו מה לעשות בארץ.

אני מאמין שכל הפגישה הזאת שלי אתו היא עניין של גורל.

גו, התחלנו להתווכח. אמר שהוא רוצה מאה אלף לירות — זה היה הרבה כסף, אפילו תמורת מלון של 56 חדרים במושבה הגרמנית. המלון היה אז אחד המפוארים בארץ־ישראל, היה לו גן יפה ומיגרשי־טניס.

אמרתי: צ'ארלס, אתה משוגע. והתחלתי להתמקח כמו הערבים: הצעתי לו 20 אלף לירות.

בסוף גמרנו על 22 וחצי אלף. סיכמנו, שלמחרת ב־8 וחצי בבוקר אבוא עם צ'ק לעורך־הדין יעקב פלמון.

● מה אמרה אמא שלך על העיסקה הזאת?

שוכח.

● בתקופת המילחמה עבר על מישפחתך אסון.

שלושת אחי היו מגוייסים. דויד היה בפלמ"ח, יוסף ואני היינו באצ"ל. לא ידענו האחד על השני. דויד היה בנגב, ויוסף נפצע קשה בגליל. ואז בא אלי אחי הצעיר, צביקה, שהיה בן 14, אמר לי: „חיים אני רוצה להתגייס."

אמרתי לו: אתה צריך לשמור על אמא.

הוא לא נשמע לי, זייף תעודות כאילו שהוא בן 17 וחצי והתגייס. הוא היה בחור גבוה. מי שלא ידע, יכול היה לחשוב שהוא בגיל הזה.

שלחו אותו ישר, בלי אימונים, לירמרכי, שם נהרג. בגללו ובגלל עוד כמה ילדים, עוכבה הפלישה של המצרים לתל־אביב. הוא נהרג יחד עם החברים שלו. כשהמצרים נכנסו לקיבוץ, הם פוצצו עצמם ברימון. קשה לי עד היום לדבר על זה.

שיף מאחורי פולה ודויד בן־גוריון ב„גני־יהודה"
„ארגוב נתן לי כסף לקנות להם לחמניות לארוחת־בוקר"

היא כמעט התעלפה. היא אמרה: „אתה רוצה לשים את כל הכסף על מלון, מה אתה מבין בזה?" אמרתי לה: אמא, זה עסק טוב.

למחרת ב־8 ורבע הייתי עם הצ'ק אצל עורך־הדין, חתמנו זיכרון־דברים.

אחר כך הסתבר שקוטאג'ו רימה אותי. הוא לא סיפר לי, שבסוף הגן יש דיר־חזירים. נבהלתי. אמרתי לעצמי: אוי ואבוי לי, המישפחה שלי תהרוג אותי: לקחתי את אחמד ויוסוף, שני חברי־ה שעבדו בדיר, אמרתי להם לסלק את החזירים שלא ישאר מהם זכר. אחר־כך הרב של חיפה, הרב קניאל, הכשיר את המלון.

תיירים לא היו. עשינו טיקסי בר־מיצווה, חתונות ואירועים. העסק נכנס למסלול. היו באים לאכול דגים, שאותם דגו מתוך הבריכה וצלו על האש.

● מה עשית במילחמת־העצמאות?

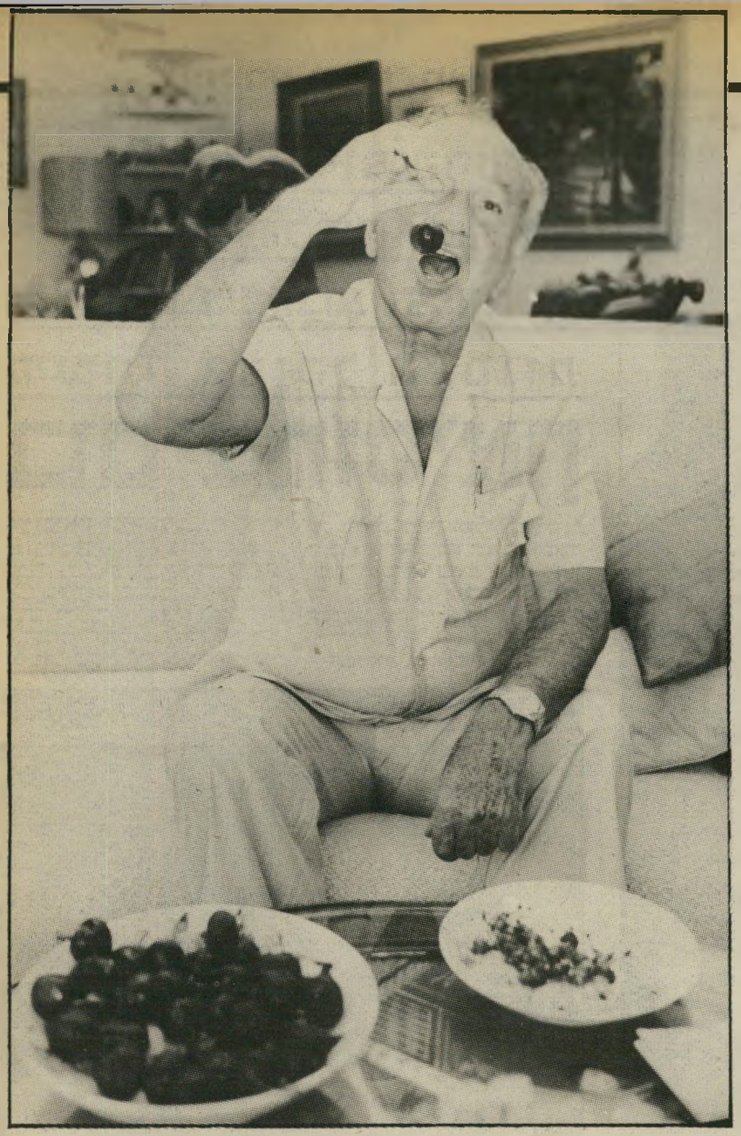
הייתי אחראי על ואדי ניסנס. זו היתה תקופה מאוד קשה, היתה מכונת־יריה אחת והתחמושת לא התאימה לה. אבל התגברנו על־ידי כל מיני תכסיסים. הפחדנו את הערבים, והם ברחו לנמל ופינו את הוואדי.

אני זוכר, כשהודיעו לי שצביקה נהרג, ביקשתי שלא יודיעו לאמא. רק אחרי כמה זמן הודעתי לה, ואיכשהו — אני חייב לומר — היא קיבלה את זה יותר טוב ממני.

■ ■ ■

● אתה מעריץ את אמא שלך?

היא אשה גדולה. היא היום בת 90, וחיה במלון

שיף אוכל דובדבנים מתורכיה
„אז מה אם אני גר בסוויטה?"

דיפלומט בדיעה צלולה. היא צובעת שערות. מטפחת ציפורניים, קוראת עיתונים ויודעת בדיוק מה העניינים.

אני קיבלתי את המוות של צביקה קשה. כל הזמן חשבתי שיכולתי למנוע את זה. זו היתה הפעם הראשונה שבה התחלתי לשתות ויסקי. הלכתי למלון פלטין של ארזן בורשטיין, וביקשתי שילווה לי בקבוק ויסקי. אחרי כמה

> **„ניב לא יודע מה הוא מדבר כשהוא אומר שלאצ'ל לא ניתנה הוראה להתגייס לצבא הבריטי"**

לגימות גמרתי את הבקבוק, ומאז למדתי לשתות אלכוהול.

● אתה שותה הרבה?

לא, זה לא מושך אותי. אבל כשאני שותה, אני יודע איך עושים את זה.

● מה קרה אחרי המילחמה?

המשכנו עם המלון. האורחים הראשונים היו מיוהנסבורג, זוג עם ילד בן 10. אפילו לא ידענו כמה כסף לגבות. צילצלתי לסוכן הנסיעות היחיד שהיה אז בארץ פלתורס, ושאלתי כמה לגבות. אמרו לי: „תגבה עבור שניים וחצי אנשים."

כך קיבלתי את שניים וחצי התיירים הראשונים במלון וינדזור, והמלון התחיל לשגשג. בתוך פרק־זמן קצר החזרנו כמעט את כל ההשקעה.

מכרתי עוד 25 אחוז למישפחה חיפאית, ונשארתי עם רווח פלוס 50 אחוז.

ב־1948 היה איחוד של כל חברות־האוטובוסים בחיפה — השחר, חבר ואגד. הן עשו מסיבה גדולה במלון. בא אליי אבא חושי ואמר לי: „חיים, בשביל מה אתה צריך את המלון? תמכור לנו אותו!" ניהלתי משא־ומתן עם אביגדור עשת ועם שרגא גורן, ומכרתי בסכום עתק בדולרים.

● כמה?

הרבה יותר מחצי מליון דולר.

● אחר־כך בנית את מלון „הנשיא" בירושלים.

בניתי בריכת־שחיה. התחילו הפגנות של נטורי־קרתא נגד הבריכה. אמרתי: אני לא בונה ישיבה, אני בונה מלון. בסוף סוכם, שאני לא אמכור כרטיסים לבריכה בשבת, והרב מימון תקע את המזוזה במלון, שהפך להיות מקובל בקרב היהדות הדתית. עד 1956 המלון היה בתפוסה כמעט מלאה.

ב־1956 עברתי את אחד המשברים הקשים ביותר בחיי. המלון היה רק, כי האמריקאים אסרו על האזרחים שלהם לבוא לישראל. האורח היחיד שלי היה דויד בן־גוריון, שבא עם פולה. כסף לא לקחתי מהם, כי זה לא שינה שום דבר למאזן. ממילא הייתי צפוי להתמוטטות כללית. אילו נחמיה ארגוב, שהיה השליש של בן־גוריון, לא

> **„קשרו לי את הידיים והרגליים ושאלו אותי, אם אני מניח איזה אחד בשם חיים לנדאו"**

היה נותן לי כסף מכיסו כדי לקנות מזון, גם לא היה לי במה להאכיל את בי"ג' ופולה.

היו ימים שלא היה מה לאכול, אבל החזקתי מעמד. ב־1957 המצב התחיל להשתפר. קיבלתי 30000 לירות הלוואה מהממשלה, לשלם חובות, והתגברתי על המיכשולים.

כשהיה עשור למדינה, פנו אלי ממישרד־התיירות שאקנה מלון קטן בשם אור־גיל, שעמד לפני סגירה. קיבלתי הלוואה וקניתי את המלון.

קניתי גם את הקולנוע שלידו, והיום אני עדיין מחזיק במלון, אך עומד להפוך אותו לבניין מישרדים.

קניתי גם את קולנוע תן ואת מלון דולפין

(המשך בעמוד 68)

חוגגי יום־ההולדת נבהלו מהחול על שפת־הים

★ לטוס בעיקבות הבירה ★

מישתה בהיכל האמנות

בום במוסיאון

מוסיאון תל־אביב כבר אירח בין כתליו להקות פאנק, גל חדש, מופעי בלט, וסרטים שבתי־הקולנוע אינם מקרינים. עכשיו גם נערכה בו מסיבה ברזילית על טהרת הסמבה.

המסיבה החלה במשקה הברזילי בטידה. מכינים אותו על־ידי עירבוב של וודקה, לימון וסוכר. בתירכובת הזאת אחזו האלכוהול הוא גבוה מאוד, ואחרי חמש־שש כוסות הראש נעשה קל, והרגליים מתחילות לקפץ. השפעתו של המשקה היא כמו בום על־קולי.

האחראית לבום היא **שלי שברון**, אשר תרמה את המרכיב העיקרי — וודקה.

במסיבה במוסיאון היו בעיקר ברזיליים, רובם נמצאים בארץ חמש־שש שנים. החבר'ה שהתקבצו השבוע הם אותם הרצים תמיד למקום שבו יש אירוע כלשהו, המזכיר את המולדת הרחוקה. השמועה על כל מסיבה ברזילית עוברת במהירות הבזק, וכולם מקפידים להתייצב.

היו גם ישראלים שהתאהבו בסמבה הברזילית. כמו חבריהם הברזיליים, הם נודדים ממסיבת סמבה אחת לשנייה.

וכמובן, אי־אפשר לשכוח את אנשי להקת ברור־חיל, שהסתובבו עם המשקאות ביד, ורק אחרי המון־המון כוסות־משקה התחילו לעשות שמח. **סלבדור ברזילי**, איש־הלהקה, אמר: "שתיתי 35 כוסות. זה לא מספיק, צריך להגיע עד 100, ועוד מחכה לנו הסרט."

אחרי השתייה, שגמרה לכולם בום בראש — גם לאיש־המוסיאון **עדי סמל** — התכנסו הנוכחים באולם ההקרנה, ההקרנה, כדי לצפות בסרט הברזילי הברבארים המתוקים. אולם ההקרנה היה דחוס, הצופים התיישבו במעברים כדי לראות את

לטוס במוסיאון בתיה אנטקול, שאחרי 40 כוסות ריחפה בריקוד סמבה סוער, הבטיחה: "עוד מחכה הסרט, שם אני אטוס לגמרי." בתיה היתה האחרונה שעזבה את רחבת הריקודים. היא באה לישראל לפני ארבע שנים, ומאז היא נודדת ממסיבה אחת לשניה.

נירה "אני אוהבת את המשקה הזה, זה עושה שמח," אמרה השחקנית נירה רבינוביץ.

סימונה "אני בת־ארץ 14 שנים, ובעל רק בשנים האחרונות יש כאלה חגיגות.

האלילים הברזיליים **ג'ילברטו ג'יל, קייטאנו ולוזו**, שרק לפני שבועיים נראה בגודל טיבעי כאן בארץ, **גאל קוסטאה ומאריה בטאניה**.

הסרט היה סרט־תעודה. כפי שהאולם התמלא במהירות הבזק, כך הוא גם התרוקן — לא רבים נשארו לצפות בסרט, רק אותם שהתבייישו לצאת באמצע.

כל הכבוד! מסיבה "יפה! אמרה אליזבלה, עולה חדשה מברזיל.

חיוך ברזילי אימה מרפי מבת־ים אמרה: "באתי לראות את הסרט. לא ידעתי שיהיה משקה ושאפשר יהיה להתנועע לקצב הסמבה. זאת חגיגה." בהפסקות פיטפטו בפורטוגלית.

נספח חרבות "לאט־לאט כבשנו את הישראלים. אני מאושר כשאני רואה בכל פעם מחדש את השימחה, שהסמבה עושה כאן בארץ," אמר נספח־התרבות הברזילי.

יתוש בראש אחד משותפי הפאב האילתי החדש, מומו אסתי, שאמרה: "יתוש בראש עקץ את בעלי באילת, והתוצאה – פאב."

טל הזמרת ריקי מנור באה לפתיחת הפאב עם בנה טל בן ה־7 חודשים. ריקי גרה באילת.

דיילת ניצן גינסבורג, דיילת בארקיע, באה למסיבה עם אחותה דורית זילברמן.

יתושים תל־אביביים

ב אחד מימי השבוע התאספו כמה תל־אביביים בשדה־דב, עלו על מטוס־נוסעים וטסו לאילת — להשתתף בפתיחת פאב בעיר הדרומית. מצב־הרוח בטיסה היה מרומם. מה הפלא? השתתפו בה הצייר **בני לוי** ואשתו, **אילי גורליצקי**, שאשתו

השדרית שוש עטרי פחדה מהטיסה. "זה נגד כל חוקי הטבע," אמרת.

חיכתה לו בגמל התעופה באילת, **גלי עטרי**, **אילנה גור**, **צדי צרפתי**, מפיקת שעה טובה **לאה זהבי**, בימאי הטלוויזיה **ראול יחיאל** ואשתו **ג'ואנה**, האופנאי **יובל כספין**, שהכין את התילבושות למלצריות ולמלצרים של הפאב. בטיסה חילקו שמפניה וכריכים, אך לפני שכולם הספיקו ללגום כוסית שניה — המטוס כבר נחת.

המוזמנים התל־אביביים נכנסו לפאב והתנפלו על פירמידת השרימפס, כילו בה את זעמם. "חבל שקוראים למקום יתוש בראש," העיר אחד המוזמנים, הרבה יותר מתאים לו להיקרא "מאורת הארבה."

סוכריות מאילתית אסנת שפר בת ה־16 נכנסה לפאב, נטלה את מגף הסוכריות, השתובבה בין האורחים התל־אביבים וחילקה להם ממתקים מתוך המגף.

חול בערב שבת

כל היפים והיפות לבשו בערב־שבת את מיטב מחלצותיהם ושמו פניהם למלון אכדיה בהרצליה. הם באו לחגוג את מסיבת יום־ההולדת של **דורית וידבסקי**, מדריכת־יופי ראשית בחברת־תמרוקים, ושל הד"ר לכלכה **גינטר סולנס**, בעליו של

חוגגת דורית וידבסקי חגגה את יום הולדתה ה־31. דורית דאגה למשקאות.

מועדון ספורט ימי בחוף שליד המלון.

בין אבזרי־הגלישה ומיתקני־החוף עמדו ושתו משקאות המוסיקאי **שלום חנוך**, **נורית וידהנתן גפן**, **דליה מזור** ובעלה עורך־הדין **יוסי שלוש**, הבימאי **אבי נשר** וחברתו **שרון הראל**, הדוגמנית **חלי גולדברג**, דוגמניות אחרות וריילות־יופי.

שחור ולבן הספר סמי זלצר בא בחברת ידידתו, אשת־יחסי־הציבור אתי אולמן. משמאל: ד"ר גינטר פולנס חוגג את יום־הולדתו יחד עם חברתו, אהובה גורן־סוסקין, שחקנית לשעבר.

קולנוע

סרטים

עיחונאי בסכנה

שנה בצל הסכנה הוא סרט הנמצא אי־שם בין נעדר של קוסטה־גאברס ובין במעגל ההונאה של פולקר שלנדורף. אבל הוא עולה על שניהם, משום שהוא מתיימר פחות להבין, הוא מנסה פחות להטיף, ויש בו לפחות דמות אחת מרתקת שלא תישכח במהרה: דמותו של צלם ננסי, בן אינדונסיה, שאותו מגלמת שחקנית קטנת קומה ואלמונית כמעט, בשם לינדה האנט.

הסרט מתאר שנה אחת בחייו של כתב רשת־שידור אוסטרלית, שנשלח לסקר את האירועים באינדונסיה ב־1965. זאת היתה שנת ההפיכה הצבאית שהפכה את השליט עד אז, סוקארנו, לבובה; שנה שהתחוללו בה, למעשה, סידרה שלמה של הפיכות־נגד, אשר עד עצם היום ממשיכות להוות תעלומה בעיני המערב.

בעזרת צלם קטן־קומה ויוצא דופן, כן המקום, מצליח הכתב לפלס לעצמו דרך לכמה סקופים רציניים, אבל בסופו של דבר הוא נותר גורם חיצוני, הממלט את נפשו ברגע האחרון, כאשר המצב בג'אקארטה נעשה מסוכן מדי עבורו.

הסרט, שנכלל בתחרות של פסטיבל הסרטים בקאן השנה, אומנם לא זכה בפרס, אבל תשומת־לב רבה הופנתה לעברו. הדעה הכללית היא שהסרט מהווה הוכחה נוספת למיקצועיות ולמיומנות של הקולנוע האוסטרלי היום. שני כוכבי הסרט, מל גיבסון (מאכס הזועם, גאליפולי), וסיגורני ויוור (הנוסע השמיני), ועוד יותר מהם הבימאי פיטר ויר (גאליפולי) היו בראש רשימת המבוקשים לראיונות. והראיון הבא הוענק לעדנה פיינרו תוך כדי ארוחת־צהריים במלון קארלטון המפואר.

מל גיבסון בתפקיד העיתונאי גאי האמילטון בסרטו של פיטר ויר „שנה בצל הסכנה"
ג'אקארטה בצל התותחים

מדוחת עדנה פיינרו:

הראיון התאפשר, במידה רבה, משום שהצלמים והרכילאים ממין זכר היו עסוקים באותו הרגע בסיגורני ויוור, ואילו הצלמות והרכילאיות עטו על מל גיבסון. ואותנו הותירו למחצית השעה של רגיעה יחסית. ויר, הנראה בדיוק כמו קיבוצניק ואף מתלבש כך, בעל עיניים בהירות, בלורית על הצד, וצבע עור הרומז כי מישהו מאבות־אבותיו היה אירי, התרשם מאוד מן הדרך שבה הפיצו את גאליפולי בישראל, מן הכבוד והיוקרה שהועניק לסרט, אשר לדבריו לא זכה בכל מקום באותו הטיפול הנאות.

אם כי הוא נחשב היום לאחד הבימאים הבולטים באוסטרליה, ארץ שכוכבה דרך בשמי הקולנוע, מנהגיו הם פשוטים להפליא. הוא לבבי וחסר כל גינונים של בימאי־סטאר, ומדבר אנגלית רהוטה, שנערך ממנה המבטא האוסטרלי הטיפוסי.

● במסיבת העיתונאים שלך טענת, שהסרט יותר משהוא פוליטי, אמור להיות סיפור־ אהבה. אבל קשה להשתחרר מן העובדה שזה סיפור אהבה שהפוליטיקה בולטת בו יותר מכל האספקטים האישיים של הדמויות. מדוע אתה מתעקש לקרוא לזה סיפור־אהבה?

הסרט חייב להיות פוליטי, כי הפוליטיקה קשורה במה שהדמויות עושות בחייהן. היו אנשים שראו את סירטי והתלוננו, כי הצד הפוליטי אינו מעמיק די הצורך. כשבילי, הסיפור של המחתרת האינדונסית, הוא הסיפור הישן של כל המחתרות, ואין זה בהכרח אינדונסיה בלבד. רציתי מאוד לעשות סרט על המיזרח־התיכון, אבל הסרטים התיעודיים כבר עשו עבורי את כל העבודה.

עד היום קשה לי לחזור ולבקר באינדונסיה. כל מה שמתרחש שם אינו לרוחי כלל. אני מודה שאני אוהב סתירות וניגודים, אבל אני מוקסם ממיסתורין וממצבים בעלי משמעות כפולה. אבל למרות זאת, בכל פעם שאני שם את פעמי לאחת הארצות בדרום־מיזרח אסיה, מתרחש בתוכי תהליך מוזר: מן הרגע שאני עולה על המטוס ומהרהר את החגורה בהחלטה לשכוח את כל הדעות הקדומות והרעיונות המעוצבים מראש, אני בטוח שאגיע לאמיתות חדשות. אבל ברגע שאני יורד מן המטוס, ונדמה לי שתפסתי משהו, מסתבר לי עד מהרה שאני אבוד ויש לי הרגשה שלא הבנתי כלום.

בכל פעם אני מוצא את עצמי תקוע במבוך חדש, בדיוק כמו שקורה לגיבור הסרט שלי, העיתונאי גאי האמילטון. גם הוא נבוך, האיש הלבן המחזיק כוסית של ג'ין־טוניק בלב בר סואן, יחד עם עוד כמה עיתונאים, המתנהגים כמו תלמידי בית־ספר. אנשים אומרים שזו קאריקטו־רה של העיתונות. אבל איני מנסה לומר שכל העיתונאים כאלה. אני מתכוון לרמוז, שהעיתונות היא מסוכנת ברגע שהיא הופכת בעיני הציבור לאמת מוחלטת. היא מסוכנת בין אם זו אוריאנה פאלאצ'י או ברנשטיין וודוארד.

● האם לדעתך תפקידו של העיתונאי לגלות את האמת, או להיות מעורב במאורעות?

קשה לי לענות על כך. איני יודע את התשובה. השתדלתי לעשות משהו כמו ראשומון, ונטלתי את הדעות השונות על ההתרחשויות השונות — מן המחתרת ומאלה שהתנגדו לה.

בימאי פיטר ויר
להיות כמו קובריק

השחקנית לינדה האנט בדמות הצלם בילי קוואן
פחות מדי סוקארנו

בילי קוואן מגיש עזרה לידידה ענייה (נורמה יואטואן) ולבנה הגוסס
להבין פחות מדי

כיצד עיצבת את דמותו של בילי קוואן, הצלם־הנגס, שהפכה לדמות המרתקת ביותר בסרט, ולמעשה גנבה את ההצגה כולה?

יצאתי מנקודת המבט של הספר של סי ג'יי קוך, שהרשים אותי מאוד ועורר בי רגשות חזקים לגבי חשיבות הדברים שרמות זו עושה. הרומן כולו נשען עליו, והדמויות האחרות הן לעומתו צללים. הבעיה הקשה ביותר שלי בליהוק היתה למצוא שחקן מצוין שיהיה גם נגן וגם ממין זכר. אני מוכרח להודות, שאחרי ארבעה שבועות של חיפושים קדחתניים ומיבחני־בר שונים, לשחקנים מפורסמים ואלמונים, העליתי חרס בידי. ואז, לפתע, הופיעה לינדה האנט, שלא היכרתי קודם, ותרמה את הרעיון שדווקא נפש־אשה בגוף של דמות גברית מסובכת שכזו עשוי להיות קאטאליזאטור מיוחד במינו ובעל עוצמה יוצאת־רופן.

אני מודה, כשצילצלתי למפיק, הייתי עצבני מאוד וחסר־ביטחון לחלוטין. בסופו של דבר, דמותו של בילי יוצרת בדימיון כל אחד מן הצופים רושם שונה. יש הרואים בו מעין קואזימודו, אחרים מוצאים בו רמז לאגדת היפה והחיה. אבל מפעם לפעם יש מישהו שמתרגז כשהוא מגלה כי זו אשה, ומאשים אותי במעשה רמיה.

● האם הסוף הרומנטי שבחרת לסרט בעל גוון פוליטי ריאליסטי כל־כך לא הפריע לך?

מל גיבסון וסיגורני ויוור
המערב צופה מן הצד

התלבטתי בבחירת הסוף, ידעתי ש"הפי אנד" יצא מן האופנה ועשוי לעורר לעג. אבל לדעתי, בני המערב אינם אלא צופים בכל המאבקים האלה של העולם השלישי, צופים המתבוננים מן הצד, וכאשר המצב מתחמם יתר על המידה, הם פורשים. אני מקווה שהצלחתי להבהיר, כי במיקרה זה החוויה שעברה עליהם שינתה בהם משהו, ואולי כאשר יתחילו מחדש, במקום אחר, יהיו נבונים ורגישים יותר לקורה סביבם.

● התחלתם לצלם את הסרט בפיליפינים, אבל סיימתם באוסטרליה. מדוע?

כבר מן הרגע הראשון קיבלו המפיקים איומים טלפוניים, שבהם הוזהרו שלא יעזו לצלם את הסרט בפיליפינים, כי זה סרט העוין את המוסלמים. מלבד זאת, מאנילה העיר מחולקת לאיזורים קטנים, שכל אחד מהם נשלט בידי כנופיה אחרת, וקשה מאוד לעבור בתנאים שבהם בני שכונה אחת מפחדים לעבור את הרחוב, כדי לעבור בשכונה אחרת.

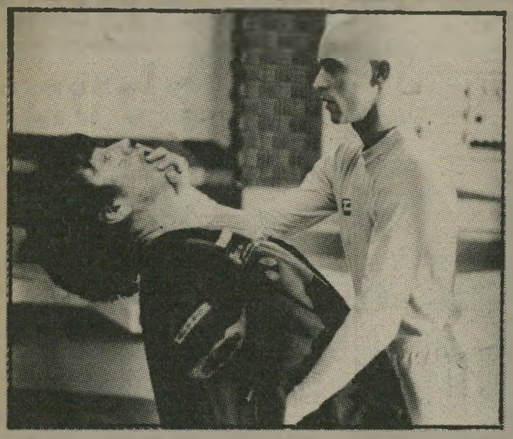
בסצינה המתארת את ההמונים העולים על ארמון הנשיאות היו ששת אלפים ניצבים, שחלקם צעקו, קיללו ואיימו, בהתאם להוראות התסריט. אבל רבים התכוונו למה שהם אומרים. כאשר התרחקתי לרגע כדי לבדוק אפשרות של זווית אחרת, וראיתי את הצוות, כפי שהוא בוודאי מצטייר בעיני בני המקום — אוסף של זרים עם מצלמות המתבוננים בילידים — הבנתי שזה פשוט גירוי. באותו יום אספנו את הציוד והסתלקנו בחזרה. לילה אחרי זה קיבלה המישטרה הודעה, כי התקפה אלימה תוכננה נגדנו.

● מישהו מאינדונסיה ראה את הסרט?

כמה נציגים רשמיים של ממשלת אינדונסיה ראו את הסרט, כאשר ערכו ביקור רשמי בסידני. היו להם שתי טענות. הראשונה: שלא רואים די הצורך את סוקארנו. השניה: שהסרט מבדר מדי.

● ההערה השניה הזאת מובילה באמת לשאלה: איזה מין קולנוע אתה רוצה לעשות?

הבימאים שאני מעריך הם אנשים כמו אקירה קורוסאווה, רומן פולנסקי, דייוויד וארק גריפית, פודובקין, וודי אלן, ויסקונטי, למרות שעבר זמן רב עד שלמדתי לאהוב את מות בונציה, סטאנלי קובריק, שהוא גם חבר אישי, אבל אותו אני מעריך במיוחד משום שידע להמחיש על הבד מה זאת אמנות עממית. אני מנסה ללכת בעיקבותיו.

אנדרואיד ואורח אנושי: מותר המכונה

בלייד ראנר לעניים

אנדרואיד (אמפיתיאטרון ואחל, תל־אביב, ארצות־הברית) – אנדרואיד הוא רובוט בצורת אדם, הנראה והמתפקד בדיוק כמו בן־אדם. השאלה היא, כמובן, מי יזדקק עוד לילודי־אשה, כאשר הטכנולוגיה תגיע לשלב כזה של התפתחות.

שאלה זו, שקיבלה טיפול מרהיב בסירטו של רידלי סקוט **בלייד ראנר**, עומדת גם במרכז ההפקה הזאת, שהיא הרבה יותר צנועה והרבה יותר פשוטה.

גם כאן, כמו בסרט של סקוט,מדובר בעולם שבו חוגלו האנדרואידים מעל כדור הארץ. משום שהם הפכו להיות עצמאיים ומרדניים מדי – מכונות שנשלו את היזמה והחלטה לידיהן. בתחנת־חלל מרוחקת טורח פרופסור תמחוני – המזכיר את הממציא במטרופוליס של פריץ לאנג (קטעים מן הסרט הקלאסי הזה אכן משולבים בתוך העלילה) – לבנות את האנדרואיד המושלם, הן בתנועותיו, הן בצייתנותו והן ביצועיו. לשם כך הוא נעזר באנדרואיד אחד שהוא פחות ממושלם, אבל די מוכשר כדי למלא את כל התפקידים החיוניים בתחנת־החלל, ואפילו כדי לפתח אישיות משלו.

אל התחנה פולשים שלושה עבריינים, בירוינים גסי־רוח ואלימים, שני גברים ואשה, המחפשים דרך לחזור לכדור־הארץ. בעימות בין בני־האדם והפרופסור ועוזרו, אין ליצורים בשר ודם כל סיכוי שהוא, כמובן, והסרט רומז בבירור כי העתיד שייך אכן לאנדרואידים – מתורבתים, נבונים ומעניינים הרבה יותר מבוניהם.

בני נוער בעלי נטיות מדיעות עשוים להשתעשע בסרט כזה, אבל מוטב לא לדרוש חרבה יותר מזה. העושר, גם בדימיון וגם בתפאורה, מוגבל.

תום ברלינסון: הסוס נחמד יותר

מערבון לפעוטון

האיש מנהר השלג (רב חן, תל־אביב, אוסטרליה) – תמים, מלא ודחוס בכל־כך הרבה דברים שנראו ונשמעו כבר, כאילו כל מה שצריך היה לעשות לשם הכנת התסריט, זה להניח למחשב שבלע את כל הערימות הבסיסיים המשומשים ביותר של מערבון, לפלוט החוצה את התוצאה הממוצעת.

הגיבור הוא בחור צעיר, שאביו נהרג במפולת עצים בהרים, והוא נאלץ לרדת לשפלה ולעבוד כשכיר בחווה, משום שרק מי שהוכיח עצמו כגבר של ממש, מותר לו לחיות בהרים חשוממים.

הדיאלוגים כאן שדופים להחריד, העלילה בנויה בפשטנות שלא היתה מביישת ילד בבית־ספר עממי, זאת למרות שיש רמזים לכל מיני נושאים גדולים ונכבדים: התמודדות האדם באיתני־הטבע, זכויות־האשה, חיי־דרור מול התמסדות, ועוד כיוצא בזה. אלא שכל זה נותר בגבולות הרמז העדין בלבד.

עם זאת, אין ספק שיש בסרט צילומים מרשימים. המוכיחים כי אוסטרליה היא ארץ מקסימה בנופיה, ויש בסרט סוסים יפים להפליא, שגונבים את ההצגה מבני־האדם. קירק דאוגלס בתפקיד כפול נראה אומלל לגמרי, לג'ק תומפסון יש תפקיד־אורח בלבד, ועיקר המעמסה נופלת על תום ברלינסון וסיבריד תורנתון הצעירים. כל מה שאפשר לומר עליהם הוא, ששניהם פוטוגנייים.

אזאי מוראלס: זרע הפורענות

יהודים, רחמו, רחמו!

עולם הפורענות (בן־יהודה, תל־אביב, ארצות־הברית) – שני בירוינים צעירים מתכננים לשדוד שלושה בירוינים צעירים אחרים, שעה שאלה עומדים לבצע עיסקת מכירה של סמים לארבעה בריונים צעירים אחרים. בכל המיקרים מדובר בתיכוניסטים נוסח אמריקה של פרברי־העוני. בהתנקשות האלימה שבין שלוש הקבוצות נהרגים כמה מהם, ואחד שנלכד, אחרי שדרש למוות – לא בכוונה – את אחיו של מנהיג החבורה השנייה, נשלח למוסד סגור, המיועד לעבריינים קטינים. שם הוא חופך עד מהרה, בזכות אגרופיו, לאיש החזק, עד אשר המנהיג המתחרה, שאחיו נדרס, מגיע למקום כדי לנקום בו.

לא קשה לדמיין את כמות הדם, האלימות, האכזריות והקשיחות השופעים בסרט זה. זהו אוסף בלתי־רגיל של נערים המתבוססים בצדקנות עצמית, המאפשרת להם לעשות כל דבר שבעולם, ובסופו של דבר לבקש את אחדת הציבור, מתוך אמונה שיש עוד גרועים מהם.

כך למשל הגיבור, המרטש פרצופי עוברים ושבים חפים־מפשע, כדי רוקן את כיסיהם, אבל הוא רגיש ואוהב עם נערתו, והוא גם אמיץ ונמרץ – ואם הוא מתנהג כפי שהוא מתנהג, זה רק משום שאמו היא מופקרת חסרת־תקנה. או יריבו הפורטו־ריקאי, שהוא בן טוב ואח מסור, הסוחר בסמים רק משום שהוא בן־מיעוט בשכונת־עוני.

כל התירוצים האלה מתחילים כבר לעייף, אחרי שנשלפו פעמים רבות כל־כך ונתנו הצדקה למעשים שפלים ביותר. יתכן שהתעמקות־יתר בבעיות הסוציאליות היתה עוזרת להסביר, אם לא לשכנע, אבל כאן יש התפלשות בתוך שיאים של אלימות הבאים בזה אחר זה, כאשר אחדה או שלידה מדמות נקבעים לא על־ידי הנתונים של הדמות עצמה. אלא על־ידי הדרך שבה מצלמים אותה. ואם יש בכל זה מיזמנות קולנועית, זה רק יכול לחזיק מבחינה מוסרית – כי מוכרים מוצר מפוקפק באריזה מפתה.

איפה הבעל?

מדוע מופיעים **אירית לנדאו (פלדמן)** ובעלה בנפרד?

לא מזמן דיווחתי, שאירית ביקרה בארץ עם שני ילדיה, ללא בעלה האמריקאי. ושוב אירית בחדשות, אחרי שזכתה כבר פעמיים להיכלל ברשימת עשר האלגנטיות בעולם. הפעם היא מופיעה בעמוד־השער של WWD, עיתון האופנה היומי היוקרתי של ניו־יורק, בתמונה מפיעה אירית עם **קים ד'אסטנוויל**, כשהשניים צועדים שלובי־זרוע בכניסה להצגה המוקדמת של התערוכה הגדולה מציורי מאנה בפאריס, ב־Grand Palais.

אירית הופיעה בחליפת כותנה בשני צבעים, והגנה על עצמה מפני צינת־פאריס במחרוזות־פנינים צמודה לצווארה, בעוד שהנשים האחרות התחממו בסתם מעילי־פרווה.

קים ד'אסטנוויל ואירית לנדאו (פדרמן)
בשער העיתון

בחזרה לעבודה

ביום השלישי ערכו חברי תיאטרון הקאמרי מסיבה ל**סימה אלידו**. הם הגישו לה עוגת והרימו כוסית לכבודה ולכבוד חזרתה לעבודה.

סימה, חברתו של **אריק איינשטיין**, חזרה לנהל את ההצגה טוב, אחרי שהפסיקה לעבוד בגלל התאונה המחרידה שהיתה לפני 10 חודשים, שבה היא נפצעה קשה בראשה ובביטנה. אריק נפצע באותה תאונה באופן בינוני, וסבל מזעזוע־מוח. באותה תאונה נהרגה כזכור ידידה טובה שלהם, הציירת **רבקה'לה רובינשטיין**.

סימה אלידו
החלמה

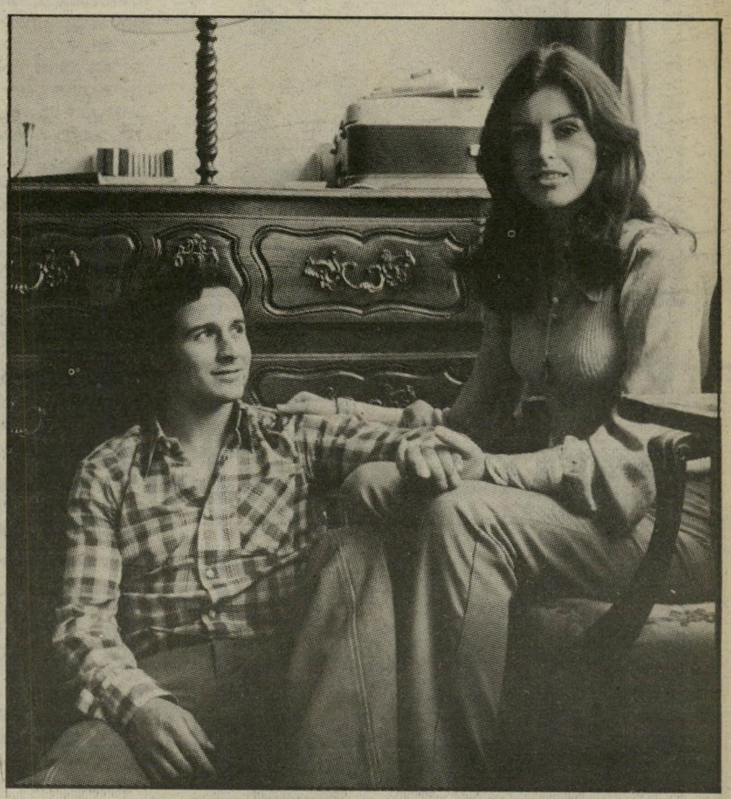
שיר השכונה

מישהו זוכר את שיר־השכונה? "חבר'ה, חבר'ה, רגע, רגע" — כך ישירו בקרוב ילדיהם של האמנים, שהקימו לעצמם מין שכונה של אמנים בשיכון למד בתל־אביב.

השבוע עברו הזמר **אבי טולדאנו** ואשתו **ליאורה** לגור בשכונה בדירה מפוצצת, בפנטאוז רב־מיפלסי של 400 מטר מרובע. הזוג מתכנן להביא רהיטים מכול העולם, ולרהט כל חדר

אילנה רובינא היתה תמיד המלכה או הנאהבת, והמיסכנה היתה תמיד **דליה פרידלנד**, שבכתה לפני ההורים כי התפקידים שלה הם מישניים — היא לא היתה אז די יפה.

ריכוז נוסף של אמנים קיים בשיכון אפקה. שם גרים ממש האחד ליד השני **יוסי בנאי**, **יואל זילברג**, **דן אלמגור**, ואחרונה חביבה **ריבקה'לה מיכאלי**.

ליאורה ואבי טולידנו
בצל, בקבוק שמן וחצי חלה

בסיגנון אחר. הם יוכלו לבקש בצל, כשיחסר להם, משכנתם בבניין סמוך, הבדרנית **ציפי שביט**, המתגוררת בדירת פנטאוז בת כ־200 מטר מרובע. הדירה של ציפי מצטיינת בגינה פורחת שאותה היא מטפחת.

גם ציפי יכולה לקבל, למשל, בקבוק שמן **מנירה רבינוביץ**, שכנתה, או חצי חלה **מעופרה ואהוד מנור**. מעניין עם גם ילדיהם יתחברו כמו הילדים של פעם.

לפני שנים גרו הרבה שחקנים בתחומי הרחובות פרוג, גורדון ודוב הוז בתל־אביב. הילדים של אז היו **אילנה רובינא**, **אמנון מסקין**, **מרית פינקל**, **דליה פרידלנד**, **רינה דואר**, **מאיה בן־חיים** ו**איתמר קוטאי**. הילדים התרוצצו בין כל הדירות כשהוריהם עברו. הם אפילו כתבו מחזות משלהם. המחבר שלהם היה **אמנון מסקין**, **ואיתמר קוטאי**, שהיה ילד יפהפה, שיחק תמיד את המאהב,

באותו חדר לידה

על **ריקי גל** הזמרת שמעתם כולכם, גם על נשואיה לפולי מהגשושים ידעתם. אך לא ידעתם בגן השיקמים, בשבוע שעבר, לרגל מלאות לה 33 שנים — היא שלחה בירכת יום־הולדת לפולי

ריקי גל ויובל כספין
מחפשת ומוצאת

שהם נשארו חברים טובים! ואכן, לפני שערך לה **יובל כספין**, מתכנן האופנה, מסיבת יום־הולדת כי פולי נולד בדיוק באותו היום, באותה שעה, באותו בית־חולים בירושלים אלא שהדבר היה תשע שנים לפניה.

חבריה של ריקי טוענים, שהיא תמיד מחפשת את עצמה. ואחרי שלא מצאה את עצמה עם פולי, היא ניסתה עם אמריקאי **גורג' מרקוס**, שלו היתה נשואה שנתיים, ביחד החזיקו בניו־יורק מיסעדה גלריה ומועדון־לילה.

זה כבר שנים שהיא מוצאת את עצמה עם **אילן וינטראוב**, הרחק מאורות הזרקורים.

לפני כשבועיים ראו את ריקי מתרוצצת כשהיא מחפשת בעצמה בקדחנות דירה. אך כשהופיע אילן במסיבת יום־ההולדת, נגמרו החיפושים. ריקי ואילן, שהם בני אותו גיל, חזרו אחרי המשבר לגור בשקט בדירתו.

כששאלתי מה קיבלה כמתנת יום־הולדת מאילן, השיבה: "הרבה־הרבה אהבה".

נחיתת תידלוק

רחל טרי, הדיילת ששברה הרבה לבבות. היא סוף־סוף פנויה, היא נפרדה מבעלה האמריקאי **אנדי ניוורט**.

אנדי, שגר פעם בווילה בכפר־שמריהו והיה בעל שבע מיסעדות בארץ, הוא בן למישפחה של מיליונרים אמריקאיים מענף הבניה, בעלה־בעבר של יורשת אמריקאית עשירה, ובעלה־לשעבר של התל־אביבית **רנה רמון**.

באחרונה הוא נתקף בשיגעון הטיסה, ובעוד שבארץ הוא רכב על אופנועים, שאותם החליף מאוחר יותר באופנים, היום הוא מטיס בארצות־הברית מטוס מהיר. כך קרה שרחל ראתה אותו פחות ופחות, ובאחרונה פגשה בו רק בנחיתות־תידלוק.

רחל, שהיא אשתו־לשעבר של **צדוק קראוס**, שברה בזמנו גם את ליבו של **ליאונרד כהן**, הזמר הנודע.

חבל, דווקא כשהתחילה ללמוד אנגלית, להעמקת ההבנה — נוצרה אי־הבנה. עכשיו כבר בטוח, אפילו אם היא תצליח להביא איתה לישראל את בנה מנשואיה עם אנדי, בן ה־4 וחצי.

רחל מרחלת על כל העולם

מסיפורי פייטון פלייס

יורם רסקין ומירי וייסברג
נישואין

דפנה נוי, מלכת היופי לשעבר, רצתה לקחת את מיסמך הגירושין שלה מ**יורם רסקין**, כשנסעה לבקר את אמא, הספרית אנטה, במיאמי שבפלורידה, בלוויית שני ילדיה.

דפנה היתה בטוחה שסוף סוף תשיג את הגט המיוחל, וכמוה המתינה לכך בוודאי הדוגמנית **מירי וייסברג**, כי גם היא אם לשני ילדיו של יורם. לאכזבת כולם לא הגיע רושם הגיטין כשהופיעו כולם לפני כשבועיים ברבנות, לקבלת הגט, וכל הצדדים, בלוויית העדים ועורכי־הדין, חזרו כלעומת שבאו. וכשתחזור דפנה בספטמבר, כנראה נתבשר סוף סוף על סיום הדרמה שלוותה את חיי החברה בישראל במשך שנים.

האם נחזה גם בנשואיהם המהירים של יורם ומירי בעיקבות הגט?

מרגלת בקג"ב?

בחשאי ובמיסתרים הגיחו **ירדנה ארזי** ו**נתן תומר** להירשם לנישואין. ביום השלישי הסתננו לרבנות, היא בשימלה צהובה והוא בג'ינס. כשצלצלתי להביע את איחוליי לירדנה, נדהמה: „איך ידעת? את ממש מרגלת מהקג"ב."

ואכן, אצלנו במוסקבה נודע לי, שאחרי חמש שנות חברות החליטו השניים להינשא, ומלבד בעיה קטנה, של הוכחות שנתן אינו כהן, הכל ערוך ומוכן לנישואין שקטים וצנועים. בקרמלין מספרים שנתן היה נשוי בעבר ל**עדה**, חברתו העכשווית של **קובי אושרת** ואב לשני ילדים, וכי הזוגות מרבים להיפגש במופעים.

בשידור־סתר נמסר שירדנה עובדת עתה על תקליט חדש.

שני בקבוקי וודקה ישלחו, אחד לחופה ואחד לתקליט.

ירדנה ארזי ונתן תומר
נרשמו ברבנות

דפנה נוי
גירושין

כתב תביעה

לכבוד בית הדין הרבני האזורי

שם התובע (התובעת) _____ ת.ז. _____

משלח יד _____ הכתובת _____ מיקוד _____

שם הנתבע (הנתבעת) _____ ת.ז. _____

משלח יד _____ הכתובת _____ מיקוד _____

נושא התביעה: _____

האם התקיים פעם משפט בין הצדדים? כן / לא

אם כן: מתי, באיזה מקום ומספר התיק _____

מהות התביעה

כתב התביעה ברבנות
שיעור בעברית

ליחשושים

מעשה במבקרת (נשואה) במדור טלוויזיה שלא חסכה מהאקרן שבטנה ופיה עד שפגשה במנהל (נשוי) ומקסים שביופיו ובחינו אותה כה הרשים ומאז רק שבחים בעיתון הבוקר שלה הרעיפה.

לא ייאמן כי יסתפר

בעוד **רונית גמליאלי** מהרהרת בעצבות, בבית הוריה, על נשואיה ל**גילי גמליאלי** שהגיעו לסיומם, החל גילי בחגיגה.

כבר דיווחנו לכם בשבוע שעבר על קורות מישפחת גמליאלי, ואכן ביום שלישי היו הצדדים חייבים להופיע בבית־המישפט, אך גילי משום־מה לא הופיע, ובהעדרו הוצא נגדו צו איסור יציאה מהארץ.

מה שלא הפריע לגילי לחגוג. ביום שישי הופיעו בביתו כמעט כל המי ומי של עולם התספורות, כולם מאופנתים כראוי. אחד מהחבורה בא עטוף בז'קט צמוד למעלה ותחתונים למטה.

חברתו של גילי, **סמדר קילצינסקי**, הביאה את משתתפי הסרט הפנימיה, שבו שיחקה. המסיבה סערה במקצת, והמישטרה הופיעה לצנן את ההילולה.

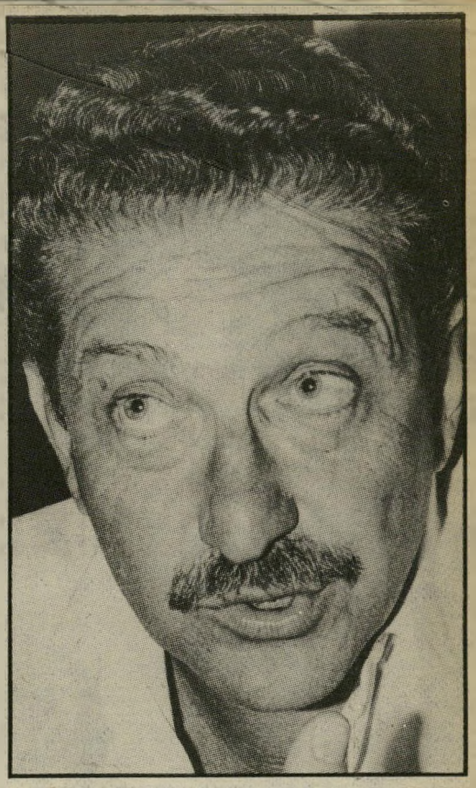
אגב, ספרי צמרת אינם עוברים בחינות בכתיב. כתב התביעה לגירושין שהגיש גילי לבית הדין הרבני מלא שגיאות כתיב כרימון. בכתב מאשים גילי את רונית שנסעה ללא „אסקמה" שלו לאילת, וכי היא „מתרידה" אותו בבית ללא הפסק.

העיקר שלספר הוא יודע.

הרעשן והשקט

אתם זוכרים את הסיפור על **דודו טופז** (העולם הזה 2391) שיוצא עם החתיכות שתיים־שתיים? או לדודו יש את, שנישאר עם השם מהבית — קוראים לו **מיקי גולדנברג**, והוא רק מפיק ואמרגן, של עיר־הנוער למשל. מיקי יוצא רק עם אחת, וברצינות. היא גרושה ואם לילדה בת 5 מכפר־סבא.

מה שמעניין הוא, שמיקי בהחלט ניראה שמח בחלקו, בניגוד לאחיו, שאינו חדל להתרוצץ מאחת לשנייה ותמיד ניראה כאילו הן אינן מספיקות לו.

עזר וייצמן:

„עוד יגידו שאני מכחיב לפואד מה לעשות!"

זה יכול היה להיות סקופ בלתי־רגיל, אבל מה לעשות – פיספסתי אותו.

בצהרי יום החמישי בשבוע שעבר ישבו במיסעדה היפאנית „סוקיאקי" עזר וייצמן ותת־אלוף (מיל') בנימין „פואד" בן־אליעזר. מדוע דווקא שם? פשוט מאוד – פואד הוא אחד מבעלי המקום. ביקשתי לדעת על מה שוחחו השניים, ערב כניסתו של פואד לתפקידו החדש כמתאם הפעולות בשטחים, ונענתי ב„נייט" חד משמעי. כשביקשתי רשות לצלם השניים, אמר עזר:

גאולה כהן ממילא תגיד שאני מכתיב לפואד מה לעשות. רק חסר שתהיה לה הוכחה בתמונה.

דבורה גנני:

„אם יש מיטה חולה אז המחלה כרוניח!"

מכל העיסקות שעשה שר־האוצר יורם ארידור בשנה האחרונה, העיסקה הטובה ביותר היא בחירתה של דוברת מישרד הבריאות, דבורה גנני, לדוברת שלו. כפי שגונב לאוזניי, שהדוברת הדינאמית של מישרד־הבריאות ושל השר שוסטק לא תסתפק בתפקיד הדוברת האישית של שר־האוצר, אלא תקח על עצמה גם את הדוברות של המישרד, שהוא ללא ספק הקשה שבמישרדי הממשלה.

גנני – חרוצה, קורקטית, ולדעתי הטובה שבדוברי מישרדי הממשלה – אמרה לי פעם, כשעמדה לקבל על עצמה את תפקיד הדוברת של מישרד המיסחר והתעשייה, שהסיבה לכך שהיא רוצה לעזוב את מישרד־הבריאות נעוצה בכך שנמאס לה לעסוק בבעיות. היא רוצה מישרד פחות בעייתי. כשצילצלתי אליה אמרה לי שהיא בחופשה. ב־1 באוגוסט היא עומדת להיכנס לתפקידה החדש, ובינתיים היא לקחה את שני ילדיה, עמוס וכרמל שאותם היא מגדלת לבדה, לחופשה במלון „דן כרמל", כדי לצבור כוחות מחודשים לתפקיד הקשה המצפה לה. שאלתי אותה:

● **דבורה, למה לך להכניס ראש בריא למיטה חולה?**

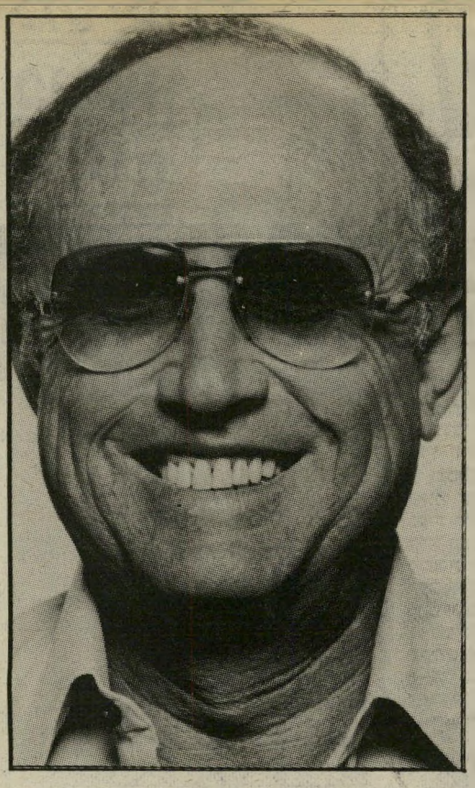
אני לא חושבת שמישרד־האוצר הוא מיטה חולה. נכון, הוא תמיד היה מישרד קשה, אבל זה לא בגלל ארידור. לכל שרי־האוצר הקודמים היו מאבקים עם הציבור. תמיד היו בעיות של כסף במדינה הזאת. אם אמנם המיטה חולה, כמו שאת אומרת, אז המחלה כרונית. ארידור לא המציא אותה, המחלה הזו עוברת בירושה.

● **איך נוצר הקשר בינך לבין ארידור?**

במהלך השביתה פנו אלי מלישכתו והציעו לי להיות הדוברת שלו. אמרתי להם שלא בא בחשבון לדבר על העניין במהלך השביתה. כמה שבועות אחרי השביתה התקשרו אלי מהלישכה ויזמו פגישה ביני ובין השר, ובימים אלה ממש סגרנו את הניירות והעניין סוכם סופית.

● **מה אומר שוסטק?**

אני מאוד מאוד קשורה לשוסטק, אפילו אוהבת אותו, אבל אני הולכת בדרך חדשה, שתהווה מבחינתי קידום עצום. אני מקווה שהוא יתן לי את ברכתו.

בני גאון

„צריך לקרוא את ,תנובה' לסדר!"

אני לא מבינה גדולה בכלכלה. אך המאבק האחרון בין „תנובה" ובין רשת הסופרמרקטים „קו אופ" גרם לי להרמת גבות. אחרי הכל, שתי החברות שייכות לאותה אמא – חברת העובדים – אז איך זה שהן מתחרות ביניהן? רק לאחרונה עלה לכותרות הסיכסוך שבין „תנובה" ו„קו אופ", כאשר האחרונה הפסיקה את שיווק דגי הבקלה של חברת „אטלנטיק", השייכת לשר יעקב מרידור ולשותפו מילה ברנר. שאלתי את בני גאון, מנכ"ל ה„קו אופ":

● **מר גאון, מאיפה מסריח הדג?**

מכיון שתנובה היא המשווקת הבלעדית של אטלנטיק, היא התחילה לשווק ברשת הסופר־שוק שלה את דגי הבקלה של אטלנטיק באותו מחיר שבו מכרה אותם לי. לא יכולתי להתמודד עם התחרות הזו, אז הפסקתי את שיווק דגי הבקלה. לא יתכן שתנובה, כמערכת סיטונאית, תפתח רשת קמעונאית ותתחרה ברשתות שלהן היא משווקת מוצרי מזון. את מבינה מה קורה כעת? והשק"ם אומר: אם הם מקימים סופרמרקט אני אקים מחלבה.

● **תחרות היא עניין הוגן במיסחר**

כן, אך תנובה עירערה את כללי המישחק המיסחרי. תנובה היא רשת סיטונאית, והסופרמרקטים הם רשתות קימעונאיות. ברגע שתנובה פותחת סופרמרקט היא הופכת קימעונאית.

● **מה מונע אם כך מהסופרמרקטים להפוך לסיטונאים?**

אנחנו לא בנויים לזה.

● **יש כאן נקודה שאיני מבינה אותה. „תנובה" ורשתות ה„קו אופ" שייכות לחברת העובדים. איך קורה שהן מתחרות זו בזו?**

קשה לי להסביר. חברת העובדים תצטרך להכניס סדר במה שקורה עם תנובה היא תצטרך להחליט אם תנובה היא סיטונאית או קימעונאית. הנושא הגיע לקיטוב ויש לעשות סדר בבית.

● **מי יעשה את הסדר?**

מזכיר חברת העובדים, דני רוזליו.

נורית שפירא:

„יש אנשים שמתים לראות דם של שוטר!"

אומרים על נורית שפירא, יו"ר אירגון נשות השוטרים, שהיא הגבר היחידי במשטרה. הגברת מגיבה על כל אירוע, וכעת היא עומדת בראש ההפגנה נגד אלימות נגד שוטרים.

● **נורית מדוע אתן מפגינות בגלל אלימות נגד שוטרים? מדוע אינכן מפגינות נגד אלימות בכלל?**

כי להפגנה כזו אף אחד לא יבוא.

● **שוטרים ממילא מנועים מלהפגין.**

כן, אבל כשזה נוגע להם, הם שולחים את הנשים ואת הילדים שלהם.

● **את יודעת שגם שוטרים נוהגים באלימות נגד מפגינים?**

אלימות נגד שוטרים הפכה להיות הפקר. אלה אינם הזמנים של אורי אבנרי. כשהוא רצה להתנגד לפינוי הוא פשוט ישב על הכביש. היום נכנסים בשוטר כאסה. מה הוא צריך לעשות? לקבל מכות? יש אנשים שמתים לראות דם של שוטר. אז מה שוטר צריך לעשות? לתת להם להרוג אותו?

משה הירש:

„למען קידוש השם הכל מותר!"

הרב משה הירש, שלקח על עצמו את תפקיד שר־החוץ של נטורי קרתא, הוא טיפוס מיוחד במינו. כמה שלא יהיה דתי וירא שמיים, הוא נשאר אמריקאי בנשמתו. עובדה, הוא משתגע אחרי אמצעי התיקשורת, כל תמונה שלו בעיתון גורמת לו ריגוש, רחמנא ליצלן. את כל זה אני אומרת על סמך הכרות אישית עם כבוד הרב החרדי, שלא היה חרד בכלל לעובדה שהוא מתראיין ומצולם על־ידי שתי נשים השם שומר ישראל. את כבוד הרב תפסתי יום למני שהוא נעצר על ידי המישטרה. שאלתי אותו:

● **אדוני הרב, הדת היהודית מצווה על שמירת כבוד המת ואתם מחללים קברים.**

מי אמר לך שזה אנחנו עשינו את זה? חוץ מזה למען קידוש השם הכל מותר.

● **גם להילחם ביהודים אחרים?**

זה יהודים זה, מה שמחללים קברים.

● **אתם עושים אותו דבר בדיוק, למה לכם מותר ולהם אסור?**

אמרתי לך: למען קידוש השם הכל מותר.

רפי פרבר:

לא שכחנו שבשנה שעברה היתה מילחמה

משרד התיירות מתגאה כל הזמן כי חלה עלייה עצומה בתיירות לעומת שנה שעברה אלא מה שוכחים לספר לנו למרות שלצערי הרב קשה מאוד לשכוח כי בשנה שעברה עברה עלינו המילחמה הארוכה ביותר, מילחמת הלבנון, ומעט מאוד תיירים הראו את פרצופם בארץ. שאלתי את רפי פרבר, מנכ"ל משרד התיירות:

● **אתם מפרסמים שחלה עלייה בתיירות לעומת השנה שעברה. תרשה לי להזכיר לך שבשנה שעברה היתה מילחמה.**

לא שכחתי שהיתה מילחמה. הגידול בתיירות מחודש מאי והלאה מחזיר אותנו לשנת השיא בתיירות בין השנים 1981–1980.

● **אתם מפרסמים שחלה עלייה של 20–26% בתיירות לעומת השנה שעברה.**

זה אולי לא פייר להשוות את התיירות השנה עם השנה שעברה אבל בכל זאת אלו נתונים סטטיסטיים שיש לפרסם. לעומת זאת ללא ספק חזרנו לאותה רמת תיירות של שנת 1981 וזה כבר טוב.

● **מה היתה שנת השיא בתיירות לישראל?**

1981.

● **לא השנים שאחרי מילחמת ששת הימים 1967 ו־1968**

בהחלט לא. ב־1980 היו בארץ כמיליון ו־157 אלף תיירים.

● **כמה תיירים צריך כדי למלא את כל תפוסת בתי המלון?**

כשני מיליון תיירים.

בשבת האחרונה היא התפוטרה ממחזה, אחרי שבמשך 12 שנים לא הופיעה בארץ. הסיבה: היא התמוטטה

"ישבתי בבית ושתיתי!"

"אני צוחקת אבל..." "עליזה נראית טוב, היא מרבה לצחוק, אך המעטים המקו־ רבים אליה מבחינים במשבר הקשה שאותו היא עברה, ועדיין עוברת.

"אני מקווה שלא אגע יותר בכמשקה. בשביל מה לי להרוס את חיי?"

"זה התחיל כשישבתי עם ניסים עזיקרי, בשבת, כך ללמוד את התפקיד שלי בהצגה בוזימימה. שתיתי כמה כוסיות וכשהגעתי לחזרות במלון שרתון הישן הייתי אגרסיבית ופגעתי בחברי הלהקה. התפוטרתי מההצגה. זה חבל, כי 12 שנה עברו מאז הצגה מזל־דגים של גיורא גודיק שבה הופעתי. ומאז הופעתי בארץ רק בכמה פסטיבלים."

איך הגיעה הזמרת עליזה עזיקרי למצב שבו הסתגרה במשך חודשים ארוכים בביתה בתל־אביב, ולמעטים שנתקלו בה במיקרה סיפרה שהיא הגיעה רק לפני יומיים מחו"ל.

עליזה עזיקרי סיפרה את סיפורה לשולמית יריב:

הגעתי למצב שבו הפסקתי לדבר עם אנשים. אחרי כל מה שקרה לי דיברתי רק עם אלוהים. לא יכולתי לשיר. נשבר לי משהו בפנים. לא יכולתי להוציא הגה מפי. אין לי יותר אמון באנשים.

הרי אני נלחמתי על חיי מגיל 4. אני מרגישה כמו יהודי הנושא את השואה על גבו כל חייו. אני כנראה לא יכולה להיפרד מעברי. כתבו על זה לא פעם, איך אמי נשרפה לעיני כשהייתי בת 4. אז קבלתי הלם והפסקתי לדבר. כשהחלמתי הועברתי למוסדות שונים ולקיבוצים. את אבי לא הכרתי מעולם.

סמל של אהבה

בת 21 עליזה היתה תמיד אשה יפה, וכזמרת ניחנה בקול ערב במיוחד לאוזן.

"היי התחילו כשהכרתי את ניסים עזיקרי. הוא היה השורשים ממכות ואז צילצלתי אליך ונתתי לך את הסיפור.

שבועיים אחרי הלידה, כשהוא הגיע לראות את הילדה, ביקשתי ממנו שיעזוב אותי לתמיד. אחרי שלושה ימים הוא עזב את הארץ.

אמא כל עולמה של עליזה מתמקד בבנותיה. למע־ נן היא מתמודדת עם החיים המתאכזרים אליה בכל שנותיה.

כשהתבקשתי לרשום את שם האב ליד שמה של סאני, כתבתי, כי אריס סאן איים שהוא יחזור ויקח את הילדה כשימלאו לה 6 שנים. כשילדתי את טיפשי, אבל חתכנו לנו את הידיים, עירבבנו את דמנו והיבטחנו, שכשהא־ חד יבגוד בשני הוא יבוא ויספר לו. דברים כאלה לא יובנו היום.

עזיקרי נאלץ לצאת לסיבוב עם חבימה. הוא חזר יומיים לפני הלידה. ילדתי את פאני כשהייתי בת 17 ושלושה חודשים. שבוע אחרי הלידה הוא התוודה שניהל רומן קצרצר עם מישהי. בהתחלה לא קלטתי, אבל מאוחר יותר זה אכל אותי. החזקתי מעמד שלושה חדשים ועזבתי עם הילדה את הבית. החלטתי לנקום בו, אבל רק כשהילדה היתה בת שנה וחצי פגשתי את אריס סאן. עד היום מסתובב עזיקרי עם יסורי מצפון בקשר לזה.

זה היה סיפור אהבה יפה. אריס היה הגבר של חיי. אהבנו נורא. כשנכנסתי להריון הוא היה מבולבל. שלוש שעות לפני הלידה הוא היכה אותי. הוא נתקף בהיסטריה, בקשר למיהו אבי הילד — כאילו שלא ידע. הגעתי ללידה נפוחה

סילוק מן הלהקה בשבת נעזבה עליזה באמצע החזרות על־ידי הלהקה המכינה את המופע "בוזימימה". היא הגיעה לחזרה שתוייה ואחרי החזרה התפוטרה.

שחי הבנות מימין: פאני החיילת, בתו של השחקן ניסים עזיקרי, וסאני, הקטנה ממנה בחמש שנים, בתו של אריס סאן. עליזה השתדלה שהן לא יראו אותה בתקופת המשבר.

הראשונים בחיי. באתי אליו בתולה, והוריו גידלו אותי. בהבימה צחקו ממנו, שהוא מסתובב עם קטינה. היינו ילדים קטנים, כמו נטשה ואנדרי במילחמה ושלום. היום זה נשמע

לבד במשך חודשים ארוכים ישבה בביתה, עם כוס משקה וכמעט לא ראתה איש.

מס' 1 שחקן הבימה ניסים עזיקרי היה בעלה הראשון של עליזה. "היינו שני ילדים קטנים שנשבעו אמונים האחד לשני, חתכנו לנו את הידיים ועירבבנו את דמנו בשבועה." סיפרה עליזה. "הוא השורשים הראשונים, באתי אליו בתולה וחזרתי גידלוני." בחבימה צחקו שהוא מסתובב עם קטינה.

שמכירים אותי כולם.

אני מקווה שאני לא מעוררת רחמים בווידוי שלי, אבל אלה הם חיי. אין לי חוץ מהבנות אף אחד. יש לי אחות אחת, גננת, שאינה מבינה בבידור. מידי פעם היא מרימה טלפון של מה נשמע. לי אין חגים. בראש־השנה או בליל־הסדר, תלוי איפוא אני נמצאת, לפעמים אני מוזמנת על־ידי מישפחה להצטרף לשולחן. ואם אין הזמנה — גם זה לא נורא.

למדתי לאהוב את תוכניות השבת של הרב אבידור הכהן, ואני מדליקה נרות. למדתי, שכשאני עושה טעות אני מקבלת את הסטירות, ומהסטירות למדתי מה היו הטעויות שעשיתי.

מאוד השתדלתי כל הזמן המשבר שהבנות לא יראו אותי בזמן המשבר שהיה לי. הן המשיכו לגדול בקיבוץ הגושרים. אריס סאן שלח עם הזמר אבי טולידנו 500 דולר בשביל סאני, ולבת־מיצווה שלה שאותה חגגנו בקיבוץ, היא קיבלה ממנו אופניים חדישים עם עשרה הילוכים. היום הקשר שלו הוא ישירות עם הילדה, בלעדי. היא ביקשה לנסוע לבקר אותו בארצות־הברית. אבל הוא עומד להגיע לארץ כנראה עוד השבוע.

במשך חודשים לא ניהלתי יחסים עם גברים. קודם כל — מי הגבר שייצא עם אשה שלא מחייכת, לא יוצאת מפתח ביתה ולא מאמינה למילה שהוא אומר? אני חיה בתקופה של אנשים מודרניים. אבל במין אני לא מודרנית. אני אשה של גבר אחד, תמיד הייתי. גברים שמתקרבים אלי יודעים שחוץ מידידות אין כלום. כשהם מתקרבים אלי הם מגלים שאיתי למיטה הם לא יכנסו.

מאז אריס נשבר אצלי משהו, ומאז ששון איבדתי את האמון שלי בגברים.

כשאני מתחילה את היום מוקדם, אני גומרת חמש חפיסות של סיגריות. יש לי אינסטינקטים של חיה: כשאני עייפה אני יכולה לישון ימים שלמים. אני יכולה באותה המידה להיות ערה ימים שלמים. אני אוכלת רק כשאני ממש רעבה.

אני מאמינה במזלות. כל מי שהופיע איתי הוא בן מזל גדי: אני, ששון, יהורם גאון, מירי אלוני, גדי יגיל, אריק איינשטיין.

היום אני מרגישה שהמשבר הגדול שלי עבר. אני מרגישה שיותר קל לי. התחלתי סוף סוף לבכות. אף פעם לא בכיתי, האמנתי שזה דבר שאסור לעשות. האמת היא, שהייתי שמחה לקבל מישרה של פקידה או לטפל בילדים קשי חינוך. אני מרגישה שיש לי מה לתרום להם.

מהשירה נשבר לי. תמיד ראיתי בזה

מס' 2 אהבת חייה היה הזמר היווני אריס סאן. הוא היה נשוי, אך זה לא הפריע לזוג לנהל רומן לוהט, שבסיומו ילדה לו עליזה בת. שבועיים אחרי הלידה הוא עזב את הארץ למגינת ליבה של עליזה.

מס' 3 ששון רג'ואן הפך לאמרגנה של עליזה, למנהל כל עסקיה ולאהובה. הם עברו להתגורר עם שתי בנותיה בארצות־הברית. בסיגנו בארצות־הברית לאורכה ולרוחבה. היתה לנו דירה בניו־יורק ותוכנית שבועית בטלוויזיה," סיפרה. כשרג'ואן עזב אותה, אחרי שמונה שנים, התמוטטה.

סאני קיבלתי מיכתבים מנשים שכתבו לי שבשבילם אני סמל של אהבה.

מאוחר יותר הכרתי את ששון רג'ואן. הבנות עוד היו קטנות. הוא הפך להיות אמרגני, נסעתי איתו לארצות־הברית והפכנו לזוג. הוא קיבל ממני ייפוי־כוח לנהל את כל עסקיי. עברנו קשה באמריקה והצלחנו. מדי פעם הגיעו אלי סכומי כסף ששלח לי אריס סאן, אבל אני שלחתי את הכל בחזרה.

נסענו בארצות־הברית לאורכה ולרוחבה. היתה לנו דירה בניו־יורק ותוכנית שבועית בטלוויזיה. ואז הוד מנתי להופיע בפסטיבל שירי המיזרח בארץ. זה היה ב־1977. שהיתי בארץ חודשיים. כשחזרתי גיליתי שרג'ואן נעלם ואיתו נעלם הכל. מאוחר יותר התגלה לי שהוא נעלם עם אחרת.

צילצלתי לאריס סאן. במקום לומר לו שלום אמרתי לו: "אני חסרת אונים, ונשארתי בלי כלום. אם אתה רוצה לראות את הבת בוא והבא אתך כסף לקניית כרטיסים לארץ." הפגישה היתה מרגשת. הוא הגיע וראה את בתו אחרי שלא ראה אותה שמונה שנים. הוא הביא לנו כסף לכרטיסים ואפילו דחף כסף לילדה.

לקחתי את הבנות ונסעתי לארץ. הכנסתי אותן לקיבוץ הגושרים, ואחרי חמישה ימים חזרתי לניו־יורק. עיניתי את עצמי כאילו מגיע לי עתק. לא אכלתי ולא שתיתי, הייתי אדישה. מי שהצילה אותי היתה גאולה לוי, חברתו של ברקו מבצל ירוק; שנהרג בתאונה. היא האכילה אותי ורחצה אותי.

לאט לאט חברים התחילו לדחוף אותי לבימה. נדרתי נדר שאחזיר לעצמי את הכסף שהיה לי. עבדתי כמו מטורפת. היו לי בראש רק הבנות. הופעתי רק במועדונים אמריקאים, פתחתי את ההופעות של הכוכבים. מבחינה של פרנסה לא היתה בעיה.

אחרי שנתיים חזרתי לארץ וראיתי סוף סוף את הבנות. ואז הסתגרתי במשך שנה ותישעה חודשים בבית. שמעתי במשך שעות מוסיקה. ארבע פעמים שיפצתי את הבית. לקחתי מדי פעם כוסית. יש לי לחץ דם נמוך מאוד, לפעמים יש לי סחרחורת ופיק ברכיים. לקוח לי זמן עד שהדם עולה. וכשהוא עולה זה כבר למעלה ואני מתחילה להיות אז מלאת טמפרמנט כמו מתח שמים. ידעתי לשיר טוב, בעיקר כשהייתי מאושרת. היום הקול לא יוצא לי אותו דבר. אני פשוט מרגישה שאני מרוקנת.

היום אני מנסה להאט את הקצב של חיי. נדמה לי שגמרתי כבר שלושת רבעים מחיי, ואני רוצה שהרבע שאולי נותר לי יהיה לפחות מהנה יותר.

קשה לי להינתק מהחיים. אף פעם לא חשבתי להתאבד. גם ברגעים הקשים ביותר, והיו כאלה. התבגרתי. פעם הייתי חייתית וולגרית במקצת. היום אני משתדלת להגיד את דבריי באלגנטיות. אבל אני פוגעת בסכין במקום הנכון. פעם, כשרציתי לפגוע, מכסימום הצלחתי לסרוט.

אני לא השתניתי, החיים לא ריסנו אותי. נכון שחשבתי שבאהבה מותר להיות פתי. אבל אני מרגישה כמו עכביש שלכד את הטרף שלו. אני לא יודעת מה הטרף שלכדתי ומה המחיר ששילמתי ואולי עוד אשלם. אבל קבלתי מתנה גדולה אחת, שבגללה שווים החיים בעיני — את הבנות.

בבית בדירתה בתל־אביב הסתגרה עליזה במשך חודשים ארוכים. בארץ לא ידע איש היכן היא. היא שתתה, ישנה, האזינה למוסיקה ושיפצה את הבית ארבע פעמים. "אני מרגישה מרוקנת," אמרה.

(המשך מעמוד 57)

בשבי־ציון. אחר כך מכרתי אותו לאשר ידלין מקופת־חולים. הוא בא למלון, מצא חן בעיניו, והחליט לקנות — כאילו שהכסף היה של אבא שלו.

● **איך הגעת למלון „גני יהודה?"**

פנה אליי משה ברעם שאקנה את היוזם שעל הגבול עם ירדן. זה היה אז קואופרטיב של חיילים משוחררים. אמרתי לברעם: מויישה, רד ממני. אין לי כוח לעסק הזה, יש לי די צרות משלי.

הוא פנה לספיר. קיבלתי טלפון לבוא לספיר למספרה של קרמר: נו, כשספיר קובע פגישה, צריך לבוא. אין חכמות.

הרבי קם מכיסא־הספר ואמר: „נוסעים." שאלתי לאן. אמר: „היוזם."

בכניסה היה שלט גדול: עצור. גבול לפניך. ספיר עצר ואמר לי: „תוריד ת'שלט" ואז המשיך: „וו, וו, וו, מקום יפה, עצים. קח, תעשה מלון יפה. אמרתי: ספיר, אין לי כוח. והוא: „וו, וו, וו, תבנה מלון! אחר־כך שאל: „כמה כסף אתה צריך?"

נו, ספיר אף פעם בחיים שלו לא שמע את המילה לא. המילה הזאת לא היתה קיימת אצלו. נכנעתי ואמרתי לו: שני מיליון שבע מאות חמישים אלף. הוא אמר: „וו, וו, וו, תתקשר לבנק הפועלים, הם יסדרו לך הלוואה.

עם ספיר ככה זה היה. הוא היה אומר, ואתה היית עושה.

● **הערכת את ספיר?**

הערכתי אותו מאוד־מאוד. הוא היה איש־מעשה, איש־עשיה. אפשר היה לסמוך עליו.

אחר־כך באו מבנק־הפועלים לראות את המקום, ראו את השלט עצור, גבול לפניך! ולא רצו להיכנס פנימה, ברחו. ומה אמר לי על זה ספיר: „אמרתי לך להוריד את השלט!"

באתי לשר־התיירות עקיבא גוברין לקבל את הכסף. הוא אמר לי: „השמן הבטיח — השמן יתן. אני לא צריך מלון על הגבול." הוא הוציא חמש לירות מהכיס ואמר: „זה כל מה שיש לי, את זה אני יכול לתת לך."

● **מה אמר על כך ספיר?**

הוא שאל: „למה לא לקחת לו את החמש לירות?"

● **איך קרה שבנית את המלון על אדמה ירדנית?**

אני עיוור־צבעים, לא בדקתי גבולות ולא מצאתי גבול.

● **האיזור היה מגודר ועברת את הגבול?**

היה בור של בונגלוז, שפוצץ במילחמת־העצמאות. לא ראינו שום גדר.

● **קיבלת הוראה לעבור את הגבול?**

לא. אבל כשהאו"ם בא לבדוק, הצבתי אדם חמוש ונתתי הוראה, שאף אחד לא יכנס. יצחק רבין היה אז רמטכ"ל, הוא בא לבדוק, ואמר שמבחינה צבאית אני עושה מעשה חיוני.

● **גולדה לא חשבה שזה חיוני.**

באמצע היציקה קיבלתי הוראה לבוא לגולדה. גולדה אמרה: „מי צריך מלון על הגבול? אשכול נוסע לוושינגטון, וזה עושה צרות." היא התחילה לצעוק עליי.

אמרתי: גבירתי, למה את צועקת, מה עשיתי לך, תעשה סדר אצלכם בבית. שר אחד אומר לי לקנות, רמטכ"ל אומר לי לגמור מהר, ואת צועקת שאשכול לא יסע לוושינגטון. מה, אני שולח אותו?

אמרה לי: „אתה חצוף." אמרתי לה: לא יודע מה את רוצה, אני בא מהיציקה. אפשר לקבל קפה? אמרה: „אתה חצוף," והביאה קופסה של עוגיות־פרג.

בסוף המלון נפתח בחסותה של גולדה, שאמרה: „הכרתי בנדיטים בעבר, אבל זה שיף הוא בנדיט מגזע מיוחד.

● **מתי עבר המלון לרשותך?**

ב־1964. אחרי שהחזרתי את ההלוואה הממשלתית שקיבלתי.

■ ■ ■

● **כל הקריירה שלך ריצופה בבעיות עם הרשויות. הבעיה האחרונה היא עם ראש עיריית תל־אביב, שלמה להט, ממי קנית את הגג של בניין השק"ם ברחוב איבן־גבירול?**

מבנק ארץ־ישראל־בריטניה.

● **היה מיכרז?**

ללא מיכרז.

● **איך ידעת שהגג מיועד למכירה?**

יהושע בן־ציון פנה אליי, וקניתי.

● **בכמה?**

מיליון דולר, לפני 12 שנה.

● **מתי החלטת לבנות?**

לפני ארבע שנים.

תוך כדי בניה בא אלי דויד שיפמן ואמר: חיים, העיר זקוקה למישרדים. זה לא מקום למלון־דירות." אמרתי לו: אני לא מעוניין. הוא אמר: „חיים, אתה חייב לעשות את זה בשביל העיר."

● **ואתה חשבת על העיר?**

לא! עשיתי תחשיב, וזה השתלם לי. אמרתי: בסדר. צילצלתי לאדריכל אלחנני, ושינינו את התוכניות.

אחר־כך העניינים התחילו להסתבך. ציץ' הוציא נגדי צו־הפסקת־בניה, אחרי שלא הסכמתי ללכת לקראתו. הוא פחד מאנשי כפר־שלם, שיגידו שלשיף מותר לבנות בצפון, ולהם הוא הורס.

הייתי צריך להעביר לו סכום של 400 אלף דולר. הוא ביקש שלא אעביר את הסכום. מאוד התרגזתי. אמרתי לו: צ'יץ', אני לא שותף לכפר־שלם ולא איכפת לי שאתה מפחד מהם. קח את הכסף ותרד ממני, אין לי כוח יותר לבעיות.

הוא התחנן שאבוא לקראתו ואמר, שאם לא — יוציא נגדי צו־הפסקה. היה לנו ויכוח סוער והוא כעס וסגר את הטלפון.

למחרת הופיע בעמודים הראשונים בעיתונים שהוא הוציא נגדי צו־הפסקת־בניה.

אני לא מתכוון לוותר לו. השקעתי 25 מיליון דולר בבנית הבניין הזה. כעת אנחנו במצב ללא מוצא, וצ'יץ' מתנקם בי בכל מיני דרכים פסולות.

● **באיזה דרכים?**

הוא הוציא צו מינהלי לסגור את בית־הקפה שליד, הוציא צו־הריסה נגד מעלית חיצונית שהובילה פועלים בבניין שמעל השק"ם, ועשה את זה עם טלוויזיה ועיתונות גרם לנו נזק במליונים.

● **למה הוא שונא אותך?**

מפני שלאור הנסיון שהיה לי איתו, תמכתי באשר בן־נתן כשהיה מועמד המערך לרשות העיריה. אני לא צריך להגיד לך שאני במערך. אני פשוט רוצה להחליף את ראש העיריה של תל־אביב. הוא מחרים באופן קבוע את האירועים במלון. הוא לא צריך להזמין אותי אליו הביתה — אבל שלא יבוא למלון?

דווקא לפני כמה שנים הוא הזמין אותי הביתה לארוחת־ערב, והלכתי. אני לא מחרים אותו, גם אם יש לי דיעה שלילית עליו.

● **בארוחת־ערב חגיגית שערכת במלונך, במלאת 35 שנים לפעילותך בענף המלונאות, אמרת שהעיתונות ואמצעי־התיקשורת מתנכלים לך.**

העיתונות אינה אוהדת. אנשים מנסים לחטט ולחפש פגם אצל בן־אדם שהוא מצליח. אני שלם עם עצמי, לא עשיתי שום דבר בניגוד לחוק. אני נאבק על זכויותי. אדם שבונה בניין־פאר לא יכול לעשות שום דבר מתחת לשולחן, הוא לא יכול לעקוף את החוק. הרי רואים מה שהוא עושה. הכל חייב להיות מסודר. עובדה — מעולם לא היו לי בעיות עם מס־הכנסה.

● **יש לך שותפים?**

אין לי שותפים.

● **לפני כמה שנים התברר, שאתה משכן את הפועלים התאילנדים שעובדים אצלך בתנאים מחפירים.**

הם גרו ברחוב גורדון. הייתי בתאילנד וראיתי במו עיניי: בשבילם הבית שגרו כו הוא ארמון. עובדה, כולם מרוצים. נכון — בלי וידיאו ובלי מיזוג־אוויר. אבל כמה אנשים בארץ יש להם מיזוג־אוויר?

● **מדוע אתה יוצר אנטגוניזם אצל אנשים, מדוע לא אוהבים אותך?**

פשוט מאוד. זו מדינה קטנה, כולם מכירים את כולם, הם לא אוהבים לראות אדם שהתחיל מכלום ובעשר אצבעות הקים אימפריה רצינית, ומעסיק 2500 מישפחות. זו צרות־עין שאי־אפשר למנוע. מי שמכיר אותי, לא יגיד עליי מילה רעה. אבל אנשים מדברים אפילו בלי שהם מכירים אותי.

הכניינים שלי מוציאים לאנשים את העיניים. הבניין מעל השק"ם הוא הכי־יפה בתל־אביב, וזה מרגיז אותם.

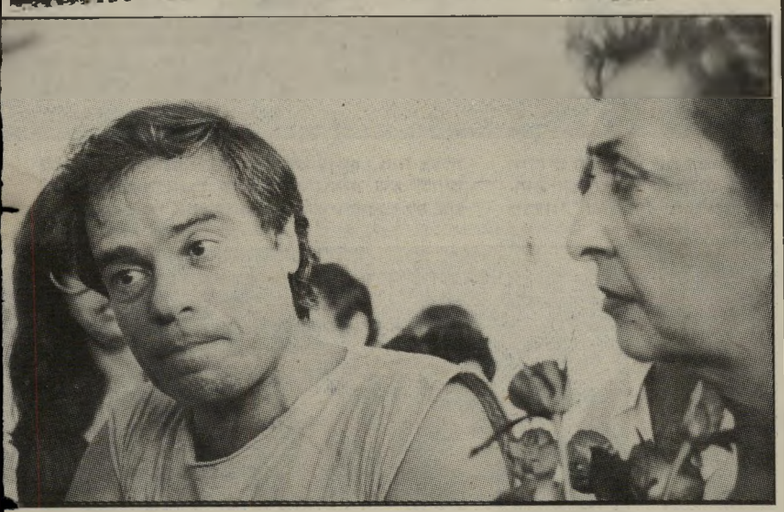
אני יודע, אולי אני לא טוב ביחסי־ציבור. העובדה ששמתי בראש הבניין החרש את האותיות ח"ש ופרוז'קטורים שיאירו אותן — מאוד מרגיזה. אנשים מתפוצצים. זו בעיה של יהודים. זה קורה גם במישפחות, אפילו בין אחים יש קינאה.

זה לא שאני עושה כסף בבורסה, זה שרואים בעיניים את ההישגים — מלון ועוד מלון. עד שהתפוצצה פרשת הבורסה, מי ידע מי זה ריגר־פישמן? הם עשו פי חמישים יותר ממני. מי ידע עליהם, מי שמע עליהם?

אני איש חזק, אבל יש הרבה לילות שאני מעביר ללא שינה. ואת זה אנשים לא רואים, הם רואים רק את הבניינים המפוארים.

חיים שיף גר בסוויטה. אז מה, אני ישן בארבע מיטות? אני ישן רק במיטה אחת, ואני ישן פחות טוב מכל אחד אחר, כי יש לי מלונות ובניינים שמנקרים עיניים.

סקנדל ב"הבימה"

הבורר השחקן ישראל בידרמן היה אחד היחידים שהיה עד לוויכוח שפרץ בין מישה אשרוב ושמואל וילוז'ני: „איך אתה לא מתבייש," קרא בידרמן לעבר וילוז'ני, ואילו מאשרוב ומשמואל עצמון שבאו לעזרתו, הוא ביקש להירגע ולחדול מוויכוח.

ב"שבילי אתה" שחקן מתז " צעק השחקן הצעיר שמואל וילוז'ני לעבר השחקן הוותיק מישה אשרוב. אשרוב לא נשאר חייב: „מי הורה לך לא לקרוא לנו לבימה? אלה שהלשון שלך בתחת שלהם?" „אתה רוצה שאני אלקק לך?" צעק וילוז'ני לעבר אשרוב. „אני אתן לך בעיטה בביצים", ענה אשרוב.

כל המהומה התרחשה במסיבת סיום העונה של תיאטרון הבימה, באכסדרת התיאטרון.

★ שחקנים אינם עובדים

כל שחקני הבימה באו להיפרד ולאחל האחד לשני חופשה נעימה. המסיבה נראתה מבטיחה מאוד, היה מזנון גדוש במאכלי חלב, ירקות ופירות, השחקנים הרעבים עטו על המיזנון שהוגש להם בשעת הצהרים, ורובם התגלו כרעבים גדולים.

אחרי הארוחה, כשהרמקולים סודרו, עלה לבימה השחקן שמואל וילוז'ני, כדי להנחות את החלק האמנותי של המסיבה. לפני שהוחלט על וילוז'ני הועלו שמותיהם של שני שחקנים ותיקים, שלמה בר־שביט ויהודה אפרוני, כמנחי המסיבה. אך מסיבה בלתי ברורה הם נפסלו ווילוז'ני נבחר להנחות את המסיבה.

הוא פתח ואמר שכמנחה המסיבה הוא מבקש לפתוח את האירוע ברקה רומיה לסיום העונה, לזכר העבודה הפוריה שהיתה במשך כל העונה. אחרי רקת הדומיה, שעוררה גלי צחוק בקרב המוזמנים, הוזמן לבימה מנכ"ל התיאטרון, שמואל עומר. הוא סיפר למוזמנים על העונה שהיתה בתיאטרון, ציין שזאת היתה עונה טובה, וקופת התיאטרון מלאה בכסף. הוא חילק פרסים לעובדים שהצטיינו בעבודתם, ועבדו במשך כל השנה בצינעה ובשקידה. העיר על כך השחקן ניסים עזיקרי: „השחקנים אינם נחשבים לעובדים מצטיינים. חבל שאני רק שחקן.

אחר־כך הוזמנה יושבת־ראש חוג ידידי התיאטרון, אורה גולדנברג, שהסבירה לנוכחים

„אתה מלקק!" השחקן מישה אשרוב האשים את שמואל וילוז'ני שהוא נכנע לוין, המנהל האמנותי, ושאל אותו: „מה אתה אומר?" לוין ענה לו: „על מה?"

וילוז'ני (משמאל) קילל את אשרוב, אשרוב השמיץ את וילוז'ני, ועצמון (למעלה) גינה את כולם

כיצד קמה קרן המילגות של התיאטרון. כשסימה את דבריה היא הזמינה את חסיה מילוא, שהפכה לפטרונית חוג הידידים אחרי מות אמה, עליזה בגין. הזוכים במילגה היו שלושה שחקנים צעירים: שמעון כהן, שמואל וילוז'ני ועדי לב.

אחרי חלוקת המילגות הציגו השלושה קטעים לכבוד קבלת המילגה. עדי לב חיברה מאקמה, בשם זונת תיאטרון, וזכתה בתשואות. שני החתנים הכינו לכבוד האירוע התרבותי דיאלוג שייקספירי ברומנית בין האמלט ואופליה.

כשנגמרו ההצגות, הודה וילוז'ני לכל אלה שתרמו לאירוע המוצלח, והזמין את השחקנית רזיה ישראלי להציג קטע מתוך ההצגה סורגים.

„זהו מוסד תרבותי?"

לפתע נישמעו ויכוחים קולנים בכניסה לאכסדרה, איש מהנוכחים לא התייחס לרעש. חלק אמנם ניסו להסות את המרעישים, והאחרים המשיכו לצפות בהופעות. פתאום נישמעה צעקה שהזניקה את כל המוזמנים ממקומם: „זאת חרפה לתיאטרון הלאומי! הוא קורא לנו מתים!" התפרץ השחקן הוותיק שמואל עצמון.

השחקן שמואל בידרמן שהיה במרכז המעגל הסוער, ניסה להרגיע את הרוחות, והתפרץ על וילוז'ני: „תתבייש לך! איך אתה מדבר אל חברים לעבודה?" כל המוזמנים הצטופפו מסביב למהומה וניסו להבין מה קרה.

הקולות הצורמים גברו והוויכוחים המשיכו. עצמון, שראה שאמצעי התיקשורת נוכחים במקום, צעק: „שיראו העיתונאים כיצד מתנהל המוסד הזה! זוהי חרפה לתרבות! זה נקרא מוסד תרבותי? כך הוא צריך להראות? בושה לאלה שעלו לבימה, ועוד מוחאים להם כפיים!"

למרות המהומה סיפר מישה אשרוב להעולם הזה על האירועים שהביאו להתפרצות בהבימה.

סיפר אשרוב:

לפני שבועים נקרא ועד השחקנים, שאני נמנה עימו, למישרדו של המנכ"ל שמואל עומר. הודיעו לנו שמתכננים מסיבה לסיום העונה, ושאלו לדעתנו. הסכמנו למסיבה. היו לנו הסתייגויות בקשר למקום שבו תיערך המסיבה, אך ההצעות שלנו לא התקבלו. התבקשנו לומר כמה דברים במסיבה. הסכמנו, שכחברי־ועד נישא כמה דברים.

הכנו ברכות והתכוננו לעלות לבימה ולומר אותן. אך לא נתנו לנו לעלות לבימה, לא נתנו לנו את תוכנית המסיבה. לא ידענו בכלל שיחלקו מילגות. לשם כך הוזעקו אותנו?

במשך כל המסיבה חיכינו בסבלנות ובשקט שיקראו לנו לשאת את הדברים שהכנו. ראינו שלא קוראים לנו, ואז פנה אלי שמוליק עצמון ואמר לי: „מישה, בוא נלך. בכלל לא חושבים לקרוא לנו. בוא נסתלק מכאן, הם לא רוצים שנברך".

„אני לא מבין מה הולך כאן"!

פנינו לדלת היציאה, שמוליק ואני, ואז פנה אלינו וילוז'ני והודיע לנו: „אמרו לי שלא אקרא לכם". שאלנו מי אמר לו דבר כזה, והוא ענה: „לא חשוב". התעקשתי, כשחקן וכחבר־הוועד שיגיד לי מי הורה לו לא לקרוא לנו. וילוז'ני חזר על דבריו: „זה לא עיסקך, אני לא יכול להגיד לך, סוף נקודה". אמרתי לו: „מה אתה פוחד, תגיד לי מי זה ואני אגש אליו ואשאל אותו מדוע עשה זאת". וילוז'ני חזר ואמר „אני לא פוחד ואני לא אגיד לך".

התרגזתי ואמרתי לו: „זה אחד מאלה שאתה מלקק להם" וילוז'ני נעלב: „אתה רוצה שאני אלקק לך?" הייתי המום וצעקתי: „אני אתן לך בעיטה בביצים!"

אז צעק אלי וילוז'ני: „אתה בין המתים!"

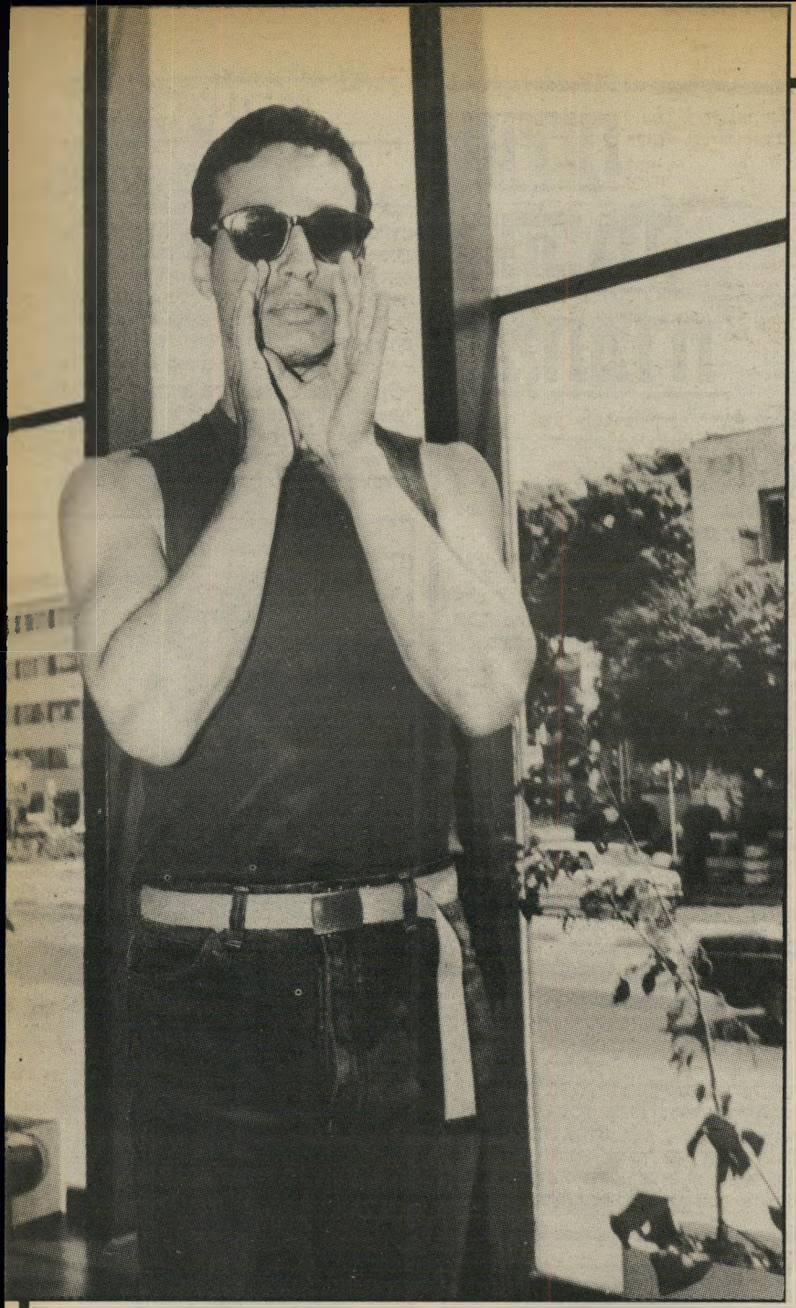
ניגשתי לדויד לוין, המנהל האמנותי, שעמד בצד, ואמרתי לו: „אתה לא יכול לגשת לשם ולפזר את המהומה?" ולוין ענה: „אני לא מבין מה הולך כאן". אמרתי לו בכעס: „כן, אתה צודק, אתה לא יכול להבין מה הולך כאן."

בסך הכל רצינו לברך את כל המוזמנים. היו לנו אי אלו דברים קשים לומר. רצינו לומר שעשייה אמנותית דורשת גם כוחות אירגוניים מאחורי הקלעים, אבל במצב הקיים היום הצד הזה כושל. ישנה אבטלה סמויה בין כותלי התיאטרון, 20 שחקנים ותיקים בהבימה שיחקו השנה רק בהצגה אחת, וחלק עושה רק חזרות. ליא קניג עבדה בהצגה אחת, אלכס פלג, ישראל בידרמן, ומרים זוהר, לא עשו כלום, אולי השתתפו בחזרות, ומזה אי־אפשר גם להתפרנס. יש לנו טענות נגד דרך הניהול,ולאופן שבו משמרים את הדברים הקשים במקרה.

כל המנהלים צריכים לדעת, עם כל הכבוד לעבודה שלהם, את הדבר החשוב מכול: בלי השחקן לא יכול לקום תיאטרון, וא־אפשר לזרוק את אלה שהגיעו לפיסגה, מכיוון שהשנים עושות את השחקן לשחקן טוב יותר, מנוסה יותר. ב־1983 אין כזה דבר כמו בטלה מאונס. כפי שזה קורה בתיאטרון.

אנחנו מברכים על הכוחות החדשים המגיעים לתיאטרון, וגם אלה הבאים מתיאטרונים אחרים. אבל אנחנו לא יכולים להסכים לבטלה השוררת בין כותלי התיאטרון. זה כל מה שרצינו לומר במסיבה, ומישהו חשש מכך. מי זה — אנחנו לא יכולים לדעת.

ציפי מנשה

„אתה בין המתים!" צעק וילוז'ני לעבר מישה אשרוב. אחר כך פנה וילוז'ני לאשרוב וניסה להתפייס ולבקש סליחה, אך אשרוב צעק לעברו: „לא מקבל את הסליחה שלך! תתבייש לך!" אך וילוז'ני לא התבייש.

„תתבייש לך!" קרא לעברו של וילוז'ני שמואל עצמון. „כך מתנהגים בתיאטרון הלאומי? אנחנו מתים בעיניך?" כל המוזמנים התקהלו והצטופפו סביב השחקנים הצועקים כשהם מנסים להבין על מה המהומה.

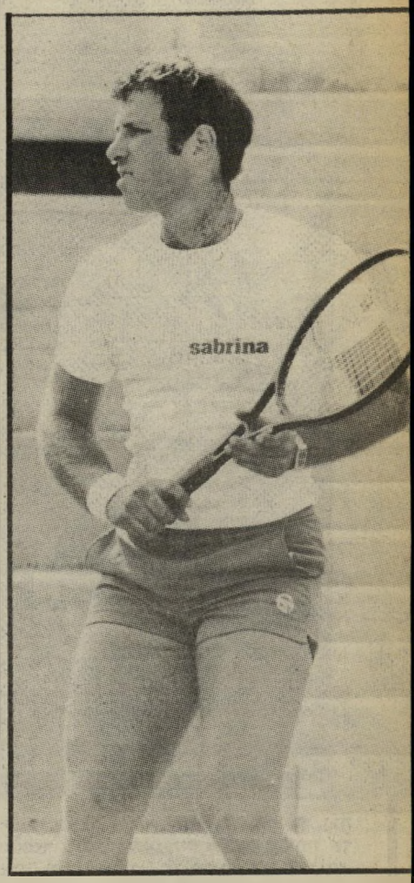

בריחה חסיה מילוא, שהיא חברת חוג ידידי הבימה, נמלטה מהתיאטרון כשפרצה המהומה הקולנית.

אורות אדומים

הישגיו של הטניסאי מס' 1 בארץ, **שלמה גליקשטיין**, ושפע הטניסאים הצעירים העמלים קשות כדי להתקרב למעמדו, הביאו בשנים האחרונות תנופה מחודשת לטניס הישראלי. תנופה זו הולידה הר של ציפיות. אך כישלונם של שחקני ניבחרת ישראל בטורניר הבינלאומי לגביע דייויוס הדליקה אורות אדומים אצל קברניטי הטניס בארץ.

יש המאשימים את המאמנים־מנהלים המקומיים. כאילו אין להם נסיון אישי, מיקצועי ופסיכולוגי, הדרוש לכוון את שחקניהם במצבי לחץ של תחרות בדרג של ניבחרות. „איגוד הטניס הישראלי חייב להיות מודאג מהתוצאות האחרונות," אמרו אנשי מיקצוע. „יש סכנה שהטניס הישראלי יחמיץ הזדמנות גדולה לעלות על מפת הטניס העולמית," אמרו אחרים.

טניסאי גליקשטיין
רק טכניקה

העולם הזה פנה השבוע לישוב־ראש איגוד הטניס, דויד הרניק, ושאל אותו:

● האומנם אתם מודאגים?

„כן ומאוד. נדלקו אצלנו אורות אדומים בעיקבות התמודדות גביע דייויוס. אך אין להתעלם ממה שקורה בעולם בספורט הזה, ובאיזה קצב הוא צועד קדימה. בחו"ל מושקעים סכומי עתק המושכים את מיטב הנוער לכוון הזה, כשהם נעזרים באימונים ובכל מיני שיטות הדרכה מהפכניות. כדי לא לסגת ברמה לא מספיק לדרוך על המקום. צריך להשתפר כל שנה. אם לגבי ארצות כמו בלגיה, הולנד וגרמניה אנחנו לא מפגרים, הרי שביחס לצרפת, לאמריקה ולשבדיה, המובילות, הפער בהחלט הולך ומתרחב."

● איפה אנחנו נמצאים על מפת הטניס העולמית?

קודם כל עלינו כבר על מפת הטניס העולמית, כך שאין מקום לזלזל בהישגים. השנה השתתפנו בשמונה גביעי אירופה, שעדיין לא הסתיימו, לכל הגילאים. ארבעה מהם עדיין לא התחילו אפילו, כך שאי אפשר לסכם את השנה. אבל לגבי מה שהיה — אנחנו הולכים לפעול בנידון ולהסיק מסקנות: יעשה זאת צוות הוועדה המיקצועית שלנו, יחד עם המאמנים. מה שבטוח, זה שהנוער שלנו השנה קיבל מהנסיון הבינלאומי הרבה יותר ממה שקיבל אי פעם. למרות זאת, הוא לוקה בכושרו הגופני ובמהירות מישחקו.

● האומנם למאמנים המקומיים האש־מה בכישלון?

אני לא תולה את האשמה באף אחד. אבל יכול להיות שבאימונים לא שמו מספיק רגש על עבודה שיטתית או על נקודות חולשה. יש לנו בארץ, כמה מאמנים מצויינים, והם ביחד איתנו צריכים לשבת ולחשוב איך לשפר ולהשתפר. אין בדיוק רצפט המרוייך של מה לעשות. עובדים כל הזמן על כושר גופני אבל זה לא מספיק. בחו"ל כל שחקן הוא אתלט מושלם. אצלנו מבחינה טכנית הם טובים, אבל יותר לחלשים.

יו"ר הרניק
הפער מתרחב

הסתלקות מתסיהה

פגרת הקיץ בספורט היא הזדמנות־פז לאגודות לגבש מחדש את קבוצותיהן לעונה הבאה. בימים אלה נערכות עיסקות העברות מקבוצה אחת לשנייה. אולם באגודת הספורט של הפועל מאושרת כל עיסקה אך ורק בחתימתו האישית של הרכז הארצי של אגודת הפועל. ללא חתימתו, לא תעשה הפועל שום העברה. לכן מפליא ש**יהודה שיקמה**, הרכז הארצי של הפועל, מצא לנכון לשהות בחוץ לארץ דווקא בימים קריטיים אלה. יוצא אפוא, שבימים מכריעים אלה לא ניתן לבצע שום עיסקה באגודת הפועל. השאלה ששואלים אנשים המקורבים לענף הכדורסל ולאגודת הפועל היא:

כדורסלן חוזז
מסקרן

האם נסע שיקמה סתם ככה, במיקרה, או שיש איזו מדיניות מכוונת מאחורי הסתלקותו דווקא בעונה זו של השנה.

נורף אוהדים

רק התחיל **פיני חוזז** (26), הכדורסלן המושבת של הפועל תל־אביב, להתאמן וכבר התחיל גורף אוהדים. מידי יום ביומו, בשעה 6 אחרי־הצהריים בדיוק, נוהרת בנאמנות קבוצה של משוגעים לכדורסל אל המיגרש הצפון תל־אביבי של הפועל, שברחוב אוסישקין.

פיני חוזז אינו משתעמם מתרגילי הכושר המונוטוניים של מדריכו האישי. מסייע לו השחקן הוותיק **מאיר קמינסקי**, ויש אומרים שהוא עתיד להצטרף לקבוצתו של פיני חוזז, הפועל תל אביב. על הידיעות מגיב **אבנר מבטינגר**, מנהלה הצעיר והחדש של הפועל תל־אביב:

„בסך הכל קמינסקי בא להתאמן כל יום אחר הצהריים. סתם. הוא כנראה הולך בשנה הבאה לבית"ר. הוא סתם בא כדי לשמור על קשר. הוא לא היחיד, יש עוד כמה כמוהו. אנחנו עצמנו לא יודעים עדיין את מי אנחנו לוקחים לעונה הבאה. הכל יבש. יש מיבחר כל כך קטן בארץ, ואני יודע שזאת בעיה לא רק שלנו.

לחטוף את הקצפת?

עוזי בין, האצן הישראלי מספר 2 המוכשר, נדחק למקום שלישי על־ידי מתחרהו, העולה החדש **מרק הנדלסמן**. האמריקאי ניצל את זכותו להירשם כעולה חדש, ולמרות שהוא הכריז השבוע שלא ברור לגמרי אם ישאר בארץ, הרי שבינתיים הוא הרוויח: בארצו גדולת־המימדים יש כמוהו לא מאות, אלא אלפים, ולזכות בכרטיס השתתפות באולימפיאדת לוס־אנג'לס בשנה הבאה, זוהי משימה כמעט בלתי־אפשרית בשבילו שם. אבל לכאן, הוא בא כמו גדול, ניצה בהתמודדות על כרטיס הנסיעה לאולימפיאדה ועומד לייצג את ישראל במקומו של עוזי כץ, שגדל, התחנך והתאמן פה.

תרגיל זה מדכא את הספורטאים בארץ. עוזי כץ (20) מצא דרך למחות נגד המצב כאשר סירב לעלות לדוכן המנצחים לקבל את מדלית הארד עבור המקום השלישי.

למרות שגם באיגוד האתלטיקה נשמעו טרוניות בקשר למצב מוזר זה, אין איגוד האתלטיקה נוקף אצבע למניעתו. התירוץ הקבוע שלו: הנדלסמן ייצג את מדינת ישראל בכבוד ובהצטיינות גדולים יותר מאשר ספורטאים ישראליים.

שיטת ההפגנה המתמדת

מידי שבוע עומד בחור נמוך־קומה ברחוב ארלוזורוב בתל־אביב, מול מישרדיו הגבוהים של בניין הוועד הפועל של ההסתדרות וביריו שלט. **אלי סמוכה**, יישוב־דאש אגודת גלגלי העץ מפגין. אין זו הפעם הראשונה שאלי סמוכה, בעל האגודה הקטנטנת לרוכבי אופניים מחליט להפגין נגד האירגון הענק במדינה.

סמוכה אינו מפגין נגד כל המוסד ההסתדרותי, אלא, לדבריו, נגד איש אחד ויחיד ושמו **נחום פסה**, מחזיק תיק הפועל בהסתדרות.

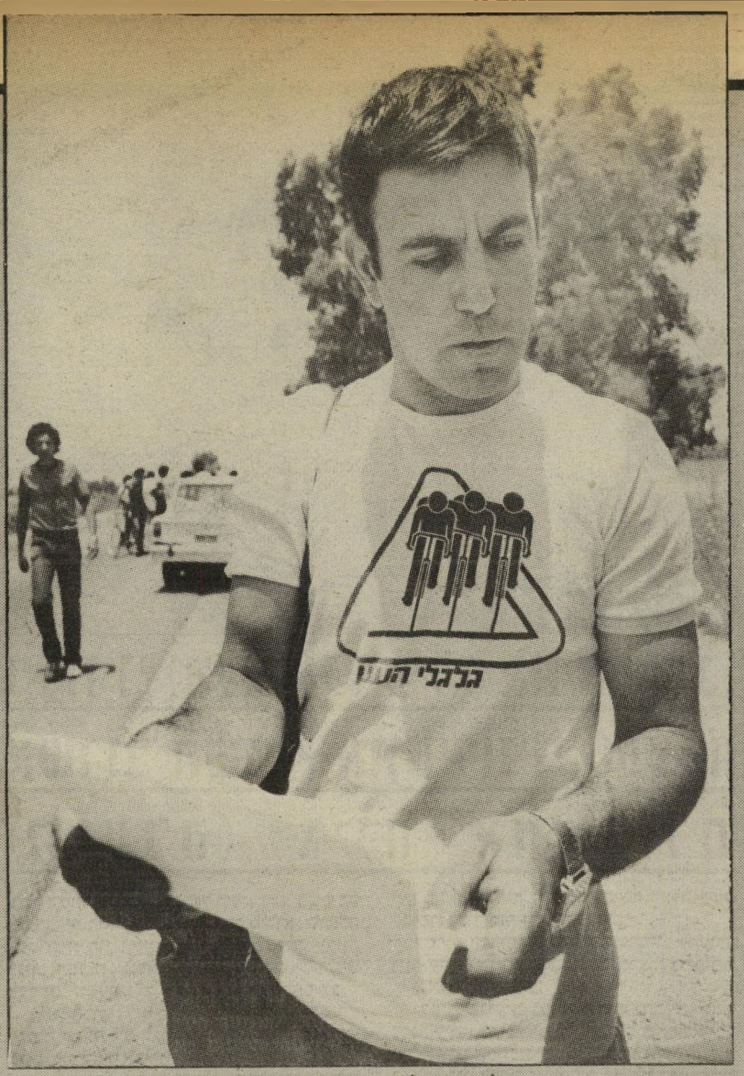
הסיבה שבשלה עומדים הצעיר וקומץ מחבריו במשך כמה שעות עם כרזות ושלטים היא: „במשך חצי שנה ביקשנו פגישה עם נחום פסה, כדי לנסות וליישב סיכסוך, כדי להגיע להבנה ולסיים את ההפגנות. אך במשך כל הזמן הזה פסה מתחמק מאיתנו."

מה יש לסמוכה ולחבריו רוכבי האופניים להגיד לפסה? „אנחנו רוצים לשוחח איתו על התנכלותם של אנשי הפועל לאגודתנו." סמוכה סיפר שכמה אנשי הסתדרות מהמחלקה לחינוך ולתרבות ניסו לקחת מהם את השלטים בכוח ולמנוע את ההפגנה.

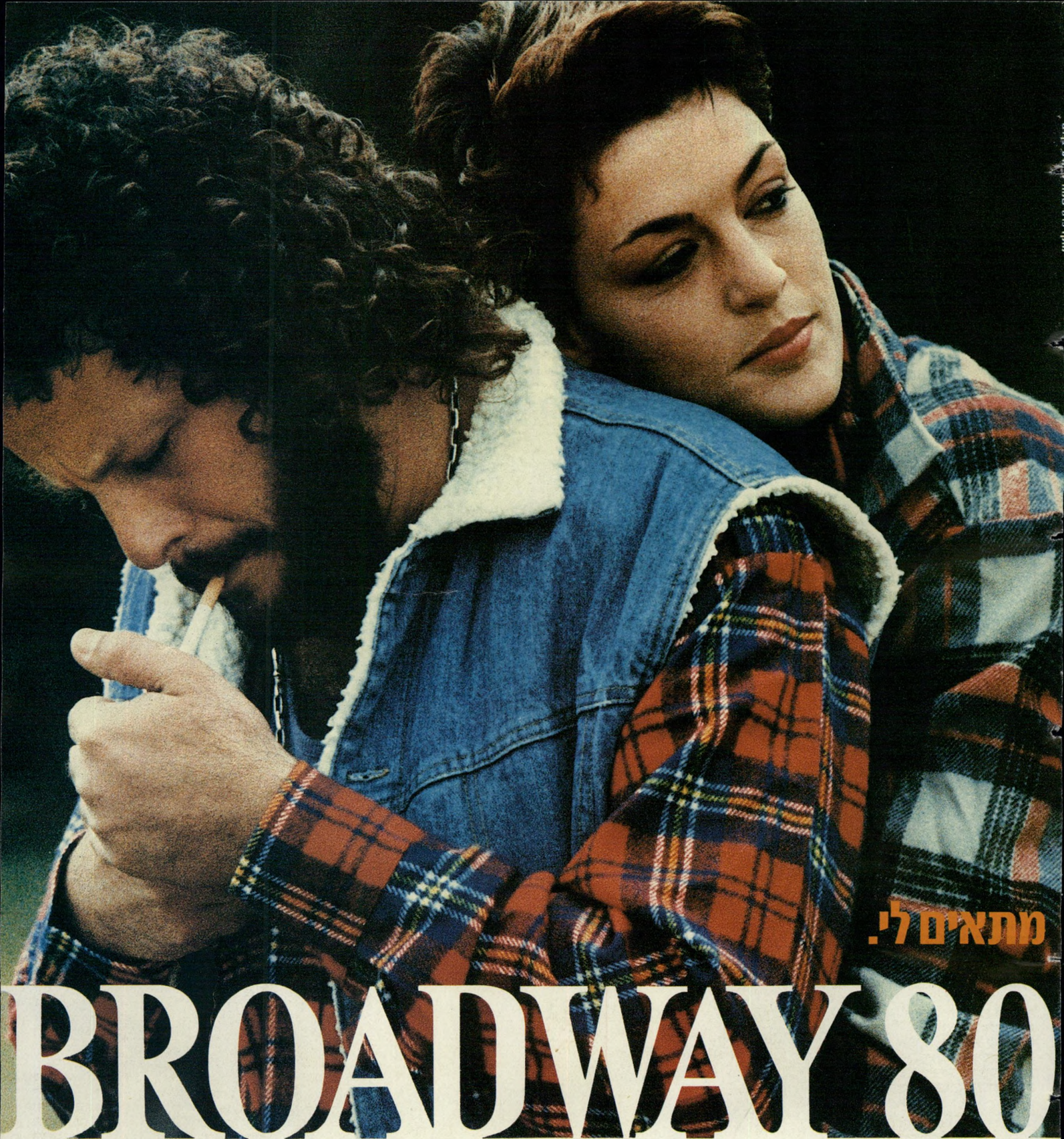
תגובתו של נחום פסה על העניין: „לי אין שום סיכסוך עם המפגינים. הבחור הזה רוצה כסף. אני לא הכתובת שלו. והוא לא יודע זאת עדיין, לצערי. הייתי אומר לו זאת אלו היה פונה אלי ומבקש שיחה בצורה מסודרת. אך הוא פונה אלי באיומים, קורא לי בשמות־גנאי שלא כאן המקום להעלותם, משהו בסיגנון של חומייני, ומאיים שלא יפסיק להפגין.

„אני מתייחס גם לאזרח הקטן כמו לכל אחד אחר. אבל הוא צריך לפנות להתאחדות הספורט. יש לו תביעות אליהם.

הוויכוח מאחורי הסיפור שלו הוא שיש לו אגודה עצמאית לרוכבי אופניים. זה לגיטימי. הוא רשום בהתאחדות הספורט, מקבל מהם שירותים כמו כל אגודה אחרת. הוא כנראה רוצה גם חלק מכספי הטוטו, כמו שאגודות אחרות מקבלות. אבל פה הוויכוח בינו ובין ההתאחדות לספורט. אם הוא לא מרוצה מהם, מה אני יכול לעזור לו בעניין? אני מוכן לדבר איתו אבל בלי מיכתבי איומים."

בעל אגודה לרוכבי אופניים סמוכה
סיגנון חומייני

בבדיקה של Monde Selection, המרכז הבינלאומי לבדיקת איכויות בבריסל, זכתה BROADWAY 80 במדליית זהב לשנת 1982 על איכותה המעולה.

טעם אמריקאי. תערובת אמריקאית.

אזהרה: משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

72 עמודים
ו' אב תשמ"ג, 20.7.83 מיספר 2394 שנה 47 המחיר 80 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

וידוי אישי מזעזע של עליזה עזיקרי:

"אני הרוסה מבפנים!"